

**PARSEL BAZLI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KENTSEL ÇEVREYE VE
KİMLİK ALGISINA ETKİLERİ: BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ**

KERİME SEVEN

ŞUBAT 2022

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

KENTSEL TASARIM VE DÖNÜŞÜM

**PARSEL BAZLI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KENTSEL ÇEVREYE VE
KİMLİK ALGISINA ETKİLERİ: BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ**

KERİME SEVEN

ŞUBAT 2022

ÖZ

PARSEL BAZLI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KENTSEL ÇEVREYE VE KİMLİK ALGISINA ETKİLERİ: BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ

SEVEN, Kerime

Kentsel Tasarım ve Dönüşüm Yüksek Lisans Programı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Deniz ALTAY KAYA

Nisan 2022, 205 sayfa

Parsel bazlı değişimler Türkiye kentleşme tarihi içerisinde çeşitli dönemlerde farklı biçimlerde yaşanmıştır. Bunlar 1960'lı yıllarda "Kat Mülkiyeti" kanunu ile yaşanan ilk apartmanlaşma süreci ile başlamış, özellikle 80'ler ve 90'larda değişen imar planları ile devam etmiştir. Son olarak, 2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" ile özellikle eskimekte olan yapı stoğuna sahip kentsel mahallelerde parsel bazlı kentsel dönüşüm giderek yaygınlaşmıştır. Yaşanan bu son dönüşüm biçimi, kendine has bir yer kimliğine ve özgün kentsel, çevresel, mimari ve sosyo-kültürel özelliklere sahip bu yerleşim alanlarını, dönüşüm sonucu ortaya çıkan tek tipleşmiş yapı stoğu dolayısıyla, özgün özelliklerini kaybetme tehlikesi altına sokmaktadır.

Bu çalışma parsel bazlı dönüşüm uygulamalarının kentsel çevreye ve yer kimliği algısına önemli etkileri olduğunu öne sürmektedir. Bu doğrultuda, tez çalışması Ankara ili Bahçelievler semtinde gerçekleşen parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının kentsel çevreye ve yer kimliği algısına etkilerini incelemektedir. Çalışmada, gözlem, saha incelemesi, literatür taraması ve parsel bazlı dönüşüm

uygulamalarından önce de semtte yaşamakta olan semt sakinleri ile yapılan derinlemesine mülakat görüşmeleri yolu ile parsel bazlı kentsel dönüşümün kentsel çevrede ne gibi değişimlere neden olduğu, mülakat katılımcılarının yaşadıkları semte dair yer kimliği algılarındaki değişim ve bu algıdaki değişimlere neden olan etkenler incelenmektedir.

Bahçelievler semti cumhuriyetin ilanından itibaren planlı bir şekilde ve kooperatif eliyle kurulmuş olup Türkiye'deki ilk bahçe - kent uygulamasıdır. Kendine özgü bahçeli ev tasarımındaki semtte yıllar içerisinde çıkan kanunlar, konut ihtiyacı ve mülk sahiplerinin değişen istek ve ihtiyaçları ile birlikte bahçeli konutlar apartman tipi yapılaşmaya dönüşmüştür. Dönüşümün parçacıl bir şekilde yap-satçı olarak adlandırılan küçük ölçekli müteahhitler tarafından, farklı yıllarda gerçekleşmesi, semtteki yapı stoğunun farklı özelliklerde dört farklı yapı tipolojisine sahip olmasına neden olmuştur. Günümüzde Bahçelievler semtinde gözlemlenen bu dört farklı yapı tipi: (1) mimari miras niteliği taşıyan, bugüne kadar değişmeden korunabilmiş az sayıdaki bahçeli konutlar, (2) bahçeye ayrılan kısımları eskiye oranla azalmış olmasına rağmen kısmen korunabilmiş apartmanlar, (3) yan ve arka bahçeler garaja ayrılmış ön bahçe bazılarında kısmen korunabilmiş apartmanlar, (4) yan ve arka bahçeler inşaat alanına dâhil edilmiş ve ön bahçesi açık otopark olarak kullanılan apartmanlar, olarak sınıflandırılmıştır.

Parsel bazlı dönüşüm uygulamaları ile yaşanan fiziksel dönüşüme paralel olarak kullanıcıların yer kimliği algısı da değişim ve dönüşüm yaşamaktadır. Yer kimliği bir yerin diğer yerlerden ayrılarak değerlendirilmesine ve o yerin kişiler için özel ve önemli olmasını sağlayan unsurlar ile tanımlanmaktadır.

Parsel bazlı dönüşüm uygulamaları sonucunda Bahçelievler semtinin değişen fiziksel özellikleri ve nitelikleri, sembol olarak görülen işaret öğeleri ve yapıları yer kimliği algısının değişmesine, dönüşmesine neden olmaktadır. Dönüşen yapılar semtteki kullanıcıların belleklerinde yer alan anılarda, yaşanmışlıklarda, aitlik ve bağlılık hissiyatlarında, duygu ve hislerinde, komşuluk ilişkilerinde değişimler meydana getirmiştir. Bahçelievler' deki yer kimliği algısı bu sebeple özgün değerlerini kaybetme tehlikesi altındadır.

Bahçelievler yer kimliği tamamen yok olmasa da kişilerin belleklerinde yer kimliğini oluşturan özgün unsurlar dönüşmekte ve değişmektedir. Yıllar içerisinde

semtin isminin ve kimliğinin oluşmasını sağlayan bahçeli evlerden birkaç tanesi günümüze kalabilmişse de, semtte yer kimliği algısını etkileyen temel unsurların kısmen hala daha korunabildiği tespit edilmiştir. Semt sakinleri ile yapılan derinlemesine mülakat görüşmeleri sonucunda Bahçelievler’de yer kimliğini oluşturan en önemli unsurun konut bahçeleri ve peyzaj öğeleri olduğu, bunun yanı sıra parklar, sokaklar, komşuluk ilişkileri, kişilerin belleklerindeki semte dair anılar, semte olan aitlik ve bağlılık hisleri ve kişilerin kendilerini semtte rahat ve mutlu hissetmelerinin de önemli unsurlar olduğu tespit edilmiştir.

Bahçelievler semtinin yer kimliği algısının tamamen kaybolarak, sıradanlaşmaması için parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarında konut parsellerindeki peyzaj öğelerinin ve sokaklardaki peyzaj öğelerinin korunmasının gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan çalışma, kentsel değişim ve dönüşüm süreçlerinde yer kimliği olgusunun da içerildiği, bütüncül yaklaşımların geliştirilmesinin önemini ortaya çıkartmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Parsel bazlı kentsel dönüşüm, Yer kimliği, Bahçelievler

ABSTRACT

THE EFFECT OF PARCEL BASED URBAN TRANSFORMATION ON URBAN ENVIRONMENT AND PERCEPTION OF IDENTITY: THE CASE OF BAHCELIEVLER

SEVEN, Kerime

Master of Science in Urban Design and Transformation

Supervisor: Lecturer Dr. Deniz ALTAY KAYA

April, 2022, 205 pages

Parcel based changes have been experienced in different ways in various periods in Turkey's urbanization history. These; It started with the first apartment building process in the 1960s with the "Kat Mülkiyeti" law, and continued with the changing reconstruction plans, especially in the 80s and 90s. Finally, parcel based urban transformation has become increasingly widespread, especially in urban neighborhoods with aging building stock with the "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun " which entered into force in 2012. This transformation puts cities in danger of losing their original characteristics. This characteristics: unique place identity, unique urban, environmental, architectural and socio-cultural features. As a result of the transformation, emerges a uniform building stock.

This study argues that parcel based transformation practices have significant effects on the urban environment and the perception of place identity. In this direction, the thesis study the effect examines on the urban environment and place identity perception of parcel-based urban transformation applications in Bahcelievler district of Ankara province. In the study, data were obtained through observation, field

research, literature review and in-depth interviews with the residents of the neighborhood who lived in the neighborhood before the parcel-based transformation applications. This study is being examined What kind of changes does parcel based urban transformation in the urban environment and What are the changes in the perceptions of place identity of the interview participants about the neighborhood they live in and what are the factors that cause the changes in this perception.

Bahçelievler district has been available since the proclamation of the republic. Bahçelievler was established in a planned manner. The district was established by the cooperative. It is the first garden-city application in Turkey. It has transformed from a unique garden house design to apartment type houses in Bahçelievler. Reasons for this situation: laws enacted over the years, housing needs and changing demands and needs of property owners. The transformation took place in a non-exhaustive way. The transformation took by small-scale contractors called build-sell. The transformation begin in different years, thus causing the district to have residences with four different building typologies. These four different building types observed in the Bahçelievler district today are: (1) the few residences with gardens have been preserved unchanged until today which have the characteristics of an architectural heritage, (2) partially preserved apartments, although the sections allocated to the garden have decreased compared to the past, (3) side and back gardens are reserved for garage, front garden is partially preserved in some, apartments, (4) side and back gardens are included in the construction area and front garden is used as a parking lot, apartments.

District are experiencing physical transformation with parcel-based transformation applications. For this reason, district users district users is taking place change and transformation in place identity perception. Place identity is defined by the elements that separate a place from other places and make that place special and important for people.

As a result of parcel-based transformation practices cause the perception of place identity to change and transform in Bahçelievler district. This is because, changing physical features and qualities, signs and structures seen as symbols. Transforming buildings have brought about changes in the memories, experiences, sense of belonging and attachment, emotions and feelings, and neighborhood relations in the memories of the users in the district. For this reason, the perception of place identity in Bahçelievler is in danger of losing its original values.

Bahçelievler place identity has not completely disappeared. The original elements that create the place identity are transforming and changing in the memories of the district users. A few of the houses with a garden have survived to the present day, which helped to form the name and identity of the district however, it has been determined partially preserved that the basic elements that affect the perception of place identity in the district. Conducted comprehensive interviews with residents of the district. As a result, it has been determined that the important elements to create the place identity in Bahçelievler. These elements: residential gardens, landscape elements, parks, streets, neighbourhood relationships, memories, sense of belonging and attachment, district users to feel comfortable and happy in the Bahçelievler.

It is necessary to protect the Bahçelievler district so that the sense of place identity is not completely lost and ordinary. For this, it has been concluded that the landscape elements in the housing parcels and the landscape elements in the streets should be preserved. On the other hand, in the study, the importance of the development of holistic approaches including place identity in urban change and transformation processes is revealed.

Keywords: Parcel Based Urban Transformation, Place Identity, Bahçelievler.

TEŞEKKÜR

Tez çalışması sırasında; vaktini, emeklerini esirgmeden sorularımı her zaman cevaplayan, danıştığım tüm sorunları her zaman güler yüzüyle çözen, gelecekteki meslek hayatımda örnek aldığım, tez çalışması sürecinde yardım ve katkıları ile beni bilgilendiren, yol gösteren yönlendiren, üzerimdeki emeğinin çok fazla ve benim için çok değerli olduğu sevgili tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Deniz ALTAY KAYA'ya teşekkür ve saygılarımı beyan ederim. Ayrıca Çankaya Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde geçmiş yıllarda eğitimlik yapmış ve günümüzde de eğitimlik yapan tüm öğretmenlerime öğrencilik hayatımdaki tüm emekleri ve katkıları için teşekkür ederim. Tez jürime katılım sağlayarak çalışmamı inceleyen Doç. Dr. Zerrin Ezgi KAHRAMAN'a ve Doç. Dr. Funda BAŞ BÜTÜNER'e fikirleri ve tez çalışmamaya katkıları için teşekkür ederim.

Son olarak desteklerini hayatım boyunca ve tez yazım sürecinde hiçbir zaman esirgemeyen benim için çok değerli annem, babam, kardeşlerim ve nişanlıma çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZDE İNTİHAL OLMADIĞINA DAİR BEYAN SAYFASI.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	vii
TEŞEKKÜR	x
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xviii
BÖLÜM I.....	1
1.1 SORUN TANIMI.....	2
1.2 ÇALIŞMANIN AMACI	3
BÖLÜM II.....	4
BÖLÜM III.....	15
3.1 KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KAVRAMSAL GELİŞİMİ	15
3.2 TÜRKİYEDEKİ KENTSEL DÖNÜŞÜM TARİHÇESİ	19
3.2.1 Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Yasaları	19
3.2.2 6306 Sayılı Kanun ve Etkileri	26
3.2.3 Parsel Bazlı Kentsel Dönüşümün Kentsel Çevreye Etkileri.....	28
BÖLÜM IV	31
BÖLÜM V	35
5.1 BAHÇELİEVLER TARİHİ	36
5.2 ANALİZ ÇERÇEVESİ.....	55
5.3 METODOLOJİ.....	56

5.3.1 Örneklem	60
5.4 DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ	70
BÖLÜM VI.....	73
6.1 PARSEL BAZLI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KENTSEL ÇEVREYE ETKİLERİ: ANKARA BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ	73
6.1.1 Ticarileşme	74
6.1.2 Betonlaşma	75
6.1.3 Peyzaj Ögeleri	76
6.1.4 Komşuluk İlişkileri	77
6.1.5 Bahçelievler Senti Morfolojisi	78
6.2 PARSEL BAZLI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN YER KİMLİĞİ ALGISINA ETKİLERİ: ANKARA BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ	95
BÖLÜM VII	147
BÖLÜM VIII.....	164
KAYNAKÇA.....	173
ÖZGEÇMİŞ	185

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Yer kimliği kavramı literatür taraması	6
Tablo 2: Yer bağlılığı kavramı literatür taraması	11
Tablo 3: Yer kimliği kavramını etkileyen unsurlar	34
Tablo 4: Planlanan bahçeli ev konut tipi	45
Tablo 5: Uygulanan bahçeli ev konut tipi	45
Tablo 6: Bahçelievler semti yer kimliği	55
Tablo 7: Unsurlarına Göre Mülakat Soruları	58
Tablo 8: Mülakat katılımcıları yaş bilgisi tablosu	62
Tablo 9: Mülakat katılımcıları meslek bilgisi tablosu	63
Tablo 10: Mülakat katılımcıları eğitim bilgisi tablosu	64
Tablo 11: Mülakat katılımcıları hanehalkı bilgisi tablosu	65
Tablo 12: Mülakat katılımcıları ikamet süreleri bilgisi tablosu	66
Tablo 13: Mülakat katılımcıları nesil sayısı bilgisi tablosu	67
Tablo 14: Mülakat katılımcıları konut değişikliği bilgisi tablosu	68
Tablo 15: Mülakat katılımcıları konutun kentsel dönüşüm süreci yaşaması durumu bilgisi tablosu	69
Tablo 16: Çalışma kapsamında oluşturulan kavramlar	70
Tablo 17: Çalışma kapsamında oluşturulan alt kavramlar	71
Tablo 18: Kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semtinin kimliğini değiştirmesi bilgisi tablosu	95
Tablo 19: Kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semti yer kimliğini değiştirdi mi? sorusuna alınan cevaplar	99
Tablo 20: Bahçelievler’de kentsel dönüşümün çevreye etkileri nelerdir? Sorusunda alınan cevaplar	106
Tablo 21: Konutunuzun dönüşmesini ister misiniz? Nedenleri?\geçmişe dönecek olsanız yine dönüşmesini ister miydiniz? sorusuna alınan cevaplar	110
Tablo 22: Bahçelievler’de sizin için önemli anılar var mı? sorusuna alınan cevaplar	115

Tablo 23: Bahçelievler'e aitlik, bağlılık hissediyor musunuz? Ne gibi aidiyet veya bağlılık ve nedenleri? sorusuna alınan cevaplar	119
Tablo 24: Bahçelievler'e ait duygusal bağınız var mı? Duygusal bağınız var ise hangi etkenler bağınız olmasına neden oluyor? sorusuna alınan cevaplar	123
Tablo 25: Hafızanızda yer eden ve Bahçelievler semtini tanıtan semboller\yerler nereler? sorusuna alınan cevaplar.....	129
Tablo 26: Bahçelievler'in hangi özelliklerini seviyorsunuz? Sorularına alınan cevaplar	134
Tablo 27: Bahçelievler'i tercih etme nedenleriniz nelerdir? sorusuna alınan cevaplar	139
Tablo 28: Bahçelievler'i diğer mahallelerden ayıran özellikler nelerdir? sorusuna alınan cevaplar.....	145

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ankara ili konut sürecini etkileyen kanunlar	19
Şekil 2: Bahçeli apartman tipi konutlarda bahçe kullanımı.....	20
Şekil 3: Bahçeli apartman tipi konutlarda bahçe kullanımı.....	21
Şekil 4: Ankara'da Bahçelievler semti konumu	37
Şekil 5: Jansen planı Ankara hava fotoğrafı ile karşılaştırılmış hali.....	38
Şekil 6: Lörcher planı.....	39
Şekil 7: Jansen planı.....	40
Şekil 8: Bahçelievler semti ve Bahçelievler yapı kooperatifi sınırı.....	41
Şekil 9: Bahçelievler ve Emek mahallelerinde kurulan kooperatifler	43
Şekil 10: Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi Planı	44
Şekil 11: Bahçelievler kooperatif konutları-1953 yılı	46
Şekil 12: Ankara Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi.....	46
Şekil 13: Bahçelievler Yapı Kooperatifi Sosyal Ünite bölgesi günümüz hali	47
Şekil 14: Bahçeli Evler Kooperatifi Sokak Perspektifi	48
Şekil 15: Planlanan Bahçeli Evler Konut Örneği.....	48
Şekil 16: Bahçeli Ev Kullanımı-1	49
Şekil 17: Bahçeli Ev Kullanımı-2	50
Şekil 18: 1972 yılı Bahçelievler	51
Şekil 19: Bahçelievler-2021 yılı, Nisan ayı-46. Sokak.....	52
Şekil 20: Yücel-Uybadin planı	53
Şekil 21: Ankara nazım planı	54
Şekil 22: Mülakat katılımcıları yaş bilgisi grafiği	63
Şekil 23: Mülakat katılımcıları meslek bilgisi grafiği	64
Şekil 24: Mülakat katılımcıları eğitim bilgisi grafiği	65
Şekil 25: Mülakat katılımcıları hanehalkı bilgisi grafiği.....	66
Şekil 26: Mülakat katılımcıları ikamet süreleri bilgisi grafiği	67
Şekil 27: Mülakat katılımcıları nesil sayısı bilgisi grafiği.....	68
Şekil 28: Mülakat katılımcıları konut değişikliği bilgisi grafiği	68

Şekil 29: Mülakat katılımcıları konutun kentsel dönüşüm süreci yaşaması durumu bilgisi grafiği.....	70
Şekil 30: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	79
Şekil 31: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	80
Şekil 32: Bahçelievler uydu görüntüsü-1	80
Şekil 33: Bahçelievler uydu görüntüsü-2	81
Şekil 34: Bahçelievler konut yapısının değişimi.....	82
Şekil 35: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	82
Şekil 36: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	83
Şekil 37: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	83
Şekil 38: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	84
Şekil 39: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	84
Şekil 40: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	85
Şekil 41: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	85
Şekil 42: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	86
Şekil 43: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	86
Şekil 44: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	87
Şekil 45: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	87
Şekil 46: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	88
Şekil 47: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	88
Şekil 48: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	89
Şekil 49: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	89
Şekil 50: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	90
Şekil 51: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı	90
Şekil 52: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	91
Şekil 53: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	91
Şekil 54: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	92
Şekil 55: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	92
Şekil 56: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	93
Şekil 57: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı.....	94

Şekil 58: Bahçelievler 36. sokak, 2021 yılı, Eylül ayı.....	127
Şekil 59: Bahçelievler yol kenarı araç park etme örneği -2021 yılı, Eylül ayı	148
Şekil 60: Bahçelievler konut altı ticaret örneği-2021 yılı, Aralık ayı.....	152
Şekil 61: Bahçelievler Aşkabat caddesi-2021 yılı, Eylül ayı	153
Şekil 62: Bahçelievler konut dönüşümü aşamaları	162
Şekil 63: 1953 yılı Bahçelievler açık hava sineması (Zevkli sinema).....	169
Şekil 64: Bahçelievler semti günümüz ve geçmiş dönemlerdeki imge sembol olarak görülen işaret öğeleri.....	170

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Simgeler

- M² :Metrekare
Vb. :Ve Benzeri

Kısaltmalar

- T.C :Türkiye Cumhuriyeti
TOKİ :Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TMMOB :Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği
TRT :Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
PTT :Posta Ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü
URL :Uniform Resource Locator (İnternet Adresi)
ET :Erişim Tarihi

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Kentler yıllar içerisinde alınan göçler, plansız kentleşme, yaşanan afetler ile yıpranmakta ve kontrolsüz yaşam alanı halini almaktadır. Zaman içerisinde kentlerde nüfus artış göstermekte, yapılaşmalar sağlıksızlaşmakta ve yaşanan çevrenin sağlıksızlaşması ile birlikte hayat standartları düşmektedir. Hayat standartlarını yükseltmek ve sağlıklı çevreler oluşturabilmek için kent yerleşim bölgelerine müdahalelerin yapılması gerekli kılınmıştır. Kentlerin sorunlarına çözüm olarak gösterilen müdahaleler ise kentsel dönüşüm olarak adlandırılmaktadır.

Kentsel dönüşüm uygulamalarının dünyadaki ilk örnekleri 19. yy da Avrupa’da yaşanmıştır, kontrolsüz olarak kentlerin büyümesiyle kentsel dokunun bozulmasına çözüm olarak sorunlu görülen bölgelerin yıkılarak yeniden yapılması ile kentsel dönüşüm olgusu ortaya çıkmıştır (Saraç,2014). Yaşanan savaşlar ve göçler, kentlerin eskimesi ve dokunun bozulmasına sebebiyet vermekte ve bunun sonucunda her kentin dönüşüm süreci yaşamasına neden olmaktadır.

Avrupa ve Amerika’da 2. Dünya Savaşı sonrasında kentsel dönüşüm kavramı gündeme gelmiştir. Türkiye’de ise 1950’li yıllarda köylerden kentlere yaşanan göçler sonrasında insanların barınma ihtiyaçlarını çözmeye gereksinimi nedeni ile kent dokusunda meydana gelen sorunlu ve plansız yaşam alanlarının düzeltilmesi amacıyla bir takım kentsel uygulamalar, politikalar, kanunlar yapılmaya çalışılmıştır. Kat Mülkiyeti Kanunu, Gecekondu Kanunu, Kooperatifler Kanunu, İmar Afı, Toplu Konut Kanunu ve Fonu, İmar Kanunu, Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun, Belediye Kanunu gibi kentsel dönüşümle dolaylı veya direk bağlantılı kanunlar çıkartılmıştır.

Kentsel dönüşüm uygulamaları için çıkartılan bir diğer yasa ise parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının dayanağı niteliğinde olan 2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun”

ile kentsel dönüşüm uygulamaları kentlerde kendini göstermeye hızlı bir şekilde başlamıştır. Kentlerimizde bulunan hemen hemen her semt 6306 sayılı kanun ile değişmiş, dönüşmüş ve halende dönüşüm sürecini yaşamaktadır. Kanunun amacı; riskli alan ve yapıların tespit edilmesi, yıktırılması, değer tespiti, hak sahipleri ile yapılan anlaşmalar ve yardımlar, yeniden yapılacak yapılarla ilgili usulleri belirlemektir.

Özet olarak 1950’li yıllardan beri Türkiye’de nüfusun kentlere olan göçleri ile barınma ihtiyacı meydana gelmiştir. Sonrasında yapılan usulsüz ve sağlıksız yapılaşmaların çözümü olabilmesi amacı ile kentsel dönüşüm olgusu halende gündemimizdedir. Kentler yapılan uygulamalar çıkartılan kanunlarla bir süreçten geçmekte ve bu süreç doğrultusunda şekillenmektedir. Kentlerimizi şekillendiren kanunlardan biri olan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun çalışmamızın sahası niteliğinde olan Ankara ilindeki uygulamaları bir hayli fazladır.

Türkiye’deki kentsel dönüşüm ve değişim yaklaşımı uygulamalarının yansımaları resmeden her dönemden örnekleri barındıran, süreci gözlemleyebildiğimiz bir semt olan Bahçelievler semti çalışma alanı olarak seçilmiştir. Ankara ili Bahçelievler semti de 6306 sayılı kanunla birlikte kentsel değişimin ve dönüşümün belirgin olarak yaşandığı konut bölgelerinden bir tanesidir. Bahçelievler semti, Türkiye’deki ilk bahçe-şehir örneğidir. Bahçe içerisinde tasarlanan konutlardan oluşan Bahçelievler semti, yıllar içerisinde bu özelliğini kaybetmiştir. Türkiye’nin ilk bahçe şehri olarak planlanan konutlardan günümüze yalnızca birkaç tanesi kalabilmiştir. Her parsel zaman içerisinde apartmanlara dönüşmüştür. Yaşanılan kentsel dönüşüm kentin fiziksel dokusunu değiştirmektedir. Yaşanılan kentsel dönüşüm ile Bahçelievler semtinin dönüşen fiziksel dokusunun değişiminin günümüzde her dönemden izlerini görmekteyiz.

Kentsel dönüşüm kavramı sadece fiziksel dönüşüm olarak düşünülmemelidir. Kentte maximum faydaya ulaşmak için fiziksel dönüşümün yanı sıra kentsel dönüşümün sosyal etkilerini de göz ardı etmemek gerekmektedir. Sosyal etkilerin bir çeşidi de yer kimliğidir. Yer kimliği kavramı o yerin diğer yerlerden ayrılmasına, anlamlandırılmasına ve yerin bir değerinin olmasına katkıda bulunmasından dolayı önemlidir. Bu nedenlerden dolayı bir yerin kimlik kaybı yaşaması başka bir deyişle yerin kimliksizleşmesi, semtlerimizin tek tipleşerek ayırt edici özelliklerinin kaybolması bu nedenle de değersizleştirmesinden dolayı olumsuz bir durumdur. Tez

çalışmasında, bir dönüşüm çeşidi olan parsel bazlı kentsel dönüşüm sürecinin kentsel çevreye etkileri ve yer kimliği algısına etkileri incelenmiştir.

1.1 SORUN TANIMI

Kentlerde parsel bazlı kentsel dönüşüm sürecinin bina bazında olmasından dolayı semte olumsuz etkileri oluşmaktadır. Bina bazında parseller dönüştüğünde plansız bir şekilde kentin yapılı çevresi ve mekânsal boyutlarını değiştirmektedir. Fakat bu değişen boyutlar tüm semt ve semtlileri etkilemektedir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm ile birlikte çevresel, sosyal, mekânsal değerlerde değişimler meydana gelmektedir. Değişimler Bahçelievler semtinde gözlemlenmektedir. Bu değişimler fiziki değişimler ve sosyal değişimlerdir.

Fiziki olarak oluşan değişimlere bakıldığında; konut tipleri değişmiştir. Konutlar, bir veya iki katlı bahçeli evlerden apartman tipi konutlar haline gelmiştir. Konutların bahçe oranlarında önemli oranda azalmalar veya bahçelerin tamamen yok olması durumu meydana gelmiştir. Bahçelerdeki peyzaj dokusunda azalmalar belirgindir. Parsel içerisindeki bahçeli evlerin yerini apartmanlar almıştır. Bir parsel içerisinde tek hane yaşarken şuan da ortalama 8-10 haneli konutlar bulunmaktadır. Bölgedeki bu nüfus artışı beraberinde otopark, trafik, sosyal donatıların yetersizliği gibi sorunları getirmiştir. Parsel içerisinde konut bahçesi olan alanlar, dönüşüm ile birlikte şuan da konuta dâhil edilmiş, otopark yâda sert zemin olarak kullanılmaktadır. Bu gibi etkenler Bahçelievler semtinde kentsel çevrenin değişmesine neden olmaktadır.

Sosyal değişimlere bakıldığında ise Bahçelievler semtinin kullanıcılarının yer kimliği algısı değişmiştir. Yer kimliği algısının korunabilmesi ve korunarak gelecek nesillere aktarılabilmesi o yerin değerini kaybetmemesi ve sıradanlaşmaması açısından önemlidir.

Bahçelievler semti konut sahiplerinin dönüşümden önce bahçe olarak kullandıkları alandaki aktiviteler ile şuan kullandıkları aktiviteler oldukça farklılık göstermektedir. Bir sosyalleşme mekânı veya aktif bir şekilde konut bahçesi olarak kullanılan alanlarda şuan da otopark veya bina girişlerinin sokaktan ayrılması için yeterli olacak kadar yeşil doku bırakılmıştır. Dönüşen binalarda otopark çıkışına denk gelmesi nedeniyle kesilen ağaçlarda kamusal alanlardaki peyzaj dokusunun azalmasına neden olmuştur. Bu gibi etkenler Bahçelievler'in kullanıcılar üzerindeki yer kimliği algısının değişmesine yol açmıştır.

1.2 ÇALIŞMANIN AMACI

Kentler, insanların aktivitelerini barındırır, yaşamlarını etkiler ve kentlerde meydana gelen değişimler de kullanıcıları etkiler. Kentlerdeki değişimlerin hem fiziksel hem de sosyal etkileri vardır. Yapılan fiziki değişimlerin kullanıcıların hayatındaki, algısındaki etkileri önemlidir.

Parsel bazlı kentsel dönüşüm projeleri ile Bahçelievler semtinde değişimler olmuştur. Kentsel çevre bu dönüşümlerden etkilenmiştir. Bahçelievler'in yer kimliği sorunu ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın amacı; Bahçelievler semtinde parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının sonucu olarak kentsel çevre değişmekte dolayısıyla yer kimliği etkilenmektedir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının semt üzerindeki etkisiyle yer kimliği algısı arasındaki ilişki incelenmektedir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda ortaya konan çalışmanın hipotezleri:

1. 6306 sayılı kanunun etkisinde parsel bazlı kentsel dönüşüm ile kentsel çevre değişmiştir.
2. Dönüşüm sonrasında değişen kentsel çevre yer kimliğini etkilemektedir.

Hipotezleri doğrulamak için sorulan araştırma soruları:

1. Bahçelievler semtinde yaşanan kentsel dönüşüm uygulamalarının kentsel çevreye etkileri nelerdir? Bahçelievler semtinde dönüşümden sonra ne gibi değişiklikler olmuştur?
2. Parsel bazlı kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semtinin kullanıcıları üzerindeki yer kimliği algısını değiştirdi mi?

BÖLÜM II

2. YER KİMLİĞİ KAVRAMI

Türk dil kurumuna göre kimlik kavramı "herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin bütünü" olarak tanımlanmaktadır. Kimlik, bir bireyin ayırt edici karakteri veya kişiliği olarak tanımlanabilir ayrıca kimlik insana verilen bir şey değildir ilişkilerle oluşur (Haugue,2007). Kimlik, kişinin veya nesnenin diğerlerinden belirgin şekilde farklılaşmasını sağlayan özelliklerinin kişiye veya nesneye yansımalarının ifadesidir (Webster,1983). Kimlik, benzerleri arasında karşılaştırmayı gerektirir ve benzerine göre ayırt edilmesini sağlayan özellikleri açığa çıkartır (Ulu ve Karakoç,2004). Kimlik, her kişi için farklılık gösterdiği gibi her yerinde kendine ait bir kimliği olmalıdır. Lynch'e göre kimlik sahibinin diğerlerinden ayrışması gerektiğini belirtir yani eşdeğeri olmayan, kimliği sahibi olanın eşit olmadığı, tek ve özgün olması gerektiğini belirtir (Lynch,2015).

Yer fiziksel niteliklerin, insan anlayışlarının ve faaliyetlerinin ürünü olarak görülür (Canter,1977). Yer, kişinin alanla etkileşimi sonucunda anlam kazanmış bir alandır. Yerler sadece arka planlar değil, aynı zamanda kimliğin ayrılmaz bir parçasıdır ve yerlerde meydana gelen küçük mimari değişiklikler bile, bir yerin sosyal etkileşim gibi farklı kullanımlarını, niteliklerini etkiler ve böylece bir yerin kimliğini de değiştirebilir (Haugue,2007). Yerler farklı kategoriler ve kişisel anlamlar içeren semboller içerir ve farklı seviyelerde ve boyutlarda yer kimliğini temsil eder ve korur (Hauge,2006). İnsanlar çeşitli nedenlerden dolayı mekânlarla aralarında yaşamışlıklarından dolayı bir bağ kurarlar (Tuan,1977). Bundan dolayı mekânlarda yer kimliği (place identity) algısı önem kazanır. Algı, bir ortamdaki anlamlardan üretilir bundan dolayı yer kimliği sadece fiziksel bileşenler tarafından değil, aynı zamanda insanlar ve yerler arasında geliştirilen anlam ve ilişki ile ortaya çıkar (Ujang,2009). Yer kimliği, insanların bir yer'e yüklediği anlamları ifade eden bir kavramdır. Yer kimliği, kişinin yerle etkileşimi yoluyla, kendini belirli bir yere ait olma anlamında tanımladığı bir süreç olarak tanımlayabiliriz (Stedman, 2002). Yer

kimliği, öz kimliğin bir altyapısıdır ve çevre ile ilgili algı ve kavrayışlardan oluşur (Haugue,2007). Yer kimliği algısı kişinin hayatı boyunca yaşanmışlıklarıyla ilişkili olarak meydana gelir (Proshansky ve Fabian, 1987). Yer kimliği o bölgenin kullanıcıları ve o bölgede yaşayan insanlarla oluşur. Yer kullanıcıları yer kimliğini oluşturur. İnsanlar uzun yıllar içerisinde yer'i kullarımlarında yaşadıkları anılar nedeniyle yer ile ilişki kurarlar, benimserler ve yer'e anlamlar yüklerler. Yerlere yüklenen anlamlar, kurulan ilişkiler kimliğinin oluşmasını sağlar. Bir yerin kimliği tariflenirken her kullanıcının aynı şekilde tariflemesi beklenmez çünkü yer kimliği olgusu soyut bir kavramdır ve öznedir.

Yer kimliği kavramı ilk olarak Relph tarafından vurgulanmıştır ve birçok araştırmacı tarafından geliştirilmiştir (Oktay,2011). Tablo 1'de literatürde öne çıkan yer kimliği kavramı açıklamaları gösterilmektedir.

Tablo 1: Yer kimliği kavramı literatür taraması

Kavramlar	Yazar-Yıl	Açıklama
Bellek	Proshansky ve Fabian, 1987	Yer kimliği algısı kişinin hayatı boyunca oluşur.
	Manzo ve Perkins, 2006	Yerler geçmiş olayları ve insanları hatırlatabilir ve zaman içinde bir süreklilik hissi sağlayabilir.
Bağlılık	Stokols ve Shumaker 1981	Yer bağlılığı, insanlar ve yer arasındaki bağdır.
	Hauge,2006	Yer bağlılığı, yer kimliğinin bir parçası olarak kabul edilir. Yer kimliği, öz kimliğin bir altyapısıdır ve çevre ile ilgili algı ve kavrayışlardan oluşur.
Aitlik	Stedman, 2002	Yer kimliğini, kişinin yerle etkileşim yoluyla, kendini belirli bir yere ait olma anlamında tanımladığı bir süreçtir.
	Gerson, Stueve ve Fisher, 1977	Yerleşim alanlarındaki sosyal ilişkiler, bir yere ait olma duygusu geliştirmek için önemlidir.
	Hernandez, Hidalgo, Laplace ve Hess, 2007	Farklı bir şehir veya yere ait olmanın bağlılık seviyelerinde ve özellikle yer kimliği seviyelerinde bir azalmaya neden olduğu belirlenmiştir.
İşaret öğeleri	Hauge,2006	Mekânlar farklı sosyal kategoriler ve kişisel anlamlar içeren semboller içerir ve farklı seviyelerde ve boyutlarda kimliği temsil eder ve korur.
	Proshansky, Fabian ve Kaminoff, 1983	Yaşamın anlamını ve amacını veren ve aidiyet duygusunu yansıtan duygu ve ilişkiler, bir yerin sembolik önemi ile de ilişkilidir.
	Lynch, 2015	Kentin fiziksel biçimi ve işlevi açısından tanımlanabilir bir düzen ve netlik; insanlar tarafından tanımlanabilen, organize edilebilen ve yönlendirilebilen yerleri daha okunaklı hale getirmeye katkıda bulunurlar.
Duygular ve hisler	Ujang,2009	Duygusal algı, ortamdaki psikolojik süreçten (anlamlar ve bağlılık) üretildiğinden, yerin kimliği sadece fiziksel bileşenler tarafından değil, aynı zamanda insanlar ve yerler arasında geliştirilen anlam ve ilişki tarafından belirlenir.

Tablo 1'in devamı

	Kavramlar	Yazar-Yıl	Açıklama
Yer Kimliği	Nitelik	Najafi ve Shariff,2011	Çevre psikologlarına göre, mimarlar ve tasarımcılar mekânların hem duygusal hem de işlevsel özelliklerini dikkate almalıdır.
		Steele,1981	Bir ortamın boyut, ölçek, oran, çeşitlilik, mesafe, doku, süs eşyaları, renk, koku, ses, sıcaklık ve görsel çeşitlilik nitelikleri yer hissine katkıda bulunan önemli unsurlardır.
		Belge,2018	Kentin mekânsal, fiziksel özellikleri bir bütün olarak kentin kimliğini oluşturur.
		Oğurlu,2014	Kentin kimliğini; kentin yapıları, mekânları, doğal çevresi ve fiziksel ortam oluşturur. Şöyle ki; İnsanlar yaşadıkları yerde barınmak için ev; yürümek için yol; paylaşmak için kamu binaları, parklar, bahçeler, meydanlar, çeşmeler vb. yaparken aynı zamanda da bir kimlik kazandırır, yani zaman içerisinde orada bir kimlik inşa ederler.
	İklim	Knez, 2005	İklim yerle iç içe olduğu için, yalnızca nesnel bir yer değil, aynı zamanda öznel olarak bir yeri deneyimleme ve hatırlama şeklimizi de etkilemektedir.
		Knez, 2005	Yerin güzelliği hakkındaki algımız, güneş ışığı ve rüzgâr gibi mikro iklim koşullarının bir fonksiyonuyla değişebilir.
		Nikolopoulou, Baker ve Steemers, 2001	Sıcaklık ve nem gibi mikro iklim parametreleri konfor algımızı etkileyebilir.
	Kültür	Bott, Cantrill ve Myers, 2003	Kültürel özellikler, bireyin duygusal algıları ve fonksiyonel ihtiyaçları ile birleşir ve mekân kimliğini etkiler.

Yer kimliği, kişinin yerle etkileşim yoluyla, kendini belirli bir yere ait olma anlamında tanımladığı bir süreç olarak tanımlayabiliriz (Stedman, 2002). Algı, bir ortamdaki anlamlardan üretilir bundan dolayı yer kimliği sadece fiziksel bileşenler tarafından değil, aynı zamanda insanlar ve yerler arasında geliştirilen anlam ve ilişki ile ortaya çıkar (Ujang,2009). Tablo 1'de görüldüğü üzere yer kimliği oluşumu birçok faktörle gerçekleşebilir; kültür, bağlılık, ait olma duygusu, anılar, duygular ve hisler,

fiziksel faktörler, iklim, yerin niteliği, anıtlar, işaret öğeleri. Yer kimliği tüm bu bileşenlerin yerle etkileşimini sağlamakla oluşur. Yer kimliği algısı kişinin hayatı boyunca oluşan bir olgudur (Proshansky ve Fabian, 1987).

Yer kimliği algısı her insanda değişen bir algıdır. Her insanın kültürel özellikleri farklıdır. Kültürel özellikler, bireyin duygusal algıları ve fonksiyonel ihtiyaçları ile birleşir ve yer kimliğini etkiler (Bott, Cantrill ve Myers, 2003).

Yerler farklı kategoriler ve kişisel anlamlar içeren semboller içerir ve farklı seviyelerde ve boyutlarda yer kimliğini temsil eder ve korur (Hauge,2006). Lynch'e göre kimlik sahibinin diğerlerinden ayrışması gerektiğini belirtir yani eşdeğeri olmayan, kimliği sahibi olanın eşit olmadığı, tek ve özgün olması gerektiğini belirtir (Lynch,2015).

Bir yer iyi tanımlandığında ve kullanıcılar tarafından önemli hissedildiğinde ve fonksiyonel ihtiyaçlarını karşılayabildiğinde gelişir (Williams, Patterson, Roggenbuck ve Watson, 1992). Bir yerin tasarımı yapılırken bu sembollere özgün olan işaret öğelerine (landmarks) ihtiyaç vardır. Yerin okunurluğunun yüksek olması, anlaşılabilmesi, tanımlanabilmesi için imge-sembol olarak görülen işaret öğeleri gereklidir ve bu işaret öğeleri kişinin o yere anlam yüklemesine neden olur böylece yerin kimliğini temsil eder.

İklim insanların günlük yaşamında önemli bir rol oynar. Çok sıcak, çok nemli veya çok soğuk bir kentten bahsedildiğinde akla ilk olarak iklimi ve o iklimin insanlara ne hissettirdiği gelir. Sıcaklık ve nem gibi mikro iklim parametreleri konfor algımızı etkileyebilir (Nikolopoulou, Baker, ve Steemers, 2001). Yerin güzelliği hakkındaki algımız, güneş ışığı ve rüzgâr gibi mikro iklim koşullarının bir fonksiyonuyla değişebilir (Knez, 2005). İnsanlar iklimle birlikte psikolojik olarak veya fiziksel olarak hayatlarına yön verirler. İklim yerle iç içe olduğu için, yalnızca nesnel bir yer değil, aynı zamanda öznel olarak bir yeri deneyimleme ve hatırlama şeklimizi de etkilemektedir (Knez,2005).

Yerler, tarih boyunca, sosyal ve kültürel değişimleri şekillendiren, demografik ve ekonomik açıdan farklılıklar gösteren fiziksel hayat mekânları olmuşlardır (Tekkanat ve Türkmen,2018). Yer içerisinde doğal, beşeri, kültürel, sosyal, fiziksel birçok özellik barındırır ve bu özellikler birbiriyle etkileşim içerisinde. Fiziksel unsurların yerler üzerindeki etkileri göz ardı edilemez, etkileri oldukça fazladır. Fakat yer kimliği sadece fiziksel özellikleri nedeni ile oluşmaz. Yerler fiziksel özellikleri ile birbirlerine benzeyebilir. Bir sokakta aynı tarz apartmanlar, işyerleri, kafeler olabilir.

Bir yer’de aynı fiziksel görünüme sahip köprü, anıt, cami, park, alışveriş merkezi gibi yapılar olabilir fakat insanların algısı farklılaşabilir, insanlar üzerindeki etkisi çeşitli şekillerde olabilir. Bu etki yapılara veya mekânlara yüklenen değerlerdir. Bu algı, şahıslarla değil toplumsal algı şeklinde mekâna yüklenen değerler bütünüdür, örneğin Eyfel kulesi Paris’e kimlik kazandıran unsurlardandır. Eyfel kulesi çevresi veya yapısal özelliklerinden daha çok efsaneleriyle ünlenmiştir (Tekeli,1991). Bu nedenle yer kimliği fiziksel yapılardan ziyade insanların çevre ile kurduğu bağ ve ilişkilerle bağlantılıdır (Belge,2018).

Yer kimliği olgusunda fiziki faktörler içerisinde birtakım özellikleri barındırır. Yer şekilleri, coğrafi özelliklerdir doğal özelliklerdir ve kentin yerleşimini gelişimini ve kimliğini etkileyen faktörlerdir ayrıca mekânsal özellikler de kimliğin fiziksel faktörlerindedir ve mekânsal özelliklerde; yapılar, sokaklar, meydanlar ve kullanımda etkili olan malzemeler renkler sınırlayıcı öğeler ve peyzajdır (URL-1).

Doğal veya beşeri yapılar, kullanıcıların gündelik hareketleri ve bu hareketlerin gerçekleştiği sosyal ve fiziki ortam yer kimliğini oluşturur, yani insanların yaşadıkları ev, kullandıkları caddeler ve sokaklar, sosyalleştikleri parklar, bahçeler, ticari alanlar, zaman ve yaşanmışlıklarla beraber mekâna kimlik algısını kazandırır (Oğurlu,2014). Yerlerin kendine özgü fiziksel, kültürel, tarihi, ekonomik özellikleriyle oluşan kimlik algısı zamanla ve koşulların farklılaşması ile az veya çok değişim geçirir (Oğurlu,2014). Bir yerde kullanıcıların zihninde oluşan olumlu veya olumsuz unsurlar mekâna özgü kimlik tanımı oluşturur ve bu tanım kullanıcıların zihninden kaybolduğunda veya yer sıradan bir hal aldığı anda o yerde kimliksizleşme oluşur (Karaaslan,2010).

Yer kimliği, o yere özgünlük kazandıran özelliklerdir bu nedenle özgün kılınan değerlerin korunması kimlik açısından en önemli bir hedeftir ayrıca özgün değerlerin yozlaşması, aşınması, kaybedilmesi ile kimliksizleşme gerçekleşir (Eryazıcıoğlu ve Markoç,2014). Kimliksizleşmenin nedeni ise kişilerin tarihsel ve kültürel değerlerinden uzaklaşması ve kültürün yozlaşmasıdır (Topuz,2004). Yerler içerisinde barındırdığı özellikleri dikkate almadan gelişim ve dönüşüm gösterdiğinde kimliksizleşme veya kimliğinin değişmesi durumuna maruz kalmaktadır.

Yer kimliği kavramı çeşitli bilim dallarında önemli görülmüş ve incelenmekte olan bir kavramdır şehir bölge planlamacılar kimlik kavramını beşeri etkilerin kent planında ve kent sistemlerindeki etkileri üzerine çalışmalar yapmaktadırlar (Oğan ve Yasak,2020). Çevre psikologlarına göre, mimarlar ve tasarımcılar yerlerin hem

duygusal hem de işlevsel özelliklerini dikkate almalıdır (Najafi ve Shariff,2011). Yer tasarlama amacının günlük aktiviteleri sağlamanın dışında, insanı mekânlara çekmek için sembolik ve çevresel nitelikler sağlanmalıdır. Bir ortamın boyut, ölçek, oran, çeşitlilik, mesafe, doku, süs eşyaları, renk, koku, ses, sıcaklık ve görsel çeşitlilik nitelikleri yer hissine katkıda bulunan önemli unsurlardır (Steele,1981). Bu gibi çevresel etkenler yerlerin kimliğini şekillendirir.

Yer kimliğini şekillendiren unsurların biri de kişilerin yere olan bağlılığıdır. Yer bağlılığı, yer kimliğinin bir parçası olarak kabul edilir (Hauge,2006). Yer kimliği ve yer bağlılığı birçok araştırma kapsamında çalışılmış ve bu iki kavram birbirinden ayrı düşünülmemiştir. Bu sebeple yer bağlılığı kavramı detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Bir yere bağlılık her insanda farklı nedenlerle olabilir. Yer bağlılığının oluşumunda birçok faktör etkilidir. Bu faktörlerden bazıları; bellek, ikamet süresi ve yerlilik, aitlik, kültür, işaret öğeleri, iklim, duygular ve hisler, yerin niteliğidir. Tablo 2’de yer bağlılığı kavramının literatürde taraması yapılarak öne çıkan çalışmaların gösterimi yapılmaktadır.

Tablo 2: Yer bağılılığı kavramı literatür taraması

Kavramlar	Yazar-Yıl	Açıklama
Bellek	Manzo ve Perkins, 2006	Bir yerde meydana gelen önemli bir olay hafızada mekânlara anlam yükleyebilir. Bu gibi önemli olaylar ve yere bağlı olan bu anlamlar yer bağılılığının temelini oluşturur.
	Knez,2005	Yerler geçmiş olayları ve insanları hatırlatabilir ve zaman içinde bir süreklilik hissi sağlayabilir. Yere bağlılık önemli hatıraları korur ve yenilerini oluşturmak için imkân sağlar.
İkamet süresi, yerlilik ve aitlik	Riger ve Lavrakas, 1981; Taylor, Gottfredson ve Brower, 1984	Yer bağılılığının etkenlerinden biri, ikamet süresidir ve genellikle bir yerde daha uzun süre yaşayan kişilerin ona daha fazla bağlılık hissettikleri görülür.
	Gerson, Stueve ve Fisher, 1977	Yerleşim alanlarındaki sosyal ilişkiler, bir yere ait olma duygusu geliştirmek için önemlidir.
	Hernandez, Hidalgo, Laplace ve Hess, 2007	Farklı bir şehir veya yere ait olmanın bağlılık seviyelerinde ve özellikle yer kimliği seviyelerinde bir azalmaya neden olduğu belirlenmiştir.
	Knez,2005	Bir yerde köklere sahip olma, layık olma veya bağlanma duygularını içerir.
Bağlılık	Stokols ve Shumaker 1981	Yer bağılılığı, insanlar ve yer arasındaki bağlıdır.
İşaret öğeleri	Proshansky, Fabian ve Kamnoff, 1983	Yaşamın anlamını ve amacını veren ve aidiyet duygusunu yansıtan duygu ve ilişkiler, bir yerin sembolik önemi ile de ilişkilidir.
	Lynch, 1960	Kentin fiziksel biçimi ve işlevi açısından tanımlanabilir bir düzen ve netlik; insanlar tarafından tanımlanabilen, organize edilebilen ve yönlendirilebilen yerleri daha okunaklı hale getirmeye katkıda bulunurlar.

Tablo 2'nin devamı

	Kavramlar	Yazar-Yıl	Açıklama
Yer Bağlılığı	İklim	Knez,2005	Bazılarının çocukluk yerlerine benzeyen iklimlere sahip yerlere daha fazla bağlıları vardır.
	Duygular ve hisler	Altman ve Low,1992	Mekân bağlılığı, insanlar ve çevresi arasında duygusal bir bağlantı olarak tanımlanmıştır.
		Hidalgo ve Hernandez, 2001	Bağlılık, insanların belirli ortamlarla kurdukları ilişki, nerede kalmaya eğilimli oldukları ve kendilerini rahat ve güvenli hissettikleri duygusal bağlantıdır.
	Kültür	Rose, 1995	Belirli bir yere güçlü bir bağlılık duygusu ırk, etnik veya sınıf kimliğinden etkilenir.
		Rapoport,1977	Anlam ve bağlılık kültür ve deneyimlerden etkilenir.
	Nitelik	Ujang,2009	Yer bağlılığı, bir kişi ile o yerin nitelikleri ve o yerle karşılaştırılabilecek diğer ikame yerlerin nitelikleri ile ilgili belirli bir yer arasındaki algılanan ilişki gücü ile ilişkilidir. Mekânın fiziksel ve fonksiyonel nitelikleri, faaliyetler ve sosyal etkileşim platformu olarak mekâna bağlılık derecesini etkiler.
		Ujang,2009	Fiziksel unsurlar, etkinlik ve görüntü, kullanıcıların yere olan bağlılığını etkiler.

Yer bağlılığı, insanlar ve yer arasındaki kurulan bağıdır (Stokols, Shumaker,1981). Her insan zaman içerisinde yaşamışlıkların, anıların etkisiyle veya kendisine çağrıştırdığı duygular nedeniyle belirli yerlere duygusal bağlar geliştirmektedir. Yer bağlılığı, insanlar ve çevresi arasında duygusal bir bağlantı olarak tanımlanmıştır (Altman ve Low,1992). Yer bağlılığı, bir birey ile belirli bir yer arasında pozitif ve duygusal bir bağlantıdır ve kişilerde duygusal bağ kurulan yerle yakın ilişkileri sürdürme eğilimi olacaktır (Hidalgo ve Hernandez,2001). Bu nedenle, bağlılığı, insanların belirli ortamlarla kurdukları, nerede kalmaya eğilimli oldukları ve

kendilerini rahat ve güvenli hissettikleri duygusal bağlantı olarak tanımlayabiliriz (Hidalgo ve Hernandez,2001).

Bir yerde meydana gelen önemli bir olay hafızada mekânlara anlam yükleyebilir. Bu gibi önemli olaylar ve yere bağlı olan bu anlamlar yer bağlılığının temelini oluşturur (Manzo ve Perkins,2006). Yerler geçmişte yaşanan olayları ve insanları hatırlatabilir, yere bağlılık önemli hatıraları korur ve yenilerini oluşturmak için imkân sağlar (Knez,2005).

Yer bağlılığının en önemli elementlerinden biri de ikamet süresi ve yerlilik, aitlik duygularıdır. Yerleşim alanlarındaki sosyal ilişkiler, bir yere ait olma duygusu geliştirmek için önemlidir (Gerson, Stueve ve Fisher,1977). Farklı bir şehir veya yere ait olmanın bağlılık seviyelerinde ve özellikle yer kimliği seviyelerinde bir azalmaya neden olduğu belirlenmiştir (Hernandez, Hidalgo, Laplace, Hess,2007). Bir yerde köklere sahip olma, layık olma veya bağlanma duygularını içerir (Knez,2005). Yer bağlılığının etkenlerinden biri, ikamet süresidir ve genellikle bir yerde daha uzun süre yaşayan kişilerin ona daha fazla bağlılık hissettikleri görülür (Riger ve Lavrakas, 1981; Taylor, Gottfredson ve Brower,1984). Çocukluğundan beri aynı yerde yaşayan kişiler hayatlarının geri kalanında da bildikleri alıştıkları, anılarının biriktiği yerden uzaklaşmak istemeyebilirler. Başka bir yere taşınmak durumunda olduklarında ise yeni taşındıkları yer ile bağlılık duydukları yerin ortak özelliklerini ararlar. Bu özellikler iklim ve kültürel benzerlikler olabilir. Bazı insanlar çocukluk yerlerine benzeyen iklimlere sahip yerlere daha kolay bağlılık sağlarlar (Knez,2005). Bu durum kişilerin çocuklarından beri yaşadıkları yer ile bağ kurduklarının göstergesidir. Kişi ve yer arasında kurulan bağ kişilerin o yerde olmaktan mutluluk duymasına ve o yerde bulunma durumunun devamlılık göstermesine neden olur.

Anlam ve bağlılık, kültür ve deneyimlerden etkilenir (Rapoport,1977). Kültürden etkilenen yer algısı her insan için değişiklik gösterir. Belirli bir yere güçlü bir bağlılık duygusu ırk, etnik veya sınıf kimliğinden etkilenir (Rose,1995).

Yaşamın anlamını ve amacını veren ve aidiyet duygusunu yansıtan duygu ve ilişkiler, bir yerin sembolik önemi ile de ilişkilidir (Proshansky, Fabian ve Kamnoff, 1983). İşaret öğeleri (landmarks) insanlar tarafından tanımlanabilen, organize edilebilen ve yönlendirilebilen yerleri daha okunaklı hale getirmeye katkıda bulunurlar (Lynch,1960). Kişilerin bir yerde imge-sembol olarak görülen işaret öğeleri (landmarks) sayesinde kolayca istedikleri yerleri bulabilmesi, yeri tanımlayabilmesi, yerin net oluşu kişilerde o yeri kullanırken güvenlik hissinin

oluşmasına neden olur. Bu durumda o yerin kullanılabilir olmasının devamlılığına neden olur.

Fiziksel unsurlar, etkinlik ve görüntü, kullanıcıların yere olan bağlılığını etkiler (Ujang,2009). Günümüzde yerlerin tercih edilmesinde ki en önemli etkenlerden biri insanların göz zevklerine hitap eden fonksiyonların varlığıdır. Fiziksel özelliklerin ve niteliklerin yer bağlılığı derecesi üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Yer bağlılığı, bir kişi ile o yerin nitelikleri ve o yerle karşılaştırılabilecek diğer ikame yerlerin nitelikleri ile ilgili belirli bir yer arasındaki algılanan ilişki gücü ile bağlantılıdır (Ujang,2009).

Sonuç olarak, yer kimliği ve yer bağlılığı, o yerin benzerlerinden ayırt edilmesine, özgünlüğüne, tercih edilme, önemli ve değerli görülme durumuna neden olur. Yer kimliği kişilerin belleklerindeki anılar ve yaşanmışlıklarla, aitlik hissiyatının oluşmasıyla, o yerdeki imge sembol olarak görülen işaret öğeleriyle, kişilerin o yere olan duyguları ve hisleriyle, yerin nitelik özellikleriyle, ilkim ve kültürel özellikleri ile ve kişilerin yerle kurduğu bağ ile tanımlanır. Yerlerde kimlik algısının korunması yerin tek tipleşmemesi, özgünlüğünü koruması, değerlerini ve kendine ait özelliklerini kaybetmemesi açısından önemlidir. Yer dönüşüm geçirdiği sürede yaşanan değişimler ile yer'e bağlılık ve yer kimliği algısının değişmesi, dönüşmesi veya yok olması olağandır. Yapılan dönüşüm uygulamalarında kişilerin yere bağlılık nedenleri, o yerin kimliğini oluşturan unsurlar göz önünde bulundurularak dönüşüm uygulamaları gerçekleştirilmelidir. Yapılan dönüşüm uygulamaları plansız ve parçacıl uygulandığında yer kimliği tehdit altına girmektedir. TMMOB şehir plancıları odası kentsel dönüşüm temel ilkelerinden olan "dönüşüm uygulamalarında yerel kimliği kaldıran tek tip mekân üretiminden kaçınılmalı, yerin özellikleri ve özgünlüğü mutlaka korunmalı toplumsal yaşam ve kültürel değerler dikkate alınmalı" maddesi dönüşüm uygulamalarında ana hedeflerinden biri olmalı ve kimlik algısına zarar vermeyen dönüşüm uygulamaları gerçekleştirilmelidir. Bölüm 3'te kentsel dönüşümün dinamiklerini inceleyerek kentsel çevre üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

BÖLÜM III

3. KENTSEL DÖNÜŞÜM KAVRAMI VE TÜRKİYE'DEKİ YANSIMALARI

3.1 KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KAVRAMSAL GELİŞİMİ

Kentsel dönüşüm kavramına yönelik birçok tanım vardır. Kentsel dönüşüm kavramı arazi yönetimi terimler sözlüğünde; “*kentlerin bir bölümünde yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik düzenleme çalışmaları*” olarak tanımlanmaktadır (Erkan, Seylan ve Yaşayan, 2013).

Kentsel dönüşüm kavramının Türkçe bilim terimleri sözlüğünde tanımı ise; “*Belediyelerce, kentin yıpranan ve özelliğini yitirmeye yüz tutmuş, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen kent bölgeleri ile bu bölgelere ait alanlarının, kentin gelişimine uygun olarak yeniden yapım ya da özüne uygun biçimde yenilenerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve toplumsal donatı alanları oluşturulması, doğal afet risklerine karşı önlemler alınması, kentin tarihsel, kültürel dokusunun yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması amacıyla gerçekleştirilen eylemlerin tümü*” şeklinde tanımlanmaktadır (URL-2).

Linchfield’in (1992) kentsel dönüşüm tanımına bakıldığında; “*kentsel dönüşümü, kentsel bozulma süreçlerini daha iyi anlama ihtiyacından doğan ve gerçekleştirilecek dönüşümde elde edilen sonuçların üzerinde uzlaşma*”dır. Dannison (1993)’e göre; “*kentsel dönüşüm, kentsel çöküntü alanlarında yoğunlaşan sorunların eşgüdümlü bir biçimde çözümlenmek için ortaya konulan yöntem*” olarak belirtmiştir. Roberts (2000)’a göre; “*kentsel dönüşüm, kapsamlı ve bütünlük bir vizyon ve eylem olarak, bir alanın ekonomik, fiziksel, toplumsal ve çevresel koşulların sürekli iyileştirilmesini sağlamaya çalışmak*” şeklinde tanımlamıştır (Aktaran İlkme 2008: 5).

Tunçer’ göre kentsel dönüşüm süreci için yapılması gerekenler: “*Çağdaş ve sürdürülebilir “kentsel dönüşüm” için öncelikle; Şehrin gelecekteki niteliğini belirlemeye yönelik, her şehrin nitelik ve ölçeği ile bağlantılı olarak Bölge, Alt-Bölge, Metropolitan Kent, Kent Bütünü, Mahalle, Yaşam Çevresi ölçeklerinde (1/100 000 – 1/50 000 – 1/25 000 – 1/5000*

– 1/1000 – 1/500 vb) hazırlanacak “stratejik” ve “yapısal “ (Strüktürel) çeşitli plan, kent tasarım ve projelerinin hazırlanması gereklidir " (Tunçer,2017).

Kentsel dönüşüm, zamanın kentsel gereksinimlere yanıt veremez hale gelmiş kent bölgelerinin, kentin gelişme hedeflerine göre ve insanların yaşam standartlarının yükseltilmesine yönelik yapılan eylem planlarıdır (Elgin,2008). Kentsel dönüşüm, var olan kentsel alanlardaki kentsel çökme ve kentsel bozulma yaşamış mekânların ekonomik fonksiyonlarını, toplumsal fonksiyonlarını, fiziksel ve çevresel fonksiyonlarını bütüncül yaklaşımlarla onarmayı amaçlayan stratejiler ve eylemlerdir (Akkar,2006).

Kentler hızlı nüfus artışı, yaşanan doğal afetler ve zaman içerisinde yıpranmaktadır. Ülkemizde ise 1950’li yıllarda köylerden kentlere yoğun göçler yaşanmıştır (Sağlam,2006). Kentlerde yaşanan hızlı nüfus artışından kaynaklı çeşitli problemler meydana gelmiştir. Bu problemlerin çözülmesi amacıyla 2000’li yıllarda kentsel dönüşüm uygulamaları önem kazanmıştır (Yaman,2014). Kentsel dönüşüm kavramı günümüzde tarihi ve kültürel yapıların korunması, yaşanabilir alanlar oluşturulması, yaşam kalitesini arttırmaya yönelik uygulamalar önem kazanmıştır. Kentsel dönüşümün yapılması planlanan mekân için yerel özelliklerinin dikkate alınması, yerel yönetimin yanı sıra halkın da dönüşüm sürecine dâhil edilmesi ve çok boyutlu dönüşüm planlanması gereklidir (Ataöv ve Osmay,2007).

Kentsel dönüşüm, çeşitli nedenlerle eskimiş, köhneleşmiş ve bozulma sürecini yaşamış veya yaşamakta olan kent bölgesinin onarılma uygulamalarıdır. Kentsel dönüşüm kavramını sadece mekânsal veya fiziksel dönüşüm olarak değil çok boyutlu dönüşüm olarak düşünölmelidir. Kentte maximum faydaya ulaşmak için fiziksel dönüşümün yanı sıra kentsel dönüşümü sosyal, kültürel, kimliksel, tarihi miras ve ekonomik etkilerini de düşünmek gerekmektedir.

Kentsel dönüşüm kentin fiziksel özelliklerini, coğrafi yapısını, ekonomik özellikleri ve durumunu, sosyal ve kültürel yapısını birlikte ele almalıdır ayrıca dönüşüm yapılacak alana kimlik oluşturarak ya da olan kimliği koruyarak uygulanmalıdır (Demirsoy,2006). Kentsel dönüşümün temel ilkelerinden biride kimlik sahibi mekânlar yaratmaktır fakat günümüzde kentler tek tipleşmekte, kentler dönüşürken sosyal ve mekânsal açıdan özgün kimliklerini kaybetmektedir (Özden,2010).

Kentsel dönüşüm uygulamalarının çeşitli yöntemleri geliştirilmiştir. Bu yöntemler; kentsel yenileme, kentsel koruma, yeniden canlandırma, kentsel iyileştirme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yöntemlere ayrıntılı bakıldığında ise;

Kentsel yenileme (*Urban Renewal*): kentsel dönüşüm müdahalelerinin ilk uygulamalarından biridir. Daha çok 1800 ve 1945 yılları arasında kentlerde uygulanan müdahale biçimlerine kentsel yenileme denir ve mevcutta bulunan düzeltilemeyecek durumda olan yapıların ve alanların tümü veya bir kısmının ortadan kaldırılarak yenilen inşa edilmesidir (Ataş,2015). Kentsel alanların işlevini kaybederek kullanılmaz duruma gelmesiyle alanın günümüz şartlarına göre yenilenmesi ve aktif olarak kullanıma kazandırılması faaliyetlerine kentsel yenileme denilmektedir (URL-3). Kentlerde yenileme faaliyetleri, yapıların fiziksel veya işlevsel olarak faaliyet göstermemesi ya da belli bir semtin ya da kentsel alanın işlevini yitirmesi sonucuyla yapılan faaliyetlerdir.

Kentsel Koruma (*Urban Conservation*): şehirlerdeki eskiyen kentsel dokuların yenilenmesi ve yenilenirken korunması durumudur ve ekonomik olarak kente faydaları vardır (Dayıoğlu,2006). Tarihi kentler veya alanlar turist çekerek kentin ekonomisine katkıda bulunur. Kentsel koruma sadece kültür varlıklarını, tarihi değerleri, doğal değerleri, mimari yapıları korumak olarak değil aynı zamanda kentsel kimliğin yaşatılması ve korunması ile de ele alınması gerekmektedir (Türk,1995). Kentsel koruma yönteminde, kültürel, mimari, doğal, tarihi ve kimlik değerlerimizin gelecek nesillere taşınabilmesi amaçlanmaktadır.

Yeniden Canlandırma (*Revitalization*): kentsel işlevlerinde eski canlılığını kaybetmiş alanların, özellikle de tarihi kent merkezlerinin yeniden kullanım ve ekonomik olarak canlılık kazanmasını sağlamak amacıyla yapılan uygulamalardır (Görün ve Kara,2010). Çeşitli nedenlerden dolayı kentlerde çöküntü yaşayan alanların sorunlarının çözülmesiyle kentsel alanın kullanıma kazandırılıp canlandırılmasıdır (İlkme,2008).

Kentsel iyileştirme, rehabilitasyon, sağlıklılaştırma (*Sanitation*): gecekonduların bölgelerinde yapılan bir müdahale biçimidir. Gecekondular mahallelerine altyapı hizmetleri götürülmüş ve yaşam standartları daha iyi olan düzgün ve düşük yoğunluklu alanlar gecekonduların ıslah alanı olarak planlanmıştır (Ataöv ve Osmay,2007). Eski kent dokusunun ve çöküntü alanlarının kısmi yenileme ile kullanılmasıdır (Görün ve Kara,2010). İyileştirmenin dönüşüm aşamalarında bölge halkın katılımı önemlidir

(İlkme,2008). İyileştirme yapılan alanda yaşayan halkın bölgeden taşınmaması iyileştirme sonrasında da ikamet etmeye devam etmesi amaçlanır.

Literatürde kentsel dönüşüm uygulaması olarak görülen soylulaştırma (*gentrification*) kavramı daha çok bölge halkının zararına olan bir durum olarak bazı kentsel dönüşüm uygulamalarının sonucu olarak yaşanmaktadır. Kentsel soylulaştırma tanımı ilk olarak 1963 yılında Ruth Glass tarafından ortaya konmuştur (Güneş,2014).

Glass'ın 1964 yılındaki ifadesinde: *“Birer birer, Londra'nın işçi semtlerinin birçoğu orta sınıflar - üst ve alt tarafından işgal edilmektedir. Eski püskü, mütevazı ahurlar ve kulübelere üst katta iki, alt katta iki odalı kira kontratlarının süresi dolduğunda ele geçirilmiş, sık ve pahalı konutlar haline gelmişlerdir. Daha önce ya da son dönemde çöküntü halinde olan daha büyük Viktorya evleri oda oda kiraya verilen ya da birden fazla hane tarafından kullanılan evler tekrar iyileştirilmiştir. Bir mahallede bu soylulaştırma süreci bir kez başladığında, özgün işçi sınıfı kullanıcılarının tamamı ya da çoğunluğu yerlerinden edilene ve mahallenin toplumsal karakteri tamamen değiştirilene kadar hızla devam eder”* (aktaran: Ataş,2015)

Soylulaştırma (*gentrification*) bir bölgeden düşük gelir grubuna sahip insanların ayrılarak yerlerine orta ve üst gelir grubuna sahip insanların yerleşmesi ile oluşan değişimi tanımlamaktadır (Demirsoy,2006). Fiziksel ve sosyokültürel açıdan kentsel çöküntü yaşamış kent parçasının dönüşüm geçirmesiyle birlikte alanda arsa ve konut fiyatlarında yükseliş olmaktadır, bu durum mülkiyet durumunun değişmesine neden olur ve alanda eskiden yaşayan düşük gelir gruplu kullanıcıların kentin başka bir yerine taşınmasına ve orta ve üst gelir grubunun alana yerleşmesine neden olma durumudur (Göközkut,2016). Türkiye'deki en belirgin örneği ise İstanbul ilindeki Tarlabası örneğidir.

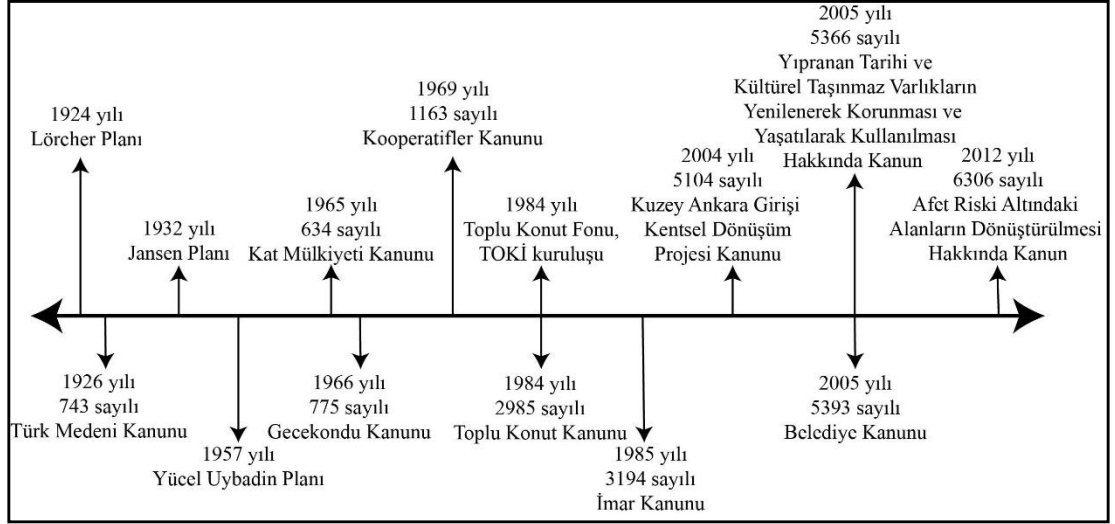
Tüm bu yöntemler ve uygulamalar dönüşüm yapılacak bölgeye özel olarak bütüncül plan dâhilinde hazırlanmalıdır. Bölge halkı ile birlikte katılımcı yöntem benimsenerek çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Her kentsel dönüşüm bölgesinin farklı sıkıntıları, olanakları ve ihtiyaçları vardır bu sıkıntı, olanak ve ihtiyaçlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmelidir. Kentsel dönüşüm uygulamalarının usul ve esaslarını belirlemek amacı ile ülkemizde çeşitli yasalar çıkartılmıştır.

3.2 TÜRKİYEDEKİ KENTSEL DÖNÜŞÜM TARİHÇESİ

3.2.1 Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Yasaları

Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarını etkileyen yasalar yıllar içerisinde farklı amaçlar doğrultusunda çıkartılmıştır. Kentlerde düzenli ve planlı yaşam alanları oluşturulması amacıyla, kişilerin haklarının yasallaşması amacıyla, yıllar içerisinde meydana gelen sorunlu ve plansız yaşam alanlarının düzeltilmesi amacıyla, konut ihtiyacını karşılamak amacıyla, devlet desteklerinin belirlenmesi amacıyla, kurumların yetkilerinin belirlenmesi amacıyla, olası yaşamı riske atan afet durumlarında konut ve yaşam alanlarının sağlamaştırılabilmesi amacıyla bir takım kentsel uygulamalar, politikalar, kanunlar yapılmıştır. Şekil 1’de çıkartılan kanunların gösterimi yapılmaktadır.

Şekil 1: Ankara ili konut sürecini etkileyen kanunlar

1923 yılında Başkentin Ankara olarak karar verilmesi ile birlikte yetmiş binlerden birkaç yüz bine ulaşınca başkentte konut sorunu ortaya çıkmıştır (Keleş, 2004). 17.02.1926 tarihli 743 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun yasalaştığı yıllarda bir binada birden fazla daire mülkiyeti sahipliliği söz konusu değildi ve bir binada farklı daireler olsa da mülkiyet hakkı tüm binayı kapsamakta tek bir tapu senedi bulunmaktaydı (Özdemir,2020).

1950’li yıllar öncesinde Türkiye’de büyük kentlerin nüfus artışı binde 20 ile 30 arasında değişkenlik gösterirken, Ankara ili başkent ilan edilmesinden kaynaklı binde 61 oranında nüfusunda artış gözlemlenmiştir (Işık,2005). Cumhuriyetin kuruluşundan

sonra 1950’li yıllarda şehirlere yapılan hızlı göçlerin kentlerde çeşitli etkileri olmuştur. Bu etkilerden biri ise, kentlere olan yoğun talep etkisi arsa fiyatlarında artışlara neden olmuştur. İş bulmak için kentlere göç eden kesimin elinde arsa alabilecek ve konut yapabilecek yeterli birikim bulunmamaktaydı. Göçlerle birlikte insanların barınma gereksinimi nedeniyle konut talebinin artmasıyla birlikte, göç eden insanların ekonomik durumlarının da etkisiyle, kentte yeni konutlar ve yeni konut alanları oluşmuştur böylece kent çevrelerinde ki gecekondular alanları meydana gelmiştir (Balamir,1975). Ekonomik olarak düşük gelir grubunda olan kesim barınma ihtiyacına gecekondular ile çözüm bulmaya çalışmış, orta gelir grubuna sahip kesim ise kooperatif veya tek arsada çok katlı konut tipine yönelmiştir. Başkentte meydana gelen konut sorununa dönemin maddi yetersizliğinden dolayı devlet konut temini için bütçe ayırmakta zorlanmaktaydı bu durum orta gelir grubuna sahip halkın kooperatif sistemine yönelmesine neden olmuştur. İlk kooperatif uygulaması olarak görülen ve semte adını veren Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi, 1930’lu yıllarda kurulmuştur (Sökmensüer,2014).

Çok katlı konut tipine geçişi Geray’ın tespitine göre: *"1959 yılında imar yönetmeliğindeki kooperatif olarak yapılmış konut alanlarındaki yapıların yerleşme planını etkileyecek biçimde değiştirilemeyeceği kuralının kaldırılması ile bahçeli evlerin bahçeli apartmanlara dönüşümüne olanak sağlanmıştır"* (Geray,2000).

Geray’ın tespitinde yer alan bahçeli apartman tipi konut alanlarının günümüzde de varlığını korumakta olan örnekleri şehirlerimizde kendilerini göstermektedir. Bahçeli apartmanların Bahçelievler semti içerisindeki örnekleri şekil 2 ve şekil 3’de gösterilmektedir.

Şekil 2: Bahçeli apartman tipi konutlarda bahçe kullanımı

Kaynak: Deniz ALTAY KAYA kişisel arşivi

Şekil 3: Bahçeli apartman tipi konutlarda bahçe kullanımı

Kaynak: Deniz ALTAY KAYA kişisel arşivi

Düzenli konut alanlarının oluşturulabilmesi için yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca insanların şehirlerde arsa alma ve alınan arsaya konut yapabilecek ekonomik gücü olmadığından dolayı düzenlemeler yapılması gerekmiştir (Özdemir, 2020). 23.06.1965 yılında 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kabul edilmiştir. Kat mülkiyeti kanununa göre inşaatı bitmiş bir yapının kat, daire, büro, ticari fonksiyonlu dükkân, mağaza gibi kullanıma uygun olanları üzerinde hak sahiplerinin veya ortak hak sahiplerinin kat mülkiyeti kanun hükümlerine göre bağımsız mülkiyet hakları kurulmaktadır (Saraç,2019). Böylece çıkartılan kat mülkiyeti kanunu ile apartman tipi konutların oluşmasına zemin hazırlanmıştır. 1965 yılında çıkartılan Kat Mülkiyeti Kanunu öncelikle Ankara ili ve tüm kentlerimizi etkilemiştir nedeni ise bir parsel içerisinde birden fazla mülk sahipliğine olanak sağlamıştır ve tüm kentlerimizde olan apartmanlaşma başlamıştır (Keleş ve Duru, 2008). "Kat Mülkiyeti Kanunu" ile yapsatçıların oluşmasını sağlayan en baskın kanundur (Arslan,2014). Kat mülkiyeti kanunun yasalaşmasından sonra özellikle 1970'li yıllarla birlikte bazı müstakil konutlar, 'yapsatçı' girişimciler olarak isimlendirilen küçük müteahhitler tarafından üretilen çok katlı apartmanlara dönüşmüştür (Ataöv ve Osmay,2007). Yapsatçılar kentlerin imarı bulunan alanlarında, imar planına uygun olarak parsel sisteminde, her parselin yapılaşma haklarının belirlenmiş olduğu bölgelerde yapılabilmekte ve genellikle tek parsel üzerinde çok katlı apartman tipi konut inşa etmektedir (Türel,1989). Bu durum kentin yayılmasını da etkilemektedir.

1966 yılında yürürlüğe giren 775 sayılı "Gecekondu Kanunu" çıkartılmıştır ve gecekondu konut tipi yasal olarak tanınmıştır. Gecekondu kanunun amacı ise yapılan gecekondu konutların iyileştirilerek daha iyi duruma getirilmesi, tasfiyesi, yeniden

gecekondu yapımının önlenmesi ve bu amaçlarla alınması gereken tedbirler hakkındaki hükümleri belirlemektir (Madde 1).

Kanuna göre gecekondu kavramı; *"imar ve yapı işlerini düzenleyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın, kendisine ait olmayan arazi veya arsalar üzerinde, sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar kastedilmektedir"* (Madde 2).

1963-1967 yıllarını kapsayan 1. Beş yıllık kalkınma planı konut sorunu ele alınmıştır ve kalkınma ile konut arasında ilişki kurulmuştur (Arslan,2014). Bu plan konut yatırımlarının düşük olması gerektiği düşüncesi ile bütçe %30'dan %20'ye düşürülmüş fakat üretilecek konut sayısının artırımı yöneliminde olmuştur (Keleş, 2004). Bu yönelim neticesinde küçük metrekareye sahip uygun fiyatlı *"sosyal konut"* kavramı öne çıkmakta ve böylece konut yatırımları azalır, yap-satçılık desteklenmiştir (Arslan,2014).

1968-1973 yıllarını kapsayan 2. Beş yıllık kalkınma planı da konut yatırımlarının düşük olması yönündedir (Keleş,2004). Bu plan yapılan gecekonduların içerisinde yaşayan insanlar için yer bulmadan yıkmamayı benimsemiş ve böylece 1966 yılında çıkartılan 775 sayılı gecekondu yasası ile gecekonduları tasvip etmeyip fakat hâlihazırda bulunan gecekonduların yasallaşmasına neden olmuştur (Keleş,2004).

1960 yılında, bir kat artışına daha gidilmiş ardından 1968 yılında imar planında yapılan bir değişiklikte çekme ve çatı katları yasaklanmıştır ve bir kat artışı daha verilmiştir (Altaban,1998). 1968 yılında kat eklenmesi için verilen izin yık-yap (yap-sat) uygulamalarının kentlerde artmasına neden olmaktadır (Geray,2000).

1969 yılında yürürlüğe giren 1163 sayılı "Kooperatifler Kanunu" çıkartılmıştır ve çıkartılan kanun ile kooperatifçilik esasları belirlenmiştir.

1970'li yıllarda ülkemizde ekonomik kriz meydana gelmiştir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeleri de kriz kısa sürede etkilemiştir. Krizin kontrol altına alınabilmesi amacı ile çeşitli önlem paketleri ve politikalar uygulanmıştır (Türel,1989).

1973-1977 yıllarını kapsayan 3. Beş yıllık kalkınma planında konut için ayrılan yatırımların %15.7'ye indirilmesi hedeflenmiştir fakat önlemler ile hedef gerçekleştirilememiştir (Keleş,2004).

1978-1983 yıllarını kapsayan 4. Beş yıllık kalkınma planı arsa spekülasyonunun önlenmesi, gecekondu yaşam alanlarının iyileşmesine yönelik hedefleri barındırmaktaydı ve buna yönelik denetimler sağlanması bu planın amaçlarından biridir (Keleş, 2004).

1978 yılından itibaren konut politikalarında önlemler paketi yürürlüğe konulmuştur (Alkan,2014). 24 Ocak 1980 yılında uygulanmaya başlanan istikrar programı ve onun politikaları, konut talebine olan düşüşe yol açmıştır, konut sektörünü krizden çıkarmak için yasalar çıkartılmıştır (Türel,1989).

1982 anayasası ile birlikte konut hakkı vurgulanmaktadır ve anayasada 57. madde gereğince devlet konut ihtiyacını karşılamaya yönelik uygulamalar yapacaktır (Çoban,2012).

1983 yılından itibaren imar affi kanunları ile gecekondular yasallaşmış, tapuları verilmiş, arsa tahsis bedeli ödenerek gecekonduyu satma, müteahhide verme durumlarında hak tanınmış ıslak imar planları ile imarlı hale getirilerek apartmanlaşmıştır (Tatlı, 2020). Bu durum 1983 yılları ile birlikte konuta olan yatırımlardaki istek artışı, 1984 yılında Toplu Konut Fonunun kurulması ile birlikte yüksek boyutlara ulaşmıştır (Türel,1989).

1984 yılında kabul edilen 2985 sayılı "Toplu Konut Kanunu" ile toplu konut uygulamaları yaygınlaşmıştır. Bu uygulamalar; konut kooperatifleri, TOKİ'nin gerçekleştirdiği toplu konut uygulamaları, belediyeler ve TOKİ ortaklığına dayalı toplu konut alanlarının gelişimidir. Konut ihtiyacının karşılanması, konut yapım aşamasındaki usul esasların belirlenmesi ve devlet destekleri kanunun amacını ve kapsamını oluşturmaktadır (madde 1). 1984 yılında Toplu Konut Fonunun kurulmuş, Bu Fon, Başbakanlığa bağlı, olan Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdare Başkanlığı (TOKİ) bünyesinde çalışmaya başlamıştır (Eşkinat,2012).

1984-1989 yıllarını kapsayan 5. Beş yıllık kalkınma planı ile kent imarına ve maliyet telafisi ilkelerini benimseyerek toplu konut fonu oluşturulmuştur (Keleş,2004).

1984-1988 yıllarında konut piyasasına olan talebin artışı nedeni ile fiyatlar hızla yükselmiştir fakat toplu konut fonu kredileri ruhsatlı konutların satın alma bedeline göre az verilmekteydi bu nedenle yap-satçılar ve büyük toplu konut şirketleri tarafından yapılan konutlar müteahhit hakkedişleri karşılığında ödeme yapılmaktadır (Türel,1989).

1985 yılında kabul edilen 3194 sayılı "İmar Kanunu", kent yerleşimlerinin plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun olarak yapılmasını sağlayan kuralların belirlendiği kanundur. İmar planları kentsel dokuyu belirler ve kentsel dönüşüm projeleri imar planları ile ilişkili bir şekilde belirlenir. Yerleşme yerlerindeki

yapılaşmaların plana bağlı sağlıklı ve evre Şartlarına uygun oluşturulmasını sağlamak imar kanununun amacıdır.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 6. maddesi hkm gereğince *"2981 sayılı Kanuna göre düzenlenmiş ve tasdik edilmiş olan ıslah imar planlarının uygulanmasında, inşaat ruhsatı verilmesine ilişkin Őart ve Şekilleri tesbite, belediye ve mücavir alanlar içinde belediyeler, dışında valilikler yetkilidir"* (URL-4).

Devlet ekonomisi için son derece önemli olan inşaat sektörünün yeniden hız kazanması amacı ile 1980'li yıllar, toplu konut fonunun ve TOKİ'nin kurulduğu, devlet eliyle konut sektörünün desteklendiği dönem olmuştur (Alkan,2014). 1980'li yıllarda büyük Şehirler devlet ve özel yatırımın gözdesi olmuştur (Arslan,2014).

Türkiye'nin ekonomik durumu, kentlerdeki nüfus artışı ve istihdam sağlayan insanların yaşam alanlarıyla ilişkili olarak 1980'li yıllar öncesinde kent makroformunun yayılma nedeni konut ihtiyacıyken, 1980'li yıllarda ve sonrasında kentlerin makroformunun yayılmasının nedeni olarak ticari fonksiyonların sayıca artış göstermesidir bu 1980'li yıllarla beraber kentler ticaret sektöründeki gelişmeler nedeniyle yayılma göstermiştir (Ataöv ve Osmay,2007). Bu nedenle kentlerde, 1980'li yıllar bir ticarileşme dönemi olarak adlandırılabilir.

Yapılan yasal düzenlemeler ile birlikte 1980'li yıllarda kooperatiflerin ve kooperatif birliklerinin sayısında büyük artışlar yaşanmıştır, 1983 yılında kooperatiflerin sayısı 279 iken 1987 yılında konut kooperatiflerinin sayısı 5201 olarak belirlenmiştir (Arslan,2014). 1980-1990 yılları kooperatifçiliğin en ön planda olduğu dönemlerdir fakat 1989'da Toplu Konut Fonunun etkisi ile kaynak sıkıntısı yaşanmış ve bu durum kooperatif sayılarındaki artışı yavaşlatmıştır, bu dönemde TOKİ kendi bünyesinde konut üretimine başlamıştır yine de konut kooperatifleri 2000'li yıllara kadar önemli olmuştur (Arslan,2014).

2000'li yıllardaki kentsel dönüşüm yasaları incelendiğinde ise; 2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı "Büyükşehir Belediyesi Kanunu", büyükşehir belediyelerine de kentsel dönüşüm ve gelişim alanlarının tespiti, projelerinin hazırlanması ile uygulama yetkisi verilmiştir (Evin,2021).

İmar afları, 1948 yılındaki 5218 Sayılı Ankara Belediyesine Arsa ve Arazisinden Belli Bir Kısmını Mesken Yapacaklara 2490 sayılı Kanun Hükümlerine Bağlı Olmaksızın ve Muayyen Őartlarla Tahsis ve Temlik Yetkisi Verilmesi Hakkında Kanun ile başlayıp, son olarak 2018 yılında İmar Barışı olarak adlandırılan af

kanunları bulunmaktadır. Tatlı'ya göre: 1948 yılından günümüze 25 tane imar affi ile ilişkili kanun bulunmaktadır (Tatlı, 2020).

2004 yılında kabul edilen 5104 sayılı "Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu", kuzey Ankara girişi ve çevresinde (havaalanına giden protokol yolu) kentsel dönüşüm çerçevesinde fiziksel ve görsel olarak unsurların düzenlenmesi, güzelleştirilmesi ve sağlıklı kentsel alan sağlanması amaçlanmıştır. Kanun belirli bir bölgeyi kapsamakta ve bölgede bulunan konutların yıkılıp yerine sağlıklı ve görsel olarak güzel olduğu düşünülen kentsel dönüşüm projesi uygulanmıştır.

2005 yılında kabul edilen 5366 sayılı "Yıpranan Tarihi Ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun" ile sit alanı olarak ilan edilen kent bölgeleri ile bu bölgelerdeki koruma alanlarının kentin gelişimine uygun inşa ve restore edilmesi, sosyal donatı alanları oluşturulması, tarihi ve kültürel doku ve taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılması kanunudur ve afet risklerine karşı tedbirler alınması amaçlanmıştır.

2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı "Belediye Kanunu" 73. maddesi ile kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinin usullerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Belediyeleri kentsel dönüşüm ve gelişim projelerinde yetkili kılar. Kanun maddesine göre sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden yapmak veya restore etmek, tarihi ve kültürel kent dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla dönüşüm projelerinin usullerini belirler. Kanunda yer alan eskiyen kent kısımlarının yeniden inşa edilmesi, konut alanlarını deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm uygulanabilir ifadesi kentlerde parsel bazlı kentsel dönüşümün yapılabilmesine zemin hazırlamıştır. Türkiye'de Kentsel dönüşüm çerçevesinde yapılan düzenlemeler için gelen yasalardan biri olarak hala geçerliliğini koruyan bir kanundur.

Türkiye'de kentsel dönüşüm çerçevesinde yapılması istenilen yasal düzenlemelerin biri de Dönüşüm Alanları Hakkında Yasa Tasarısıdır, gerekçe olarak 5366 sayılı ve 5393 sayılı kanunda 73. Madde hükümlerinin mekânsal sınırlarını ve uygulamadaki eksikliklerini sunmaktadır fakat bu tasarı yoğun eleştiriler ile yürürlüğe koyulmamıştır (Aktaran: Güzey,2012).

2012 yılında kabul edilen 6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun" ülkemizde kentsel dönüşüm kavramı ile ilişkili kanunlardan biridir. 6306 sayılı yasa parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının dayanağı olmuş ve kentsel dönüşüm uygulamaları kentlerde kendini göstermeye hızlı

bir şekilde başlamıştır. Kanunun amacı; riskli alan ve yapıların tespit edilmesi, yıktırılması, değer tespiti, hak sahipleri ile yapılan anlaşmalar ve yardımlar, yeniden yapılacak yapılarla ilgili usulleri belirlemektir. Tez çalışma konusunun ana unsurlarından olan 6306 sayılı kanun ve etkileri ayrıntılı bir biçimde bir sonraki bölümde açıklanmıştır.

3.2.2 6306 Sayılı Kanun ve Etkileri

Türkiye’de görülen en büyük yıkıcı etkileri olan afet türü depremdir ve depremlerde meydana gelen can ve mal kayıplarının en önemli nedeni ise, binaların deprem riskine uygun olmayan yöntemlerle inşa edilmeleridir (Daşkiran ve Ak, 2015). Ülkemizde Erzincan Marmara, Van, Elazığ ve birçok farklı ilimizde gerçekleşen depremlerde görülmüştür ki depremde meydana gelen kayıpların yıkıcı etkisi oldukça fazladır. Depremlerde oluşan kayıpları önlemek için inşa edilen yapılarımızın depreme karşı sağlıklı ve korunaklı olmasına özen gösterilmelidir. Tedbir alınmasını sağlayacak politikaların geliştirilmesi gereklidir.

Türkiye’de afetlerin olumsuz sonuçlarına karşın düzenlemeler yapılmaya çalışılmış ve 2012 yılında "6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" yürürlüğe girmiştir. 6306 sayılı kanun halk arasında kentsel dönüşüm kanunu olarak da bilinmektedir.

6306 sayılı kanunun amacı ise; riskli yapılar ile riskli alan ve rezerv yapı alanlarının tespitinin yapılması, riskli yapıların yıktırılması, yapılacak planlamaya, dönüştürmeye tabi tutulacak taşınmazların değerinin tespiti, yapılan anlaşmalar ve yardımlar, yeniden yapılacak yapılara ilişkin usul ve esasları belirlemektir (URL-5).

6306 sayılı kanun çerçevesinde Bakanlık; Çevre ve Şehircilik Bakanlığını, İdare; Belediye ve mücavir alan sınırları içerisindeki belediyeleri, bu sınırlar dışında il özel idarelerini, büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerini ve Bakanlık tarafından yetkilendirilmesi hâlinde büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyelerini ifade eder (madde2). Rezerv yapı alanı; yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere, TOKİ'nin veya İdarenin talebine bağlı olarak veya resen Bakanlıkça belirlenen alanları, Riskli alan; Zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan, Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan alanı, Riskli yapı ise, Riskli alan içinde veya dışında olup ekonomik ömrünü tamamlamış olan ya da yıkılma veya ağır hasar görme riski taşıdığı tespit edilen yapıları ifade etmektedir (madde2).

Dönüşümün ilk aşaması tespitlerin yapılmasıdır. 6306 sayılı kanun çerçevesinde tespitler yapılmaktadır. Kanuna göre riskli yapının dönüşüm sürecinde, tespit, itiraz süreci, yıkım ve yapım süreçleri yaşanmaktadır.

Riskli yapıların tespiti; masrafları maliklere ait olmak üzere yapı malikleri tarafından Bakanlıkça görevlendirilen kurum ve kuruluşlara yaptırılır ve sonuç Bakanlığa veya İdareye bildirilir fakat verilen süre içinde yaptırılmadığı takdirde, tespitler Bakanlıkça veya İdarece yapılır veya yaptırılır ve Bakanlıkça veya İdarece yaptırılan riskli yapı tespitlerine, malikler on beş gün içerisinde itiraz edilebilir (madde3). Bu şekilde yapıların risk tespiti yapılması satın alma durumlarında olumsuz bir durum olmasını engeller (Aydın,2013). Riskli alanlara, rezerv yapı alanlarına ve riskli yapıların bulunduğu taşınmazlara ilişkin her tür harita, plan, proje, arazi ve arsa düzenleme işlemleri ile toplulaştırma durumlarında bakanlık yetkilidir (madde6).

Tahliye ve yıkım sürecinde ise, malikler ile anlaşma yapılması öncelikli istenen durumdur, riskli yapıların yıktırılması için, yapıların maliklerine en az altmış gün süre verilir ve anlaşma ile tahliye edilen yapıların maliklerine veya kullanıcılarına geçici konut, işyeri tahsisi ya da kira yardımı yapılır (madde 5). Maliklere verilen kira yardımları ise, riskli olduğu tespit edilerek yıkılan yapının yerine, yenisinin yapımı tamamlanıncaya kadar maliklere en fazla 18 ay ve aylık 680 Türk Lirası kira yardımı yapılır, ilk 5 aylık ücret taşınma masrafları nedeniyle peşin olarak ödenebilmektedir. Malikler veya kullanıcılara yapılacak olan yardımların, enkaz bedeli ödenmesinin ve bankalardan kullanacakları krediler için faiz desteği verilmesinin usul ve esasları Cumhurbaşkanınca belirlenir. Yıktırılmadığı tespit edilen riskli yapılar Bakanlıkça yıkılır veya yıktırılır, Bakanlık veya İdare tarafından yapılan veya yaptırılan riskli yapı tespit, tahliye ve yıktırma masrafları, maliklerden tahsil edilir (madde 5).

6306 sayılı kanun çerçevesinde riskli görülen taşınmazlarda yapılması gereken uygulamalar için hak sahiplerinin üçte ikisinin onayı uygulamaların yapılabilmesi için yeterlidir, uygulama kararını istemeyen vatandaşların arsa üzerindeki hakları T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca değeri belirlenir ve anlaşma sağlayan hak sahiplerine açık artırma usulü ile satılır, hak sahiplerinin satın almaması durumunda ise payların tespit edilen bedeli Bakanlıkça ödenir ve Bakanlığa tahsis edilir veya Bakanlıkça uygun görülenler TOKİ'ye ya da İdareye devredilir (madde6).

Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, afet öncesinde gerçekleştirilmesi beklenen bir süreci tanımlamaktadır (Özlüer,2018). 6306

sayılı kanun kapsamında riskli yapı ve alanlar dönüştürülmeli ve ilerde olabilecek afetlere karşı önlem alınmalıdır.

6306 sayılı kanunun kentsel çevrede bazı dezavantajları da olmuştur. Kanun uygulamaya geçtiğinde kentteki yapılarda değişimler meydana getirmiştir ve yapılardaki değişimler oldukça belirgindir. Parsel içerisindeki konutlar, bahçe alanları, peyzaj öğeleri değişimler geçirmiştir. Yapının depreme dayanıksızlığı ifadesinin altında konutların parsel bazında dönüştürülmesinin önüne geçilmesi oldukça zor bir durumdur.

3.2.3 Parsel Bazlı Kentsel Dönüşümün Kentsel Çevreye Etkileri

Zaman içerisinde kentlerde çeşitli nedenlerden dolayı kentsel dönüşüm ihtiyacı duyulmaktadır. Kentsel dönüşüm "sosyal ve ekonomik olarak çöküntü alanları halini almış kentlerin yeniden canlandırılmasına yönelik müdahalelerdir" (Ataöv ve Osmay,2007). 1950'li yıllarda Türkiye'de başlayan hızlı şehirleşme hareketleri beraberinde düzensiz bir konutlaşmaya neden olmuştur (Boyras ve Hoş, 2014). Hızlı nüfus artışının sonucu olarak kentsel dokularda bozulmalar görülmeye başlamıştır.

Şehirler sürekli olarak değişmekte ve gelişim göstermektedir. Kentsel dönüşüm gelişen ve değişiklik gösteren kentlerin ihtiyaçlarına cevap vermeyi amaçlayan müdahalelerdir. Bu müdahalelerin bir çeşidi ise Parsel bazlı kentsel dönüşümdür. Parsel, imarlı bir alanın parçalara ayrılmış halidir. Parsel bazlı dönüşümlerde, alandaki tek bir parsel içerisinde kapsamasından kaynaklı olarak bütüncül bir dönüşüm uygulanamamaktadır. Bu dönüşüm tipi, parselin içerisindeki konutu kapsamaktadır ve bu nedenle bina ölçeğinde kalan dönüşümlerdir.

Kentsel dönüşüm hedefi olarak ada bazında ve kapsamlı bir şekilde, ekonomik ve sosyal açıdan gelişerek dönüşümün gerçekleşmesini hedefleyen politikalar 2012 yılında yeni bir yasa ile parsel ve bina bazında dönüşümlere odaklanılmıştır (Kuyucu,2018). Kentlerde 6306 sayılı yasa kapsamında parsel ölçeğinde dönüşüm uygulamaları hız kazanmıştır. Parsel bazlı kentsel dönüşümün 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun 2012 yılında çıkarılmıştır (Resmi gazete sayısı: 28498, 2012). Kanunun amacı: Afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektir (URL-6).

2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" ile parsel bazında dönüşüm uygulamaları kentlerde

kendini göstermeye hızlı bir şekilde başlamıştır. Yasal düzenlemelerinde yer alan maliklerin 2/3 çoğunluk yeterliliği, parsel bazlı dönüşüme önemli katkıda bulunmuştur. Fakat binanın riskli yapı değerlendirilmesi için tek bir kat malikinin başvurusu yeterli olmaktadır. Yapının riskli çıkması durumunda oy birliği oluşturulmasa bile bina dönüşüme girmektedir. Maliklerin hepsinin dönüşüme onay vermemesi durumunda mağduriyetler ortaya çıkmaya başlamaktadır. Bu durum binalarında dönüşüm istemeyen malikleri zorunlu tutmaktadır. Kentlerde 6306 sayılı yasa kapsamında binalarda 'riskli yapı' kararı verilmesiyle bina/parsel bazında kentsel dönüşüm uygulamaları hız kazanmaktadır (Kuyucu,2018).

6306 Sayılı Kanun'un mevzuata getirdiği en önemli kavram olan 'riskli yapı' ifadesi ile parsel bazlı kentsel dönüşüme imkân verilmesine neden olmaktadır (Taşçı ve Ünverdi,2020). Parsel bazlı kentsel dönüşüm geçiren binalar ilk olarak yapı içerisinde yaşayan hak sahiplerinin müteahhitlerle anlaşmaya vararak binasının dönüşmesini istemeleri ile dönüşüm başlamaktadır.

Üst ölçek planlardan yoksun olan bu dönüşüm temelinde piyasa ve kat karşılığında müteahhit karı koşullarında gerçekleşmektedir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm özellikle kentin rant getirisi yüksek mahallelerinde gerçekleşmektedir. Parsel bazlı dönüşümde "bütüncül planlama" yaklaşımından uzaklaşmaktadır. Parsel bazlı dönüşümün tek tek binaların yeniden inşa edilmesinden kaynaklı olarak kent bütünlüğünün bozulmasına neden olmaktadır.

Parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarında bina yıkılarak yerine yeni bina yapılmaktadır, bu durum deprem açısından olumlu bir durumken şehirlere yansımaları açısından fiziksel ve sosyal açıdan olumsuz bir yöntem olduğu zaman içerisinde belirlenmiştir (Kurt,2014). 6306 sayılı kanunla birlikte konut alanlarının fiziksel dönüşümüyle alandaki sosyal yapıda da değişimler meydana gelmektedir. Konut alanlarının değişimiyle zamanla bölge halkının değişimine de yol açmaktadır ve bu durum bölgenin ticari fonksiyonlarının değişimini, günlük yaşayış biçiminin değişimi, kamusal alanın kullanımının değişimine neden olmaktadır (Kurban,2019).

Kentsel dönüşüm yapılacak olan parsel içerisindeki bina, çeşitli riskler, eksiklikler veya maliklerin istekleri doğrultusunda yenilenir. Çoğunlukla otopark çözümlenmesi, yalıtım, asansör gibi günümüz koşullarına uygun tasarımlı yapılar inşa edilir. Bunlar olumlu özelliklerdir fakat Parsel bazlı dönüşümlerin kente etkilerine bakıldığında bu dönüşümler bina bazlı dönüşümlerdir ve kent yoğunluğunu arttıran bir dönüşüm tipidir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm tek bir parsel içerisindeki yapının

yıkılarak yeniden yapılmasıdır. Bu yapıım bazı bölgelerde müstakil tek haneli konut tipinden, çok haneli apartman tipi konutlara dönüşmektedir, bazı bölgelerde ise apartmandan, apartmana dönüşüm gerçekleşir fakat bu dönüşüm gerçekleşirken apartmanın bahçesi inşaat alanı veya otopark alanı olarak kullanılır ve kat artışı gerçekleşir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm uzmanları tarafından planlanarak oluşturulan bir dönüşüm tipi değildir. Bu nedenle parsel bazlı dönüşüm uygulanan alanlarda kentsel, mekânsal, altyapısal, çevre ve enerji verimliliği, sosyal yaşam ve hayat kalitesi, sosyal donatı, yeşil alan, altyapı, ulaşım, peyzaj eksikliği, kimliksel açılarından problemlere çözüm bulunamamaktadır.

Kentsel dönüşüm uygulamalarının sonuçlarından biri de kimlik algısını da değiştirmesidir, bu değişim kente ait olan kimlik algısının değişmesini yönlendirmektedir (Sara1,2019). 4. Bölümde kentsel dönüşüm uygulamalarının kimlik algısı üzerindeki etkileri incelenmiştir.

BÖLÜM IV

4. KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN TÜRKİYE'DE YER KİMLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Kentsel dönüşüm, kentin yıllar içerisinde yıpranmasına veya içerisinde yaşayan canlıların yaşam kalitelerinin arttırılmasına yönelik çeşitli fonksiyonları içerisinde barındıran, çok boyutlu ve çeşitli ölçeklerde hazırlanılması gereken müdahale biçimidir.

Ülkemizde 1950'li yıllarda yoğun şekilde köylerden kentlere göçler yaşanmıştır (Sağlam,2006). Sağlık hizmetlerine erişim isteği, çeşitli eğitim kurumlarına erişim isteği, daha iyi şartlarda yaşayabilme umudu gibi çeşitli nedenlerle göçler gerçekleşmiştir. Nüfus artışı ve gerçekleşen bu göçlere altyapı olarak hazırlıksız olan kentlerde konut ihtiyacı doğmuştur. Konut ihtiyacının karşılanması için göç eden insanların "*başımı sokacak bir evim olsun*" isteği ile plansız alanlar ve yapılar ortaya çıkmış ve yapıldığı bölgede altyapı hizmetlerinde yetersizliğe neden olmaktadır bu durum ise 1950-1960'lı yılların kent sorunları haline gelmiştir (Arlı,2005).

Ülkemizde 2000'li yıllarda ise kentsel dönüşüm uygulamaları önemli hale gelmiştir (Yaman,2014). Günümüzde kentsel dönüşüm, tarihi, ekonomik, kimliksel tasarımsal, yaşayanların yaşam kalitesini arttırmayı amaçlayan, tarihi ve kültürel değerlerimizin korunmasını sağlayan, mimari mirasımızın gelecek nesillere de aktarılabilmesi için çok boyutlu düşünülmelidir. Her bölgenin yapısı, yaşayan insanların ihtiyaçları, bölgenin iklimi, bitki örtüsü, dinamikleri ve nüfusu farklıdır bu nedenle kentsel dönüşüm müdahaleleri her bölge için aynı şekilde uygulanmaya çalışılmamalıdır. Kentsel dönüşüm yapılırken nüfus'un ihtiyacına uygun eğitim hizmetleri, sağlık hizmetleri, altyapı hizmetleri, yeşil alanlar, ulaşım olanakları gibi hayat kalitesini arttırmaya yönelik müdahaleler planlanmalı ve uygulanmalıdır. Bölge halkı ile birlikte yürütülen ve bölgenin sahip olduğu özelliklerinin ön planda tutularak planlanan ve gerçekleştirilen kentsel dönüşüm müdahaleleri maximum seviyede faydaya ulaşacaktır. Türkiye'de kentsel dönüşüm uygulamaları parsel bazlı ve büyük

ölçekli müdahalelerle gerçekleşmiş ve gerçekleşmeye devam etmektedir. Kentsel dönüşümün ilk faaliyetleri 1959 yılında imar yönetmeliğindeki kooperatiflerle ilgili kanun değişikliği ile başlamıştır. Parsel bazında yaşanan dönüşüm bu kanun değişikliği ile birlikte kooperatifler özelinde kendini göstermeye başlamıştır. İlk olarak parsel bazlı dönüşüm uygulamaları 1965 yılında çıkartılan "Kat Mülkiyeti Kanunu" ile meydana çıkmıştır. 1980'li yıllarda toplu konut fonu ve TOKİ'nin kurulmasıyla dönüşüm uygulamaları devlet eliyle de yapılmaya başlanmıştır. 1985 yılında ise 3194 sayılı "İmar Kanunu" kabulü ile imar planı dâhilinde parsellerde bulunan müstakil konutlar dönüşerek apartman tipi konutlar gerçekleşmiştir. Kapsamlı olarak gerçekleşen kentsel dönüşüm uygulamaları ise, 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı "Belediye Kanununun" 73. Maddesi, TOKİ uygulamaları yâda "Kuzey Ankara Dönüşüm Kanunu" gibi özel kanunlarla uygulanmaktadır. 2000'li yıllarda kentsel dönüşüm uygulamaları TOKİ ve büyük sermayeli özel sektörün varlığıyla ön plana çıkmıştır. Belediye kanununun 73. Maddesi üzerinden bir kez daha yapıların dönüşümü olanaklı kılınarak büyük ölçekli dönüşüm projeleri ve küçük ölçekli parsel bazında dönüşümler gerçekleşmiştir. 2012 yılında kabul edilen 6306 sayılı kanunda yer alan riskli alan ifadesi ile alan bazında büyük ölçekli kentsel dönüşüm projeleri gerçekleştirilebilmektedir. Riskli yapı ifadesi ile de 6306 sayılı kanun üzerinden parsel bazlı dönüşüm uygulanabilmektedir.

Türkiye'de 2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" halk arasında kentsel dönüşüm kanunu olarak bilinir çünkü bu kanunla birlikte şehirlerde kentsel dönüşüm hızla yayılmaya başlanmıştır. 6306 sayılı kanun ile birlikte tek bir parsel içerisindeki binaların yıkılarak, binanın yenilenmesi ve kat artırımı ile birlikte parsel bazlı kentsel dönüşüm şehirlerimizde oldukça hızlı yayılan bir dönüşüm türü olmuştur. Kentsel dönüşüm kapsayıcı ve alanında uzman kişiler tarafından planlanarak uygulanması gereken bir kentsel müdahaledir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm yap-satçı adı verilen az miktarda sermayesi bulunan müteahhitler tarafından yapılmaktadır (Türel,1989).

Yap-satçı müteahhitlerin binayı çevreden, semtin değerlerinden ayrı tutarak yaptığı bina dönüşümü kapsamlı değil bina bazında fiziksel bir değişim gerçekleştirilmektedir. Parsel bazında olmasından kaynaklı kapsamlı bir dönüşüm yapılamamaktadır. Planlı bir çerçevede sosyal donatı alanları, eğitim, sağlık, altyapı hizmetleri gibi yaşanan çevrede olması gerekli fonksiyonlara müdahale edilmesi gerekmektedir fakat parsel bazlı dönüşümlerde sadece parsel içerisindeki bina baz

alınıp çevresel faktörler dikkate alınmamaktadır. Çevresel faktörlerin yanı sıra kentsel dönüşüm müdahaleleri yapılırken dönüşüm sadece fiziksel düşünülmemeli sosyal etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır. Dönüşüm yapılan bölgedeki kentin kimliğinin korunması kentin değerinin sürdürülebilmesi amacı ile önemlidir.

Her insanın bir kimliği olduğu gibi her mekânında bir kimliği bulunmaktadır. Kimlik, benzerleri arasında farklılık yaratan diğer yerlerden ayrı olarak yerin öne çıkmasını sağlayan, ayırt edilen özelliklerdir (Ulu ve Karakoç,2004). İnsanların bir yerle aralarındaki etkileşim bağlılık o yer ile etkileşim içerisindeki olunan süre, o yerli olma, yaşanmışlıkların getirdiği anı ve hatırlar ile bütünleşir ve insan o yer ile bağlılık duygusu geliştirir. Kişi ve yer arasında kurulan bağlılık duygusu insanın o yerde güvende ve mutlu olma hissini meydana getirir. Bir yer'in tanımlanması kişiden kişiye farklılık gösterir. Bir yeri herkes farklı bir şekilde tanımlar bu durum ise o yer'e ait olan kimliğin herkes için farklılık göstermesine neden olur.

Yer bağlılığı kavramı ise yer kimliği kavramının ölçüm unsurlarından biridir. Literatürde birçok araştırmada birlikte düşünülmektedir. Birbirine bağlıdır. Yer kimliğine ve yer bağlılığına neden olan unsurlar benzerlik göstermektedir. Yer bağlılığı ise; bir yeri kullanan kişiler ile yer arasında kurulan bağdır (Stokols ve Shumaker 1981). Bağlılığa neden olan etkenlerde yer kimliği algısında olduğu gibi bellek, aitlik, işaret öğeleri, duygular ve hisler, nitelik, iklim ve kültür öğeleridir.

Tez çalışmasında ise daha ayrıntılı ve kapsamlı olduğu düşünülen yer kimliği kavramı üzerinden incelemeler yapılmıştır. Literatürde yer kimliği kavramı bellek, bağlılık, aitlik, işaret öğeleri, duygular ve hisler, nitelik, iklim ve kültür öğeleri üzerinden değerlendirilmektedir.

Tablo 3: Yer kimliği kavramını etkileyen unsurlar

Yer kimliği
- Bellek
- Bağlılık
- Aitlik
- İşaret ögeleri
- Duygular ve hisler
- Nitelik
- İklim
- Kùltür

Bu çalışmada Ankara ili Bahçelievler semti çalışma alanı olarak seçilmiştir. Literatür taramasından gelen kavramların haricinde parsel bazlı dönüşümün yıllardır gerçekleştiği Bahçelievler semtinin yer kimliği kavramı dönüşüm kavramı üzerinden de incelenecektir. Bahçelievler semtinin ikliminde parsel bazlı kentsel dönüşümden önce ve sonra bir değişim olmamasından kaynaklı iklim kavramı çalışmaya alınmamıştır. Kùltür kavramı ise kent yaşantısında önemli bir rol olan ve kùltürel değerlerimizde de önem verilen komşuluk ilişkileri üzerinden değerlendirilmektedir.

Literatürden yola çıkarak oluşturulan kavramsal çerçeve içerisinde Bahçelievler semtinde yapılan parsel bazlı kentsel dönüşümün kentsel kimliğe etkisini dönüşüm, bellek, bağlılık, aitlik, işaret ögeleri, duygular ve hisler, nitelik, komşuluk ilişkileri üzerinden değerlendirilecektir.

BÖLÜM V

5. SAHA ÇALIŞMASI VE YÖNTEM

Parsel bazlı kentsel dönüşüm fiziki değişimlerinin yanı sıra sosyal olarak ta değişimlere neden olmaktadır. Parsel bazlı kentsel dönüşümün çevreye olan etkileri arasında plansız artan nüfus nedeni ile altyapı hizmetlerinin, sosyal donatı hizmetlerinin, ulaşım hizmetlerinin yetersiz kalmasının yanı sıra mimari miras değeri taşıyan bölgelerde yer kimliği algısını da değiştirmektedir. Önceki kuşaklar tarafından oluşturulan ve günümüze kalan, yapıldığı dönemin mimarisinden, konut ihtiyacından, yaşam tarzından bilgiler edinebildiğimiz ve kendine münhasır olan yapılar mimari miras olarak nitelendirilebilir. Bahçelievler’de bulunan bahçeli konutlarda cumhuriyet döneminin ilk yıllarındaki imar planlarında hedeflenen konut tipi olarak, dokusunun özgünlüğü ve semtin kuruluş şekli ile bu konutların mimari miras değerini taşıdığı söylenebilir. Bahçelievler semtinde bulunan bahçeli-evler konut tipi yeni kurulan Türk devletinin başkenti seçilen Ankara ilinin, diğer illere örnek olması amacıyla kooperatif öncülüğünde yaptırılan evlerinin bulunduğu bir semttir. Yapılar kooperatifçiliğin ilk ürünleri niteliğindedir. Fakat yıllar içerisinde mülk sahiplerinin isteği ve çıkartılan kanunlarında desteği ile günümüzde parsel bazında dönüşüm geçirmiş ve dönüşüm günümüzde de devam etmektedir. Semtin uzun süreli olan varlığı çıkartılan kanunların yansımalarını fiziksel ve sosyal açılardan gözlemleyebilmemize neden olmaktadır. Bu doğrultuda araştırmamızın saha çalışmasının yapılacağı alan olarak Ankara ili Bahçelievler semti seçilmiştir.

Bahçelievler semti, adından da tahmin edilebileceği üzere bahçeli-ev olarak tasarlanmış fakat yıllar içerisinde nesillerin çeşitli nedenler ile bu mimari mirası geleceğe taşıyamamasından kaynaklı parsel parsel dönüşüm yaşayan ve hala da bu dönüşümün devam ettiği günümüze birkaç tane örneğinin korunabildiği bir semtimizdir. Komşu mahallesi olan Emek mahallesi de konut dokusu olarak, mahalle yapısı olarak Bahçelievler ile benzer özellikler göstermektedir. Bahçelievler’deki kooperatifleşme sürecinin başlamasının ardından birkaç yıl sonra Emek mahallesinde

de kooperatifleşme ile konut alanları oluşmuştur. Emek mahallesi de çıkarılan kanunlarla ve mülk sahiplerinin istekleri ile parsel bazlı dönüşüm sürecini yaşamış ve yaşamaktadır. Bu nedenle saha çalışmasına dâhil olan mülakat görüşmelerinde Emek mahallesi sakinleri ile de görüşmeler yapılmıştır.

5.1 BAHÇELİEVLER TARİHİ

1923 yılında kurulan Türkiye cumhuriyeti devletinin, Osmanlı devletinin devamı bir devlet olarak görülmemesi için ve olası düşman saldırısında savunma sisteminin daha korunaklı olmasının gerekliliği nedeni ile ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk yeni bir ulusun var olmasının en büyük aracı olarak yeni bir başkent olması gerektiğini düşünmektedir ve bu yeni başkent Ankara Kayseri veya Sivas illerimizin ülkenin merkezinde olmasından ve kaynaklı başkent bu illerden biri olması gerekliliğini düşünmektedir (Tankut,1988). Yapılan toplantılar sonucunda 1923 yılında yeni başkent olarak Ankara ili belirlenmiştir.

Ankara ilinin başkent ilan edilmesiyle birlikte kentsel standartlar ve kentsel hizmetler gündeme gelmiştir çünkü yeni ve diğer illere örnek olacak başkent görüntü ve faaliyetleri ile ulusallaşmayı özendirici olmalıdır (Tankut,1988). Ankara'nın örnek alınması gereken modern bir kent olması yeni devlet sisteminin başarısının gösterilmesi olarak düşünülmekteydi ve Ankara'nın imarı Türkiye Cumhuriyeti devletinin ölçütü olarak görülmekteydi (Keleş ve Duru,2008).

Ankara Cumhuriyetin ilanından önce sıradan bir kentti fakat cumhuriyetin ilanı ile beraber başkent olması Ankara'da bazı durumların değişmesine neden oldu. Ankara'nın başkent olmasıyla birlikte sosyal, ekonomik, kültürel ve fizikler değişimler kentte kendini göstermiştir. Kamu kuruluşlarının Ankara'da bulunmasından kaynaklı nüfusta artış olmuştur. Başkent olmasıyla beraber inşaatların hızla artması, kentte inşaat sektörünün yayılmasına ve bununla birlikte gelen istihdamın da nüfus artışında önemli bir etkisi vardır. Ankara'da oluşturulmaya çalışılan modern ve örnek şehir yaşamı birçok kamusal hizmetin kentte bulunmasına imkân verdiğinden Ankara ili insanlar için önemli bir çekim noktası haline almıştır. Bunun sonucunda Ankara ili Türkiye'nin tüm illerinden hızlı bir göç alma süreci yaşamıştır. Hızlı kentleşmenin Ankara ilinde oluşturduğu dezavantajlarda bu şekilde ortaya çıkmıştır. Yapılan planlardaki öngörülen nüfus miktarına Ankara ili her seferinde daha erken bir vakitte ulaşmıştır. Hızlı nüfus artışıyla birlikte Ankara ilinde istenilen kentsel gelişim uygulanamamıştır ve özellikle imar alanında istenilen uygulamalar yapılamadığından

özellikle fiziksel olarak amaçlanan başkent olgusuna ulaşmakta sıkıntılar meydana gelmiştir (URL-7).

Ankara'nın başkent ilan edilmesinin ardından ciddi derecede nüfus artmış ve barınma ihtiyacıyla birlikte konut sorunu ortaya çıkmıştır. Nüfusun artmasıyla beraber barınma ihtiyacına cevap verecek farklı konut uygulamaları geliştirilmiştir (Yerli,2016). Bu uygulamalardan bir tanesi de bahçeli-evler konut uygulamasıdır. Bahçelievler semti, Türkiye'deki planlama tarihinin ilk bahçeli-evler konut uygulaması örneğidir. Aynı zamanda Bahçelievler Türkiye'nin ilk kooperatif uygulamasıdır (Tekeli ve İlkin,1984). Bahçelievler Yapı Kooperatifi, orta ve yüksek gelir grubuna sahip ailelerin kurduğu bir kooperatiftir.

Şekil 4'de Ankara ili sınırları görülmektedir. Bahçelievler yapı kooperatifinin bulunduğu Bahçelievler semti Ankara ili merkezinde olup kırmızı gösterge ile konumunun gösterimi amaçlanmıştır.

Şekil 4: Ankara'da Bahçelievler semti konumu

Cumhuriyet döneminde kurulan ilk konut kooperatifi, 1934 yılında Ankara'da kurulmuş Bahçelievler Yapı Kooperatifi'dir (Başaran ve Zeyrek,2016). Bahçeli evler bir konut kooperatifi uygulamasıdır. Semte adını veren Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi, 1930'lı yıllarda kurulur (Sökmensüer,2014). Bahçelievler Yapı Kooperatifinin üyeleri üst düzey bürokratlardır, devletten konut yapılacak arsaları uygun fiyata alıp böylece yapılacak olan konutları uygun fiyatlara elde etmeyi hedeflemişlerdir (Tuncel ve İlerisoy,2016).

Şekil 5: Jansen planı Ankara hava fotoğrafı ile çakıştırılmış hali

Kaynak: URL-8

Şekil 5’de Hermann Jansen planı ile Ankara hava fotoğrafının çakıştırılmış hali görülmektedir. Kırmızı sınır ile çizilen alan ise Bahçelievler semti sınıridir.

Nüfus sayısının artmasıyla beraber Ankara kenti hazırlıksız bir biçimde konut ihtiyacıyla karşı karşıya kalmıştır. Konut ihtiyacından kaynaklı yapılan konutlar rastgele oluşmaya başlamıştır. Parçacıl konut alanları ortaya çıkmıştır. Bu durum yapılan konutların düzensiz ve plansız bir biçimde kentte yerini almasına neden

olmuştur. Düzensiz ve plansız kent yayılımını engellemek amacıyla kent planlarının yapılması kararlaştırılmıştır. Ankara'nın ilk imar planı, 1924-1925 Lörcher Planıdır (Cengizkan,2002). Şekil 6'da Lörcher planı görülmektedir.

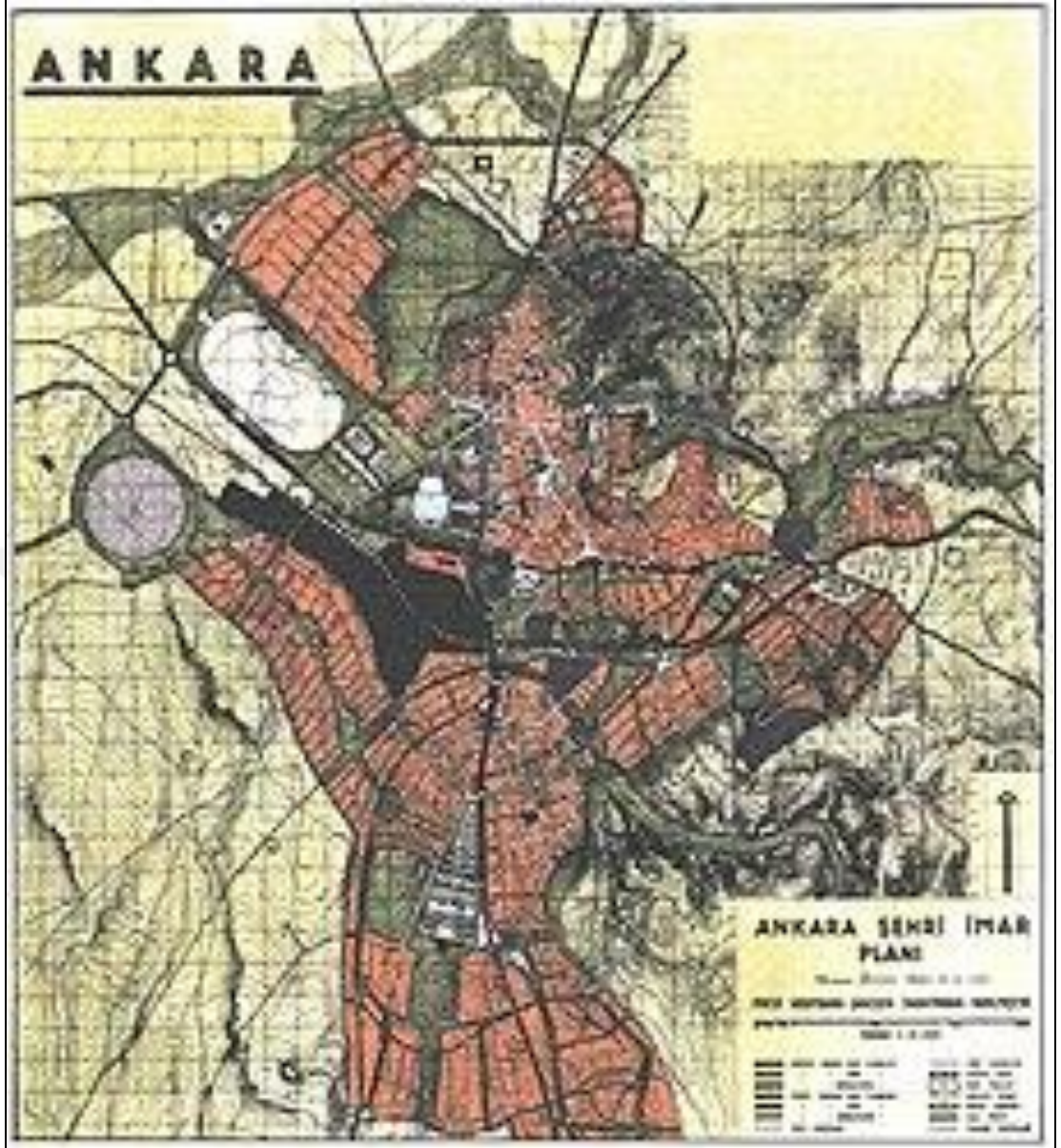
Şekil 6: Lörcher planı

Kaynak: URL-9

Lörcher planına göre; konutların tek veya iki katlı bahçeli evler olarak tasarlanmasıyla Bahçe Şehir kavramı gündeme gelmiştir ve daha sonra Hermann Jansen tarafından Bahçelievler yerleşiminin konut uygulamasında görülmüştür (Tuncel ve İlerisoy,2016). Türkiye'de ilk olan bahçe şehir kavramı Ankara için önerilmiş daha sonra Hermann Jansen planı ile Bahçelievler yerleşiminde gerçekleştirilmiştir (Tuncel ve İlerisoy,2016). Şekil 7'de Jansen planı görülmektedir.

Şekil 7: Jansen planı

Kaynak: Ankara büyükşehir belediyesi tarihçesi

1932 Jansen planında konutların bahçe şehir kavramını baz alarak tasarlanması gibi kararları, Lörcher planında olduğu gibi devam ettirmiştir (Sarioğlu, 2001). Jansen planı Ankara’da uygulanabilen ilk kent planıdır (Söylemez, Kubat ve Demiröz,2018).

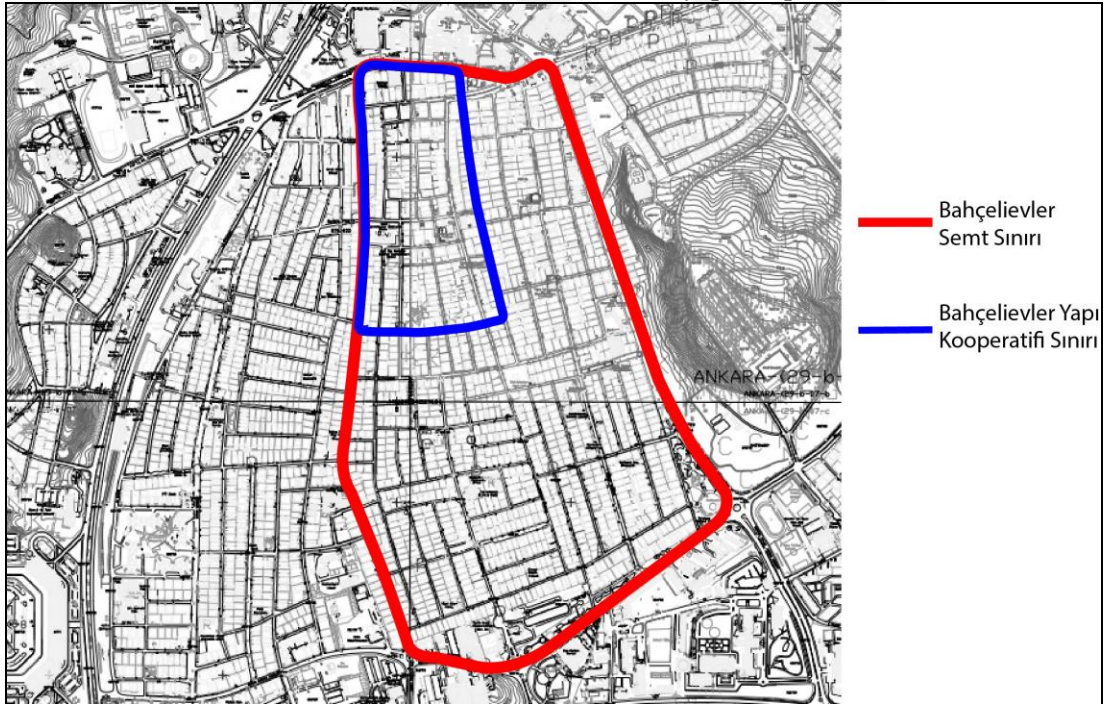
Jansen planının en dikkat çekici vurgusu bahçeli evler konut uygulamasıdır (Uçar ve Özsoy,2006). Bu konut uygulaması kent ve kırsal alanı birleştiren Ebenezer Howard’ın bahçeşehir teorisinin küçük ölçekli halidir.

Jansen tarafından dönemin başbakanı İsmet İnönü’ye "Ankara’nın Umûmî İmar Planı" başlığıyla şehrin imar planına dair ayrıntılı bir rapor gönderilmiştir ve bu raporda evler en fazla iki katlı olmalıdır şeklinde ifadesi yer almaktadır (URL-10).

Yapılan imar planları ile kent merkezindeki arsa fiyatlarının yüksekliği ve merkezi arsaların doluluğu fakat bir yandan alınan göçler ve memur kesimin Ankara'da olması konut sorununun yetersizliğini meydana getirmiştir. Orta sınıf memur kesimi olan 169 üye kapasiteli konut yapımı için birleşerek oluşturduğu Bahçeli Evler Konut Kooperatifi kurulmuştur. Bahçelievler semti kooperatif aracılığı ile oluşan bir semttir.

Tekeli ve İlkin'e göre; Bahçelievler yapı kooperatifinin üyelerinin memur ve bürokratlardan oluşmasının verdiği avantaj ile arsa temin edilmiştir. Kooperatif üyelerinin sıradaki hedefi konutların planlanmasıdır gazeteye konutların özellik ve tipolojisi ile ilgili sorular sorulmuş ve ilgililerin cevaplaması beklenmiştir cevaplayanlardan biride Hermann Jansendir, Jansen'in fikirleri büyük ölçüde benimsenerek plan oluşturulması için istekte bulunulmuştur ve 1936 yılında plan hazırlanmıştır sonrasında ise konut yapılacak alanın merkezden kopuk olmaması nedeni ile Jansen imar planına eklenmiş ve bahçeli evler ile kent merkezi arasında kalan alanda imara açılmıştır (Tekeli ve İlkin,1984).

Şekil 8: Bahçelievler semti ve Bahçelievler yapı kooperatifi sınırı

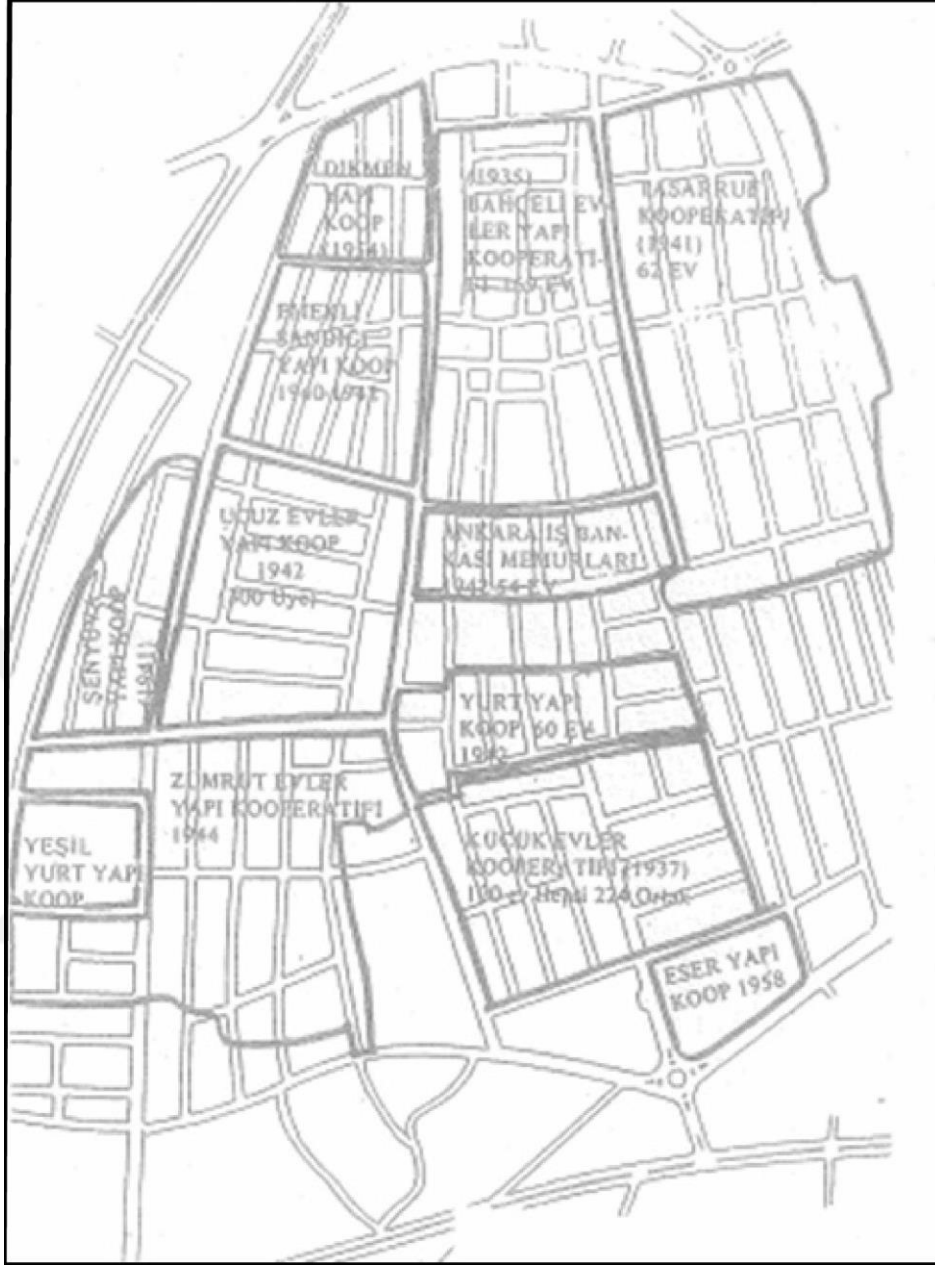

Konum olarak Bahçelievler semti olarak adlandırılan bölge kuzey sınırı Bahriye Üçok Caddesi, batı sınırı Mevlana Bulvarına yakın Kazakistan Caddesi, doğu sınırı Anıtkabir ile Bahçelievler'i ayıran Mareşal Fevzi Çakmak Caddesi, güney sınırı

İsmet İnönü Bulvarına yakın Akdeniz ve Wilhelm Thomsen Caddesidir. Planlanan Bahçelievler Yapı Kooperatifi alanının konumu ise: kuzey sınırı Bahriye Üçok Caddesi, batı sınırı Kazakistan Caddesi, doğu sınırı Prof. Muammer Aksoy Caddesi, güney sınırı Cengizhan Caddesidir. Günümüz Bahçelievler semtinin toplam yüzölçümü, Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi olarak tasarlanan alanın ortalama beş katna denk gelmektedir.

Kooperatiflerin yaklaşımı, Ankara kent planlarında da önerildiği gibi tek, ikiz veya zincirleme şeklinde, bahçe içerisinde, az yoğunluklu konutlar yapmak olmuştur ve ilk örnek Bahçelievler yapı kooperatifidir (Tuncel ve İlerisoy,2016). İlk örnek olan Bahçelievler yapı kooperatifinden sonra Bahçelievler semtinde kooperatif uygulamaları yaygınlaşmıştır. Şekil 9'da Bahçelievler ve Emek mahallelerindeki kooperatif kuruluş yılları ve isimleri görülmektedir.

Şekil 9: Bahçelievler ve Emek mahallelerinde kurulan kooperatifler

Kaynak: Bahçelievler konut kooperatifleri Tekeli-İlkin,1984

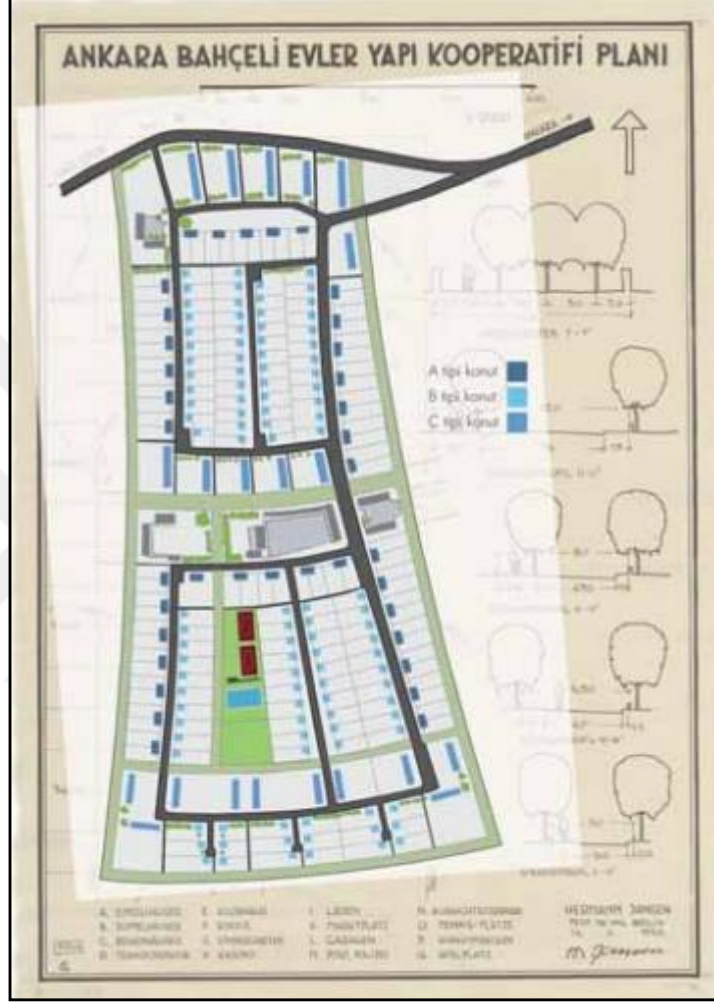
Zaman içerisinde bölgede farklı kooperatifler aracılığı ile konut üretimi yapılsa da bölgenin adı ilk örnek olan Bahçeli evler yapı kooperatifinden gelmektedir.

Hermann Jansen'in Bahçelievler ile ilgili bir görüşü: "*Avrupa'da insanlar doğadan uzak, 8 kata kadar "kira kışlaları" ismi verilen konutlarda yaşamaktadır ve bu yerler konut değil kişilerin yeme içme ve uyuma aktivitelerini gerçekleştirdikleri sığınaklar olarak görülmektedir, bu nedenle çok katlı konutlardan sakınılmalı ve bahçeli tek veya iki katlı birbirine bitişik sıra şeklinde evler inşa edilmelidir*" (Aktaran: Kansu,2009).

Bahçelievler'in planlanmasında Hermann Jansen'in bir diğer görüşü ise şu şekildedir: "*Bahçeli evler tek veya iki katlı bitişik nizam tipi konutlar kurulmalıdır. Bitişik*

evler daha ekonomiktir bu şekilde küçük arsalar ve sokak cephelerine ihtiyaç vardır cephelerin küçük oluşu Ankara'nın iklimi de göz önünde bulundurulduğunda ısınma için elverişlidir ve bahçe kullanımı için daha fazla alan kalmaktadır ayrıca bitişik evler gösterişli bir mimari yapıya da neden olur" (Aktaran: Tekeli ve İlkin,1984).

Şekil 10: Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi Planı

Kaynak: Kansu,2009

Jansen planında kooperatif konut alanı iki ayrı bölüm olarak tasarlanmış bu iki bölümün orta kısma denk gelen okul, pazaryeri ve polis noktası işlevleri olan sosyal ünite bölgesi ile birleştirilmiştir. Yerleşim sisteminde konutlar içteki ring yollarıyla ilişki kurarak içe dönük tasarlanmıştır (Uçar,2005). İnşaata 1937 yılında başlanmış ve uygulama sırasında yapılan değişiklikler ile evler iki yıl sonra teslim edilmiştir (Sökmensüer,2014).

Tekeli ve İlkin'in 1984 yılında ayrıntılı bir şekilde anlattıkları Bahçeli Evlerin Öyküsü kitabına göre; Jansen'in Bahçelievler'le ilgili görüşü değişiklikler olsa da

büyük ölçüde uygulanmıştır ve 5 farklı tip konut uygulaması planlanmıştır bu konut tipleri ise tablo 4’de belirtilmiştir (Tekeli ve İlkin,1984).

Tablo 4: Planlanan bahçeli ev konut tipi

Konut Tipi	Oda ve Kat Adedi
B4 - İkiz Ev	4 Oda - 1 Kat
B3 - İkiz Ev	4 Oda - 2 Kat
C2 - İkiz Ev	6 Oda - 2 Kat
D4 - Tek Ev (zincir)	5 Oda - 2 Kat
D2 - Tek Ev (zincir)	7 Oda - 2 Kat

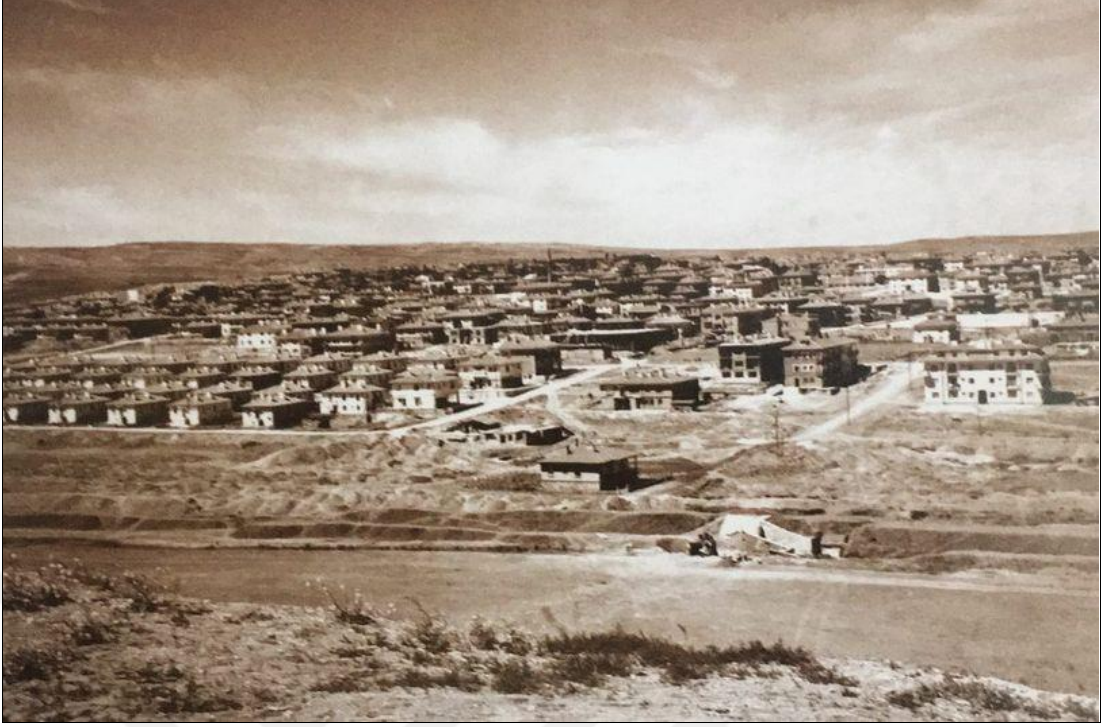
Fakat kooperatif paydaşlarının isteği üzerine yapılan değişiklikler olmuştur; bahçeler, oda sayıları artmış her eve bodrum eklenmiş dolayısıyla inşaat alanları büyümüş ve sıra evler şeklinde değil müstakil evler şeklinde bir konut tipi uygulanmıştır (Tekeli ve İlkin,1984). Tablo 5’de değişimler yapılarak uygulanan konut tipleri belirtilmiştir.

Tablo 5: Uygulanan bahçeli ev konut tipi

Konut Tipi	Konut Sayısı	Konut Özellikleri
B4	77	Tek Ev - 5 Oda 129 m ² (iki kat) + 66 m ² bodrum
B3	22	İkiz Ev - 5 Oda 129 m ² (iki kat) + 60 m ² bodrum
C2	29	Tek Ev - 7 Oda 220 m ² (iki kat) + 110 m ² bodrum
D4	34	Zincirleme Tek Ev - 6 Oda 149 m ² (iki kat) + 85 m ² bodrum
D2	7	Zincirleme Tek Ev - Garajlı, 8 Oda 240 m ² (iki kat) + 145 m ² bodrum

Jansen ’den 350 metre*9900 metre boyutlarında bir arsaya 300 konutluk bir mahalle tasarımı istenmiştir ve Jansen Bahçelievler için sokaklar boyunca sıralanan küçük evlerden oluşan, sıra evleri öngörmüştür (Uçar, 2005).

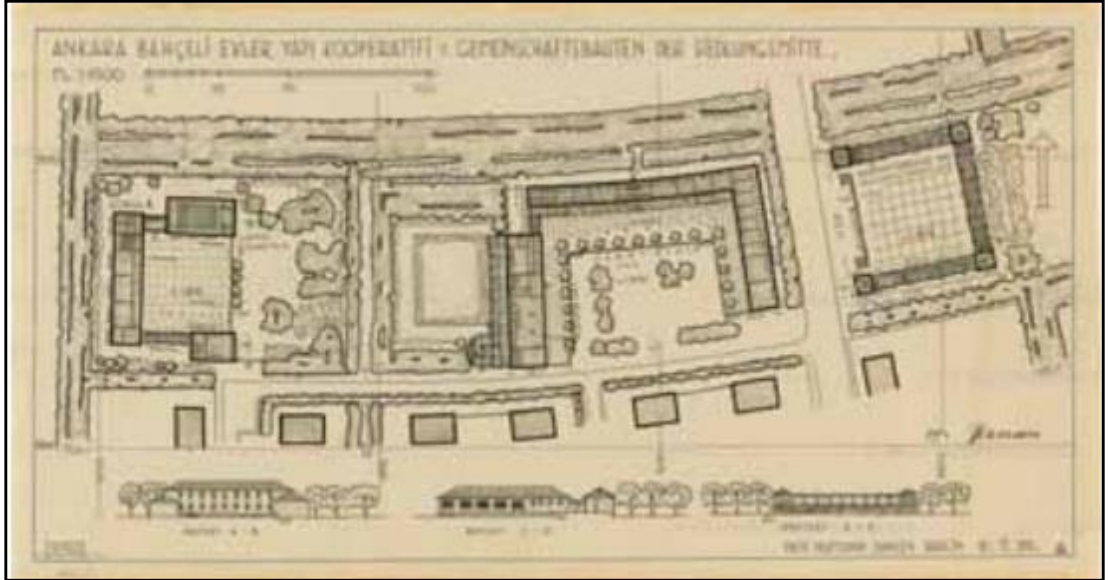
Şekil 11: Bahçelievler kooperatif konutları-1953 yılı

Kaynak: URL-11

Kooperatif paydaşlarının isteğiyle değişiklik yapıp, evler büyütülmüş ve 150 m²'yi geçen 169 adet konut üretilmiştir (Uçar, 2005).

Şekil 12: Ankara Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi

Kaynak: Kansu,2009

Şekil 12'de görülen planlanan Bahçelievler Yapı Kooperatifi Sosyal Ünite bölgesi, okul(günümüzdeki Bahçelievler Nebahat Keskin İlkokulu), pazaryeri, polis

noktası, toplantı alanı olarak tasarlanmıştır. Sosyal ünite olarak planlanan alanın günümüzdeki gösterimi ise şekil 13’de görülmektedir. Jansen tarafından tasarlanan Bahçelievler, pek çok sosyal üniteyi barındırması ile modern bir toplu konut örneği durumundadır.

Şekil 13: Bahçelievler Yapı Kooperatifi Sosyal Ünite bölgesi günümüz hali

Okul olarak planlanan alan günümüzde de varlığını sürdürmektedir. Okul’un doğusunda yer alan ve küçük işletmelerin bulunduğu pazaryeri olarak tasarlanan alan ise arsaya çevrilerek yapılaşmıştır (Kansu,2009). Sosyal üniteye pazaryeri olarak planlanan alanın doğusunda yer alan günümüzdeki adıyla Azerbaycan Caddesi bilinen adı ile 3.Cadde sınırında bulunan alan ise polis noktası olarak tasarlanmış fakat günümüzde PTT binası olarak kullanılmaktadır. Bölgenin en doğusunda bulunan alan ise taraça ve toplantı alanı olarak tasarlanmıştı (Kansu,2009). Günümüzde ise toplantı alanı olarak planlanan alan yapılaşmaya açılmış vaziyettedir.

Şekil 14: Bahçeli Evler Kooperatifi Sokak Perspektifi

Kaynak: Kansu,2009

Şekil 14’de görülen görsel 1935 yılına ait olup, Ankara ilinde oluşturulmak istenen örnek şehir dokusu görülmektedir. Konutlardaki cephe sürekliliği görülmektedir. Görselde görülen iki kişinin kaldırımda sohbet etmesi ile kaldırımların kişilerin kullanımına uygun olduğu anlaşılmaktadır. Sokak kaldırımları ve konut bahçelerindeki ağaç yoğunluğu belirgindir.

Şekil 15: Planlanan Bahçeli Evler Konut Örneği

Kaynak: Kansu,2009

Şekil 15’de görülen iki katlı bahçeli konutların aynı sıra üzerinde oluşturulduğu ve birbirlerinden çit veya duvar ile ayrılmadığı konutlar arası geçişe engel olan unsurların bulunmadığı, açık mekânlar oluşturulması amaçlandığı görülmektedir. Konut girişi yan bahçeden sağlanmaktadır. Kişilerin konut bahçesini aktif bir şekilde kullandığı görülmektedir.

Şekil 16: Bahçeli Ev Kullanımı-1

Kaynak: Kansu,2009

Konutların arasında sınırlayıcı duvar veya çitler bulunmamaktadır. Meyve ağaçları ve peyzaj öğelerinin varlığı belirgindir. Bahçelievler yapı kooperatifi ile yapılan konutların kendilerine ait bahçeleri ve bahçelerinde meyve sebze ekimi, çiçek yetiştirildiği bilinmektedir. Güneş ışığının konutlara rahat erişimi şekil 16’da belirgindir.

Şekil 17: Bahçeli Ev Kullanımı-2

Kaynak: URL-11

Tek konutların 1. Kat seviyesini geçmeyen bitişik duvarlar veya tek katlı ince bir mekânla birbirine bağlı bir şekilde oluşu ile cephe sürekliliği sağlanmıştır (Sürücü, 2010). Hermann Jansen konut örneği çiziminde konutların birbirinden herhangi bir duvarla veya çitle ayrıştırılmadığı görülmektedir. Fakat konutların kullanılması ile birlikte şekilde 17’de görüldüğü üzere kişilerin kendi bahçelerinin belirlenmesini istemeleri veya mahremiyet sağlamak istemeleri ile konut bahçelerini ayırdıkları görülmektedir. Bu ayırma ise demir çitler veya bodur bitkilerle gerçekleştirildiği şekil 17’de belirgindir.

Zaman içerisinde Bahçelievler’deki kooperatife ait olan bu bahçeli konutlar kişilerin karşılığını ödemesiyle kooperatife ait değil kişisel mülk konut halini almıştır ve böylelikle konut üzerindeki haklara ve kararlara kişiler karar verici olmuştur (Tekeli ve İlkin,1984). Yıllar içerisinde ise bahçeli evlerin yerini bahçeli apartmanlar almış ve daha sonrasında da tahmin edilebileceği gibi planlanan bahçeli konut dokusunun bozulmaya başlaması kaçınılmaz olmuştur, apartmanlaşma süreci başlamıştır. Arsa değerlerinde inanılmaz hızlı bir artış görülmüştür. Bölgedeki arsa sahiplerinin imar müdürlüğüne başvurusuyla alınan izinlerle Bahçelievler ticarileşme ve apartmanlaşma sürecine girmiştir (Tekeli ve İlkin,1984).

Şekil 18: 1972 yılı Bahçelievler

Kaynak: URL-11

1972 yılında ise semtte bahçeli evlerin bahçeli apartmanlara dönüştüğü ve konut bahçelerinin küçük çaplı duvarlar ile sınırlarının belirlendiği şekil 18’de görülmektedir. Bahçeli evlerden ise yalnızca birkaç tanesi yıkılmadan günümüze kalmıştır.

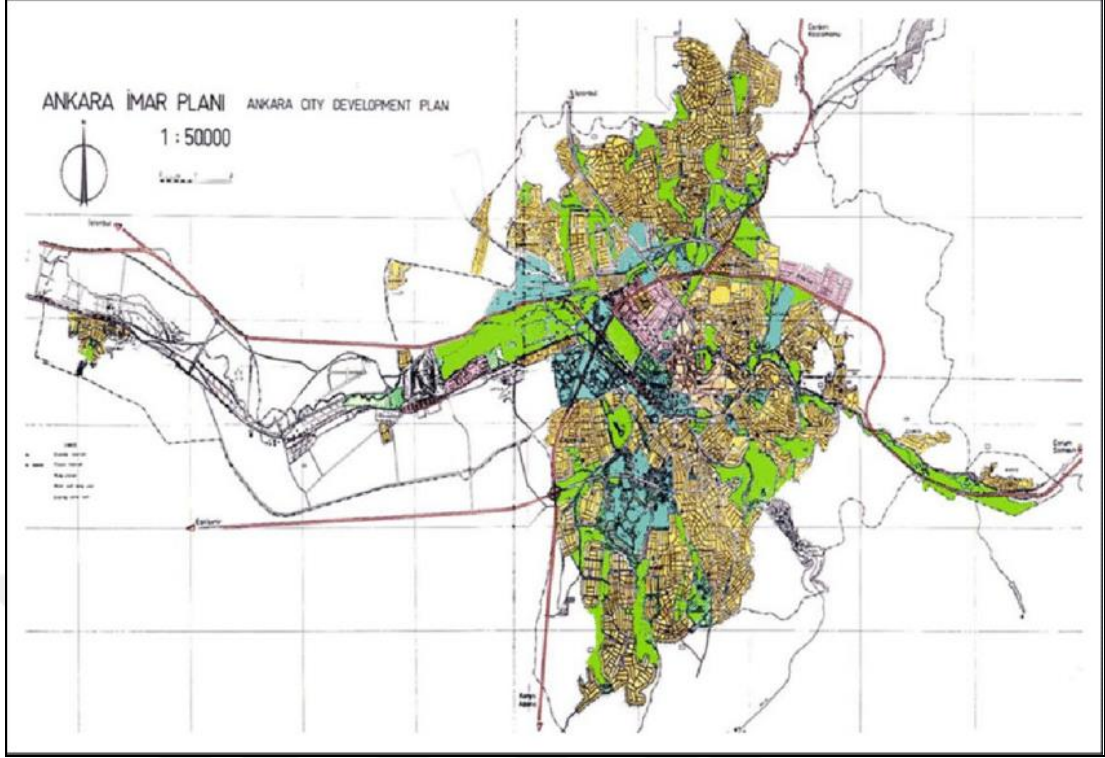
Şekil 19: Bahçelievler-2021 yılı, Nisan ayı-46. Sokak

Bahçelievler semti 46. Sokak üzerinde yer alan bahçeli konut günümüze kadar korunabilen mimari miras niteliğindedir. Şekil 19’da görüldüğü üzere peyzaj dokusu ile semtin eski kent dokusunun örneği niteliğindedir.

Yazmana göre; Jansen planına göre 1980 yılında öngörülen 300.000 nüfusa 1950’li yılların başında ulaşılmıştır bu nedenle yeni bir kent planının yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır, yeni imar planı için uluslararası bir yarışma açılmış ve yarışmanın kazananı Nihat Yücel ve Raşit Uybadin olmuştur (Yazman, 2009). Nihat Yücel - Raşit Uybadin planı 1957 yılında onaylanıp yürürlüğe girmiştir. Şekil 20’de Yücel-Uybadin planı gösterilmektedir.

Şekil 20: Yücel-Uybadin planı

Kaynak: URL-12

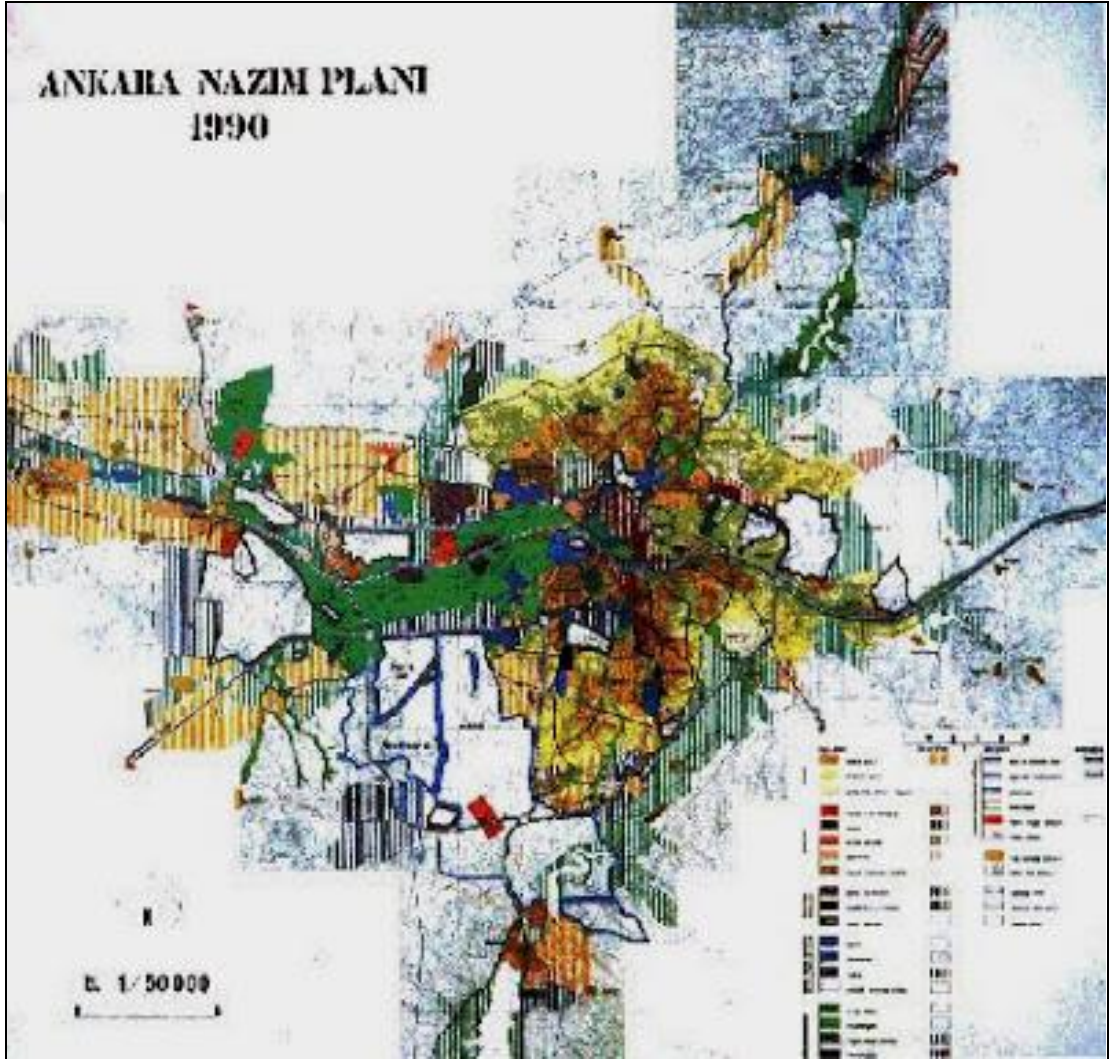
1950’li yıllarda Ankara ilindeki arsa fiyatlarının yükselmesi orta sınıfın gelirinin parselde bahçeli ev yaptırmaya uygun değildir bu durumda kentin mülkiyet durumundaki değişikliğe gidilmesi zorunlu kılınmıştır ve kat mülkiyeti kanunu ortaya çıkmıştır (Özkan,2018). 1965 yılında çıkartılan Kat Mülkiyeti Kanununun ardından yapı-satıcı konut üretimi oldukça artış göstermiştir. Tek veya iki katlı bahçeli konutlar apartmanlaşmaya başlamıştır. Bu nedenle Yücel & Uybadin İmar Planı dönemi apartmanlaşma dönemi olarak adlandırılabilir. 1935 ve 1940’lı yıllarda kurulan ve gelişen Yenışehir, Bahçelievler, Cebeci gibi semtler 1970’li yıllarda konutlar 30 yaşlarında fiziksel olarak ömrünü tamamlama sürecinde olup hızla apartmanlaşmıştır (Özkan,2018). Bu durum Bahçelievler semtinin yol, sosyal tesis ve altyapısında yetersizliğe neden olmuştur (Tunçer,2002).

Yücel & Uybadin planı ile 30 yıl sonrası için 750.000 nüfuslu kent için tasarlanmıştır fakat 1965 yılına gelmeden nüfusa ulaşılmıştır böylece plan sınırı içerisinde olan alanlarda kat artırımını plan sınırı dışında ise kaçak yapılaşmalar oluşmuştur ve kat mülkiyeti kanunu, bölge kat nizami planı ve imar planı değişiklikleri ile plan ana halinden uzaklaşmıştır (URL-7).

Jansen planından sonra Yücel & Uybadin planı da öngörülen nüfusa erken bir zamanda ulaşmıştır. Öngörülen yerleşim düzeninden de sapmalar olması nedeni ile

yeni bir plan ihtiyacı oluşmuştur. 1969 yılında bakanlığa bağlı olarak kurulan Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu (AMANPB) Türkiye’de ilk kez metropolitan ölçekte çalışmalar başlatmıştır (Özkan,2018). 1970-1975 yılları arasında süren araştırmalarla yirmi yıllık Ankara 1990 Nazım Planı’nı hazırlamış ve plan 1982 yılında yürürlüğe girmiştir (Tekeli 1986: Aktaran Özkan 2018: 393). Şekil 21’de Ankara nazım planı gösterilmektedir.

Şekil 21: Ankara nazım planı

Kaynak: URL-13

1990 Ankara Nazım Planı 3.600.000 nüfuslu bir metropolitan kent öngörmüş ve planda koridorlarla büyüme amaçlanmış ağırlıklı olarak batı koridoru gelişimi önerilmiştir (Tunçer,2009)

1985 yılında çıkartılan İmar Kanunu ile de Ankara’da dönüşüm uygulamaları devam etmiştir. Ardından 5393 sayılı kanununun 73. Maddesi ile belediyelere kentsel

dönüşüm yetkilerinin verilmiştir. Bu kanunla beraber Ankara kentinde bir kez daha parsel bazında dönüşüm uygulamaları hız kazanmıştır. Günümüzde ise kentsel dönüşüm uygulamaları 6306 sayılı afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkındaki kanun gerekçe gösterilerek dönüşüm uygulamaları devam etmektedir.

Tez çalışmasının sahası olan Bahçelievler semti çıkartılan kanunlar ve yapılan dönüşümlerden bir hayli etkilenmiş ve etkisini de kent dokusundaki değişimi ile açık bir şekilde belli etmektedir.

5.2 ANALİZ ÇERÇEVESİ

Yapılan literatür çalışmasında yer kimliği kavramı ile ilgili bellek, bağlılık, aitlik, işaret öğeleri, duygular ve hisler, nitelik, iklim ve kültür öğeleri üzerinden incelenmektedir.

Türkiye bağlamında Bahçelievler semti özelinde ve parsel bazlı kentsel dönüşümün etkileri açısından incelendiğinde yapılan ön mülakat çalışmasından edinilen bulgular doğrultusunda çalışma için analiz çerçevesi belirlenmiştir.

Tablo 6: Bahçelievler semti yer kimliği

Bahçelievler semti yer kimliği
- Dönüşüm
- Bellek
- Bağlılık
- Aitlik
- İşaret öğeleri
- Duygular ve hisler
- Nitelik
- Komşuluk ilişkileri

Belirlenen analiz çerçevesi doğrultusunda ise dönüşüm ve komşuluk ilişkileri kavramları da incelenecektir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm nedeni ile semtte yer kimliği algısının değiştiği hipotezi nedeni ile analiz çerçevesine dönüşüm kavramı eklenmiştir. Türk toplumu kültüründe komşuluk ilişkilerinin de çok önemli olması nedeni ile analiz çerçevesine kültür ögesi olarak komşuluk ilişkileri kavramı eklenmiştir.

Bahçelievler semti yer kimliği analiz çerçevesi dahilinde dönüşüm, bellek, bağlılık, aitlik, işaret öğeleri, duygular ve hisler, nitelik ve komşuluk ilişkileri kavramları üzerinden değerlendirilmesi ve Bahçelievler semtinde oluşan yer kimliği kaybının ölçülmesi hedeflenmektedir.

5.3 METODOLOJİ

Çalışmanın sorunsalı olarak tespit edilen, parsel bazlı kentsel dönüşüm ile semtte meydana gelen değişimler fiziksel ve sosyal değişimlerdir. Fiziksel değişim olarak dönüşen konut tipleri, betonlaşma, küçülen yada yok olan konut bahçeleri, peyzaj dokusunda azalmalar, plansız büyüyen nüfus, otopark sıkıntısı, trafik fazlalığı olarak öngörülmüştür.

Dönüşüm nedeni ile sosyal değişimler incelendiğinde ise dönüşümden önce semt kullanıcılarının sosyal aktiviteleri ile günümüzdeki aktiviteleri değişim göstermektedir. Sosyalleşme mekânı olarak kullanılan konut bahçeleri dönüşümle birlikte kaybolduğu için artık sosyalleşmek isteyen Bahçelievler halkı artık sadece mahalle içerisinde bulunan parkları kullanmak durumundadır.

Çalışmanın hipotezi, 6306 sayılı kanunun etkisinde parsel bazlı kentsel dönüşüm ile bahçeli olarak tasarlanan evlerin bahçeleri yıllar içerisinde dönüşmüştür, kentsel çevre değişmiştir. Bu durum mimari miras değeri taşıyan evlerin apartmana dönüşmesinin yanı sıra semt kullanıcılarının gündelik aktivitelerinin değişmesine yol açmıştır. Bu etkenlere dayanarak parsel bazlı kentsel dönüşüm Bahçelievler semtinde yer kimliğinin değişmesine neden olmuştur.

Hipotez doğrultusunda literatür taraması ile elde edilen bulgulara çalışma sahasına uygunluğuna göre ekleme ve çıkarmalar yaparak analiz çerçevesi belirlenmiştir.

Çalışmanın sorunsalı doğrultusunda semt kullanıcılarına yöneltilen sorular:

-Yer kimliği, bir yeri tanımlamaya yarayan, o yeri diğerlerinden ayırmamıza yardımcı olan özelliklerin bütünüdür. Sizce kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semtinin kimliğini değiştirdi mi?

-Kentsel dönüşüm sonrasında kendinizi hala Bahçelievler'e ait hissediyor musunuz?

-Bahçelievler'de kentsel dönüşümün çevreye etkileri nelerdir?

-Konutunuzun dönüşmesini ister misiniz? Nedenleri? \ geçmişe dönecek olsanız yine dönüşmesini ister miydiniz?

- Bahçelievler'de oturmaktan memnun musunuz?
- Dönüşümden sonra hala memnun musunuz?
- Taşınmayı istiyor musunuz? Nedenleri?
- Bahçelievler'de sizin için önemli anılar var mı?
- Bahçelievler'e aitlik bağlılık hissediyor musunuz? Ne gibi aidiyet veya bağlılık ve nedenleri?
- Bahçelievler'e ait duygusal bağınız var mı?
- Duygusal bağınız var ise hangi etkenler bağınız olmasına neden oluyor?
- Bahçelievler semtine duyduğunuz bağ kentsel dönüşüm öncesi ve sonrasında aynı mı? Bunun sebebi nedir?
- Bahçelievler'i diğer mahallelerden ayıran özellikler nelerdir?
- Bahçelievler'in hangi özelliklerini seviyorsunuz?
- Bahçelievler'i tercih etme nedenleriniz nelerdir?
- Hafızanızda yer eden ve Bahçelievler semtini tanıtan semboller\yerler nereler?
- Bahçelievler'de imge-sembol olarak gördüğünüz yerler var mı?

Bu çerçeve doğrultusunda Ankara ili Bahçelievler semti yer kimliği algısı incelenecektir.

2020 yılında Araştırmanın ilk aşaması olarak literatür çalışması yapılmaya başlanmıştır. Yapılan literatür çalışması ile hangi bulguların incelenmesi gerektiği belirlenmiş ve bu bulgular neticesinde saha çalışmasına başlanılmıştır.

İkinci aşama olarak 2020 yılında semtte gözlem yapılarak semtin parsel bazlı kentsel dönüşümden önce ve sonrasında ilgili konut tipolojileri belirlenmiş ve fotoğraflama yöntemi ile görselleştirilmiştir. Literatür taramasından gelen kavramlar doğrultusunda mülakat soruları hazırlanmıştır. 2020 yılı Mart ayında ülkemizdeki ilk COVID-19 vakasının açıklanması ile mülakat görüşmeleri bir süre askıya alınmıştır.

Üçüncü aşama olarak 2021 yılında ilk olarak 5 kişi ile pilot çalışma niteliğinde mülakat görüşmesi yapılmıştır ve yapılan pilot çalışma ile mülakat görüşmelerinde edilen sohbetler doğrultusunda mülakat soruları revize edilmiştir. Veri elde etmek için parsel bazlı kentsel dönüşüm sürecine hâkim olan bölge kullanıcıları ile derinlemesine mülakat görüşmelerinin yapılması yöntemi belirlenmiştir. Yapılan mülakat çalışması ile hem çevreye olan etkileri, hem de bölge kullanıcıları üzerinde ki etkileri saptanmaya çalışılmıştır.

COVID-19 salgını mülakat görüşmelerinin kısıtlayıcı unsuru olmuştur. Mülakat görüşmelerinin sohbet akışında olması nedeni ile ve süresinin ortalama 20-30 dakika sürmesi nedeni ile katılımcıların da sağlık nedenli ve çalışmaya destek olma konusunda istekli olma durumları göz önüne alındığında mülakat görüşmeleri 2021 sonbahar aylarında gerçekleştirilmiştir.

Tablo 7: Unsurlarına Göre Mülakat Soruları

Soru Numarası	Kişisel Bilgiler	Dönüşüm	Bellek	Bağlılık	Aitlik	İşaret Ögeleri	Duygular ve hisler	Nitelik
1	✓							
2	✓							
3	✓							
4	✓							
5	✓			✓				
6	✓			✓				
7	✓			✓				
8	✓							✓
9	✓							
10	✓							✓
11		✓						
12		✓	✓					✓
13					✓		✓	
14		✓						✓
15		✓						
16	✓			✓				
17	✓	✓		✓				
18	✓			✓				
19			✓				✓	
20				✓	✓		✓	
21				✓			✓	
22				✓			✓	
23				✓			✓	
24								✓

Tablo 7'nin devamı

Soru Numarası	Kişisel Bilgiler	Dönüşüm	Bellek	Bağlılık	Aitlik	İşaret Ögeleri	Duygular ve hisler	Nitelik
25								✓
26							✓	✓
27						✓		
28						✓		

Bahçelievler semti parsel bazlı kentsel dönüşüm kavramının yer kimliği olgusu üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanan mülakat sorularında dönüşümle unsur ile ilgili; Mülakat katılımcılarının konutlarının dönüşüm süreci yaşadığı ise ne gibi değişiklikler olduğu ve neden dönüşüm istedikleri, bu dönüşümün yer kimliği algılarında bir değişime neden olup olmadığı, dönüşümün kentsel çevreye ne gibi etkileri olduğu, dönüşümden memnun olup olunmadığı ile ilgili bulgular elde edilmesi amaçlanmıştır.

Bellek unsuru ile ilgili sorular hazırlanmıştır. Semt parsel bazlı dönüşüm yaşamadan önce mülakat katılımcılarının belleklerinde nasıl bir yerdi şimdi nasıl bir yer ölçmek amacıyla ve yaşanan anıların bellekle bağlantılı olması nedeni ile anılar ile birlikte semtte ne gibi aktiviteler yapılmakta, hangi mekânlar kullanılmakta bulgularının elde edilmesi amacı ile mülakat katılımcılarına yöneltilen sorulardır.

Bahçelievler semti bağlılık unsurunun yer kimliği olgusu üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amacıyla mülakat soruları hazırlanmıştır. İnsanların kaç yıl ve kaç nesildir Bahçelievler semtinde ikamet ettikleri yer kimliği algısının oluşumu ile ilgili bağlantılıdır. Şuan oturdukları konuttan öncede Bahçelievler semtinde yaşıyor oldukları ve Bahçelievler semtinde ikamet ediyor olmalarındaki memnuniyetleri de Bahçelievler semtine olan bağlılıklarını gösterir. Bir yer ile kişi arasında kurulan duygusal bağ kimlik algısının oluşmasında etkilidir.

Aitlik hissi yer kimliğine ait kavramlardan biridir. Bahçelievler semtine olan aitlik kavramının yer kimliği olgusu üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amacıyla mülakat katılımcılarına sorular yöneltilmiştir.

Bir semtin adı geçtiğinde ilk akla gelen yerler imge, sembol olan yerler o bölgenin bilindikliğini artırır ve yerin kimliğinin oluşmasına katkıda bulunur. Yabancı kaynaklarda "landmark" olarak ta geçer. Mülakat katılımcılarına sorulan semtte imge-sembol olarak gördüğünüz ve önemli yerler var mı sorusu semtin kimlik

öğelerinden biri olarak görülen yer veya mekânların belirlenmesi amacı ile sorulmuştur.

Aitlik hissiyatı, bir yerde anıların olması, duygusal bağ kurulması ve bölgenin tercih edilmesi duygular ve hisler ile ilgilidir. Her kişinin bir yerin kimliğini tanımlaması farklıdır. Kimi insanlar yaşadıkları anılar nedeni ile mekâna bir kimlik verir kimi insanlar o yerde rahat olması, güvende hissetmesi nedeni ile kimi insanlar alışkanlıkları nedeni ile bir yerin kimliğini belirler. Duygular ve hisler bir yerin kimlik algısının oluşmasında önemli etkenlerdir.

Nitelikle ilgili hazırlanan mülakat sorularında katılımcılara Bahçelievler semtinden önce nerede oturdukları sorusu yöneltilmiştir. Bahçelievler semtini hangi özelliğinden dolayı tercih ettiği neden bu semtte ikamet ettikleri bilgisine ulaşmak istenmiştir. Konutunun yapılış yılını öğrenerek hangi dönemin konut özelliklerini taşıdığı saptanmaya çalışılmıştır. Kentsel dönüşümün Bahçelievler kimliğini değiştirdi mi sorusu yapılan dönüşüm faaliyetleri ile konutlarında ve parsellerinde ne gibi değişimler olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Kentsel dönüşümün çevreye olan etkileri ile kaldırımlar, sokaktaki ağaç sayısı, otoparklar ve konut bahçelerinde ne gibi değişimler gerçekleştiği belirlenmeye çalışılmıştır. Bahçelievler semtinin diğer mahallelerden ayıran iyi veya kötü özellikleri ile hangi imkân ve sahip olunan özelliklerin yer kimliği unsuru olarak görüldüğü belirlenmeye çalışılmıştır. Sevilen özellikler ile bölgenin özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Son olarak Bahçelievler semtinin yıllardır tercih edilmesinin nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Mülakat için hazırlanan bazı sorular birden fazla kategoriye aittir. Sorular sorular ile bölgenin kimlik algısı belirlenmeye ve kimlik algısına hangi unsurların etken olduğu, dönüşümden sonra yer kimliği algısında bir değişiklik oldu mu tespiti amaçlanmıştır.

5.3.1 Örneklem

Parsel bazlı kentsel dönüşümün çevreye ve kullanıcılara olan etkisini ölçmek için Ankara ili Bahçelievler semti çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Bahçeli evler olarak tasarlanan ve yapılan semt yıllar içerisinde, kat izinleri ile birlikte apartmanlaşmaya başlamıştır. Yıllar içerisinde 4 kata kadar yapılaşma izni alan bölge parsel parsel dönüşüme girmiştir. Dönüşümle birlikte çevrede bazı değişimler meydana gelmiştir. Planlandığı dönemki nüfus ile şimdi ki nüfusu arasında oldukça fark olan bölgede bu durum farklı sonuçları doğurmuştur. Parsel bazlı kentsel

dönüşümün sosyal anlamda sonuçlarını öğrenmek için semt halkı ile derinlemesine mülakat görüşmeleri yapılmıştır.

Mülakat soruları olarak katılımcılara yöneltilen sorular ise:

Mülakat Katılımcısı İle İlgili Sorular

1. Cinsiyet/Yaş
2. Mesleğiniz nedir?
3. Eğitim durumunuz nedir?
4. Hanehalkı sayınız?
5. Kaç yıldır Bahçelievler semtinde ikamet ediyorsunuz?
6. Kaç nesildir Bahçelievler semtindesiniz?
7. Daha önce Bahçelievler’de farklı bir konutta ikamet ettiniz mi?
8. Bahçelievler’den önce nerde oturuyordunuz? (semt\şehir)
9. Bahçelievler’de oturduğunuz sokak?
10. Konutunuzun yapılış yılı nedir?

Kentsel Dönüşümle İlgili Sorular

11. İkamet ettiğiniz konutunuz dönüştü mü? Dönüştü ise apartmandan apartmana mı dönüştü, bahçeli evlerden apartmana mı dönüştü?
12. Yer kimliği, bir yeri tanımlamaya yarayan, o yeri diğerlerinden ayırmamıza yardımcı olan özelliklerin bütünüdür. Sizce kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semtinin kimliğini değiştirdi mi?
13. Kentsel dönüşüm sonrasında kendinizi hala Bahçelievler’e ait hissediyor musunuz?
14. Bahçelievler’de kentsel dönüşümün çevreye etkileri nelerdir?
15. Konutunuzun dönüşmesini ister misiniz? Nedenleri? \ geçmişe dönecek olsanız yine dönüşmesini ister miydiniz?

Memnuniyetle İlgili Sorular

16. Bahçelievler’de oturmaktan memnun musunuz?
17. Dönüşümden sonra hala memnun musunuz?
18. Taşınmayı istiyor musunuz? Nedenleri?

Bahçelievler Semtinin Kullanımına Yönelik Sorular

19. Bahçelievler’de sizin için önemli anılar var mı?
20. Bahçelievler’e aitlik bağlılık hissediyor musunuz? Ne gibi aidiyet veya bağlılık ve nedenleri?
21. Bahçelievler’e ait duygusal bağınız var mı?

22. Duygusal bağınız var ise hangi etkenler bağınız olmasına neden oluyor?
23. Bahçelievler semtine duyduğunuz bağ kentsel dönüşüm öncesi ve sonrasında aynı mı? Bunun sebebi nedir?
24. Bahçelievler'i diğer mahallelerden ayıran özellikler nelerdir?
25. Bahçelievler'in hangi özelliklerini seviyorsunuz?
26. Bahçelievler'i tercih etme nedenleriniz nelerdir?
27. Hafızanızda yer eden ve Bahçelievler semtini tanıtan semboller\yerler nereler?
28. Bahçelievler'de imge-sembol olarak gördüğünüz yerler var mı?

Saha araştırması olarak derinlemesine mülakat görüşmelerinde, Bahçelievler semtinde ikamet eden kullanıcılara bölgede müteahhit aracılığı ile yapılan parsel bazlı kentsel dönüşüm sürecinin yer kimliği algısını değiştirmesi ve kentsel dönüşümün çevreye ve insana olan etkisine yönelik sorular, Bahçelievler semti ile ilgili memnuniyet ile ilgili sorular ve semtin kullanımına yönelik sorular yöneltilmiştir. Dönüşüm sürecinden önce de bölgede ikamet eden semt kullanıcıları seçilmiştir. 20 kişi ile derinlemesine mülakat görüşmeleri uygulanmıştır. Örneklem yöntemlerinde örneklem büyüklüğü, veri toplama esnasında araştırma kapsamında bilgilendirici değerlendirmelerle belirlenir (Baltacı,2018). Amaç, bilgiye en yüksek seviyede ulaşılmaksa, yeni örneklem birimlerinden artık yeni bir bilgi gelmediği noktada, yani doyum noktasında, örnekleme dâhil etmeler durdurulur; yani bilgilerin tekrarlanması ilk ölçüttür (Shenton, 2004). Bu nedenle mülakat görüşmelerinde doyum noktasına ulaşıldığı belirlenerek 20 kişi ile sınırlandırılmıştır. Mülakat görüşmelerinde herhangi bir cinsiyet ayrımı yapılmamıştır. Tez çalışmasına katkısının yüksek olabileceği düşünüldüğünden en az ortalama 30 yıldır bölgedeki kentsel dönüşüm sürecine şahitlik eden bölge kullanıcıları seçilmiştir.

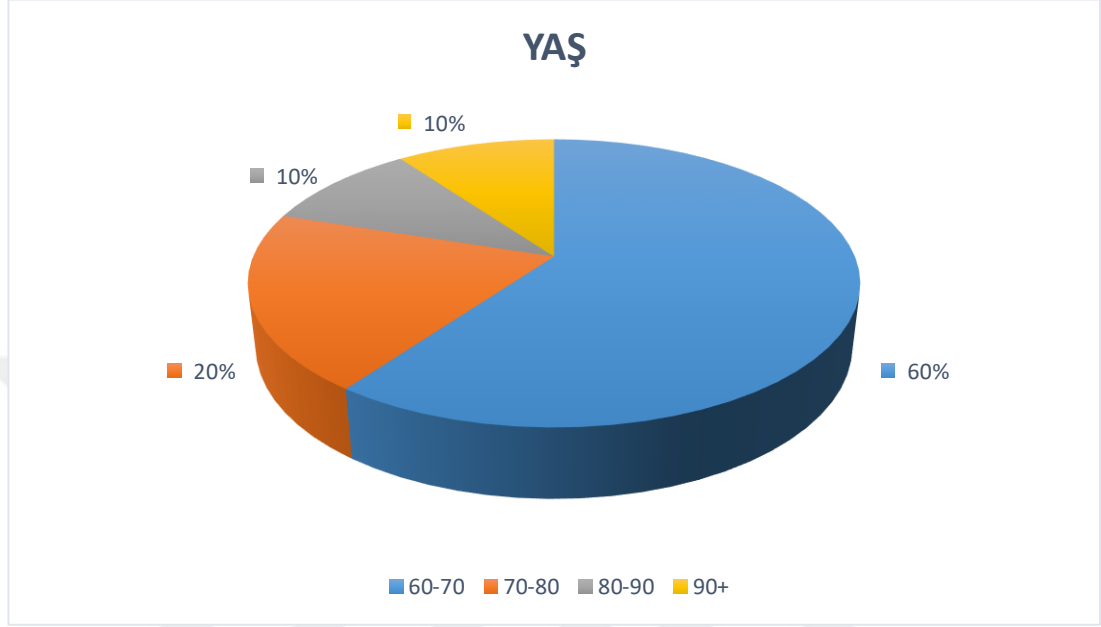
Tablo 8: Mülakat katılımcıları yaş bilgisi tablosu

YAŞ	KİŞİ SAYISI	YÜZDE
60-70	12	60.0
70-80	4	20.0
80-90	2	10.0
90+	2	10.0
TOPLAM	20	100.0

Mülakat görüşmelerindeki katılımcıların yaşları, 12 kişi 60-70 yaş aralığındaki semt sakinleri, 4 kişi 70-80 yaş aralığındaki semt sakinleri, 2 kişi 80-90 yaş aralığındaki semt sakinleri ve 2 kişi ise 90 yaş ve üzeri semt sakinlerinden

oluşmaktadır. Mülakata katılan gönüllülerin yaşlarının verdiği avantaj ile yaşanmışlıkları dinlenerek geçmiş dönemdeki Bahçelievler semti ve günümüzdeki ki Bahçelievler semti arasındaki meydana gelen değişimler saptanmaya çalışılmıştır.

Şekil 22: Mülakat katılımcıları yaş bilgisi grafiği

Mülakat katılımcılarının meslekleri incelenmiş ve tablo ve grafik haline getirilmiştir.

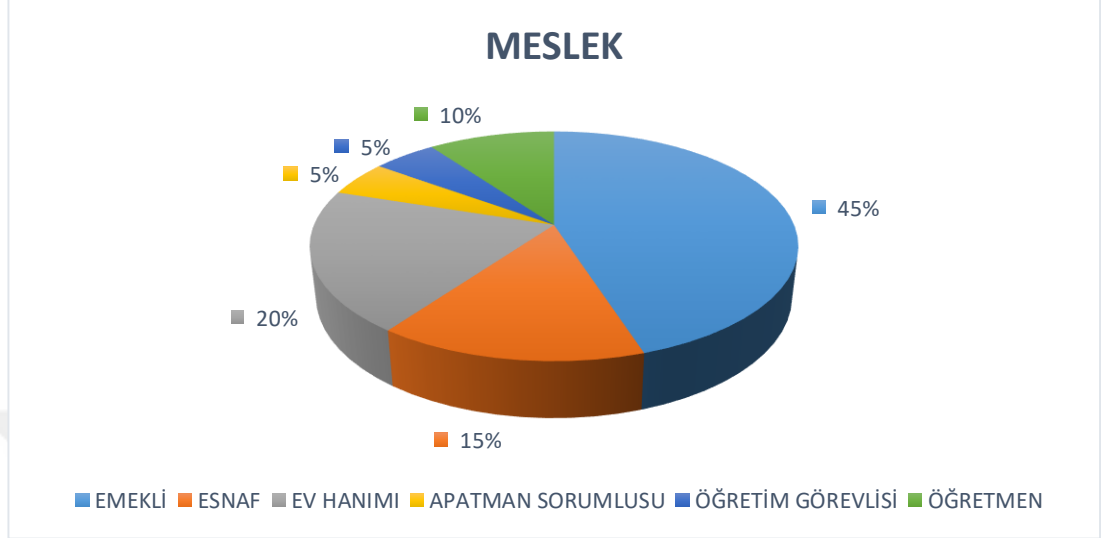
Tablo 9: Mülakat katılımcıları meslek bilgisi tablosu

MESLEK	KİŞİ SAYISI	YÜZDE
EMEKLİ	9	45.0
ESNAF	3	15.0
EV HANIMI	4	20.0
APATMAN SORUMLUSU	1	5.0
ÖĞRETİM GÖREVLİSİ	1	5.00
ÖĞRETMEN	2	10.00
TOPLAM	20	100.0

Mülakat görüşmelerindeki katılımcıların meslek gruplarını incelendiğinde 9 kişinin emekli olduğu belirlenmiştir. Seçilen yaş gurubu göz önüne alındığında emekli yaş oranının diğer meslek guruplarına oranla yüksek olması beklenen bir sonuçtur. Katılımcılarda 3 kişi esnaflık yapmaktadır. Kahve işletmeciliği, kadın giyim mağazası işletmeciliği ve mahalle bakkalı işletmeciliğine ait meslek grubuna dâhil kişilerin iş yerleri, oturdukları semt de olan Bahçelievler semtinde bulunmaktadır. 4 kişi ev hanımıdır. 1 kişi Bahçelievler semtinde apartman sorumlusu olarak çalışmaktadır. 1

kişi ise günümüzde de aktif olarak öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. 2 kişi ise öğretmenlik yapmaktadır.

Şekil 23: Mülakat katılımcıları meslek bilgisi grafiği

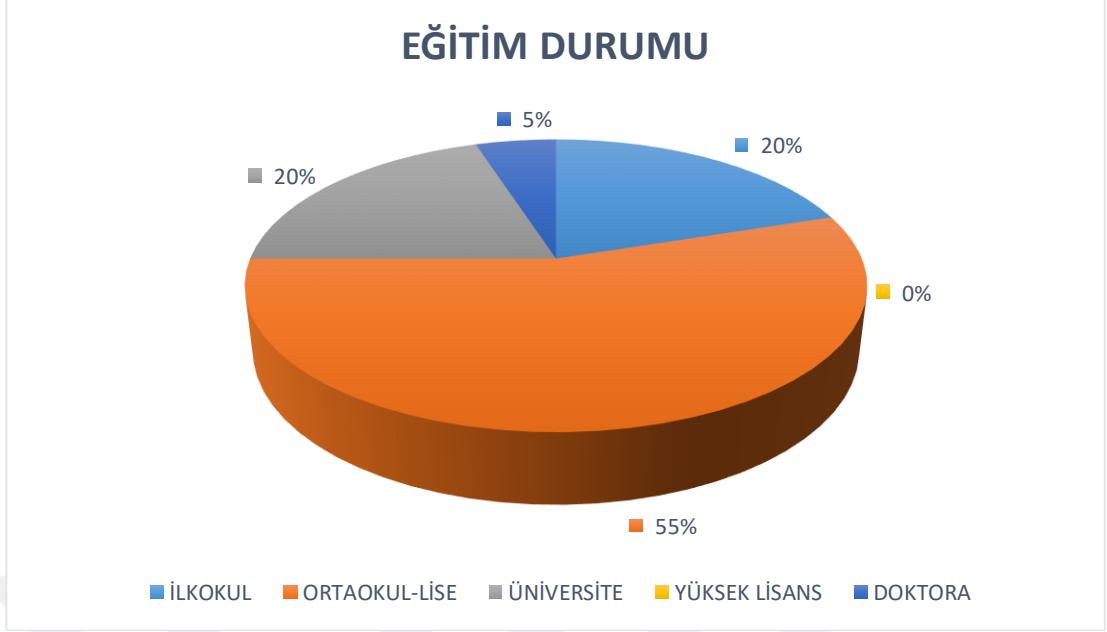
Mülakat katılımcılarının eğitim durumları incelenmiş, tablo ve grafik haline getirilmiştir.

Tablo 10: Mülakat katılımcıları eğitim bilgisi tablosu

EĞİTİM DURUMU	KİŞİ SAYISI	YÜZDE
İLKOKUL	4	20.0
ORTAOKUL-LİSE	11	55.0
ÜNİVERSİTE	4	20.0
YÜKSEK LİSANS	0	0.0
DOKTORA	1	5.00
TOPLAM	20	100.0

Mülakat görüşmelerindeki katılımcıların 4'ünün ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. 11'inin ortaokul ve lise mezunu ve 4'ünün ise üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar arasında yüksek lisans mezunu bulunmamakla birlikte 1 kişinin ise doktora mezunu olduğu belirlenmektedir.

Şekil 24: Mülakat katılımcıları eğitim bilgisi grafiği

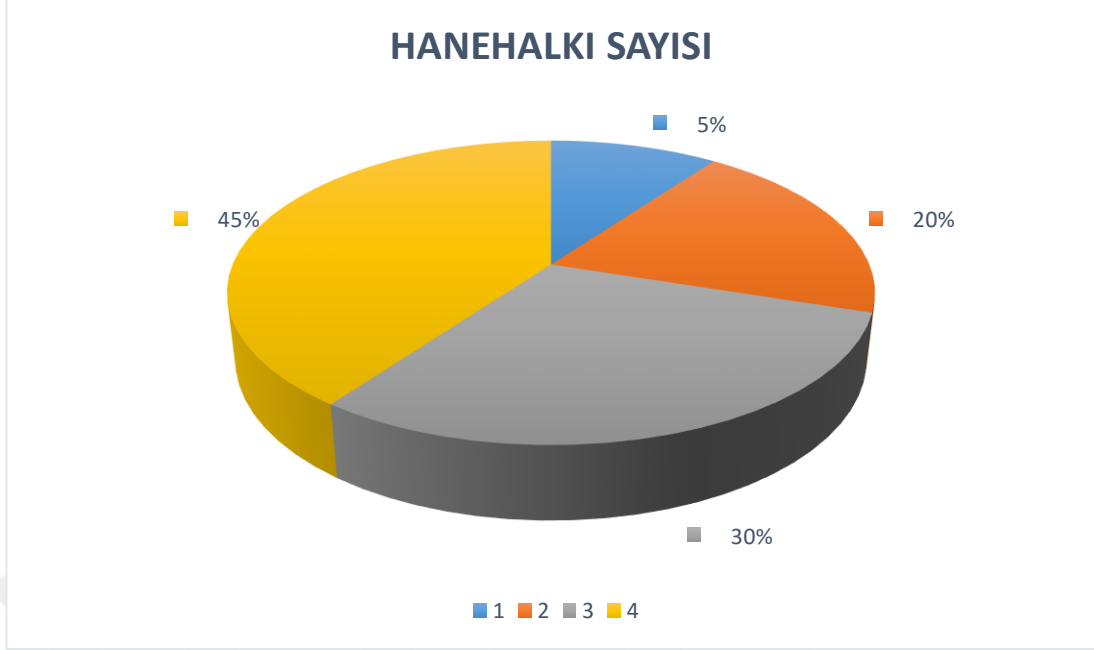
Bahçelievler semtinde ikamet eden mülakat katılımcılarının hanehalkı sayıları incelenmiş, tablo ve grafik haline getirilmiştir.

Tablo 11: Mülakat katılımcıları hanehalkı bilgisi tablosu

HANEHALKI SAYISI	KİŞİ SAYISI	YÜZDE
1	6	30.0
2	9	45.0
3	4	20.0
4	1	5.0
TOPLAM	20	100.0

Bahçelievler semtinde ikamet eden mülakat katılımcılarının hanehalkı sayıları incelendiğinde 6 kişinin konutunda tek başına ikamet ettiği belirlenmiştir. 9 kişinin ise konutunda iki kişi yaşadığı belirlenmiştir. 4 mülakat katılımcısının ise hanehalkı sayısının üç kişi olduğu tespit edilirken 1 kişinin hane halkı sayısının dört kişi olduğu belirlenmektedir.

Şekil 25: Mülakat katılımcıları hanehalkı bilgisi grafiği

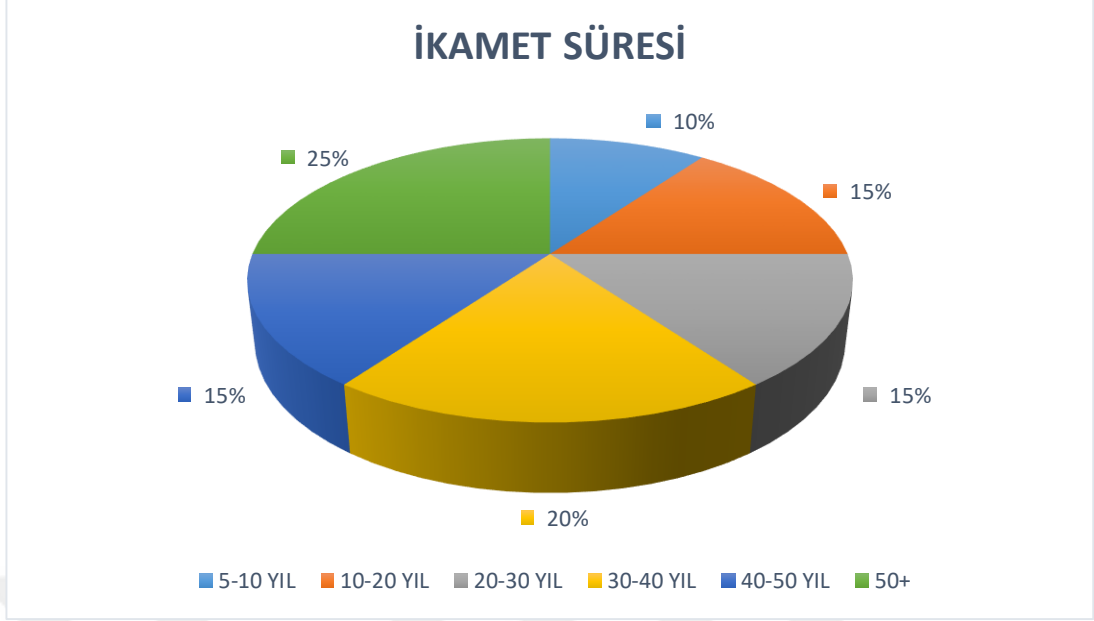
Mülakat katılımcılarının Bahçelievler semtinde ikamet etme süreleri incelenmiş, tablo ve grafik haline getirilmiştir.

Tablo 12: Mülakat katılımcıları ikamet süreleri bilgisi tablosu

İKAMET SÜRESİ	KİŞİ SAYISI	YÜZDE
5-10 YIL	2	10.0
10-20 YIL	3	15.0
20-30 YIL	3	15.0
30-40 YIL	4	20.0
40-50 YIL	3	15.00
50+	5	25.00
TOPLAM	20	100.0

Mülakat katılımcılarının Bahçelievler semtinde ikamet ettikleri süre yıl bazında incelenmiştir. Mülakat katılımcılarında 2 kişi 5 ile 10 yıl aralığında Bahçelievler semtinde ikamet etmiştir. 3 kişi 10 ile 20 yıl aralığında Bahçelievler’de ikamet etmektedir. 3 kişinin 20 ile 30 yıl aralığında ikamet ettiği belirlenirken, 4 mülakat katılımcısının 30 ile 40 yıl aralığında semtte ikamet ettiği belirlenmiştir. 3 mülakat katılımcısı ise 40 ile 50 yıl aralığında Bahçelievler semtinde ikamet etmektedir. 5 kişinin ise 50 yıl ve üzerinde Bahçelievler semtinde ikamet ettiği belirlenmiştir.

Şekil 26: Mülakat katılımcıları ikamet süreleri bilgisi grafiği

Mülakat katılımcıları arasında doğduğundan beri Bahçelievler semtinde ikamet eden katılımcılar bulunduğu gibi, tayin ve iş nedeni ile semte gelen, evlilik nedeni ile semte gelen, çocuğunun işi nedeni ile semte gelen veya eşinin vefatından sonra çocuğunun yanında yaşamaya başlamasından kaynaklı semte yerleşen katılımcılar bulunmaktadır.

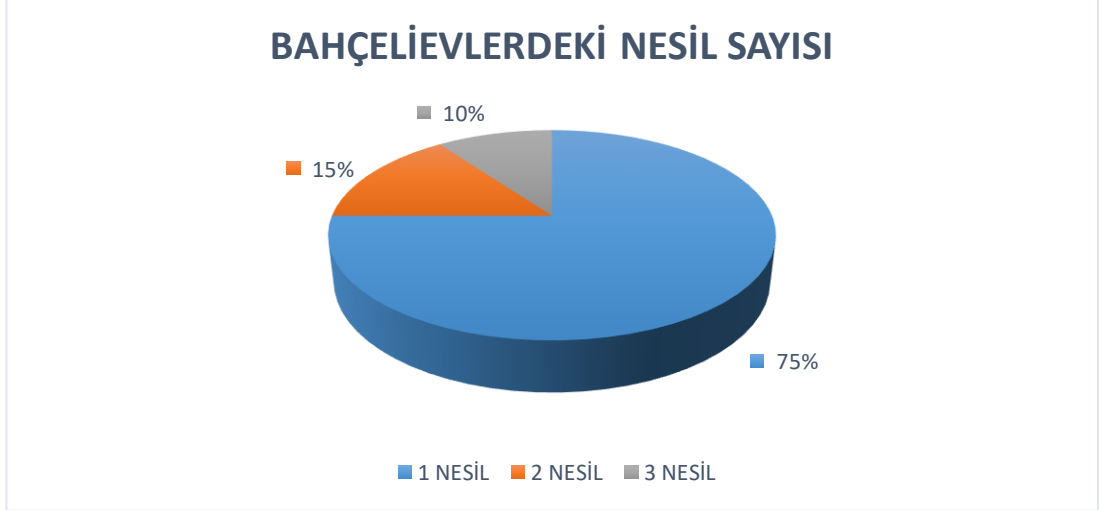
Mülakat katılımcılarının kaç nesildir Bahçelievler semtinde yaşadığı incelenmiş, tablo ve grafik haline getirilmiştir.

Tablo 13: Mülakat katılımcıları nesil sayısı bilgisi tablosu

BAHÇELİEVLERDEKİ NESİL SAYISI	KİŞİ SAYISI	YÜZDE
1 NESİL	15	75
2 NESİL	3	15
3 NESİL	2	10
TOPLAM	20	100.0

Bahçelievler semtinde ikamet eden mülakat katılımcılarından 15 kişinin ailesinin Bahçelievler semtinde yaşamadığı, katılımcının kendisinin Bahçelievler semtinde ikamet etmeye başladığı belirlenmiştir. 2 mülakat katılımcısının ailesinin (anne-baba) Bahçelievler semtinde yaşadığı belirlenmiştir. 2 kişinin ise 3. Nesilden beri (nene-dede) Bahçelievler semtinde ikamet ettikleri belirlenmiştir.

Şekil 27: Mülakat katılımcıları nesil sayısı bilgisi grafiği

Mülakat katılımcılarının semtte konut değişikliği yapıp, yapmadıkları incelenmiş, tablo ve grafik haline getirilmiştir.

Tablo 14: Mülakat katılımcıları konut değişikliği bilgisi tablosu

BAHÇELİEVLERDE KONUT DEĞİŞİKLİĞİ	KİŞİ SAYISI	YÜZDE
EVET	10	50.0
HAYIR	10	50.0
TOPLAM	20	100.0

Bahçelievler’de ikamet eden mülakat katılımcılarının Bahçelievler semtinde konut değişikliği incelendiğinde ise 10 katılımcının semt içerisinde konut değişikliği yaptığı 10 katılımcının ise konut değişikliği yapmadığı belirlenmiştir.

Şekil 28: Mülakat katılımcıları konut değişikliği bilgisi grafiği

Konut değiştiren 10 mülakat katılımcısının semt içerisinde çeşitli konutlarda dönüşüm nedeni ile, küçük veya büyük eve taşınma isteği ile, kalabalık veya sakin bir sokağa geçme isteği ile veya yeni bir eve taşınma nedeni ile ev değiştirdiği fakat semtten ayrılmak istemediği belirlenmiştir. Konut değiştirmeyen 10 mülakat katılımcısının aynı evde yaşadığı belirlenirken 10. mülakat katılımcısının ‘‘Eskiden bahçeli bir evimiz vardı o dönüşüme uğradı, yıkıldı yine yapıldı ama bina aynı’’ belirtmiştir.

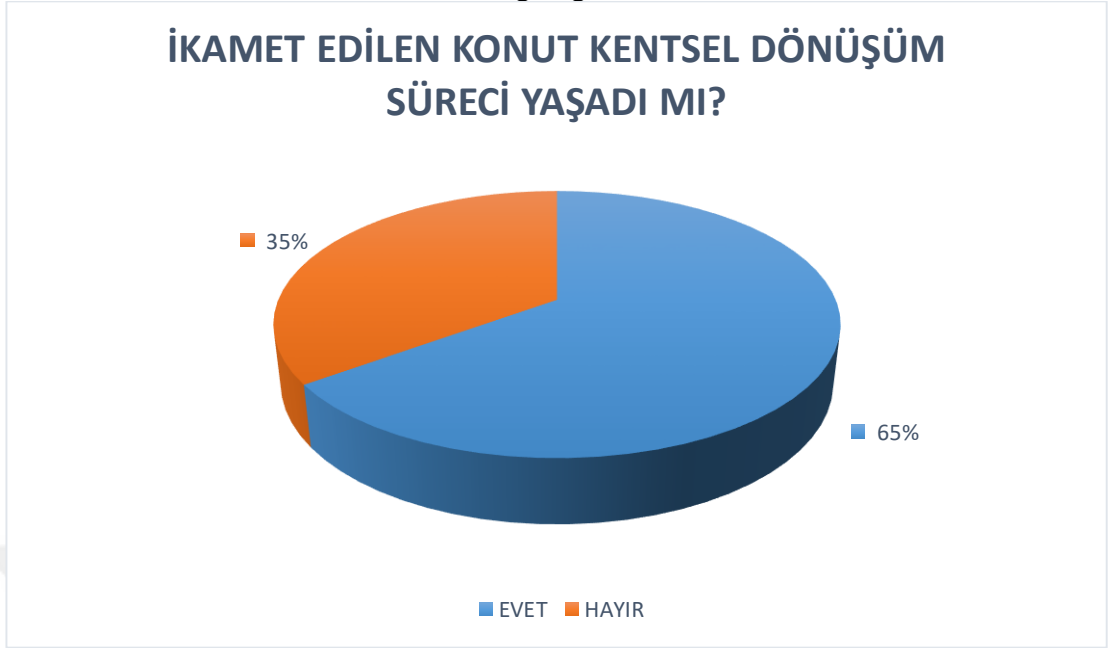
11. mülakat katılımcısı ise ‘‘Hep aynı konutta yaşadık, ben 10 yaşındayken Bahçelievler’e taşınmışız 2016 yılına kadar orada yaşadık sonra evimiz dönüştüğü için taşınma durumunda kaldık. Evimiz dönüşmeseydi taşınmazdık hala orda yaşardık 61 yıl orda yaşadım ben’’ sözleri belirtilmiştir.

Tablo 15: Mülakat katılımcıları konutun kentsel dönüşüm süreci yaşaması durumu bilgisi tablosu

İKAMET EDİLEN KONUT KENTSEL DÖNÜŞÜM SÜRECİ YAŐADI MI?	KİŞİ SAYISI	YÜZDE
EVET	13	65.0
HAYIR	7	35.0
TOPLAM	20	100.0

Mülakat katılımcılarının 13’ü ekonomik, yeni bir konutta oturma isteği veya komşularının binalarının dönüşmesi isteği üzerine konutlarının parsel bazlı kentsel dönüşüm süreci yaşadığı belirlenmiştir. 7 mülakat katılımcısı ise binalarının kendi bilgileri dâhilinde olduğu süre boyunca dönüşüm süreci yaşamadığı tespit edilmiştir.

Şekil 29: Mülakat katılımcıları konutun kentsel dönüşüm süreci yaşaması durumu bilgisi grafiği

Mülakat katılımcılarının yaşları, meslekleri, eğitim durumları, hanehalkı sayıları, semtteki ikamet süreleri, semtte yaşayan nesil sayıları, konut değişikliği yaptılar mı tespiti ve ikamet ettikleri konutun kentsel dönüşüm süreci geçirme durumu incelenmiş, tablo ve grafiklerle desteklenerek gösterimi yapılmıştır.

5.4 DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ

Tez çalışmasında öncelikle literatür çalışması yapılmıştır. Yapılan literatür çalışması neticesinde kavramlar oluşturulmuştur. Kavramlar ise tablo 16’da gösterilen 8 farklı unsurdan oluşmaktadır.

Tablo 16: Çalışma kapsamında oluşturulan kavramlar

Kavramlar
Dönüşüm
Bellek
Bağlılık
Aitlik
İşaret Ögeleri
Duygular ve Hisler
Nitelik
Komşuluk İlişkileri

Oluşturulan kavramların incelenmesini sağlayan alt kavramlar oluşturulmuştur. Alt kavramlar ise tablo 17’de gösterilen 33 farklı unsurdan oluşmaktadır.

Tablo 17: Çalışma kapsamında oluşturulan alt kavramlar

Alt Kavramlar	
Peyzaj	İhtiyaçlara Ulaşılabilirlik
Kent Dokusunun Değişimi	Rahatlık
Dönüşüm	Hisler
Hareketlilik	Sokaklar
Komşuluk İlişkileri	Semt Esnafı
Ticarileşme	Semtın Konumu
Apartmanlaşma	Ulaşım Sistemi Çeşitliliği
Betonlaşma	Aile Bireylerinin Varlığı
Otopark	Ticari İşletmeler
Konut Yenilenmesi	Alışkanlıklar
Ekonomik Nedenler	Anılar
Fiziksel Nedenler	Yaşanmışlıklar
Parkların Varlığı	Emniyetlilik
Yürüyüş Yapma İmkânı	Hava Kirliliği
Bisiklet Kullanımı	Nüfus Artışı
Sokak Kullanımı	Popülasyon Değişimi
İşaret Ögeleri	

Bahçelievler semtinde gözlem yapılarak semtin parsel bazlı kentsel dönüşümden önce ve sonrasında ilgili konut tipolojileri belirlenmiş ve fotoğraflama yöntemi ile görselleştirilmiştir. Uydu görüntüleri ile dönüşen ve dönüşmeyen yapıların karşılaştırılması yapılmış ve parseller incelenmiştir.

Daha sonra literatür taraması ile elde edilen kavramlar doğrultusunda mülakat soruları hazırlanmıştır ve 5 kişi ile pilot görüşmeler yapılmış sonrasında mülakat soruları revize edilerek 20 kişi ile derinlemesine mülakat görüşmeleri yapılmıştır. Mülakat görüşmeleri sohbet akışında sorulan sorular ile tamamlanmıştır. Görüşme sırasında katılımcıların rızası ile ses kaydı veya not tutma yöntemi ile veriler elde edilmiştir.

Semt sakinleri ile elde edilen görüşmeler sonucunda kent kimliğine ait olan verileri, Bahçelievler semtinde yaşanan değişimleri, kentsel dönüşüm olgusuna olan

bakış açıları ve parsel bazlı kentsel dönüşüme olan bakış açıları, kullanıcıların geçmiş dönemlerdeki ve günümüzdeki mekân kullanımları saptanırken aynı zamanda parsel bazlı kentsel dönüşümle meydana gelen dönüşümlerin olumsuz yönlerinin ne tip uygulamalar ile en aza indirgenebileceği konusunda bulgulara ulaşılmıştır.

Son olarak belirlenen kavramlar ve mülakat görüşmeleri ile elde edilen bulgular ile Bahçelievler semtinde yapılan parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının yer kimliği algısına olan etkisi yapılan tablolar ile incelenmiştir. Tablolar elde edilen kavramlar ve mülakat soruları doğrultusunda hazırlanarak gösterimi yapılmaktadır. Mülakat soruları ile ilişkisi olan kavramlar literatür taraması ve ayrıntılı bir şekilde, mülakat görüşmesinde edinilen bulgular doğrultusunda gerekli olan kavramların çıkartılıp veya eklenmesi ile oluşturulmuştur. Sonuçlar incelenmiştir, tez çalışmasının bölüm 6 ve bölüm 7 kısmında gösterimi ve incelenmesi yer almaktadır.

BÖLÜM VI

6. PARSEL BAZLI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN ETKİLERİ

6.1 PARSEL BAZLI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN KENTSEL ÇEVREYE ETKİLERİ: ANKARA BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ

Çalışma alanı olan Bahçelievler semtinde zaman içerisinde özellikle de 6306 sayılı kanunun çıkmasıyla konutların yıkımından sonra yeni oluşan katlı apartman yapılaşmasının önü açılmıştır. Kat karşılığında bina yenileyen müteahhitlerle anlaşılmıştır. Kat karşılığı yenilenen binalarla birlikte kentsel çevre değişmiştir, dönüşmüştür ve doku bozulmuştur.

Parseldeki tek konut yapısından, apartman tipi konut yapısına geçildiğinde tek parseldeki hane sayısı ortalama 8-10 kat artmaktadır. Bu nedenle parseldeki hane sayısının artışı parseldeki dolayısıyla bölgedeki nüfus artışına da neden olmaktadır. Nüfus artışının bölgedeki sosyal ve teknik altyapı imkânlarında ki yetersizliğine neden olduğu sorunu ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda bölgedeki peyzaj öğelerinin azalması, insanların peyzajdan topraktan uzak kalmaları, parseldeki inşaat alanının artışı kaynaklı betonlaşma, nüfusun artışı nedeniyle ticari işyeri ihtiyacının artışı dolaylı bölgede ticarileşme Bahçelievler'deki alışılan düzeni değiştirmiştir. Konut alanları kentlerimizde en fazla yer kaplayan fonksiyonlardır bu nedenle konut alanlarında gerçekleştirilen değişimlerin kente etkileri göz ardı edilemez.

Bahçelievler semtinde gerçekleştirilen parsel bazlı dönüşüm uygulamalarının etkilerinden biride semtin fiziki değişimidir. Sokaklarda ticari yapılaşmalar artmış, parsellerdeki peyzaj dokusu bazı parsel bazlı dönüşüm uygulamalarında fazlaca azalmış bazı uygulamalarda ise tamamen ortadan kalkmıştır. Kentsel çevredeki değişimin bir diğer etkisi olarak betonlaşma artmış Bahçelievler semti yoğun bir kent dokusu halini almıştır. Sokak yapısı değişmiştir. Oysaki sokaklarda kamusal ortak alanlardır ve yapılan değişim tüm kent insanını etkilemektedir. Bina cepheleri,

tabelalar, çitler, peyzaj öğeleri, konutun sokakla arasındaki mesafe, vb. kamusal ortak alanın karakterine katkıda bulunur (Carter ve Brookmcljroy,2013).

Bahçe içerisinde tasarlanan konutlardan oluşan Bahçelievler semti, zamanla bu özelliğini kaybetmiştir. Jansen planının en önemli uygulamalardan bir tanesi de bahçe şehir uygulamasıdır. Konutların bahçeler içerisinde yer aldığı bu uygulamanın bulunduğu Bahçelievler Sementi, ismini bahçeli olmasından dolayı almıştır. Bahçelievler uygulaması Türkiye'de gerçekleştirilen ilk bahçe şehir uygulamasıdır (Ayten,2011). Plandaki ana hedef bahçe oluşturmaktır. Birçok Avrupa veya Amerika banliyö evinde görülen yarı kamulaşmış ev önu bütünleşik yeşil bahçe çözümü Bahçelievler'de planlanan yerleşim düzeni olmuştur. Fakat semtte bahçeli ev konut yapısı zamanla yerini apartmanlara bırakmıştır. 1930'lu yıllarda Ankara'da özel girişimciler aracılığı ile gerçekleştirilen apartman konut yapıları oldukça yaygındır (Bayraktar, Ayhan ve Bahar,2014). 1950'li yıllarda kente olan hızlı nüfus artışı nedeniyle konut ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

1965 yılında Kat Mülkiyeti Kanununa göre, kanunun kabul edilmesiyle birlikte yapsat konut sunumu ortaya çıkmıştır ve yap-satçı olarak bilinen müteahhitler tarafından imar planına göre parsel sisteminin olduğu, parsellerde yapılaşma hakkının olduğu imarlı alanlardaki kent yoğunluğunu artırıcı biçimde yapılmaya başlanmıştır. Parsel içerisindeki konutlar tek katlı olmaktan çıkıp apartman konut tipine dönüşmeye başlamıştır.

Bahçe-şehir olarak planlanan konutlardan günümüzde yalnızca birkaç tanesi ayakta kalabilmiştir. Zaman içinde özellikle de 6306 sayılı kanunun çıkmasıyla konutların yıkımından sonra yeni oluşan katlı apartman yapılaşmasının önu açılmıştır. Böylelikle planlanan Bahçelievler semti bahçe şehir dokusu kaybolmuştur.

Dönüşen kent dokusunda değişen en temel değişen unsurların semtin ticarileşmesi, betonlaşması, peyzaj öğelerinin azalması ve komşuluk ilişkilerinin hala var olsa da eskiye nazaran azalması ve tabii kent dokusunun değişimi olarak görülmektedir.

6.1.1 Ticarileşme

Bahçelievler semtinin hızlı artan nüfusunun beraberinde getirdiği ihtiyaçlardan biriside alandaki ticari fonksiyonlardır. Yapılan parsel bazlı dönüşümlerle konut yapılarının yeni formlar kazanması ile semtteki ticari fonksiyon sayısı zaman içerisinde arttırılmıştır. Birçok dönüşen konut yapılarının giriş katları konut altı ticaret fonksiyonu ile dönüşüm geçirmiştir. Böylece planlanan bahçeli evler konut dokusu,

yoğun ticaret alanlarının bulunduğu bir alt merkez haline gelmesine sebep olmuştur. Çoğunlukla konut altı ticaret olarak yapılaşan binalar Bahçelievler semtinde kendini göstermektedir. Günümüzde Ankara`da sosyal yaşamın önemli merkezlerinden biri olan Bahçelievler, çevresine üniversite fakültelerinin yerleşmesiyle, özellikle üniversite öğrencilerinin yoğun bir şekilde kullandığı Bahçelievler semtinde, ekonomik canlanma yaşanmıştır. Çeşitli işletmelerin açılmasıyla zamanla ekonomik ve sosyal merkez haline gelmiştir. Kentsel çevre değişmiştir ve dönüşmüştür.

Bahçelievler semti çıkartılan kanunlar ile birden fazla dönüşüm süreci yaşamıştır. Yaşanan her dönüşüm sürecinde semtin temel unsurlarında değişimler olmuştur. Ticari yapılarda, yaşanan her dönüşüm sürecinde artmaya devam etmiştir. Semt kurulurken sadece mahalle bakkalı, mahalle kasabı, mahalle terzisi, mahalle manavı, eczane, tesisatçı, pastane gibi temel ihtiyaçların karşılandığı ticari fonksiyonlar yer almaktayken dönüşüm geçiren konutların altlarında ticari fonksiyonların yer alması, kentin ticari fonksiyonlarının artmasına neden olmakta ve kent dokusunda değişime neden olmaktadır.

Bahçelievler semti kooperatif tipi konut bölgesi olarak bahçe içerisinde tasarlanan konutlar tipolojisindeyken, yoğun bir kent dokusu halini almıştır. Haliyle zaman içerisinde sokak yapısı değişmiştir. Bahçelievler`de ki bina kullanımlarında genellikle zemin katta, yer yer de üst katlarda çeşitli ticaret fonksiyonları bulunmaktadır. Bu fonksiyonların her biri farklı bir karaktere ve cadde manzarasına ihtiyaç duymaktadır. Bu bölgedeki dönüşüm bahçeli-ev odaklı tasarımdan, binaların ön avlularında bulunan otoparklı veya ticaret odaklı mülklere doğru kaymaktadır. Dönüşen bu tipolojinin, peyzaj dokusuyla, konutun sokakla arasındaki mesafeye çitlerle, sokak aydınlatmalarıyla, kent mobilyalarıyla, yaya öncelikli olmasıyla, kullanımların cepheleriyle birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Sokaklarda kamusal ortak alanlardır ve kentsel çevrede yapılan değişim tüm kent insanını etkilemektedir (Carter ve Brookmcljroy,2013).

6.1.2 Betonlaşma

Kentsel çevredeki değişimin en belirgin etkilerinden biride betonlaşmadır. Kentsel dönüşüme girmeden önce parsellerde konut yapısının haricinde yoğun peyzaj dokusu, bahçe mobilyaları ve çeşitli cinslerde meyve ağaçları görülürken daha sonrasında dönüşümün gerçekleşmesiyle birlikte parseldeki daireler büyütülerek daha büyük inşaat alanları, katlı apartmanlar, otoparklar veya ticari yapıların girişleri yapılarak peyzaj dokusu sert zemin halini almıştır. Açık ve yeşil alanlar kentlerin en

önemli sosyal altyapı alanlarıdır, sosyalleşme alanlarıdır. Açık ve yeşil alanların temelini ise konut bahçeleri oluşturur. Bahçelievler semtinde 1950’li ve 1960’lı yıllarda yapılan konutlarda bahçeye günümüzden daha fazla yer verilmiştir, şekil 2 ve şekil 3’de örnekleri gösterilmektedir. Cevat Geray’ın deyimi ile "bahçeli apartmanlar" uzun bir süre varlığını korumuş fakat yıllar içerisinde çıkartılan kanunlar ve mülk sahiplerinin isteği ile çoğu konutun bahçeli apartmandan parselin tamamını kaplayan veya çoğu alanın konut ve otoparkla betonlaştığı konut alanlarına dönüştüğü gözlemlenmektedir. Yapılan apartmanlaşma tipi konut yapısı beraberinde Bahçelievler semtinde konut bahçelerinin betonlaşmasının artmasını getirmiştir. Bir veya iki katlı olan yapılar dört-beş kata çıkarılmıştır.

Betonlaşmanın artmasının etkisiyle ısının yüzeyde tutulması artmaktadır ve bu durum hava sıcaklığının yüksek olmasına neden olmaktadır yeryüzünün ısınması ise iklimsel bir sorun haline almaktadır (Akkol, 2019). Bu durumda Bahçelievler’deki betonlaşmanın artışı ile gelen sonuç olarak görülmektedir.

Otomobil kullanımının artmasıyla ve parseldeki hane sayısının artmasıyla beraber bölgede otopark sorunu ortaya çıkmıştır. Parsel bazında dönüşümde yenilenen binaların genelinde, otopark probleminin çözülmesi amacıyla binadan kalan zemin otopark veya garaj olarak düzenlenmiştir. Parsellerdeki betonlaşma oranının arttığı bu tip yerleşmeler Bahçelievler semtinde sık sık kendini göstermektedir. Betonlaşma oranı artan Bahçelievler semti yoğun bir kent dokusu haline almıştır ve bu durum semtin bahçeli ev kimlik algısının değişmesine neden olmaktadır.

6.1.3 Peyzaj Ögeleri

2020 yılında ortaya çıkan koronavirüs (covid-19) hastalığı nedeni ile evlere kapanılan dönemlerde balkonların bile kıymeti olduğunun anlaşıldığı günler geçirilmiştir. Bu dönemde evinin veya apartmanının küçük bile olsa bahçesi, peyzaj ögesi olan insanların sağlıklı aktivite alanları genişlemekte ve bu durum insanların psikolojisinde olumlu durumlar yarattığı tahmin edilmektedir.

Peyzaj ögeleri insana değer veren, insanların yaşam standartlarını yükselten kişilerin daha mutlu ve sağlıklı olmasını sağlayan çevreler yaratmakla birlikte kentlerde kimlik olgusuna da katkıda bulunan fonksiyonlardır (Çerçi,2012). Bir mahallede ağaç dokusunun fazlalığı, parklarının varlığı, balkonlardan ya da bahçelerden gelen çiçek kokusu bile o kentin belleklerdeki yerini olumlu etkiler ve o yerde bulunma isteğinin sürekliliğini sağlar. Bu durum hem semtin popülerleşmesine, hem de yer kimliği kazanmasına neden olur.

Apartmanlaşmayla birlikte peyzaj öğelerinin parsellerde azaldığı hatta çoğunlukla yok olduğu durumlarda kimlik kaybı yaşanmaktadır (Çerçi,2012). Dönem dönem giderek peyzaj ögesinin azaldığı Bahçelievler semtinde yaşanan dönüşümlerde konut bahçelerindeki ağaçların azalması ve dönüşüm geçiren konutun yer altı otoparkının ağaca denk gelmesi nedeni ile kamusal alan olan kaldırımlardaki ağaçların kesildiği bilgisi Bahçelievler semti halkı ile yapılan görüşmelerde öğrenilmiştir.

Peyzaj öğeleri denildiğinde ise akla ilk gelen öge ağaçlardır ve parsel bazlı kentsel dönüşüme giren konut parsellerinde inşaat alanının büyütülmesi için ağaçların kesildiği bilinmektedir. Bazı parsellerde tam yapılaşmadan kaynaklı ağaçların olmadığı, bazı parsellerde ise eski durumuna nazaran çok az sayıda ağaçlandırma olduğu belirlenmiştir. Ağaçlar şehirlere birçok fayda sağlar bunlardan bazıları; yer kimliği oluşturmayı sağlar ve sıradanlığı önler, gölge oluşturmayı sağlar, rüzgârı kesme, güneşten koruma ve kötü manzaraları perdelemeyi sağlar, havanın temizlenmesine yardımcı olur, ses izolasyonu sağlar, insanları arabalardan korumanın, tamponlanmanın en önemli aracıdır. Yol sınırlarını belirlemeye yardımcı olur, yaya alanı yaratır, sokağı daha konforlu hale getirir, yıl boyunca görsel güzellik sunar, yoğun ağaç dokusuna sahip sokaklarda kapalılık hissi verir ve bu durum insanların o sokakta vakit geçirmekten hoşlanmasına sebep olur. Kesilen ağaçlar nedeniyle kentler ağaçsızlaşmakta ve sayılan avantajlardan faydalanamamakta ve tek tipleşerek kimliksizleşmektedir.

6.1.4 Komşuluk İlişkileri

Dünya tarihine bakıldığında sanayi devrimiyle birlikte şehirleşme hareketleri hız kazanmıştır, Türkiye’de ise 1950’li yıllarda şehirleşme hareketleri hızlanmıştır. Bu durum insan ilişkilerini de önemli ölçüde etkilemiştir. İnsan ilişkilerini etkileyen faktörlerden bir tanesi de insanların apartman hayatına geçişiyle beraber değişiklik göstermiştir. Türk kültürel yapımızdaki en önemli insan ilişkilerinden biri de komşuluk ilişkileridir. Hatta komşuluk ilişkileri Türk atasözlerinde ”*ev alma komşu al*” olarak ta yerini almıştır. Fakat son yıllarda kentleşmenin ve apartmanlaşmanın da etkisiyle değişen mahalle yapılarından etkilenen sosyal ilişkilerden biri de komşuluk ilişkileridir.

Apartmanlaşmayla birlikte fiziki açıdan insanlar birbirine yaklaşmaktadır fakat insan ilişkileri arasındaki ilişki biçiminde değişiklikler, kopmalar meydana gelmektedir (Yıldız ve Gündüz,2011). Bahçeye sahip olan evlerin yatayda konumlanmasından kaynaklı insanlar aktif kullandıkları evlerinin bahçesine

çıktıklarında dahi komşularını rahatça görüp bir ilişki kurabilmektedir fakat apartmanlaşmanın getirisiyle dikey konumlanma, kişilerin vakit geçirebilecek bir bahçelerinin olmaması, apartman dairesinde vakitlerini geçirmeleri insanların birbirleriyle iletişim kurmalarını zorlaştırmaktadır (Dur,2015). Apartmanlaşmayla beraber kentlerde yardımlaşma zayıflamış, birbirini tanımayan komşuluk ilişkileri ortaya çıkmış hatta komşuluk ilişkileri neredeyse yok olma derecesine gelmiştir. Apartmanlaşma ile birlikte yabancılaşma meydana gelmiştir (Gölçük, 2007). Bu durum Bahçelievler semtinde eskiye oranla yabancılaşmaya ve kent kimliğinin değişmesine neden olmaktadır.

6.1.5 Bahçelievler Semti Morfolojisi

Morfoloji, konutun yapıldığı döneme, dönemin mimari tarzına, kullanıcı ihtiyaçlarına, arsa değerleri ve ticari fonksiyonları ile ilgili bilgi sağlamaktadır (Kurban,2019). Kent içerisindeki morfoloji terimi, bir bölgedeki fiziki yapılar ve açık alanların yerleşimi olarak tanımlanabilir (Çiftçi,2010).

Bahçelievler semtinde yıllar içerisinde gerçekleşen parsel bazlı kentsel dönüşüm semtte farklı konut tiplerinin oluşmasına neden olmuştur. Bahçeli olarak planlanan semt yıllar içerisinde kat izinleri ile parsel bazlı dönüşüme girmiş ve bu durum semtte farklı tipte yapılaşmaya neden olmuştur.

Bu çalışmada morfoloji kavramı, Bahçelievler semtinde bulunan yapılaşma farklılıkları olarak incelenmiştir. Değişen konut yapılaşması bölgeyi kullanan kişilerde yer algısının değişmesine neden olmaktadır. Fiziki olarak değişen konut alanları sosyal olarak ta kullanıcılarda mekâna olan bakış açılarının değişmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla mekâna verilen kimlik algısı değişmektedir.

İnceleme, saha gezisi, gözlem ve haritalar üzerinden inceleme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Kullanılan görseller güncel ve özgün olup çalışmanın görsellerle desteklenmesi amacı ile çekilmiştir. Yapıların parsel içerisindeki konumlandırılması incelenmesi amacı ile Google Earth haritalarından faydalanılmıştır. Çalışmada kullanılan görseller 2020 ve 2021 yıllarına aittir.

Dönüşüme uğramayan bahçeli olarak kalan konutlar ve yıllar içerisinde dönüşüm geçirerek bahçelerinde ve otopark alanında değişkenlik gösteren konutlar incelenecektir.

Bahçelievler semtinde günümüzde şuanda kullanımda olan 4 farklı tip yapılaşma bulunmaktadır.

1. Bahçeli ev

2. Bahçeli apartman tip-1
3. Bahçeli apartman tip-2
4. Betonlaşmış parseller

Birinci tip yapılaşması bulunan yapılar incelendiğinde; Bahçeli-ev olarak pozisyonunu koruyan konut tipidir. Günümüzde çeşitli nedenlerden dolayı yalnızca birkaç tanesi parsel bazlı kentsel dönüşüm geçirmeyerek, varlığını hala sürdürmektedir.

Şekil 30: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Şekil 30'da görülen bahçeli- ev olarak günümüze kadar korunan yapıların ikisi de Bahçelievler 36. Sokak üzerinde bulunmaktadır. Sağ görseldeki yapı Aısec binası öğrencilerin aktif olarak kullandıkları bir yapı olarak günümüze kadar korunmuştur. Sol görseldeki yapı ise aktif bahçe kullanımlarının olduğu konut olarak işlevini günümüze kadar sürdürmüştür.

Şekil 31: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Şekil 31’de görülen konut ise yine 36. Sokak üzerinde AİSEC binasının karşı parselinde bulunan bahçeli ev olarak korunan yapıdır. Bahçesinde bir adet garaj tarzında yapılan binası ve oldukça geniş bir bahçe alanı bulunmaktadır. Parselin iki girişi bulunmaktadır biri konuta giriş diğeri ise garaj bölümüne giriştir.

Arka ön ve yan bahçelerinin korunduğu 2 katlı yapılar mimari miras olarak günümüzde eski bahçeli evler konut tipini bize göstermektedir.

Şekil 32: Bahçelievler uydu görüntüsü-1

Şekil 32’de görselleri olan AİSEC binası ve konut adasının parselde konumlandırılmasına bakıldığında inşaat alanının diğer parsellere oranlara daha az

olduğu belirgindir. Diğer parsellere oranla yeşil alanların ise parsel içerisinde oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Şekil 33: Bahçelievler uydu görüntüsü-2

Şekil 33’de gösterilen Bahçelievler semti konut parsellerinin düzenine bakıldığında parselin tamamının konuta dâhil edildiğini ya da arka bahçelerinin genellikle otopark alanı olarak kullanıldığı görülmektedir. Bahçeli ev olarak varlığını koruyan iki konut parseli kırmızı ereve ile gösterilmektedir.

52. sokak ve Taşkent Caddesi üzerinde bulunan bahçeli ev olarak varlığını sürdüren konut parsellerindeki peyzaj ögelerinin yoğunluğu, betonlaşma oranının azlığı uydu görüntüsünden dahi bellidir. Şekil 34’de gösterilen bu karŐılaŐtırma ile semtte konut tipolojisi arasındaki farklılık belirgindir.

Şekil 34: Bahçelievler konut yapısının değişimi

Bahçelievler semti 3. Cadde olarak bilenen Azerbaycan caddesi üzerinde bulunan bahçeli yapı 2 katlı bahçeli konumunu yıllardır korumuştur fakat 2017 yılında kat karşılığında müteahhitle anlaşarak parsel bazlı dönüşüm geçirerek apartman tipi konuta dönüşmüştür ve konut altı ticaret fonksiyonuna sahiptir.

Dönüşen konut alanında inşaat alanı artmıştır. Yapının kat sayısı artmıştır ve bahçe alanı ise betonlaşmıştır. Şekil 34, Bahçelievler semtinde yaşanan bahçeli evlerden apartman tipi konut dönüşümünü ortaya koymaktadır.

Şekil 35: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Kaynak: Ünal ÖZER kişisel arşivi

Şekil 35’de belirtilen yapı Bahçelievler semti 52. Sokak üzerinde bulunmaktadır. İki katlı konutun yan bahçesi garaj olarak kullanılmaktadır. Arka bahçesi ve ön bahçesi bulunan konut yıllar içerisinde korunabilen nadir yapılarıdır.

Şekil 36: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Kaynak: Ünal ÖZER kişisel arşivi

Şekil 36’da gösterilen yapı Bahçelievler semti 46. Sokak üzerinde bulunmaktadır. İki katlı bahçeli ev’ in yan bahçe bölümü garaj olarak kullanılmaktadır. Arka bahçesi ve ön bahçesi ise günümüzde de aktif olarak kullanılabilen bahçe olarak korunmuştur. Peyzaj öğeleri varlığını sürdürmektedir. Günümüzde korunabilen nadir bahçeli yapılardan biridir.

Şekil 37: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Kaynak: Ünal ÖZER kişisel arşivi

Şekil 37’de gösterilen bahçeli ev Bahçelievler semti Taşkent Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Günümüzde de yan bahçeleri, ön ve arka bahçeleri korunan ve kullanılan konut mimari miras olarak varlığını sürdürmekte ve bahçeli ev kimliğinin sürdürülmesine katkı sağlamaktadır.

Parsel bazlı dönüşüm, semtte planlı olmayan nüfusun artması, betonlaşmanın artması, yeşil alanların azalması ve dolayısıyla peyzaj öğelerinin azalmasına neden olmaktadır. Bahçeli ev olarak planlanan Bahçelievler’in yer kimliğini oluşturan

yapılar ile apartman tipi yapıların arasındaki tasarımsal ve kullanım biçimi farkı görsellerde görülmektedir.

İkinci tip yapılaşması bulunan apartman örneklerine baktığımızda ise; bahçeye ayrılan kısımlar eski haline oranla azaltılmış olmasına rağmen korunmuştur.

Şekil 38: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 38’de bulunan konutlardan ilki 69. sokak ikincisi ise 46.sokakta bulunmaktadır. 2. Tip yapılaşmanın bulunduğu tespit edilmiştir. Binaların, arka yan ve ön bahçeleri kullanılmaktadır ve peyzaj dokusunun korunduğu tespit edilmiştir.

Şekil 39: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 39’da bulunan konutlardan ilki 46. Sokak ikincisi ise 67. Sokak ile 46. Sokak kesişiminde bulunmaktadır. Özellikle ikinci konutun eski bahçeli ev dokusuna oranla bahçe kısımları oldukça küçülmesine rağmen arka yan ve ön bahçesi bulunmaktadır ve peyzaj dokusuna sahiptir.

Şekil 40: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 40'da bulunan konutlar 46.sokakta yer almaktadır. 2. Tip yapılaşmaya uygun, arka yan ve ön bahçe ve peyzaj dokusuna sahip konutlardır.

Şekil 41: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 41'de bulunan konutlardan ilki 65. sokak ikincisi ise 66.sokakta bulunmaktadır. Binaların, arka yan ve ön bahçeleri bulunmaktadır. Birinci fotoğrafta bulunan konutun peyzaj dokusu belirgindir. İkinci fotoğrafta bulunan 66. Sokaktaki konutun ise peyzaj ögesi bulunmamaktadır.

Şekil 42: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 42’de bulunan konutların her ikisi de 66. Sokakta bulunmaktadır. Bu konutlarda 2. Tip yapılaşmanın bulunduğu tespit edilmiştir. Bahçeye ayrılan kısımları metrekare olarak ağırlıklı olmasa da korunmuştur.

Şekil 43: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 43’de bulunan konutların her ikisi de 68. Sokakta bulunmaktadır. Binaların, arka yan ve ön bahçeleri bulunmaktadır. Peyzaj dokusu ise her iki binada da korunmuştur.

Şekil 44: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 44’de bulunan konutların birincisi 68. sokakta, ikincisi ise 46. sokak ve 70. sokak kesişiminde bulunmaktadır. Her iki konut tipide 2. Tip yapılaşmaya uygundur.

Şekil 45: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 45’de bulunan konutların birincisi 46. Sokakta bulunmaktadır. İkinci fotoğraftaki konut ise 70. Sokakta bulunmaktadır. Her iki konutunda bahçeleri ve peyzaj öğeleri korunmuştur.

Şekil 46: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 46'da bulunan konutlar Bahçelievler semti 70. Sokak üzerinde bulunmaktadır. Binaların, arka yan ve ön bahçeleri ile peyzaj dokusu korunmuştur.

Şekil 47: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 47'de bulunan konutların her ikisi de 53. sokakta bulunmaktadır. Peyzaj dokularının korunduğu görülmektedir. Konutlar 2.tip yapılaşmaya uygundur ve bahçelerinin korunduğu tespit edilmiştir.

Şekil 48: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 48’de bulunan konutlardan birinci fotoğrafta bulunan konut 53 sokakta bulunmaktadır. İkinci fotoğrafta bulunan konut 53. sokak ile 57. sokak kesişiminde bulunmaktadır. Her iki konutun da bahçeleri ve peyzaj öğeleri korunmuştur.

Şekil 49: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 49’da bulunan konutların her ikisi de Bahçelievler semti 53. Sokak üzerinde bulunmaktadır. Peyzaj dokuları mevcuttur. Konutların arka yan ve ön bahçeleri korunmuştur.

Şekil 50: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 50’de bulunan konutların her ikisi de Bahçelievler semti 53. Sokak üzerinde bulunmaktadır. 2.tip yapılaşmaya uygun konutlardır ve bahçelerinde yoğun peyzaj dokusu görülmektedir.

Şekil 51: Bahçelievler-2021 yılı, Mart ayı

Şekil 51’de bulunan konutlar Bahçelievler semtinde 53. Sokak üzerinde bulunmaktadır. Her iki konutunda arka, yan ve ön bahçeleri korunmuştur. Konutların peyzaj dokusu bulunmaktadır. Her iki konutta 2. Tip konut yapılaşması sınıflandırmasına girmektedir.

Üçüncü tip yapılaşma incelendiğinde ise; yan ve arka bahçeler garaja ayrılmıştır ön bahçe azda olsa korunmuştur.

Şekil 52: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Şekil 52’de görülen konut Bahçelievler semti 52. Sokak üzerinde bulunmaktadır. 3. Tip konut yapılaşmasına dâhildir. Konutun ön bahçesinde bulunan ağaçlar kesilmemiş ve korunmaktadır. Yan bahçeler apartman girişi ve garaj girişi olarak kullanılmakta ve arka bahçe ise betonlaştırılarak garaj olarak kullanılmaktadır.

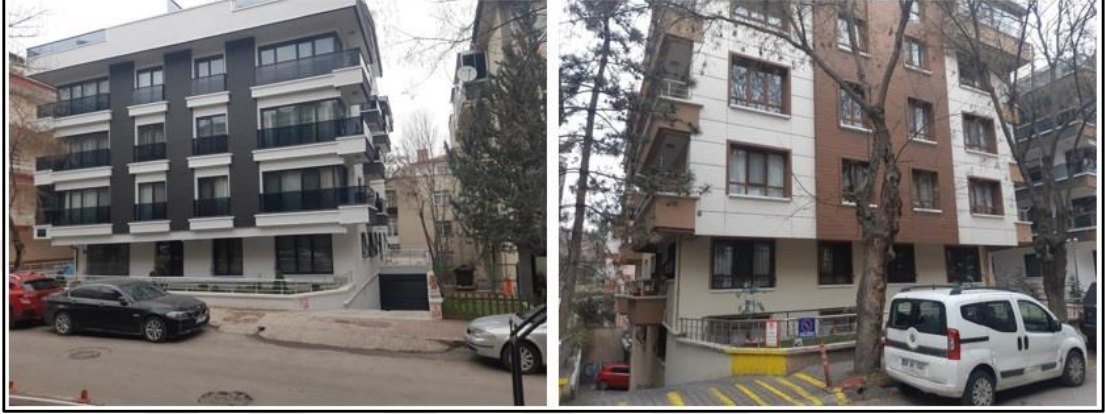
Şekil 53: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Şekil 53’de Bahçelievler semti 53. sokak ve 58. sokakta bulunan konut tipleri görülmektedir. Dönüşümden önce yan bahçe olarak kullanılan alan garaj girişi olarak kullanılmaktadır. Konut parsel bazlı dönüşüm sürecinde yan ve arka bahçe kapalı

otopark alanına ayrılmıştır. Günümüzde garaj üstü konumunda olan kısım (dönüşümden önce arka bahçe olarak kullanılan kısım) bazı yapılarda giriş katların terası\ balkonu olarak kullanılmakta, bazı yapılarda ise apartmanın arka bahçesi olarak kullanılmakta fakat dönüşümden önce kullanıldığı gibi ağaç veya meyve sebze ekimi olmamaktadır. Ön bahçe ise azda olsa korunmuştur ve peyzaj öğeleri bulunmaktadır.

Şekil 54: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Şekil 54’de görülen konutlar Bahçelievler semti 53. sokak ve 57. sokak üzerinde bulunmaktadır. 3. tip konut yapılaşmasına dâhildir. Konutların ön bahçeleri olabildiğince korunmuştur. Ön bahçe az da olsa peyzaj öğelerine sahiptir. Arka bahçe garaj girişi olarak betonlaşmıştır. Yan bahçeler garaj girişi ve binaya dâhil edilerek yok olmuştur.

Şekil 55: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Şekil 55’de gösterilen konutlar Bahçelievler semti 46.sokak ve 53. Sokak üzerinde bulunmaktadır. Ön bahçeleri azda olsa korunmuştur. Şekil 55’de gösterilen sol konuttaki yan bahçeler garaj girişi ve konut girişi olarak kullanılmaktadır. Arka

bahçe ise yer altı otoparkı üstü olarak betonlaşmıştır. Sağ tarafta gösterilen konut ise konut girişi ön bahçeden olup, yan bahçeler konuta dâhil edilmiş ve garaj girişine ayrılmıştır. Arka bahçe yeraltı otoparkı üstü olarak betonlaşmıştır.

Dördüncü tip yapılaşması bulunan yapılar incelendiğinde; Arka bahçe ve yan bahçeleri konuta dâhil edilmiş ve genellikle ön bahçeleri şunda otopark olarak kullanılan konut tipidir.

Yakın dönemde dönüşen konutların hemen hepsi dönüşüm aşamasında yer altı otoparkına sahip olan dördüncü tip yapılaşmaya dâhil olan konut tipindedir.

Şekil 56: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Şekil 56'de bulunan konutlar Bahçelievler semti 81. Sokak ve 53. Sokak üzerinde yer almaktadır. 4. Tip yapılaşmaya uygundur. Günümüzde Bahçelievler semtinin hatta ülkemizdeki her semtimizin her sokağında sıklıkla rastladığımız konut tipidir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm süreci geçiren konutların bir örneğidir. Arka bahçe ve yan bahçeler konut alanına dâhil edilmiştir. Ön bahçe ise apartman sakinlerinin kullanımı amacı ile açık otopark olarak kullanılmaktadır.

Şekil 57: Bahçelievler-2021 yılı, Aralık ayı

Şekil 57’de bulunan konutlar Bahçelievler semti 62. Sokak ve 44. Sokak üzerinde bulunmaktadır. Dördüncü tip yapılaşma türüne örnek gösterilen konutlardır. Parsel bazlı kentsel dönüşüm ile bina dönüşümünde ön bahçe açık otopark olarak yapılmıştır. Yan ve arka bahçe ise bina alanına dâhil edilmiştir.

Şekil 57’de görüldüğü üzere bahçeli ev olarak tasarlanan ve bahçeli ev kimliğine sahip olan semtin parsel bazlı kentsel dönüşümle bahçe alanlarının günümüzde korunamadığı ve betonlaşma durumunda kaldığı görülmektedir. Parsel içerisindeki bahçe alanlarının yok olarak inşaat alanı ve otopark alanı yapıldığı görseller ile örneklendirilmektedir.

Bahçelievler semtinde birinci tip yapılaşmaya sahip olan tek parselde tek konut dönemi sonrasında semt dönüşüm süreci yaşamaktadır. Yaşanan dönüşüm süreci sonrasında bahçeli evler yerini ikinci tip yapılaşma olan bahçeli apartmanlara bırakmıştır. Bahçeli apartmanlar ön yan ve arka bahçelere sahip olan konut tipidir. Bahçelievler semti tek haneli müstakil konutlardan bahçeli apartman sürecine geçtiğinde de semtte kimlik algısı korunmuştur. Apartmanların bahçeleri sosyalleşme mekânı olarak görülmektedir. Semtin kendine özgü bir kentsel dokusu bulunmaktadır. Fakat yıllar içerisinde yürürlüğe giren yasalar ve mülk sahiplerinin de istekleri ile üçüncü tip yapılaşma olan yan ve arka bahçeler garaja ayrılan ön bahçe ise azda olsa korunan konut tipleri oluşmaya başlamıştır. Şekil 56 ve 57’de görülen konut tipleri ise Bahçelievler semtinde dördüncü tip yapılaşma olan arka ve yan bahçeler konuta dâhil edilip ön bahçesi otopark olarak kullanılan konutlar semtte kendini göstermektedir.

6.2 PARSEL BAZLI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN YER KİMLİĞİ ALGISINA ETKİLERİ: ANKARA BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ

Analiz çerçevesi ve mülakat görüşmelerinin sonuçları doğrultusunda ortaya çıkan bilgiler değerlendirilmiştir. Mülakat katılımcıları ile görüşmeler doğrultusunda vurgulanan terimler doğrultusunda anahtar kelimeler belirlenmiştir. Mülakat katılımcılarının görüşmelerde belirttiği anahtar kelimelerin yapılan tablolar üzerinden gösterimi yapılmaktadır.

Kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semti yer kimliğini değiştirdi mi? sorusuna sadece 1 mülakat katılımcısı hayır cevabını vermiştir. Katılımcı kimliğin komşuluk ilişkileri ile oluştuğunu öne sürerek komşuluk ilişkilerinin hala çok iyi olduğundan ve bu nedenle kimlik algılarının değişmediğini belirtmektedir. 19 mülakat katılımcısı ise kentsel dönüşüm sürecinin Bahçelievler semtinin kimliğinin değişmesine neden olduğunu belirtmektedir.

Tablo 18: Kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semtinin kimliğini değiştirmesi bilgisi tablosu

Kentsel Dönüşüm Süreci Bahçelievler Semtinin Kimliğini Değiştirdi Mi?	Kişi Sayısı	Yüzde
Evet	19	95
Hayır	1	5
Toplam	20	100.0

Mülakat katılımcılarının kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semtinin kimliğini değiştirdi mi? sorusuna verdikleri cevaplar incelenmiştir, gruplandırılmıştır ve tablo haline getirilmiştir.

Kimlik değişimde peyzaj öğeleri ile ilgili alınan cevaplar:

4. mülakat katılımcısının ifadesine göre; "*Kentsel dönüşümle yapılan binanın arka bahçesi otopark üstü oluyor ve apartman sakinlerinin kullanımına uygun değil. Bahçenin altı beton olduğu için üzerine ince tabaka toprak atsalar bile ağaç yetişmiyor bazı konutlarda ise direk beton olarak bırakıyorlar*". Katılımcı yer kimliği algısının konut bahçelerinin kullanılmaması nedeni ile semtin kimliğini değiştirdiğini belirtmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifadesi ise; "*Değiştirdi tabii, var olan yeşilliği götürdü*". Katılımcı parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının yer kimliği algısını değiştirdiğini ve bu değişimdeki etken olarak peyzaj öğelerinin azalması unsurunu belirtmiştir.

9. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"Evler artık bahçeli değil yeşilliğin gitmesini tabi istemeyiz"*. Katılımcı semtin kimlik algısında konutların peyzaj öğelerinin yok olmasını istemediğini belirtmektedir.

11. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Eski bahçeler kalmadı ki kimliği kalsın"*. Katılımcı konut bahçelerinin dönüşmesinin Bahçelievler kimliğinin değişmesine neden olduğunu belirtmektedir.

12. mülakat katılımcısının kentsel dönüşüm nedeni ile semtte olan değişikliklerin yer kimliği kavramına etkisini açıklayan ifadesi incelendiğinde ise; *"Biraz değiştirdi tabi mesela 4. Cadde'de ya da Bahçelievler'deki diğer evlerde o kadar genişti ki arsaları evler iki katlıydı çok güzel bahçe içindeydi özellikle arka bahçeleri baya genişti orda da hep meyve ağaçları vardı. Her türlü meyveden vardı bizim oturduğumuz evde kiraz ağaçları vardı ama diğer evlerde elma, dut envai çeşit meyve ağaçları olurdu ön bahçelerinde ise çiçekler ekiliydi"*. Katılımcı parsel içerisinde bulunan meyve ağaçlarının ve çiçek bahçelerinin yok olması ile peyzaj öğelerine verdiği değeri belirtmektedir.

17. mülakat katılımcısı ise; *"Değiştirdi. Ağaçlar kesiliyor. Evlerin bahçelerindeki ağaçlar kesiliyor ama yine de eksiliyor ağaçlar oksijen kaynağı bahçede olmuş sokakta olmuş önemli değil ki"*. Katılımcı semtin kimliğinin değişim nedeni olarak peyzaj öğelerinin kesilmesi nedeni olduğunu ifade etmektedir.

18. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"Değiştirdi. Evleri yıkmasalar da önündeki ağaçları kesiyorlar arabalarını koyuyorlar olan canım ağaçlara oluyor bir yandan haklılar arabalara yer yok, sokaklar araba doldu"*. Katılımcı yer kimliği algısının değişimindeki neden olarak, otopark sıkıntısından dolayı konutların peyzaj öğelerinin kesilerek yerine otopark yapıldığını belirtmektedir.

19. mülakat katılımcısı ise; *"Değiştirdi tabi dönüşüm yapılırken otopark yapmak mecburmuş, bahçeyi otopark yapıyorlar"*. Katılımcı semtteki kimlik değişiminin nedeni olarak bahçelerin otopark yapılmasını belirtmektedir.

20. mülakat katılımcısı ise; *"Tabii değiştirdi burada bahçeli ev olduğu için adını Bahçelievler koymuşlar ama şimdi bahçesi olan evler yıkılınca kimlikte gidiyor tabi ama yine de sokakların ağaçlı olması Bahçelievler'e bir farklılık katıyor"*. Katılımcı kimliğin değiştiğini ve nedeni olarak ise bahçeli ev tipi konutların dönüştüğünü belirtmektedir. Katılımcı sokaklardaki peyzaj öğelerinin Bahçelievler'i diğer semtlere göre farklılaştırdığını belirtmektedir.

Yer kimliği değişimde dönüşüm ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Kimlik değişti. Görüntüde değişti. Eski evlerden toplamda 3-5 tane kaldı. Bu yüzden hissiyatta değişti"*. Katılımcı eski bahçeli evlerden birkaç tane kalmasından dolayı kimliğin ve hissiyatının değiştiğini ifade etmektedir.

3. mülakat katılımcısı ise; *"Önceden müstakil evler vardı 2 katlı, sonradan apartman oldu"*. Katılımcı yer kimliğinin değişim nedeni olarak müstakil bahçeli evlerin apartman tipi konutlara dönüşmesini belirtmektedir.

5. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Dokusu bozuldu, yeni yapılan apartmanlarla eskilerin bütünlüğü yok bu nedenle kimlikte değişti tabi"*. Yapılan dönüşümün Bahçelievler semti yer kimliği üzerinde önemli bir etken olduğunu mülakat katılımcısının bu cevabından da anlaşılmaktadır.

8. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Eskiden burada ablam otururdu o zamanlar burası bahçeli evler demeye layıktı villalardı zamanla çok değişti apartman yığını oldu ama şuan da farklı bir kimliği oldu, gençlerin buluşma mekânı oldu buda farklı bir kimlik sanırım"*. Katılımcı yer kimliği algısının değiştiğini ve nedeni olarak dönüşüm ile 2 katlı bahçeli konutların yerine apartmanların yapılması ile Bahçelievler semtinin kimlik değişimi yaşadığını belirtmektedir. Aynı zamanda şuan Bahçelievler'in kimliği olarak genç nüfusun buluşma mekânı olarak görmektedir.

14. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Evet etrafın çehresi değişti dönüşümle"*. Katılımcı semtte meydana gelen dönüşümle fiziksel öğelerin değiştiği, görüntünün değiştiği bu nedenle de kimliğin değiştiğini ifade etmektedir.

15. mülakat katılımcısı ise; *"Evet bahçeli evler artık apartman oldu çünkü ama birkaç tane var bizim sokakta da var 3. caddede var 7. caddenin orda var 2 3 tane onlar duruyor ama bizde eski evleri görüyoruz ama hepsi birbirinden farklı onlarda yenilediler herhalde dışını hepsi farklı görünüyor"*. Katılımcı dönüşümle bahçeli olan konutların apartman tipi konutlara dönüştüğünü eski bahçeli evlerden birkaç tane kaldığını ifade etmektedir.

16. mülakat katılımcısının görüşüne göre; *"Değiştirir tabi binalar dönüşümce görsellik değişiyor, baktığın yer değişince kimlikte değişiyor"*. Katılımcı semtteki dönüşüm uygulamaları ile binaların görselliğinin değiştiğini bu nedenle kimliğinin de değiştiğini belirtmektedir.

18. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"Değiştirdi. Bahçeli ev gitti, apartman geldi"*. Katılımcı yer kimliği algısının değişimindeki nedeni bahçeli evlerin yerini apartmanların almasını belirtmektedir.

19. mülakat katılımcısı ise; *"Değiştirdi tabi apartmanlar oldu ama evleri yenilemek istiyorlar kendin yeniletsen dünya para o yüzden müteahhitte anlaşıyorlar. Müteahhitte kârını çıkartmak için ek daire yapıyor"*. Katılımcı semtin kimliğinin değiştiği nedeninin ise dönüşüm nedeni ile apartman tipi konutların oluştuğunu belirtmektedir.

Yer kimliği değişimde semt hareketliliği ile ilgili alınan cevaplar:

2. mülakat katılımcısının ifadesi doğrultusunda; *"Evet. 7. cadde sonradan oldu, 7. cadde biraz renk verdi Bahçelievler'e ama mahvetti, yabancıları doldurdu"*. Mülakat katılımcısının ifadesi doğrultusunda 7. Cadde'nin semtin en kalabalık caddesi olması nedeni ile semtin hareketliliğinden memnuniyetsizliği anlaşılmaktadır. Semtin kimliğinin değişim nedeni olarak ise semtteki hareketliliğe bağlanmaktadır.

Yer kimliği değişimde komşuluk ilişkileri ile ilgili alınan cevaplar:

9. mülakat katılımcısının görüşü; *"Bizim için daha önemli olan insanların, komşularımızın değişmemesi ve iyi olması o yüzden değiştirmedim bence"*. Katılımcı Bahçelievler semtinin kimliğinin değişmediğini belirtmektedir. Nedeni olarak ise semt kullanıcılarının ve komşularının Bahçelievler semti kimliğinde kendisi için önemli olduğunu ve semt kullanıcıları ve komşularının değişmemesi ile kimlik algısının da değişmediğini beyan etmektedir.

11. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Tabii tabii değiştirmem mi komşuluk ilişkileri eskiye nazaran çok azaldı"*. Katılımcı semtte komşuluk ilişkilerinin dönüşüm uygulamaları yapılmadan önceki döneme oranla değiştiğini beyan etmektedir.

Yer kimliği değişimde ticarileşme ile ilgili alınan cevaplar:

Yer kimliği algısının değişimindeki nedenleri 10. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Değişti. Oto galeriler çoğaldı"*. Katılımcı semtin kimliğinin değiştiğini ve nedeninin ise oto galerilerin çoğalması yani ticarileşmenin artması olarak düşünmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadesi doğrultusunda; *"Eskiden iş yerleri vardı tabi ama böyle yoğun değildi bakkal eczane dışı pastane kasap kitapçılar vardı sadece"*. Katılımcı semtte artan ticarileşmenin kimlik algısını değiştirdiğini belirtmektedir.

Yer kimliği değişimde nüfus artışı ile ilgili alınan cevaplar:

10. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Kalabalıklaştı"*. Katılımcı semtin kimlik algısındaki değişimin nedeni olarak semt nüfusunun artışı belirtmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadesi doğrultusunda; *"Eskiden çok sakindi mesela 7. cadde böyle kalabalık değildi"*. Katılımcının ifadesi semtin nüfus artışı nedeni ile kimliğinin değiştiği yönündedir.

Yer kimliği değişimde popülasyon değişimi ile ilgili alınan cevaplar:

8. mülakat katılımcınının ifadesi ile; "*Gençlerin buluşma mekânı oldu buda farklı bir kimlik sanırım*" ifadesi ise semtin genç nüfusun tercih ettiği bir mekân halini aldığı ve popülasyon değişimini ifade etmektedir.

10. mülakat katılımcısının ifadesine göre; "*Genç nüfus artık gidiyor park sorunundan dolayı yaşlı kesim kaldı daha çok*". 10. Mülakat katılımcısı ise 8. Mülakat katılımcısının aksine semti genç nüfusun terk ettiği yaşlı kesimin semtte ağırlıklı olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 19: Kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semti yer kimliğini değiştirdi mi? sorusuna alınan cevaplar

Anahtar Kelimeler							
	Peyzaj Ögeleri	Kent dokusunun değişimi\ Dönüşüm	Hareketlilik	Komşuluk ilişkileri	Ticarileşme	Nüfus artışı	Popülasyon değişimi
Mülakat Katılımcıları	K 1	✓					
	K 2		✓				
	K 3		✓				
	K 4	✓					
	K 5		✓				
	K 6						
	K 7	✓					
	K 8		✓				✓
	K 9	✓			✓		
	K 10					✓	✓
	K 11	✓			✓		
	K 12	✓				✓	✓
	K 13						
	K 14		✓				
	K 15		✓				
	K 16		✓				
	K 17	✓					

Tablo 19'un devamı

	Peyzaj Ögeleri	Kent dokusunun değişimi\ Dönüşüm	Hareketlilik	Komşuluk ilişkileri	Ticarileşme	Nüfus artışı	Popülasyon değişimi
K18	✓	✓					
K 19	✓	✓					
K 20	✓						
	DEĞİŞTİRDİ:✓			DEĞİŞTİRMEDİ:✓			

Tablo 19'da Kentsel dönüşüm süreci Bahçelievler semti yer kimliğini değiştirdi mi? sorusuna alınan cevapların gösterimi yapılmaktadır. Kentsel dönüşüm sürecinin yer kimliğini değiştirdiğini beyan eden katılımcılar siyah renk ile gösterilirken, semtte yer kimliği değişimi olmadığını beyan eden katılımcının ifadesi kırmızı renk ile gösterilmektedir.

Peyzaj ögeleri, semt dokusunun değişimi ve semtteki dönüşüm, hareketlilik, komşuluk ilişkileri, ticarileşme, nüfus artışı ve popülasyon değişimi semtin kimlik algısının değişim nedenleridir.

Bahçelievler'de kentsel dönüşümün çevreye etkileri nelerdir? Sorusunda verilen cevaplar incelendiğinde ise ayrıntılı bilgiler edinilmiştir.

Peyzaj ögeleri ile ilgili alınan cevaplar:

3. mülakat katılımcının ifadesi doğrultusunda; "*Çevreye etkisi, evlerin bahçelerinin olmaması*". Katılımcı kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak parsel içerisindeki konut bahçelerinin dönüşümden sonra olmamasını belirtmektedir.

5. mülakat katılımcısının kentsel dönüşümün çevreye olan etkilerini ifade ettiği sözleri ise; "*Ağaçlarda azalmalar oldu. Bahçe alanları küçüldü*". Katılımcı parsel içerisindeki bahçe alanlarının küçülmesi ve ağaç oranının azaldığını belirtmiştir.

7. mülakat katılımcısının ifadesine göre; "*Kentsel dönüşüm birçok şeyi alıp götürüyor: yeşilliği götürüyor, yaşantınızı götürüyor. Evlerde ön bahçe çok azaldı yan bahçeler garaj yapıldı arka tarafta garajın üstü toprak kalmadı orası tamamen beton oldu oraya bahçe katı diyorlar 1. katların kullanma hakkı oluyor saksıda çiçek yetiştirilebilir ancak orada ağaç yetişmez ama daha önce arka bahçelerde ağaçlarımız vardı komşularımız istedikleri gibi kullanıyordu. Karadenizli gelip karalahanasını ekiyordu başkası soğan başkası başka bir şey ekiyordu. Ankara içinde doğayı yaşayabiliyordunuz. Kentsel dönüşüm bunları götürdü*". Mülakat katılımcısının verdiği ayrıntılı bilgiler doğrultusunda kentsel

dönüşüm sonrasında evlerinin ön bahçe'nin çok az kaldığı yan bahçelerin yok olduğu ve arka bahçe ise beton olduğunu (yeraltı otoparkı üstü) belirtmektedir. Mülakat katılımcısının ifadelerinden konutu dönüşüme girmeden önce arka bahçenin bostan niteliğinde kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Kentsel dönüşümün çevreye olan etkilerinin sorulduğu mülakat sorusuna 8. katılımcıdan alınan cevap ise; *"Mahallede ve evlerde ağaçlarda azalmalar oldu. Bahçeler yok oldu ya da küçüldü"*. Hemen hemen her mülakat katılımcısından alınan cevaplarda semtteki bahçe alanlarının azalması, ağaçların azalması cevabı alındığından semtin kullanıcıları için peyzaj öğelerinin önemi anlaşılmaktadır.

9. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"Dönüşünce yeşil alanın gitmesi çok kötü bir şey"*. Katılımcı dönüşüm esnasında parsel içerisindeki yeşil alanların gitmesinden memnun olmadığını dile getirmektedir.

11. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *" Eskiden bahçelerde güller hanımelleri mevsimi geldiği zaman leylak kokusu olurdu herkesin bahçesi vardı ön bahçe ve arka bahçesi olurdu. Meyve ağaçları bile vardı her evin otoparka kendi bahçesindeydi arabamızı bahçemize koyardık. Babam bahçeye bank koymuştu, çim ekilmişti kayısı erik ve şekerpare ağaçları vardı mevsimlik çiçekler ekilirdi. Sessizdi her yer ağaç doluydu sokaklarda caddelerde iki tarafında ağaçlarla çevriliydi yaz günü dışarı çıkınca ağaçların gölgesinden güneş bizi hiç rahatsız etmezdi hep gölge olurdu, kışında o ağaçlar bizi kardan korurdu inanılmaz güzeldi mevsimi geldiğinde sokaktan yürürken hep çiçek kokularıyla yürürdük. Evimiz dönüştü yalıtım yapıldı ama ağaçlar gitti ben kalp hastasıyım oksijene ihtiyacım var ağaçlarım gittikten sonra ben napayım"*. Katılımcı kentsel dönüşümden önce konut bahçesinde peyzaj ögesi olarak çimler, çeşitli çiçekler ve meyve bahçelerinden söz etmektedir. Aktif bahçe kullanımından söz etmektedir. Caddelerdeki ağaç yoğunluğundan ve ağaçların insanları güneş ışıkları ve kardan koruduklarından söz etmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Eskiden oturduğumuz evin bahçesinde ağaçlar olurdu. 29. sokaktaydı yıkıldı sonra baştan yapıldı bahçe gitti tabi böylece"*. Katılımcı kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak konut bahçesi ve peyzaj öğelerinin yok olmasını belirtmektedir.

14. mülakat katılımcısına göre ise; *"Evlerin bahçesindeki ağaçlar yok oldu, ona üzüldük tabi evlerin bahçelerinde ağaç olunca daha güzeldi bence"*. Katılımcı konut bahçelerindeki peyzaj öğelerinin yok olmasına üzüntüsünü dile getirmektedir.

16. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Ağaçlar kesildi, otopark oldu"*. Katılımcı kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak peyzaj öğelerinin yok olması ve yerine otopark yapılmasını ifade etmektedir.

18. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Binalar yükseldi. Lüks evler yapıldı. Buranın en önemli özelliği ağaçları ama yeni yapılan evlerde ağaçlara önem verilmiyor. Bazısının ön tarafında birkaç ağaç var ama kimisinde oda yok"*. Katılımcı Bahçelievler'in en önemli özelliğini peyzaj öğeleri olarak görmektedir fakat yeni yapılan konutların peyzaj öğelerine önem vermediğini belirtmektedir.

20. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Dönüşüm olan evlerin bahçeleri gitti"*. Katılımcı Bahçelievler semtinde kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak peyzaj öğelerinin yok olmasını belirtmektedir.

Kent dokusunun değişimi \ Dönüşüm ile ilgili alınan cevaplar:

9. mülakat katılımcısının görüşü; *"Çok güzel yeni evler yapıldı. O evler bakımsızdı, yapıldı. Çehresi değişti birden çok güzel oldu"*. Katılımcı Konutların tasarımsal anlamda dönüşmesinden ve yenilenmesinden memnun olduğunu belirtmektedir.

11. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Zaman içinde anne babalar vefat ettikten sonra 3-5 çocuğu varsa evi satıyorlar müteahhite veriyorlar. Bazısı yurt dışına gitti ya da şehir değiştirdi. Böyle böyle bir iki derken birbirine örnek oldu ama şu son 10 yıl içerisinde inanılmaz oldu artık yıkılmadık ev kalmadı. Biriside bizim ev oldu maalesef"*. Katılımcı Bahçelievler'de konut dönüşümlerinin birbirine örnek olduğunu ifade ederken son 10 yılda dönüşüm uygulamalarının sayısının arttığını belirtmektedir.

19. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"Binaların katları yükseldi ama bazı evler eski kaldı, bazısı normal, bazısı yeni oldu. Karışık oldu evler"*. Katılımcı konutlarının katlarının yükseldiğini ifade ederken binaların dönüşüm yıllarının ve tasarımlarının farklılığından dolayı dönüşen ve dönüşmeyen konutların fiziksel ve görsel özelliklerinin farklılığından dolayı kent dokusunun uyumsuzluğunu ifade etmektedir.

Apartmanlaşma \ betonlaşma ile ilgili alınana cevaplar:

3. mülakat katılımcısının ifadesi doğrultusunda; *"Apartmanların olması en büyük değişiklik bence"*. Katılımcı kentsel dönüşümün çevreye en büyük etkisinin apartmanlaşma olduğunu belirtmektedir.

5. mülakat katılımcısının kentsel dönüşümün çevreye olan etkilerini ifade ettiği sözleri ise; *"Bahçeli evlerden apartmana geçiş oldu"*. Katılımcı konut niteliğinin bahçeli evden apartman tipi konut alanına geçtiğini belirtmektedir.

11. mülakat katılımcısı ise; *"Ön bahçemiz açık otopark oldu beton döküldü, apartmanın altında kapalı otopark oldu üstü de beton oldu"*. Katılımcı dönüşümle birlikte parsel içerisindeki ön bahçenin açık otopark arka bahçenin ise kapalı otoparka dönüşmesini dile getirmektedir.

13. mülakat katılımcısının görüşüne göre; *"Evler iki katlı villa şeklindeydi. Bahçeli evler deniliyordu. Önce 3 kat oldu sonra 4 kat oldu. Bahçelievler 3. Caddede pembe panjurlu olan ev gibiydi her yer. 70'li yıllarda villalar vardı tek tük apartmanlarda vardı. 70li yıllarda 3 kata müsaade ediyorlardı"*. Katılımcı konutların bahçeli evlerden apartman tipine dönüşmesini 70'li yıllarda konutların genellikle bahçeli apartmanların ise en fazla 3 kat olduğunu belirtmektedir.

15. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Bahçesi olan evlerin yerini büyük apartmanların alması"*. Katılımcı kentsel dönüşümün Bahçelievler semtindeki çevreye etkisi olarak apartmanlaşma etkisini belirtmektedir.

Komşuluk ilişkileri ile ilgili alınan cevaplar:

11. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Mahalle kültürü, komşuluk vardı. Anneler karşı apartmanla yan apartmanla gün yaparlardı. Herkes birbiriyle iletişim halindeydi. Arkadaşlıktan çok kardeş gibilerdi"*. Katılımcı geçmiş dönemlerde komşuluk ilişkilerinin samimiyetinden semtte yaşayan herkesin birbiri ile iletişim halinde olduğunu belirtmiştir.

Ticari etki ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının görüşüne göre; *"Kafe ve gıda satışı yapan yerler çoğaldı"*. Katılımcı semtte işyerlerinin artarak ticarileştiğini belirtmektedir.

11. mülakat katılımcısının kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak gördüğü görüşü; *"7. caddede böyle değildi 2 katlı evler vardı diğer sokaklar gibiydi bir apartman altını dükkân yaptı diğerleri yaptı derken 80'li yıllarda ticaret yerleri gelmeye başladı eskiden böyle değildi"*. Katılımcı semtin en kalabalık caddesi olan Aşkabat Caddesi'nin (bilinen ve eski ismi ile 7. Cadde) geçmiş yıllarda sakinliğinden 1980'li yıllardan sonra ticarileşmesinden bahsetmektedir.

13. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Eskiden market birkaç tane konfeksiyon mağazası vardı. Şimdi yüzlerce bar kafe var"*. Katılımcı semtteki ticarileşmenin arttığını belirtmektedir.

14. mülakat katılımcısına göre ise; *"İş yerleri arttı"*. Katılımcı iş yerlerinin artarak semtin ticarileşmesini de Bahçelievler'deki kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak görmektedir.

17. mülakat katılımcısı ise; *"Kafeler çok onlara gelen insanlardan artık otopark yeri bulunmuyor. Bizim apartmanın önü otopark ama misafirim arkadaşlarım geldiğinde park etmek zor her saat park yeri bulunmuyor"*. Katılımcı semtteki ticarileşmenin etkisi ile gelen müşterilerin arabalarından dolayı misafirleri için araba park yeri bulunmasında zorluk çekildiğini belirtmektedir.

Nüfus artışı ile ilgili alınan cevaplar:

3. mülakat katılımcısının ifadesi doğrultusunda; *"Mahalle kalabalıklaştı buda bir etki"*. Katılımcı kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak nüfusun artmasını ifade etmektedir.

4. mülakat katılımcısının kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak gördüğü ve ifade ettiği etki ise; *"Kentsel dönüşümden sonra yaşayan kişi sayısının artıyor ve elektrik ve su ihtiyacı da çok fazla artıyor bu nedenle trafoların gelmesi gerekiyor ve parkların belli bölgeleri bu ihtiyaçlar için veriliyor. Örneğin Beşevler Bahriye Üçok parkının hemen hemen yarısı trafo olmuş durumda"*. Katılımcı kentsel dönüşümün farklı bir etkisine değinmiştir. Kentsel dönüşümle apartmanların daire sayılarındaki artış beraberinde nüfusun artışı da getirmekte ve altyapı ihtiyacı karşılanması için kamusal alan olan parkların altyapı alanı olarak kullanılması durumu ortaya çıkmaktadır.

14. mülakat katılımcısına göre ise; *"Eskiden de buralara gelirdik, sonra temelli taşındık ama eski halinden farkı kalabalık olması, sakinliği kalmadı buranın"*. Katılımcı kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak nüfus artışı belirtmektedir. Nüfusun artmasından dolayı semtin sakinliğini kaybettiğini ifade etmektedir.

17. mülakat katılımcısının ifadesi; *"Kalabalıklaştı"*. Katılımcı kentsel dönüşümün çevreye etkisi olarak semtteki nüfus artışı ifade etmektedir.

19. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"İnsanlar kalabalıklaştı"*. Katılımcı Bahçelievler semtinin nüfusunun arttığını dile getirmektedir.

Otopark ve araba sahipliliği ile ilgili alınan cevaplar:

7. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Park yeri sıkıntımız var evimin önüne arabamı koyduğum için 3 kere ceza yedim, yenilenen evler garaj park yeri zorunluluğu var ama kimse oraya girmiyor ya da garajın uygunsuzluğundan dolayı giremiyor tavanları alçak kalıyor arabalar giremiyor insanlar kullanamıyor"*. Katılımcı semtte park yeri sorunu olduğunu ve Dönüşen konutlarda ikamet eden semt kullanıcılarının ise yapılan yeraltı otoparklarını elverişsiz yapılmasından dolayı kullanamadıklarını belirtmiştir. Dolayısıyla bu durum semtte otopark sıkıntısına yol açmaktadır.

9. mülakat katılımcısının görüşüne göre; *"Arabalar yeni evler olmasına rağmen, garajlar yapılmasına rağmen arabalar tam giremiyor bütün arabalar dışarda. Arabalar sokağa park edince sokaklar daralıyor akşamları çöp arabası geliyor kornalar çalıyor arabasını çeksin diye".* Otopark sıkıntısına değinen katılımcı akşam saatlerinde çöp arabasının sokağa girememesinden bahsetmektedir. Bu durum acil durumlarda ambulansın sokağa girmesi gerekirse yaşanabilecek zorlukları akla getirmektedir.

18. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Sokaklar araba doldu arabalardan yürümek zor rahat rahat yürümek varken araba gelecek mi diye durmadan yola bakıyorum".* Katılımcı semtte araba sahipliliğinin ve trafiğin fazla olması bu nedenle sokakta rahatça yürüyemediğini belirtmektedir.

Hava kirliliği ile ilgili alınan cevaplar:

4. Mülakat katılımcısının ifadelerine göre: *"Kentsel dönüşümle semtteki araba sayısı çok arttı bunun etkisinden biri Bahçelievler'deki hava kirliliğine neden olması".* Katılımcı kentsel dönüşüm uygulamalarının dolaylı yollarla hava kirliliğine neden olduğunu belirtmektedir.

7. Mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Bir-bir buçuk ekstra kat çıkıldı buda tabii kentin havası için olumsuz bir etken. O sıradaki yıkım tozu toprağı gürültüsü insanı oturtmuyor kirlilik oluşuyor".* Katılımcı, parsel bazlı kentsel dönüşümün meydana getirdiği bir çevresel etken olarak ses ve hava kirliliğini beyan etmektedir.

Tablo 20: Bahçelievler’de kentsel dönüşümün çevreye etkileri nelerdir? Sorusunda alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler							
		Peyzaj Ögeleri	Kent dokusu değişimi\ dönüşüm	Apartman \betonlaşma	Komşuluk ilişkileri	Ticari	Nüfus artışı	Otopark	Hava Kirliliği
Mülakat Katılımcıları	K 1					✓			
	K 2								
	K 3	✓		✓			✓		
	K 4						✓		✓
	K 5	✓		✓					
	K 6								
	K 7	✓						✓	✓
	K 8	✓							
	K 9	✓	✓					✓	
	K 10								
	K 11	✓	✓	✓	✓	✓			
	K 12	✓							
	K 13			✓		✓			
	K 14	✓				✓	✓		
	K 15			✓					
	K 16	✓							
	K 17					✓	✓		
	K 18	✓						✓	
	K 19			✓			✓		
	K 20	✓							

Tablo 20’de Bahçelievler’de kentsel dönüşümün çevreye etkileri nelerdir? Sorusunda verilen cevapların gösterimi yapılmaktadır.

Mülakat katılımcılarının parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının Bahçelievler semtinde kentsel çevreye etkisi olarak gördükleri unsurlar; peyzaj öğeleri, kent dokusunun değişimi ve dönüşüm uygulamaları, apartmanlaşma\betonlaşma, komşuluk ilişkileri, ticarileşme, nüfus artışı, otopark sıkıntısı ve hava kirliliğidir.

Konutunuzun dönüşmesini ister misiniz? Nedenleri?\geçmişe dönecek olsanız yine dönüşmesini ister miydiniz? sorusuna alınan cevaplar incelenmiştir, gruplandırılmıştır ve tablo haline getirilmiştir.

Peyzaj ile ilgili alınan cevaplar:

4. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Dönüşüm istemem evimin bahçesinin ve ağaçlarının yok olmasını istemiyorum"*. Katılımcı parsel içerisindeki peyzaj öğelerinin ve bahçesinin dönüşüm uygulanırsa yok olacağını düşünmektedir. Bu durumun yaşanmaması için konutunun dönüşmesini istememektedir.

7. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"İstemem dönüşmesini. Eski evimiz kentsel dönüşüme girmeden önce balkonumuz vardı, bahçeye çıkıyorduk, kent içinde kır hayatı yaşıyorduk kocaman erik ağacımız, kayısı ağacımız vardı erguvanlarımız çiçeklerimiz vardı öyle bir ortamdan yoksun olduk ön taraf olduğu için balkon yapmadılar kenarda küçük bir balkonumuz vardı birde pandemi geldi sıkıştık kaldık. Biz o zamanda çok direttik apartmanımız dönüşmesin diye 1. kattaydık önümüze bir set çekildi adeta bu durumu istemedik fakat yapsatçılar sizi inandırıyorlar komşularımızda inandı. Kentsel dönüşüm elbette planlı programlı olursa çok yararlı olabilir artık binalar eskiyor, metal yorgunluğu denen durum oluşuyor bizim binamıza heyet gelip baktı sağladı fakat herkes baskı yapınca bizde teslim olduk. Kentsel dönüşüme girdikten ve bahçemiz gittikten sonra 5 yıl taşınacak güzel bir ev aradık bulamadık sonrasında şuan taşındığımız evi bulabildik şuan küçük bir bahçemiz var ayağımız toprağa basıyor çiçek yetiştirebiliyoruz burasıda dönüşmez umarım"*. Geçmişte de konutunun dönüşmesini istemeyen fakat bu duruma binadaki diğer mülk sahiplerinin isteği nedeni ile karşı koyamayan mülakat katılımcısı taşınmak durumunda kalmıştır. Taşındığı konutunda peyzaj öğeleri ve bahçesini sevdiği için dönüşmesini istemediğini belirtmektedir.

11. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Konutum dönüştü ama ben asla dönüşmesini istemedim, istemezdim de zaten müteahhit yüzünden evimden oldum. Evim küçüldü bahçem yok oldu"*. Mülakat katılımcısının ifadesi ile dönüşen apartmanın bahçesinin inşaat alanına katıldığını ve kattaki daire sayısının artması için daire

metrekarelerinin azaltıldığı öğrenilmiştir. Katılımcı bahçesinin olmaması durumundan memnuniyetsizliğini belirtmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Ben dönüşmesini istemem ayağımızı basacağımız bir toprağımız var"*. Katılımcının toprağa, peyzaja önem verdiği ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Dönüşüm\Konut yenilenmesi ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Tabii dönüşmesini istiyorum evler yenilenir. Eski evlerin masrafı çok oluyor yıllar içinde haliyle borular bile eskiyor ben dönüşmesini istiyorum"*. Mülakat katılımcısının ifadesine göre evinin yenilenmesi için dönüşüm yapılmasını istemektedir.

13. mülakat katılımcının ifadelerine göre ise; *"İsterim, kim istemez ki. Evin yeni olması nedeniyle isterim ama Bahçelievler'de şuan 4 kat sınırı var bu nedenle müteahhitler dönemin demir çimento parasından dolayı kendilerine kar kalmadığı için yenilemiyor"*. Katılımcının ifadesine göre binasının yenilenmesi amacıyla dönüşüm yapılmasını istemektedir.

Otopark ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Dönüşmesini istiyorum. Arabamızı park ederken sorun yaşıyoruz"*. Katılımcı otopark sorununa çözüm bulunabilmesinin çözümü olarak konutunun kentsel dönüşüm yaşamasını istemektedir.

Ekonomik ve fiziksel nedenli alınan cevaplar:

3. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Dönüşmesini istemem tabii çünkü ben apartman görevlisiyim burası yıkılırsa benim gitmem gerekli başka iş bulamazsam da mecbur mahalleden gitmem gerekir"*. Katılımcısının iş nedeni ile Bahçelievler semtinde kalsa dahi semti sevdiğini ve dönüşüm yapılan inşaat süresi boyunca apartmanda kendisine ihtiyaç duyulmaması nedeni ile işinden ayrılmak durumunda olduğunu başka bir iş bulamadığında ise bu semtten ayrılması gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenler neticesinde ise dönüşüm istemediğini belirtmektedir.

9. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Dönüşmesini yenilenmesi için isteriz fakat apartmanda yaşlı sayısı fazla olduğu için emekli maaşıyla olmuyor karar alınması lazım tek başımıza biz karar veremiyoruz. Yapılması güzel yenilenir ama eşyaları taşımak falan zor şeyler ayrıyeten üzerine para verilmesi gerekiyor emekli kısım olduğu için zor ayrıca apartmanımız sağlıklı bir sıkıntı yok"*. Katılımcı konutunun yenilenmesi için dönüşmesini istemekte fakat maddi ve fiziksel yorgunluk yaşamak istememektedir.

10. mülakat katılımcına göre ise; *"Evet. Bir evden iki tane daire alındı kira geliri oldu ekonomik olarak rahat yaşama neden oldu. Kalorifer yapıldı konfor yükseldi"*. Kalorifer yapıldı ifadesi ile katılımcının konutunun 1980'li yıllarda dönüştüğü tahmin edilmektedir. Binalarının yenilenmesi, bahçeli ev'den apartmana geçiş yapıldığı için iki daire alınması ekonomi seviyelerinin artması katılımcıların kentsel dönüşümü isteme nedenleridir.

14. mülakat katılımcısının ise; *"Dönüşmesini istemeyiz yenilemek için çok para isterler"*. Katılımcının ifadesinden konutunun dönüşüme girmesini istemediği nedeninin ise maddi durum ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

15. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *" İstemem memnunum ben evimden taşınm büyük taşınmak bana zor gelir"*. Katılımcının ifadesi ile fiziksel olarak taşınma sürecini istemediği için konutunun dönüşüm geçirmesini istemediğini belirtmektedir.

19. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Dönüşmesine gerek yok bence ama müteahhitler yapmıyor zaten maliyeti karşılamıyormuş"*. Katılımcı ekonomik olarak müteahhitlerin dönüşüm için binanın uygun olmadığını belirttiğini ifade etmektedir.

Tablo 21'de dönüşüm isteyen mülakat katılımcıları belirtilmiştir. Alınan cevaplara göre 4 mülakat katılımcısı günümüzde veya geçmişte konutlarının dönüşmesini istemektedir. Diğer katılımcılar ise konutlarının ekonomik nedenli, bahçelerinin yok olmaması, evlerinden memnuniyetleri, evlerinin küçülmesini istememeleri, dönüşüm sürecinde fiziksel olarak taşınma süreçlerinin zor olması nedenleri ile konutlarının dönüşmesini istememektedir.

Tablo 21: Konutunuzun dönüşmesini ister misiniz? Nedenleri? \geçmişe dönecek olsanız yine dönüşmesini ister miydiniz? sorusuna alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler			
		Peyzaj Ögeleri	Dönüşüm\ Konut yenilenmesi	Otopark	Ekonomik ve Fiziksel nedenler
Mülakat Katılımcısı	K 1		✓	✓	
	K 2				
	K 3				✓
	K 4	✓			
	K 5				
	K 6				
	K 7	✓			
	K 8				
	K 9				✓
	K 10				✓
	K 11	✓			
	K 12	✓			
	K 13		✓		
	K 14				✓
	K 15				✓
	K 16				
	K 17				
	K 18				
	K 19				✓
	K 20				
		İSTEYEN: ✓		İSTEMEYEN: ✓	

Tablo 21’de konutunun dönüşmesini isteyen katılımcıların isteme nedenleri kırmızı renk ile konutunun dönüşmesini istemeyen katılımcıların istememe nedenleri ise siyah renk ile ifade edilmiştir.

Bahçelievler’de sizin için önemli anılar var mı? sorusuna alınan cevaplar semt kullanıcılarının günümüzde ve geçmişte semti nasıl kullandığına dair bilgiler alınabilmektedir. Alınan cevaplar incelenmiştir, gruplandırılmıştır ve tablo haline getirilmiştir.

Parkların varlığı, peyzaj ve yürüyüş yapma imkânı ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"7. caddenin başında Eser ve Adnan Ötüken parkı var 2 ayrı park. Orada piknik yapardık çok kalabalık olurdu herkes orda toplanırdı çokluk çocuk herkes ailesiyle gelirdi. Heykelden inekler vardı çocuklara bu inekler bize süt verdi hadi iç diyerek evden getirdiğimiz sütleri bu bahanelerle çocuklarımıza içirdik güzel zamanlardı ama şimdi sakinledi. Parkların eski kalabalıklığı yok artık çocuklar büyüdü bizde eskisi gibi gitmez olduk".* Katılımcı parklarda insanların ailecek vakit geçirdiklerinden, güzel anılar biriktirdiklerinden ve piknik yaptıklarından aktif bir park kullanımı olduğu ifade etmektedir.

3. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Parklara giderdik eşimle, çekirdek çitlerdik akşam yürüyüşüne çıkardık kışın karla oynardık yazı ayrı güzel kışı ayrı güzel buranın".* Katılımcı park kullanımlarından ve yürüyüş yaptıklarından kış mevsiminde oynadıkları kar oyunlarını semtte yaşadığı anılar olarak ifade etmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifadeleri ise; *"Bahçeli evde dört yıl yaşadık. Ne kadar rahat olduğunu pırıl dört yanından güneş aldığımızı direk bahçeye ağaçlara çıkıldığını yaşadık".* Katılımcı bahçeli ev tipi konutta yaşadığı yıllarda evinin ışık aldığından ve evden direk bahçeye ve peyzaj öğelerine çıkmanın güzelliğinden bahsetmektedir.

15. mülakat katılımcısının semtteki anıları ifade edişi ise; *"Çocuklar geliyor, torunlar geliyor. Onlarla parka gidiyorum. Kuşlara yem atıyoruz. Kediler var sokakta onlara yemek indiririm".* Katılımcının aile bireyleri ile semtte bulunan parkları kullandıkları ve katılımcının sokak hayvanlarına verdiği değer görülmektedir.

19. mülakat katılımcısına göre ise; *"Güzel günlerimiz geçti parklar çok güzeldir burada, eskiden daha çok giderdik şimdide bazen eşimle yürüyüş yapmaya gidiyoruz".* Katılımcı ailesi ile güzel anılarının olduğunu belirtmektedir ve semtte bulunan park kullanımı ve yürüyüşlerini ifade etmektedir.

Bisiklet ve sokak kullanımı ile ilgili alınan cevaplar:

4. mülakat katılımcısının ifadelerine göre; *"Bahçelievler eskiden bisiklet çok kullanıyordu şuanda bisikletle dolaşmak çok zor burada"*. Katılımcının ifadesine göre geçmiş dönemlerdeki Bahçelievler semtinde bisiklet kullanımının fazlalığı ifade edilmiştir.

5. mülakat katılımcısının ifadelerine göre; *"Çocuklarım burada büyüdü. Eskiden mahalleye ev haliyle çıkar bakkala manava giderdik daha samimiydi herkes. Çocuklarla yürüyüşlere giderdik sokakta yürümek dahi güzeldi, parklara giderdik. Beraber bisiklet sürerdik, sokaklar sakindi çocuklar rahatça oynardı sokakta"*. Katılımcının ifadesi doğrultusunda eski zamanlarda semt halkının birbiri ile daha samimi olduğu, sokaklarda bisiklet sürdüklerini, sokakların daha sakin olduğunu ve sokak kullanımının fazlalığı vurgulanmıştır.

11. mülakat katılımcısı ise; *"Gece 12- 1'e kadar saklambaç oynardık, tıp oynardık araba yoktu caddelerde biz rahatça oynardık. Yaz akşamları sokaklardaki yürüyüşlerimiz kışları karla oynamalarımız en güzel anılar onlardı benim için"*. Katılımcı 1960'lı yıllarda semtte akşam saatlerinde rahatlıkla sokakta oyun oynayabildiklerini belirtmektedir. Yürüyüşlerin ve kışları kar ile oynamalarının en güzel anıları olduğunu belirtmektedir.

12. mülakat katılımcısına göre ise; *"Sokakta rahat oynuyorduk her türlü oyunu oynuyorduk sokaklarda"*. Katılımcı anılarındaki Bahçelievler semtinde sokaklarda rahatça oynadıklarını ve 1960'lı yıllara denk gelen dönemlerde aktif sokak kullanımının olduğunu ifade etmektedir.

19. mülakat katılımcısına göre ise; *"Çocuklara bisiklet sürmeyi öğrettim, kışın kar oynamaları için onları sokağa indirirdim"*. Katılımcı anıları olarak ifade ettiği bisiklet kullanımı ve sokak kullanımını belirtmektedir.

Komşuluk ilişkileri ile ilgili alınan cevaplar:

11. mülakat katılımcısının görüşüne göre; *"Yaş büyüyünce sabah işe giderken otobüse bindiğimizde herkes birbirine güneydin derdi tanıdık olsun olmasın herkes birbirini simaen bile olsa tanırdı. Şoföre güneydin demeden kimse ilerlemezdi o kadar nezih bir semtti ki"*. Katılımcı geçmiş dönemlerde semtte herkesin simaen birbirini tanıdığını ve selamlaştığını ifade etmektedir.

16. mülakat katılımcısının anıları ise; *"Komşularım gelir bazen onlarla sohbet ederiz, dertleşiriz benim tek anım o"*. Katılımcı semtteki anısı olarak komşuları ile geçirdiği vakti, sohbetlerini ifade etmektedir.

İşaret ögeleri ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; " Bahçelievler eskiden tabi biraz daha farklıydı. Yeşil alan çoktu içerisinde gecekondular ve hayvanlar vardı. Orada yaşayan gecekondulu sakinlerinden süt yoğurt gibi ev ihtiyaçlarını alırdık sonra orası Kültür Turizm Bakanlığı oldu". Katılımcı eski zamanlarda yeşil alanların semtte daha fazla olduğunu, günümüzdeki Kültür Turizm Bakanlığı'nın yerinde gecekondulu yerleşimlerinin olduğunu ve hayvancılık yapıldığını, gecekondulu sahiplerinden gündelik ihtiyaçlarını aldıklarını ifade etmektedir.

4. mülakat katılımcısının ifadelerine göre; "Herkes sinemaya gelirdi, dondurmacılar çok güzel pastaneler vardı". Katılımcı eski dönemde semtte sinema kültürünün olduğu ve güzel işletmelerin olduğunu ifade etmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifadeleri ise; "Arı sineması vardı konserlerde oluyordu, müzikaller oluyordu sonra TRT stüdyosuna dönüştü TRT'den davetiye alınır, izlenirdi. 3. caddede Dedeman sineması vardı, Sinema10 vardı 3. cadde civarında gece seansları düzenleyen yatan koltuklarda seanslar vardı. 4. caddede şişmanın pastanesi vardı kızım çok severdi tatlılar yerdi 7. cadde bugünkü durumda değildi çok sakindi öğle yemekleri için gidilirdi bir Kokteyl lokantası vardı çok eski ama temiz garsonları papyonlu ve şık, ev yemekleri sunan bir lokantaydı. Çok şey değişti anılar birikti". Katılımcı semtin işaret ögesi olarak görülen sinemalarından, sinemalarda gösterilen konser ve müzikallerden semtteki işletmelerin güzelliklerinden bahsetmektedir.

9. Mülakat katılımcısının semtteki yaşadığı anılar ise; "Açık hava sinemamız vardı oraya giderdik renk sineması vardı arı sineması vardı, Orkun stüdyosu yaptılar. Şimdi sinema tiyatro bu taraflarda kalmadı anca Akün'e gitmek lazım. Pastanelerimiz vardı çok güzeldi şimdi her tarafta kebabçı var eski sakinlik kalmadı. Yoğurtçumuz vardı tepsilerde yoğurt getirirlerdi yoğurt alırdık onlardan. Bakkalımız vardı çocuklarımız giderdi istediğini alırdı bakkallarımız çocuklarla çok ilgiliydi diyalogu vardı". Katılımcı eski günlere olan özlemine semtteki sinema ve tiyatro kültürü ile pastanelerin varlığı ile semtte satış yapan yoğurtçular ve çocuklarla ilgili olan mahalle esnafı ile ifade etmektedir.

11. Mülakat katılımcısı ise; "3. caddede şimdiki PTT'nin orda renkli sinema vardı biz taşındıktan bir iki yıl sonra diye hatırlıyorum yandı orası. Herkes çok üzülmüştü. Arı sineması çok güzeldi". Katılımcı sinema kültürünü yaşadığını belirtmektedir. Çankaya belediyesinin Bahçelievler kitabında da mülakat katılımcısının ifade ettiği yangın hakkında açıklamalar bulunmaktadır ve kitaba göre Renkli sinemada 1966 yılında yangın çıkmıştır.

12. mülakat katılımcısına göre ise; "Açık hava sinemaları olurdu 3. caddede renkli sinemada Türk filmleri gösterilirdi. 7. cadde üzerinde de mehtap sineması olurdu orda da

yabancı filmler gösterilirdi. Gazozumuzu çekirdeğimizi alır oralara giderdik. Kütüphanemiz vardı oraya gider kitap okurduk, Ulubatlı Hasan İlkokulu vardı orda oynardık orası çok güzel bir çocuk bahçesiydi". Katılımcı Bahçelievler'de kütüphane varlığından ve sinemalardan ve ilkokulun bahçesinde oynadığı oyunlardan bahsetmektedir. Semtte günümüzde açık hava sinemaları kalmamıştır. Günümüzde Bahçelievler semtinde faaliyet gösteren tek sinema Büyülü Fener sinemasıdır.

14. mülakat katılımcısına göre; *"Eskiden buraya sinemaya gelirdik pastanelerinde otururduk Anıtkabir'e gelirdik şimdide akşamları Sim dondurmaya gidip dondurma alıruz yiyerek sohbet ederiz yürüyüş yaparız"*. Katılımcı Bahçelievler semtinde ikamet etmediği zamanlarda da sinema ve pastanelerine gelerek anı biriktirmiştir. Günümüzde de ticari işletmeleri kullanım ve yürüyüş aktivitelerini anıları olarak belirtmektedir.

18. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Tabii olmaz mı eskiden çocuklarımla pastaneye giderdik onların arkadaşları gelirdi akrabalarımız gelirdi"*. Katılımcı semtte bulunan pastanelere gittiklerinden bahsetmektedir. Geçmiş dönemlerde Bahçelievler semtinde pastanelerin kişilerin buluşmalarında ve sosyalleşmelerinde önemli mekânlar olduğu anlaşılmaktadır.

19. mülakat katılımcısına göre; *"Belpa'ya giderdik çok güzeldi"*. Katılımcı anılarının olduğunu ifade ettiği Belpa, Ankara halkının buz pateni öğrenmek ve sosyalleşmek için tercih ettiği ticari mekândır.

20. mülakat katılımcısı ise; *"Burası merkezi diye akrabalarım arkadaşlarım görüşmeye buraya geliyorlar onlarla oturup çay kahve içeriz"*. Katılımcının anıları Bahçelievler'in konumu nedeni ile semtte arkadaşları ile vakit geçirmesidir.

Mülakat katılımcılarının Bahçelievler semtindeki anılarında genel olarak; kapalı ve açık hava sinemalarına aileleri ile komşuları ile gittiklerinden, komşuları ve arkadaşları ile yapılan aktivitelerden, semtte bulunan parkları eskiden ve günümüzde aktif olarak kullandıklarından, yürüyüşlerinden, kar mevsiminde semtte kar ile oynanan oyunlardan, çocukları ile birlikte bisiklet sürmelerinden, semtte yapılan konserlerden, esnaflarla kurulan güzel ilişkilerden, sokakta oynanan oyunlardan, sokak satıcısından alınan süttten yoğurttan bahsetmektedirler.

Tablo 22: Bahçelievler’de sizin için önemli anılar var mı? sorusuna alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler			
		Parkların varlığı, peyzaj ve yürüyüş yapma imkânı	Bisiklet ve sokak kullanımı	Komşuluk ilişkileri	İşaret öğeleri
Mülakat Katılımcıları	K 1	✓			✓
	K 2				
	K 3	✓			
	K 4		✓		✓
	K 5		✓		
	K 6				
	K 7	✓			✓
	K 8				
	K 9				✓
	K 10				
	K 11			✓	✓
	K 12			✓	✓
	K 13				
	K 14				✓
	K 15	✓			
	K 16			✓	
	K 17				
	K 18				✓
	K 19	✓		✓	✓
	K 20				✓

Tablo 22’de mülakat katılımcılarının anıları olarak belirttikleri ifadelerinden yinelenen kavramların gösterimi yapılmaktadır. Tüm katılımcılar anılarından olumlu bir şekilde bahsetmektedir. Bu kavramlar parkların varlığı ve yürüyüş yapma imkânı, bisiklet ve sokak kullanımı, komşuluk ilişkileri ve semtte imge-sembol olarak görülen işaret öğeleridir.

Bahçelievler’e aitlik, bağlılık hissediyor musunuz? Ne gibi aidiyet veya bağlılık ve nedenleri? Alınan cevaplar incelenmiştir, gruplandırılmıştır ve tablo haline getirilmiştir.

Peyzaj öğeleri ve parklar ile ilgili alınan cevaplar:

15. mülakat katılımcısına göre ise; *"Evet. Evim burada ağaçlar var kuş sesleri var balkonum güzel"*. Katılımcının semte olan aitlik ve bağlılık hissini oluşturma nedeni olarak; peyzaj öğelerinin varlığı, kuş sesleridir.

20. Mülakat katılımcısı ise; *"Bana uygun parklarda spor alanları var iyi oluyor"*. Katılımcı semte olan bağlılığının nedenini Bahçelievler’deki parkların varlığı ve içerisindeki spor yapma için elverişli alanların olması nedeni ile semtin kendisine uygun olduğunu belirtmektedir.

Alışkanlıklar, anılar ve yaşanmışlıklar ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Aitlik ve bağlılık hissediyorum. Uzun yıllar insan aynı yerde yaşayınca kendini o yere ait hisseder tabi ama anılar, güzel günler yaşanması insanı bağlıyor da tabi"*. Katılımcı Bahçelievler semtine olan bağlılığının nedeninin uzun yıllar semtte yaşaması ve biriktirdiği anılar olarak düşünmektedir.

3.mülakat katılımcısı ise; *"Yozgatlıyım sonradan geldim ama oraya bile gitsek ben buraya alıştım, burayı ararım"*. Mülakat katılımcısı Yozgatlı olup orada doğup büyümesine rağmen Bahçelievler semtine bir bağlılık kurduğunu semte alıştığını ifade etmektedir. Başka bir yerde yaşamak istemediğini belirtmektedir.

5. mülakat katılımcısının düşüncelerine göre ise; *"Aitlik hissediyorum anılarımdan dolayı"*. Katılımcı anılarının varlığı nedeni ile semtte aidiyet hissini olduğunu belirtmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifadeleri ise; *"Evet tabi buraya aidim ben yarım yüzyılım buralarda geçti. Çocuklarımızı büyüttük buralarda, buradaki okullarda okudular, buralarda koşturdular oynadılar daha aitlik hissetmeyelim mi? "*. Katılımcı semte aitlik hissiyatının olduğunu nedeninin ise semtte uzun yıllar yaşaması, çocukları ile yaşanan anılar ve kurulan düzenin semte olan aitlik duygusuna neden olduğu anlaşılmaktadır.

9. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Uzun zamandır burada yaşıyınca buralı olduk artık"*. Katılımcı uzun zaman semtte yaşamaları nedeni ile semte karşı aitlik ve bağlılık hissiyatının olduğunu belirtmektedir.

10. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Evet ait hissediyorum. Alışkanlık oldu burası çocukluğum geçti"*. Katılımcının alışkanlık ve çocukluğundan beri kişinin semtte olması semtin kendisinde aitlik hissiyatı yaratmasına neden olmaktadır.

18. mülakat katılımcısının fikri ise; *"Evet yıllardır burada yaşadığım için alıştım buraya ondan aitlik hissediyorum"*. Katılımcı diğer katılımcılarında değindiği uzun süre semtte yaşamasından dolayı aitlik hissiyatının olduğunu belirtmektedir.

20. mülakat katılımcısı ise; *"Aitlik hissediyorum rahatsız eden bir durum yok yıllardır da buradayım alıştım"*. Katılımcı semte karşı hissettiği aitlik hissiyatının nedenini yıllardır semtte yaşaması ve alışması olarak görmektedir.

Emniyetlilik ile ilgili alınan cevaplar:

3.mülakat katılımcısının görüşüne göre; *"Kavga gürültü pek olmaz burada sakin bir yer seviyorum"*. Katılımcı kavga ve gürültünün olmamasından dolayı Bahçelievler semtini sakin olarak görmektedir.

16. mülakat katılımcısı ise; *"Güvenlikli yer burası"*. Katılımcının semti güvenli olarak görmesi semte bağlılığının olmasına neden olmaktadır.

Komşuluk ilişkileri ile ilgili alınan cevaplar:

3.mülakat katılımcısının görüşüne göre; *"Daire sahipleri de iyi"*. Katılımcının ikamet ettiği konuttaki komşuları ile ilişkisinin iyi olduğu anlaşılmakta ve katılımcının semt ile aitlik ve bağlılık kurmasına bu durum etki etmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifadeleri ise; *"Dostlarım var, komşularımızla çok eski iyi ilişkiler kurduk, sosyalleşiyoruz aidiyet duygusunu yaşıyoruz"*. Katılımcı dostluklar, komşuluklar edindiğini ve sosyalleştiklerini bu durumda aidiyet hissine neden olduğunu ifade etmektedir.

14. mülakat katılımcısının ifadelerine göre ise; *"Komşuluk iyi komşularım güler yüzlü hepsiyle samimi değilim ama selamlaşırız muhakkak, bazılarının evine kahveye de giderim"*. Katılımcının komşuları ile arasında olan ilişki katılımcıda semte karşı aitlik ve bağlılık hislerinin oluşmasına neden olmaktadır.

16. mülakat katılımcısı ise; *"Bağlılık hissediyorum komşularım var oğlum var"*. Katılımcının Bahçelievler semtine bağlılık hissetme nedeni komşularının ve aile bireyinin semtte olmasıdır.

İhtiyaçlara ulaşılabilirlik ile ilgili alınana cevaplar:

3.mülakat katılımcısının görüşüne göre; *"Her şey ayağımızın altında rahat geliyor burası bana, başka yer istemem"*. Katılımcı semtteki imkânların varlığını ve ihtiyaçlara erişim durumunun kendisine rahat geldiğini belirtmektedir.

9. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"İhtiyaçlarımızı kolaylıkla karşılandığı için başka bir yere gitme nedenimiz olmuyor buraya bağlı kalıyoruz. Hem fiziksel bağlı kalıyoruz hem de gönül bağımız var"*. Katılımcının ihtiyaçlarına kolay erişim sağlamaları semte bağlılık hissiyatı yaşamalarına neden olmaktadır.

Hareketlilik ile ilgili alınan cevaplar:

8. mülakat katılımcısının Bahçelievler semtine hissettiği aitlik ve bağlılık hislerinin nedeni olan ifadesine göre; *"Hareketlilik herhâlde ben kalabalık bir ailede yetiştiğim için hareketliliği seviyorum, insanları seviyorum, kalabalık ortamları seviyorum. Hele ki şimdi pandemi nedeniyle kapandık ya daha fazla seviyorum camdan balkondan bari insanlarla haşır neşir oluyorum"*. Aitlik ve bağlılık duygularının nedeni olarak Bahçelievler semtinde insan hareketliliğinin olmasını sevmekte ve bu durumun semte bağlılığının olmasına neden olduğunu dile getirmektedir.

Rahatlık ve Hislerle ilgili alınan cevaplar

5. mülakat katılımcısının düşüncelerine göre; *"Rahat yaşama koşullarım bağlılığım olmasına neden oluyor"*. Katılımcı semte olan bağlılığının nedeni olarak ise rahat yaşama koşullarının varlığını belirtmektedir.

12. mülakat katılımcısının fikirlerine göre; *"Bağlılık, aitlik hissediyorum burada kendimi mutlu hissediyorum çünkü"*. Katılımcıda yaşanan aitlik ve bağlılık hissi mutluluk hissini getirmektedir bu durumun ise kişinin semtte daha fazla vakit geçirme isteğine semtten ayrılmama isteğine neden olabileceği düşünülmektedir.

14. mülakat katılımcısının ifadelerine göre ise; *"Hissediyorum seviyorum diye burayı kendi halinde bir yer kimse kimseye karışmaz burada rahatım. Rahatsız edecek kimse yok"*. Katılımcının semtte rahatsız edilmeden yaşaması aitlik ve bağlılık hislerine neden olmaktadır.

15. mülakat katılımcısına göre ise; *"Rahatım burada kimseye derdim yok ihtiyacım yok"*. Katılımcı semtte kimseye ihtiyacı olmadan rahat bir şekilde hayatını sürdürebilmesinin sonucu olarak semte karşı aitlik ve bağlılık hissiyatının olduğu durumunu ifade etmektedir.

16. mülakat katılımcısı ise; *"Rahatım evimiz ferah geniş"*. Katılımcı semtte rahat hissetmesi nedeni ile Bahçelievler'e bağlılık hissettiğini belirtmektedir.

Kullanıcılar uzun zamandır Bahçelievler semtinde yaşamalarından dolayı semte aitlik hissetmektedirler. Bahçelievler’de doğup büyümeseler dahi kendilerini oralı hissetmektedirler. Bağlılık ve aitlik hissetmelerinin diğer nedenleri; peyzaj öğeleri ve parkların varlığı, emniyetlilik, ihtiyaçlara ulaşılabilirliğin elverişli olması, komşuluk ilişkilerinin semtte devam etmesi, güzel duygular hissetmeleri, Bahçelievler semtinde rahat hissetmeleri, alışkanlıkları, anıları ve yaşanmışlıklarıdır.

Tablo 23: Bahçelievler’e aitlik, bağlılık hissediyor musunuz? Ne gibi aidiyet veya bağlılık ve nedenleri? sorusuna alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler						
		Peyzaj öğeleri ve Parklar	Alışkanlık, Anı, Yaşanmışlık	Emniyetli	Komşuluk ilişkileri	İhtiyaçlara ulaşılabilirlik	Hareketli	Rahatlık ve Hisler
Mülakat Katılımcıları	K 1		✓					
	K 2							
	K 3		✓	✓	✓	✓		
	K 4							
	K 5		✓					✓
	K 6							
	K 7		✓		✓			
	K 8						✓	
	K 9		✓			✓		
	K 10		✓					
	K 11							
	K 12							✓
	K 13							
	K 14					✓		✓
	K 15	✓						✓
	K 16			✓	✓			✓
	K 17							

Tablo 23'ün devamı

K 18		✓					
K 19							
K 20	✓	✓					

Tablo 23'de mülakat katılımcılarının Bahçelievler'e aitlik, bağlılık hissediyor musunuz? Ne gibi aidiyet veya bağlılık ve nedenleri? sorusuna alınan cevaplar derlenmiş, gruplandırılmış ve tablo oluşturulmuştur.

Bahçelievler'e ait duygusal bağınız var mı? Duygusal bağınız var ise hangi etkenler bağınız olmasına neden oluyor? sorusuna alınan cevaplarla Bahçelievler semti kullanıcılarının semte olan duygusal bağlılıklarının incelenmiştir, gruplandırılmıştır ve tablo haline getirilmiştir.

Peyzaj öğeleri ile ilgili alınan cevaplar:

10. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Daha fazla ağaç olan bir yer yok"*. Katılımcı tarafından semtte olan peyzaj öğelerinin diğer yerlere oranla daha fazla olduğunu düşünmesi semtte olan duygusal bağının nedeni olarak görülmektedir.

14. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Sabahları yürüyüş yaparken ağaçlar huzur verir bana"*. Katılımcı semtte yürüyüş yaptığını ve yürüyüşleri sırasında peyzaj öğelerinin kendisinde huzur duygusuna neden olduğunu belirtmiştir. Hissedilen olumlu duygular semt ile arasındaki bağ oluşumunun nedeni olarak görülmektedir.

17. mülakat katılımcısı ise; *"Parklara kolayca giderim. Yürüyüş yaparım. Ağaçlı yollardan yürümeyi severim"*. Katılımcı semtte bulunan parkların varlığı ile yürüyüş yapma imkânı bulmaktadır. Peyzaj öğesi olan ağaçların yoğun olduğu yerlerde yürümeyi sevdiğini belirten katılımcı bu etkenlerin bağ kurulmasında etkili olduğunu belirtmiştir.

Komşuluk ilişkileri ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Arkadaş çevremın olması, herkesi tanıyorum sokağa çıkınca sohbet edeceğim insanlar var komşular var, arkadaşlarım var"*. Katılımcı semtte sosyal çevre oluşturmuştur ve bu durum semte duygusal bağının olmasına neden olmaktadır.

5. mülakat katılımcısının görüşüne göre ise; *"Burada yaşayan çok insan tanımam bu bağa neden oluyor"*. Katılımcıda semtte insanları tanınması ve onlarla olan etkileşimleri nedeni ile duygusal bağ oluşmuştur.

9. mülakat katılımcısının semt ile arasında oluşan duygusal bağın nedenlerini ifade edişi ise; *"Burada komşularımız var, tanıdıklarımız var. Burası bizim için o yüzden çok güzel"*. Bahçelievler semtinde edinilen sosyal çevre katılımcının semt ile arasında kurulan duygusal bağa neden olduğunu belirtmektedir.

15. mülakat katılımcısı ise; *"Manava falan gidince esnafla sohbet ederim. Sokaktakileri tanırım, komşularımı tanırım. Alışığım onlara canım sıkılmıyor"*. Katılımcının Bahçelievler semtinde bulunan esnafla sohbeti, komşuluk ilişkileri ve tanıdıklarına olan alışkanlıkları semte olan duygusal bağlılık hissiyatına neden olmaktadır.

16. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Çok mahalleyi gezemiyorum dizlerim ağrıyor, gözlerimde pek görmüyor diye ama birkaç komşum gelip gidiyor canım sıkılmasın diye herhâlde sohbete onlarla bağ kurduk o yüzden mahalleye de bağım var buradan gidersem onları nerde görecez bir daha"*. Katılımcı komşuları ile arasında kurulan bağın semt ile kurulan bağa neden olduğunu belirtmiştir.

17. mülakat katılımcısı ise; *"Var, arkadaşlarımızın varlığı"*. Katılımcının semtte arkadaşlarının olması semt ile arasında bağ oluşmasına neden olmuştur.

18. mülakat katılımcısı semt ile arasında kurulan duygusal bağın nedeni olarak; *"Komşularla bazen sohbet ediyorum. Bazense manava falan gidince oradakilerle"*. Komşuları ve semtte karşılaştığı insanlarla ettiği sohbetler katılımcının duygusal bağ kurmasına neden olmaktadır.

Alışkanlıklar, anılar ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Yaşanmışlıklarım, anılarım var"*. Katılımcı yaşanmışlıkların, anılarının etkisi ile semte karşı duygusal bağ oluşturmuştur.

5. mülakat katılımcısının görüşüne göre ise; *"Yaşanmışlıklar"*. Katılımcının ifadesinden yaşanmışlıklarına değer verdiği anlaşılmaktadır. Yaşanmışlıkları nedeni ile semtte duygusal bağının olduğunu ifade etmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifade edişi ise; *"Tabii var. Değişti 50 yıl geçti ama daha dün gibi. Yaşanmışlıklar göreceli bir kavram ama insanın aklında kalıyor bağ oluşuyor"*. Katılımcı semtte kaldığı yıllar boyunca biriktirdiği yaşanmışlıkları nedeni ile Bahçelievler semti ile arasında duygusal bağ oluştuğunu belirtmektedir.

9. mülakat katılımcısının semt ile arasında oluşan duygusal bağın nedenlerini ifade edişi ise; *"İnsan uzun zaman yaşayınca bağ oluşuyor. Çocuklarımız evlendi ya da başka şehirlere çalışmaya gitti biz karı koca kaldık"*. Katılımcı uzun zamandır semtte yaşamasından dolayı semt ile arasında bağ oluştuğunu ifade etmektedir.

10. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Anılarım burada"*. Katılımcı Bahçelievler semtinde anılarının var olmasını semte olan duygusal bağın nedeni olarak düşünmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Tabi tabi, çocukluktan kalan anılar olunca bağlılık hissediyorum. Yıllardır burada yaşamamız güzel anılarımız olması eskiden konuşunca hep güzelliklerinden bahsediyoruz aklımızda o güzel günler güzel duygular kalmış çünkü"*. Katılımcının çocukluğundan itibaren biriktirdiği anılar, eski günlerden güzellikler ile bahsedildiği güzel duygular ve semt ile bağ oluşmasına neden olmaktadır.

18. mülakat katılımcısı semt ile arasında kurulan duygusal bağın nedeni olarak; *"Anılar galiba bazen öyle otururken ya da bir yerden geçerken vay diyorum burada böyle olmuştu şurada şöyle olmuştu"*. Katılımcı anıları ve semtte bulunan yerleri birbiri ile bağdaştırmıştır. Semtte anılarının olması bağ kurulmasına neden olmuştur.

20. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Alışkanlıklarım ve düzenli bir hayatım var burada"*. Katılımcının alışkanlıklarının olması ve semtte düzenli bir hayat kurması semt ile arasında kurulan duygusal bağa neden olmaktadır.

Rahatlık hissi ile ilgili alınan cevaplar:

3. mülakat katılımcısının söylemi; *"Var, rahat olduğumuz için burada memnunuz o yüzden de seviyoruz"*. Rahat yaşama koşullarının varlığı katılımcının semtten memnuniyetine ve semti sevmesine neden olmaktadır.

Mülakat katılımcılarından alınan cevaplar doğrultusunda rahat bir yaşamları olduğu için, alışkanlıkları olduğu için, yaşanmışlıkları ve anıları olduğu için, semtte bulunan parklar ve peyzaj öğelerinin varlığı, semtte yaşayan arkadaşları ve komşuları olduğu için duygusal bağ kurulduğunu ifade etmektedirler.

Tablo 24: Bahçelievler'e ait duygusal bağınız var mı? Duygusal bağınız var ise hangi etkenler bağınız olmasına neden oluyor? sorusuna alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler			
		Peyzaj öğeleri	Komşuluk ilişkileri	Alışkanlıklar, Anılar	Rahatlık
Mülakat Katılımcıları	K 1		✓	✓	
	K 2				
	K 3				✓
	K 4				
	K 5		✓	✓	
	K 6				
	K 7			✓	
	K 8				
	K 9		✓	✓	
	K 10	✓		✓	
	K 11				
	K 12			✓	
	K 13				
	K 14	✓			
	K 15		✓		
	K 16		✓		
	K 17	✓	✓		
	K 18		✓	✓	
	K 19				
	K 20			✓	

Tablo 24’de, Bahçelievler’e ait duygusal bağınız var mı? Duygusal bağınız var ise hangi etkenler bağınız olmasına neden oluyor? sorusuna alınan cevapların gösterimi yapılmaktadır.

Bahçelievler semtine duyduğunuz bağ kentsel dönüşüm öncesi ve sonrasında aynı mı? Bunun sebebi nedir? sorusuna mülakat katılımcılarından alınan cevaplar incelenmiştir.

Mülakat katılımcılarının 19’u kentsel dönüşümden sonrada kendini Bahçelievler semtine ait hissetmektedir ve bu katılımcılar Bahçelievler ile arasında olan bağın değişmediğini ifade etmektedir. 1 katılımcı ise dönüşümden sonra semte olan duygularının eskisi gibi olmadığını ifade etmektedir.

9. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Hayır biz uzun zamandır buradayız her haliyle seviyoruz burayı"*. Katılımcı Bahçelievler semtini her hali ile sevdiğini kentsel dönüşüm uygulamaları ile semtin fiziksel özelliklerinde değişimler olsa da semte olan bağının azalmadığını düşünmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Hayır azaldığını hissetmiyorum hala çok seviyorum buraları"*. Katılımcı semte olan sevgisinin, aitlik ve bağlılık duygularının değişmediğini belirtmektedir.

Bağının azaldığını düşünen 11. Mülakat katılımcısı ise ; *"Evet eskisi gibi değilim"*. Katılımcı kentsel dönüşüm sonrasında Bahçelievler semti ile aitlik ve kent ile kurulan bağının eskisi gibi olmadığını ifade etmektedir.

Bahçelievler’de imge-sembol olarak gördüğünüz yerler var mı? sorusuna verilen cevaplar incelenmiştir.

1. katılımcının ifadesine göre; *"Parklar var, eski bahçeli olarak kalan evler var az kalınca o evlerden herkes biliyor tabi, Belpa var 7. Cadde, hastane var"*. Katılımcı eski bahçeli evlerden kalan birkaç tane örnek niteliğinde konut tipini Bahçelievler semtinde imge-sembol ögesi olarak görmektedir. Katılımcının ayrıca Belpa, 7. Cadde ve semtin içerisinde yer alan Başkent hastanesi semtte imge sembol olarak gördüğü yerlerdir

2. mülakat katılımcısının ise Bahçelievler semtinde imge- sembol olarak gördüğü yerler; *"7. Cadde ve 7 Kapı"*. Günümüzde haritalarda Aşkaabat Caddesi olarak geçen, eski ve herkes tarafından bilindik adı ile 7. Cadde semtin en işlek caddesidir, çeşitli işletmelerin bulunduğu caddenin şekil 61’de görseli bulunmaktadır.

4. mülakat katılımcısı ise; *"7. Cadde, Metin Oktay parkı, Anıtkabir, Milli Kütüphane"*. Katılımcı her yaşta insana hitap eden, çocuklara uygun oyun alanları,

gençlere uygun spor alanları ve yürüyüş ve oturma alanlarının mevcut olduğu Metin Oktay parkını, semtin komşusu niteliğinde olan Mustafa Kemal Atatürk'ün, şehitlerimizin, ülkemizin geçirdiği savaşlardan kalan değerlerimizin bulunduğu Anıtkabir'i, semtin güneyinde bulunan önemli kaynakların yer aldığı ve Ankara'nın her yerinden insanların gelerek araştırma yaptığı ve ders çalıştığı Milli Kütüphane'yi imge sembol olarak görmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"7. cadde buranın en bilindik yeri ve Metin Oktay Parkı eskiden adı filli park burada etkinliklerde yapılıyor, eskiden de Arı sineması, Şişman pastanesi, Kokteyl lokantası vardı"*. Katılımcı geçmiş dönemlerde imge-sembol olarak gördüğü yerleri ise: Arı sineması, Şişman pastanesi ve Kokteyl lokantasını belirtmektedir.

9. mülakat katılımcısı ise; *"Parklar, Angora pastanesi, pelikan pastanesi önceden de şişman pastanesi, vardı oraya giderdik"*. Katılımcının ifadesinden semtte bulunan parkların önemli görüldüğü anlaşılmaktadır. Angora pastanesi ve pelikan pastanesi ise günümüzde bazı değişimler ile semtte uzun yıllardır varlığını koruyabilen nadir işletmelerdendir.

10. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"7. cadde, 4. cadde, Eser parkı, Anıtkabir, Bahçelievler pazar yeri. Eskiden de arı sineması ve yanında arı pastanesi vardı "*. Katılımcı günümüzde 7.Cadde, semtin batı sınırında bulunan bilinen ismi ile 4. Cadde haritalardaki ismi ile Kazakistan caddesi, Eser parkı ve Anıtkabir ve uzun yıllardır günlük ihtiyaçların giderilebileceği semt pazarı olarak kullanılan yer, geçmiş dönemlerde ise arı sinemasını ve arı pastanesi katılımcının imge-sembol olarak gördüğü yerlerdir.

12. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise ; *"Çocukluğumdan beri en bilindik yerler Metin Oktay parkı, Renk sineması, Mehtap sineması, Ulubatlı hasan ilkokulu bahçesiydi şimdide 7. cadde"*. Metin Oktay parkının, Renk sineması ve mehtap sinemasının kendisi için imge-sembol olduğunu belirten katılımcı, ayrıca ilkokul bahçesinin de çocukluğunda kendisi için önemli olduğunu belirtmiştir.

14. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"7. cadde var aklıma gelen, Eser parkı var"*. Katılımcının imge sembol olarak gördüğü yerler semtin en yoğunluklu insan sirkülasyonunun ve ticarileşmenin olduğu cadde ve semtin güneyinde yer alan çeşitli fonksiyonlara sahip yürüyüş ve bisiklet kullanımına uygun olan parkını görmektedir.

15. mülakat katılımcısı ise; "*Anıtkabir, 7. Cadde*". Katılımcının semtte imge sembol olarak gördüğü yerler Bahçelievler'in çok yakınında olan Anıtkabir ve semtin en hareketli olduğu 7. Cadedir.

19. mülakat katılımcısı ise; "*7. Cadde 3. Cadde 4. Cadde Milli Kütüphane*". Katılımcının diğer mülakat katılımcılarından farklı olarak eklediği 3. Cadde çeşitli ticari fonksiyonlara sahip semtin kalabalık caddelerinden biridir.

Katılımcıların ifade ettikleri semtte imge ve sembol olarak gördükleri yerler; 7. Cadde, 7 Kapı, Bahçelievler semtine yakınlığından dolayı Anıtkabir, Milli Kütüphane, Metin Oktay parkı, Angora pastanesi, Pelikan pastanesi, 4. cadde, 3. Cadde, Eser parkı, Bahçelievler Pazar yeridir. Geçmiş yıllara ait bahçeli ev yapılaşmalarının olduğu zamana ait imge-sembol olarak görülen yerler ise; Renkli Sinema, Arı Sineması, Arı Pastanesi, Şişman Pastanesi, Kokteyl lokantası, Mehtap Sineması, Ulubatlı Hasan İlkokulu bahçesidir.

Hafızanızda yer eden ve Bahçelievler semtini tanıtan semboller\yerler nereler? sorusuna ise katılımcıların verdiği cevaplar incelenmiş, gruplandırılmış ve tablo haline getirilmiştir.

Parklarla ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; "*7. caddenin başında Eser ve Adnan Ötüken parkı var 2 ayrı park*". Katılımcı için önemli olarak görülen iki park alanı, semtte bulunan ve çeşitli özellikleri bulunan büyük çaplı parklardır.

2. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise önemli olarak gördüğü yer 1. mülakat katılımcısı gibi Eser parkıdır.

3. mülakat katılımcısının ifadesi ise; "*Parklar en güzel yerler bence parkları yok ederlerse diğer mahalleler gibi olur Bahçelievler'de*". Katılımcı semtteki parkların önemli olduğunu ve parkların kullanılmaması durumunda Bahçelievler'in diğer mahallelere benzeyeceğini ifade etmektedir. Katılımcının bu sözü ile katılımcıya göre Bahçelievler'in diğer semtlerden ayrıldığı ve kimlik sahibi olabildiği unsurun parklar olduğu ortaya çıkmaktadır.

9. mülakat katılımcısının semtte önemli olarak gördüğü yerler; "*Parkları seviyoruz yürüyüş yapıyoruz senelerdir parklarımız duruyor*". Katılımcının semtte bulunan parklardan memnuniyeti ve semtte önemli olarak gördüğü belirtilmiştir.

12. mülakat katılımcısının ifadesi ise; "*Metin Oktay parkını çok severim çocukluğumuzda da vardı şimdide var eşimle hala gideriz yürüme yeri de var oturma yeri de var yukarı tarafta Eser parkı var sabahları yürüyüş yapınca orda dinlenip geri dönüş yoluna*

geçeriz güzel yerler". Katılımcının ifadesinden semtlerde bulunan parkların kendisi için önemli olduğu anlaşılmaktadır.

14. Mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Parkları severim". Katılımcı semtteki parkları sevdiğini önemli bulduğunu ifade etmektedir.*

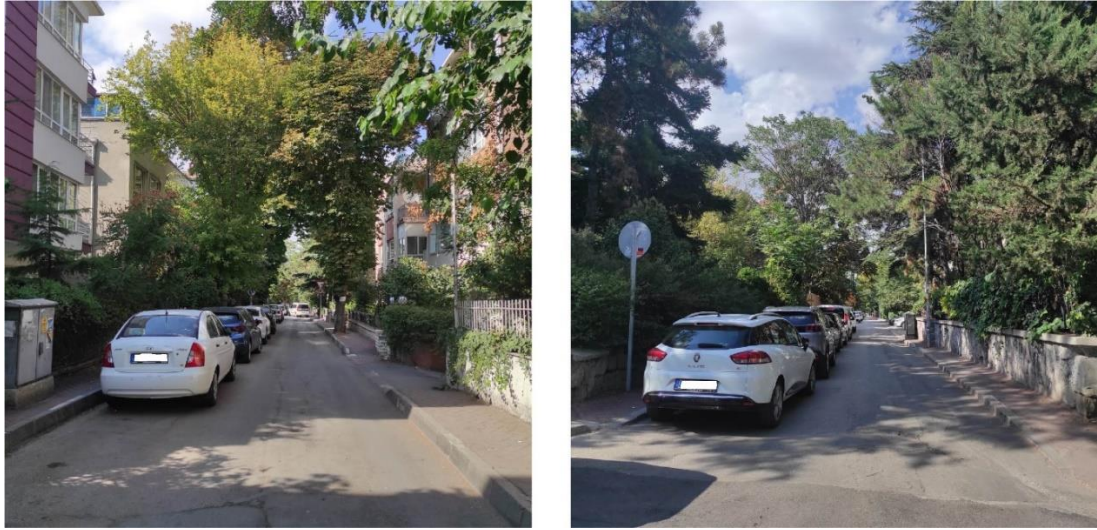
17. Mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Eser parkı". Katılımcı için parkların varlığının olması önemlidir.*

20. Mülakat katılımcısının ise; *"Parkları seviyorum ama özel bir yer yok". Katılımcı kendisi için önemli bir yer olmadığı ifade etse de semtte bulunan parkları sevmesi katılımcı için parkların önemli olduğu çıkarılabilir.*

Sokaklar ile ilgili alınan cevaplar:

5. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Kendi sokağımı severim (36. sokak). Sokak kedisi çoktur sokaktaki ağaç miktarı diğer sokaklara oranla fazla. Apartmanımızın bahçesini severim bakımlı ve geniş". Şekil 58'de gösterimi yapılan 36. Sokağın ağaç yoğunluğu görülmektedir. Katılımcısının ifadesinden apartman tipi konutunun bahçesinin olduğu ve bu durumun katılımcı için önemli olduğu belirtilmiştir.*

Şekil 58: Bahçelievler 36. sokak, 2021 yılı, Eylül ayı

8. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"7. Caddede oturduğum için orası daha alışıktığım bir yer 7. Cadde en önemli yer". Katılımcının hareketliliği sevdiği görülmektedir. Hareketliliği sevmesi ve konutunun 7. Cadde (Aşkabat caddesi) üzerinde bulunması kişinin önemli yer olarak görmesine neden olmaktadır.*

10. mülakat katılımcısının ise; *"Sokaklar, ağaçlar, Eser parkı". Mülakat katılımcısının peyzaj öğelerine, semtin sokaklarına, Eser parkına verdiği önem belirtilmektedir.*

17. Mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; " *Evimin olduğu sokak (71. Sokak) aslında bir özelliği yok evler var birde işyerleri ama sokağa girince bir rahatlama gelir bana seviyorum, sokak dar ama ağaçlar kaplıyor her yeri bazı yerlerde ağaç yok ama çoğunlukta var o yüzden severim*". Kendi evinin bulunduğu sokağı önemli olarak gören katılımcı evinin bulunduğu sokağı önemli görme nedeninin ise sokakta bulunan peyzaj öğeleri olduğunu belirtmektedir.

19. Mülakat katılımcısının ifadesi ise; " *Önemli bir yer yok her yer önemli her sokak güzeldir*". Katılımcının Bahçelievler'in her yerini önemli olarak gördüğü ve her sokağını güzel bulduğu belirtilmiştir. Bu durumun katılımcıda semtin güzel duygular sağladığı ve bu nedenle semtle duygusal bağının oluşması tahmin edilmektedir.

İşaret öğeleri ile ilgili alınan cevaplar:

10. mülakat katılımcısının ise; " *Pandemiden önce milli kütüphaneye giderdim*". Mülakat katılımcısının Milli kütüphane' ye verdiği önem belirtilmiştir.

14. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; " *Sim dondurmayı severim kendileri yapıyor diye*". Katılımcı Bahçelievler semtinde dondurma üzerine ticari fonksiyonlu bir işletmeyi önemli bulduğu belirtmektedir.

15. mülakat katılımcısı için semtte önemli olan yerler ise; " *Karşıdaki tesis var (Takav sosyal tesisleri), Sağlık ocağı önemli, Anıtkabir var önemli*". Evinin karşısında bulunan ve kendisinin de orada sosyalleştiği tesis katılımcı için önemli görülmektedir. Sağlık tesisini önemli gören katılımcı Anıtkabir'i de semtte önemli gördüğü yerlerden biri olarak belirtmektedir.

Mülakat katılımcılarının sevdikleri yerler genellikle benzer olup bu yerler: 7. Cadde, sokaklar, Eser parkı, Metin Oktay parkı, Sim dondurma, Milli Kütüphane, Adnan Ötüken parkı, sosyal tesis, sağlık tesisi, Anıtkabir, semt içerisinde bulunan parklar ve sokaklardır.

Tablo 25: Hafızanızda yer eden ve Bahçelievler semtini tanıtan semboller\yerler nereler? sorusuna alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler		
		Parkların varlığı	Sokaklar	İşaret öğeleri
Mülakat Katılımcıları	K 1	✓		
	K 2	✓		
	K 3	✓		
	K 4			
	K 5		✓	
	K 6			
	K 7			
	K 8		✓	
	K 9	✓		
	K 10		✓	✓
	K 11			
	K 12	✓		
	K 13			
	K 14	✓		✓
	K 15			✓
	K 16			
	K 17	✓	✓	
	K 18			
	K 19		✓	
	K 20	✓		

Katılımcılara sorulan hafızanızda yer eden ve Bahçelievler semtini tanıtan semboller\yerler nereler? sorusuna alınan cevaplar tablo 25’de belirtilmiştir.

Bahçelievler’in hangi özelliklerini seviyorsunuz? Sorularına alınan cevaplar incelenmiştir, gruplandırılmıştır ve tablo haline getirilmiştir.

Peyzaj öğeleri ve parkların varlığı ile ilgili alınan cevaplar:

3. mülakat katılımcısı ise; *"En sevdiğim yeri düz oluşu böylece rahatça parklarda sokaklarda yürüyüş yapılabilir"*. Katılımcı semtin dik yokuşları olmamasını ve yer şekillerinin düz oluşu özelliğini sevmektedir böylece park ve sokaklarda yürüyüş yapılabildiğini belirtmektedir.

4. katılımcıya göre; *"Ağaçlar fazla ağaçlarıyla meşhur burası. Parklarımız çok güzeldir"*. Katılımcı Bahçelievler semtinin peyzaj öğeleri ile meşhur olduğunu ve semtte bulunan parkların en sevdiği özellikler olduğunu ifade etmektedir.

5. mülakat katılımcısının Bahçelievler semtinde sevdiği özellikler ise; *"Ağaç yoğunluğu fazla olan bir mahalle"*. Peyzaj öğelerinin yoğunluğu da katılımcının semtte sevdiği özelliktir.

6. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Parkları var güzel çocukların parklarda oyun oynaması hoşuma gidiyor bide bazı sokaklarda ağaçlar fazla onları seviyorum"*. Mülakat katılımcısının semtte bulunan parkları ve parklarda oynayan çocukların olması durumu sevdiğini belirtmektedir ayrıca semtte bulunan peyzaj öğeleri katılımcının semtin sevdiği özelliklerindedir.

12. mülakat katılımcısının ifadelerine göre; *"Ağaçlar fazla burada gidip gelebildiğimiz parklar var yürüyüş yapıyoruz"*. Katılımcının Bahçelievler’de bulunan peyzaj öğeleri ve parkların varlığı semtin sevdiği özellikleridir.

14. mülakat katılımcısı ise; *"Geniş parkları var"*. Katılımcı semtin sevdiği özelliği olarak parklarının büyüklüğünü belirtmektedir.

15. mülakat katılımcısı ise; *"Bazı evlerin ağaçları var hala bende şanslıyım bizimde bahçemizde de ağaçlarımız var ya sabah kalkınca balkona çıkarım derin nefes alırım hoşuma gider"*. Katılımcı konutunun bahçesindeki bulunan peyzaj öğelerinden memnuniyetini şanslı olması ile ifade etmektedir.

17. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Ağaçlı sokaklar çok, kışın karla kaplanır ağaçlar, harika olur buralar"*. Katılımcı semtin sokaklarında ki ağaçları sevdiğini ve kış mevsiminde ağaçların karla kaplandığını ve bu durumu sevdiğini belli etmektedir.

18. mülakat katılımcısının Bahçelievler'de sevdiği özellik ise; *"Ağaçlarını seviyorum"*. Katılımcı semtin peyzaj öğelerini sevdiğini ifade etmektedir.

20. mülakat katılımcısı ise; *"Parklarını"*. Mülakat katılımcısı parklarını sevdiğini belirtmektedir.

Komşuluk ilişkileri, semt esnafı ile ilgili alınan cevaplar:

7. mülakat katılımcısı; *"Konu komşu, alışveriş yerleri, esnaf nereye gitsek tekrar bu esnafa dönüş yapıp buradan kasabımızı manavımızı balıkçımızı buradan temin ediyoruz"*. Katılımcının semtteki komşuluk ilişkileri ve semt esnafını semtin sevdiği özelliklerindedir.

9. mülakat katılımcısı ise; *"Komşuluk ilişkileri güzel, oturanlarda düzgün insanlar. Esnafımız güvenilir tesisatçımız var boyacımız var evimizin anahtarını veririz onlar gelirler yaparlar hemen yardıma gelirler samimi olduk onlarla mahalle kültürü devam ediyor. Benim çocuklarım başka yerde yaşıyor onların evle ilgili işleri olunca buradaki ustayı çağırıyorlar. Bizim zamanımızdaki ustalarımızın çocukları yanlarında büyüdüğü için onlarda şimdi devam ediyor onlarda bize çok iyi davranıyorlar"*. Katılımcının semtteki komşuluk ilişkilerini ve semtte yaşayan sakinlerden memnun olduğunu dile getirmektedir. Semt esnafının güvenilir ve yardımsever olduğunu, mülakat katılımcısının çocuklarının da Bahçelievler esnafına güvendiklerini ifade eden katılımcı mahalle kültürünün devam ettiğini belirtmektedir.

10. mülakat katılımcısının semtte sevdiği özellikler ise; *"Yaşam kolay, mahalle kültürü var komşuluk devam ediyor bir sıkıntımız olsa yanımıza gelebilecek insan çok"*. Mahalle kültürü ve komşuluğun devam ettiğini belirten katılımcının söylediklerinden, komşular arası dayanışma ve birbirine destek olma durumlarının varlığı anlaşılmaktadır.

12. mülakat katılımcısının ifadelerine göre; *"Komşuluk ilişkileri güzel apartmanımızda ya da yan apartmanlarda yolda gördüğümüzde ya da balkonlarda görünce hal hatır sorar sohbet ederiz etraftaki insanlara alıştık"*. Katılımcı semtteki komşuluk ilişkilerini sevdiğini semtte yaşayan insanlar ile iletişim içerisinde olduğunu belirtmektedir.

16. mülakat katılımcısının semtin sevdiği özellikleri ise; *"Komşularım"*. Katılımcının ifadesinden komşuluk ilişkilerine verdiği değer anlaşılmaktadır.

17. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Yardımlaşma var burada markete gitsen elin kolun dolsa bir gençten yardım istesen hiç kırmaz seni"*. Katılımcı Bahçelievler semtinde yardımlaşmanın olduğunu ifade etmektedir.

18. mülakat katılımcısının Bahçelievler’de sevdiği özellik ise; *"Sohbet edecek insanların olmasını seviyorum"*. Katılımcı semtte yaşayan insanlar ile sohbet etme durumunu sevmektedir.

Hareketlilik ile ilgili alınan cevaplar:

5. mülakat katılımcısının Bahçelievler semtinde sevdiği özellikler ise; *"Hareketlilik fazladır. Gençlerin enerjisi hoşuma gidiyor"*. Katılımcının sevdiği özellikler semtin hareketliliğidir. Katılımcı ayrıca semte gelen gençlerin enerjisini sevdiğini ifade etmektedir.

8. mülakat katılımcısına göre ise; *"İnsan fazla hareket fazla canlı bir mahalle"*. Katılımcı semtte bulunan insan sirkülasyonunu ve Bahçelievler’in canlı bir semt olma özelliğini sevmektedir.

Semtın konumu ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Merkezi olması. Her yere yakın olması"*. Katılımcının ifadesi doğrultusunda Bahçelievler semtinin konumu katılımcı tarafından semtin sevdiği özelliği olarak ifade etmektedir.

2. mülakat katılımcısının semtte sevdiği özellik ise; *"Hastanelere çok yakın olması çok iyi arabasız gidiyoruz"*. Hastanelere çok yakın olduğunu vurgulayan katılımcı için de semtin konumunun sevdiği bir özellik olduğu anlaşılmaktadır.

4. katılımcıya göre; *"Buranın konumu çok güzel"*. Semtin sevdiği özelliği olarak katılımcı konumunu ifade etmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadelerine göre; *"İhtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz ama başka bir yere gitmek istediğimizde yakın her yere konumu güzel merkezi"*. İhtiyaçlarını semt içerisinden karşılayabildiklerini, Bahçelievler’in merkezi olduğunu konumunun iyi olduğunu ifade eden katılımcı semt dışında bir yere gitmek istediğinde Bahçelievler’in her yere yakın olduğunu belirtmektedir.

Ulaşım sistemi çeşitliliği ile ilgili alınan cevaplar:

4. katılımcıya göre; *"Metrolar çok yakın otobüsler, dolmuşlar var Ankara’da daha iyi ulaşım sistemi olan bir yer yok"*. Katılımcı Bahçelievler semtindeki ulaşım sistemlerinin çeşitliliğini ve ulaşım sistemi açısından Ankara ilinde en iyi yerin Bahçelievler olduğunu belirtmektedir.

20. Mülakat katılımcısı ise; *"Ulaşım"*. Mülakat katılımcısı semtin ulaşım sistemi sevdiğini ifade etmektedir.

Emniyetlilik ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Emniyetli olması"*. Katılımcının ifadesi doğrultusunda Bahçelievler semtinin emniyetli olarak hissedilmesi katılımcının semtin sevdiği özellik olarak ifade edilmektedir.

9. Mülakat katılımcısı ise; *"Sakinlik var, kavga olmaz, temiz bir semt"*. Katılımcı semtin sakinliğini sevdiğini belirtmiştir. Kavga durumlarının yaşamamasını düşündüğü için semti emniyetli gördüğü düşünülmektedir.

14. mülakat katılımcısı ise; *"İnsanlar güvenilir hırsızlık falan duymadık. Herkes istediği gibi davranır rahat olur herkes burada dedikodu pek olmaz"*. Katılımcı semtte hırsızlık olaylarını duymamasından dolayı semti emniyetli görmektedir. İnsanların rahat yaşadıklarını belirtmektedir.

16. mülakat katılımcısının semtin sevdiği özellik olarak ise; *"Kavga olmaması"*. Katılımcının semtte emniyetliliği bozacak kavga olaylarının olmamasını sevdiğini belirtmektedir.

Bahçelievler semtinin Ankara ilindeki konumu, semtin kavga veya hırsızlık olaylarına pek rastlanmamasından dolayı emniyetli görülmesi, semtin çevresinde bulunan hastanelere yakınlığı, dik yokuşunun olmaması, hareketliliğin fazla olması, peyzaj ögesi olan ağaç yoğunluğunun semtte fazla olması, devam eden komşuluk ilişkileri, yardımlaşmanın olması, semtin esnaflarının işlerini iyi yapması, ihtiyaçlara erişimin kolaylığı, devam eden mahalle kültürü, Bahçelievler semtindeki ulaşım sistemlerinin çeşitliliği, parklarının kullanımının uygunluğu semt sakinlerinin, Bahçelievler'in sevdiği özellikleridir.

Tablo 26: Bahçelievler'in hangi özelliklerini seviyorsunuz? Sorularına alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler					
		Peyzaj öğeleri ve Parklar	Komşuluk ilişkileri, Semt esnafı	Hareketlilik	Semt konumu	Ulaşım sistemi çeşitliliği	Emniyetlilik
Mülakat Katılımcıları	K 1				✓		✓
	K 2				✓		
	K 3	✓					
	K 4	✓			✓	✓	
	K 5	✓		✓			
	K 6	✓					
	K 7		✓				
	K 8			✓			
	K 9		✓				✓
	K 10		✓				
	K 11						
	K 12	✓	✓		✓		
	K 13						
	K 14	✓					✓
	K 15	✓					
	K 16		✓				✓
	K 17	✓	✓				
	K 18	✓	✓				
	K 19						
	K 20	✓				✓	

Tablo 26’da Bahçelievler’in hangi özelliklerini seviyorsunuz? Sorularına alınan cevaplar gösterilmektedir. Mülakat katılımcılarının değindiği Bahçelievler semtinin peyzaj ögeleri ve parkları, komşuluk ilişkileri ve semt esnafı, semtin hareketliliği, semtin konumunu, ulaşım sistemleri çeşitliliği ve emniyetliliği katılımcıların mülakat sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda en çok vurgulanan kelimelerin gösterimi yapılmaktadır.

Bahçelievler’i tercih etme nedenleriniz nelerdir? sorusuna verilen cevaplar incelenmiş, gruplandırılmış ve tablo haline getirilmiştir.

Peyzaj ögeleri ve parklar ile ilgili alınan cevaplar:

4. mülakat katılımcısının semti tercih etme nedenleri; *"Ağaç yoğunluğu fazla olan bir yer, yaz ve bahar mevsiminde yürüyüş yapılan kışın kar oynamak için insanların geldiği parklar var"*. Katılımcının semtin peyzaj ögelerinin yoğun bir şekilde varlığı olmasından dolayı ve aktif kullanılan parklarının mevcut olmasından dolayı memnuniyetini belirtmektedir.

5. mülakat katılımcısına göre ise; *"Sokaklarda yürümek kolay, yokuşlu sokak pek yok olanda dik değil"*. Katılımcı Bahçelievler’i tercih etmesinin diğer bir nedeni olarak dik yokuşlarının olmamasından dolayı semt içerisinde yürümenin zor olmamasını belirtmektedir.

10. mülakat katılımcısı ise; *"Düzenimiz var. Parklar yürüyüş yapmaya uygun"*. Katılımcının semtte düzen kurmuş olması, semtin parklarının yürüyüş yapmaya uygunluğu semti tercih etmesindeki nedenleridir.

15. mülakat katılımcısının semti tercih etme nedeni ise; *"Ağaçlık olması"*. Katılımcının Bahçelievler semtini tercih etme nedeni ise semtteki peyzaj ögelerinin varlığıdır.

Komşuluk ilişkileri ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Arkadaşlarımız burada"*. Mülakat katılımcısının Bahçelievler’de arkadaşlarının olması sebebi ile semti tercih ettiğini belirtmektedir.

7. mülakat katılımcısına göre ise; *"Komşuluklar arkadaşlıklar samimi burada"*. Katılımcı Bahçelievler semtindeki komşulukların ve arkadaşlıkların kendisine samimi geldiğini belirtmektedir.

9. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Komşularımız var"*. Katılımcının semtte komşularının olması semti tercih etmesinde bir etkidir.

10. mülakat katılımcısı ise; *"Komşularımız, arkadaşlarımız, çevremiz var sıkılmıyoruz"*. Katılımcının semtte sosyal çevresinin bulunması semti tercih etmesinde önemlidir.

15. mülakat katılımcısının semti tercih etme nedenleri ise; *"Sakin olması, kavga gürültü olmaması 7. cadde tarafında gençler var diye orası kalabalık ama bizim burası sakın güzel, komşularım var apartmandakilerle de tanışıyorum onlarda iyi insanlar"*. Katılımcının özellikle semtte oturduğu caddenin sakin olması kavga olmaması ve semt sakinleri ile komşuluk ilişkilerinin bulunması semti tercih etme nedenleridir.

17. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Arkadaşlarım burada, samimi bir yer hem kalabalık hem uyumlu herkes birbiriyle"*. Katılımcı semtte arkadaşlarının olması ve semtte yaşayan insanların birbirleri ile uyumlu olduğunu ifade etmektedir.

Aile bireylerinin varlığı ile ilgili alınan cevaplar:

14. mülakat katılımcısı ise; *"Kardeşim burada diye taşınmak istedim"*. Katılımcının semti tercih etme nedeni ise ailesinden bireylerin semtte var olmasıdır.

16. mülakat katılımcısının semti tercih etme nedeni ifadesi; *"Oğlum burada diye buradayım bende"*. Katılımcının semti tercih etme nedeni aile bireyinin varlığıdır.

Semtin konumu ve ulaşım sistemi çeşitliliği ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Konumu"*. Katılımcı Bahçelievler'in konumu nedeni ile tercih edildiğini belirtmektedir.

4. mülakat katılımcısının semti tercih etme nedenleri ise; *"Hemen hemen her yere yakındır merkezi bir yer. Metrolar, otobüsler Bahçelievler'in hem içinden hem de dört yanından geçer"*. Katılımcının Bahçelievler'i tercih etme nedenleri, semtin konumunun merkezi olması ve ulaşım sistemleri çeşitliliğidir.

Alışkanlıklar, anılar ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Anılarımın olması, kızımın bile anıları burada, Bahçelievler'de büyüdü onunla burada bir sürü güzel anımız var ve alıştık yıllardır burada yaşıyoruz"*. Katılımcı anılarının ve yıllardır Bahçelievler semtinde yaşamının etkisi ile semti tercih ettiğini belirtmektedir. Bu etkenler kişinin Bahçelievler'i tercih etmesinin devamlı olmasına neden olmaktadır.

2. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Kendi evim, alıştım buraya"*. Katılımcının ifadesi doğrultusunda semtte düzen kurduğu ve semte alışma durumu mevcuttur.

8. mülakat katılımcısının semti tercih etme nedeni ise; *"Alıştık artık burayı uzun zaman oturunca bir sorununuzda olmayınca insan ayrılmak istemiyor tabi"*. Uzun yıllar

semtte ikamet etmesi neticesinde semte alışan katılımcı semtte bir sorunu olmadığı nedeniyle Bahçelievler semtini tercih etmektedir.

9. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Düzenimiz var, anılarımız var"*. Bahçelievler'de düzenli bir hayatının olması ve semtte anılarının olması katılımcının semti tercih etmesindeki nedenlerdir.

12. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Alıştığımız için bildiğimiz ve sevdiğimiz bir yer burası"*. Katılımcının semte alışkın olması semti tercih etmesinde etkilidir.

18 mülakat katılımcı ise; *"Evim burada diye"*. Katılımcı evinin bu semtte olması dolayısı ile Bahçelievler'de ikamet ettiğini ifade etmektedir.

19. Mülakat katılımcısının semti tercih etme nedeni ise; *"Buradaki mahalle insanının ve okulların daha iyi olduğunu düşünerek buraya yerleştik sonrada alıştık taşınmadık başka yere"*. Katılımcı semtte yaşayan kişilerin ve okulların iyi olmasından dolayı semte gelmiştir. Çocuklarının eğitim hayatı için semti tercih ettiği tahmin edilmektedir. Okul döneminden sonra semti tercih etme nedeni ise semte alışıklık durumudur.

20. Mülakat katılımcısının Bahçelievler semtini tercih etme nedeni ise; *"Kurulu düzenimin olması"* ifadesidir.

Ekonomik nedenli alınan cevaplar:

3. katılımcıya göre ise; *"İşim burada diye burada yaşıyorum ama işim olmasa da burada yaşamak isterim. Sakinliği hoşuma gidiyor"*. Katılımcının iş nedeni ile Bahçelievler semtinde ikamet etmesi gerekse de semtte kaldığı süre boyunca arasında bir bağ oluştuğu ve semtten ayrılmak istemediği anlaşılmaktadır.

6. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Oğlumun işi yüzünden buradayız ama güzel bir yer yürüyüş yapılacak yerler var geziyorum canım sıkılınca, bakkal manavda yakın evin eksiklerini kolayca alıyoruz"*. Katılımcının semtte ikamet etme nedeni oğlunun işi olsa da semtte yürüyüş yapma imkânı ve ihtiyaçlara kolaylıkla ulaşılmasından memnundur.

İhtiyaçlara ulaşılabilirlikle ilgili alınan cevaplar:

5. mülakat katılımcısına göre ise; *"Yaşam kolay yani her ihtiyaç kolayca burada karşılanabiliyor"*. Her ihtiyacının rahatça semt içerisinde karşılayabildiğini ifade eden katılımcı bu nedenle semtte yaşamın kolay olduğu belirtmiştir.

7. mülakat katılımcısına göre ise; *"Ne isterseniz alışveriş anlamında çok güzel eski kasaplarımız balıkçımız vardır hiç başka bir yere gitmemize gerek yok her ihtiyacımızı karşılama olanağımız var"*. Semtte ihtiyaçlarına erişimin sağlanabildiğini başka bir yere gitmeye gerek duyulmadığını ve semt esnafından memnuniyetini bildirmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadesi ise; "*Gazi hastanesi var yakında Başkent hastanesi var bir durum olunca hastanelere ulaşımımız rahat*". Katılımcı hastanelere ulaşılabilirliğin rahat olmasından dolayı Bahçelievler semtini tercih etmektedir.

Semtın hareketliliği, hastanelere yakınlığı, aile nedenli, semte alışık olunması, iş nedenli, komşuluk ilişkileri, ihtiyaçların kolay karşılanması, semtte bir sorun yaşanılmamış olması, yokuşların olmaması bu nedenle yürüyüşe uygun bir yer olması, peyzaj öğelerinin varlığı, parkların varlığı ve işlevselliği, katılımcının düzeninin semtte kurulmuş olması, yıllar içerisinde semtte sosyal çevreye sahip olunması, semtte yaşayanların uyumlu kişiler olduğu düşüncesi katılımcıların Bahçelievler semtini tercih etme nedenleridir.

Tablo 27: Bahçelievler’i tercih etme nedenleriniz nelerdir? sorusuna alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler						
		Peyzaj öğeleri ve Parklar	Komşuluk ilişkileri	Aile bireylerinin varlığı	Semtin konumu ve Ulaşım sistemi	Alışkanlık, Anılar	Ekonomik nedenler	İhtiyaçlara ulaşılabilirlik
Mülakat Katılımcıları	K 1		✓		✓	✓		
	K 2					✓		
	K 3						✓	
	K 4	✓			✓			
	K 5	✓						✓
	K 6						✓	
	K 7		✓					✓
	K 8					✓		
	K 9		✓			✓		
	K 10	✓	✓					
	K 11							
	K 12					✓		✓
	K 13							
	K 14			✓				
	K 15	✓	✓					
	K 16			✓				
	K 17		✓					
	K 18					✓		
	K 19					✓		
	K 20					✓		

Tablo 27’de mülakat katılımcılarının Bahçelievler semtini tercih etmelerindeki nedenlerin gösterimi yapılmaktadır.

Bahçelievler’i diğer mahallelerden ayıran özellikler nelerdir? sorusuna alınan cevaplar ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir, gruplandırılmıştır ve tablo haline getirilmiştir.

Peyzaj öğeleri ile ilgili alınan cevaplar:

3. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Burası düz yer. Yürüyüş yapması kolay yokuşu yok dik değil bize çok uygun. Yaşlılara göre tam"*. Katılımcı semtin düz olması ve yürüyüş yapmanın rahatlığı nedeni ile semtin kendisine uygun olduğunu ve bu durumun Bahçelievler semtini diğer mahallerden ayırdığını ifade etmektedir.

4. mülakat katılımcısının ifadelerine göre ise; *"Bahçelievler’de ağaç yoğunluğu diğer yerlere oranla fazla"*. Katılımcıya göre Ankara’nın ağaç yoğunluğu en fazla olan semti Bahçelievler’dir.

10. mülakat katılımcısının Bahçelievler’in diğer mahallelerden ayıracı özellik olarak ifadesi ise; *"Ağaç sayısı diğer mahallelere göre çok fazla güzel o yüzden"*. Katılımcı semtteki peyzaj öğelerinin fazlalığını ifade etmekte ve bu durumu beğendiğini ifade etmektedir.

14. mülakat katılımcısı ise; *"Yokuşlar yok, sokaklarda ağaçlar fazla"*. Katılımcı sokaklarında dik yokuşların bulunmadığı, sokaklardaki peyzaj öğelerinin varlığını fazla olması ile ifade etmektedir.

17. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"Sokaklarda ağaçlar çok, insanlar daha güler yüzlü, parka gittiğimde sohbet ederim herkesle"*. Katılımcı diğer semtler ile Bahçelievler’i kıyasladığında peyzaj öğesinin fazlalığını, insanların daha güler yüzlü olduğunu ve sohbet edecek insanların varlığını belirtmektedir.

18. mülakat katılımcısı ise; *"Ağaçları fazla"*. Katılımcı semtin peyzaj öğelerinin fazla olmasını Bahçelievler’in diğer mahallelerden ayrılmasındaki etken olarak görmektedir.

19. mülakat katılımcısının görüşüne göre ise; *"Sokaklar dar ama. Ağaçlar fazla diğer çoğu mahalleden"*. Semtin sokaklarının darlığı ifade edilmektedir ve diğer mahalleler ile kıyaslayınca Bahçelievler’in peyzaj öğesinin fazlalığı belirtilmektedir.

20. mülakat katılımcısına Bahçelievler in diğer mahallelerden ayıran özellikleri sorulduğunda alınan cevap ise; *"Parkları güzel ve bakımlıdır. Ağaçları çoktur"*. Katılımcı semt içerisinde bulunan parkların bakımlı olmasını ve peyzaj öğelerinin varlığı belirtmektedir.

Komşuluk ilişkileri ile ilgili alınan cevaplar:

5. mülakat katılımcısının ifadesi; *"Komşuluk var ama bazı mahallelerdeki gibi evlere gelme gitme pek yoktur ama herkes birbirini tanır selamlaşır bir sorun ya da ihtiyaç olursa yardımlaşma çoktur"*. Bahçelievler semt sakinlerinin çok sıkı ilişkiler içerisinde olmasa dahi birbirlerini tanıdıkları, iletişim kurabildikleri ve yardımlaşma içerisinde olduklarını ifade edilmektedir.

8. mülakat katılımcısının görüşü ise; *"Ayıran çok özellik var burası bir başka. Yapısı da farklı insanlarda farklı. Bahçelievler daha güzel her yerden"*. Bahçelievler'in diğer semtlerden yapı olarak ve yaşayanlar olarak farklı olduğunu belirten katılımcı Bahçelievler'i sevdiğini belirtmektedir.

9. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Komşuluk çok iyi, yaşayan insanlar temiz gelen talebeler bile hepsi aile çocukları herkes burada birbirine uyuyor "*. Komşuluk ilişkilerinin iyiliğini ifade eden katılımcı semt sakinlerinin de iyi ve üniversitelerin yakınlığı nedeni ile semti tercih eden öğrencilerinde iyi ve uyumlu insanlar olduğunu ifade edilmektedir.

12. mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Ben pek başka mahallelerde yaşamadığım için çok ayrıntılı diğer mahalleleri bilmiyorum Kavaklıdere'de bir süre yaşadık ama annem babam çalışıyordu biz sürekli Bahçelievler'e dedemlere gelirdik evde yalnız kalmamak için. Ama buranın insanları daha sıcak ve samimi güvenilir insanlar"*. Katılımcı hayatı boyu hep Bahçelievler ile ilişkili yaşamıştır. Bahçelievler'de yaşayan kişilerin samimi ve güvenilir olduğunu düşünmektedir.

15. mülakat katılımcısının Bahçelievler'in ayırıcı özelliklerini ifade edişi ise; *"Herkes saygılı öğrenciler falan çok saygılılar, komşuluk var hala"*. Katılımcı semtte yaşayan kişilerin saygılı ve komşuluk ilişkilerinin Bahçelievler semtinde devam ettiğini ifade etmektedir.

16. mülakat katılımcısı ise; *"Büyükşehir olmasına rağmen sessiz burası, yaşayan insanlarda iyi, pencereden sokağı izlerim herkes sakin sakin yürür iyi yer "*. Semtin sessizliği ve yaşayan kişilerin sakinliğini belirten katılımcı semtin iyi bir yer olduğunu belirtmektedir.

Konumu ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Merkezi bir mahalle ama merkezi olan diğer mahallelere oranla daha nezih"*. Katılımcı Bahçelievler semtini merkezi diğer semtler ile karşılaştırdığında Bahçelievler'in daha iyi olduğunu düşünmektedir.

2. mülakat katılımcısının görüşüne göre ise; *"Merkezi bir yer. Kızılay Keçiören Etlik başka yerlere. Metrolar çok yakın"*. Katılımcı semtin merkezi olduğunu ifade etmektedir ayrıca semtteki ulaşım sistemlerindeki kolaylığı ve çeşitliliğini belirtmektedir.

3. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; *"Ankara'nın en iyi yeri burası diye düşünüyoruz merkezi, ulaşımında çok iyi ferah"*. Katılımcı Bahçelievler semti ile diğer yerleri kıyasladığında Bahçelievler'in daha iyi olduğunu merkezi olduğunu belirtmektedir. Katılımcı ayrıca ulaşım sisteminin rahatlığından bahsetmektedir.

4. mülakat katılımcısının ifadelerine göre ise; *"Ulaşım olarak çok gelişmiş bir yer, metro ağlarının bu kadar sık olduğu başka bir yer yok"*. Katılımcı Bahçelievler in diğer mahallelerden ayrılmasının nedeni olarak semtin gelişmiş ulaşım sisteminin Ankara ilinde daha gelişmiş olduğu bir yer olmadığını düşünmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifadelerine göre ise; *"Üniversiteler çok yakın bu yüzden öğrenciler için uygun bir yer, çok fazla yurt binası var. Öğrenciler buradan okullarına rahat ulaşım sağlıyor. Bahçelievler'den hemen hemen Ankara'nın her yerine çok rahat ulaşım var. Metro hattı öyle buradan Kızılay'a Çankaya'ya Sincan'a Batıkent'e en fazla bir saat içinde ulaşabilirsiniz. Dört bir yanımızda ulaşım ağı mevcut"*. Çeşitli üniversitelerin semte yakınlığı nedeni ile yurt binalarının ve öğrencilerin semtte fazlaca olduğunu ve öğrencilerin Bahçelievler semtinden okullarına erişimlerinin rahatlığını ve semtin ulaşım ağının çeşitliliği ve Ankara'nın her semtine rahatlıkla erişim sağlanabildiğini ifade etmektedir.

10. mülakat katılımcısının Bahçelievler'in diğer mahallelerden ayrı özelliği olarak ifadesi ise; *"Metrolar var"*. Katılımcı metro ulaşım sisteminin semtte varlığını belirtmektedir.

19. Mülakat katılımcısının görüşüne göre ise; *"Ulaşım çok iyi, her yere otobüs var tek otobüs gidilebiliyor"*. Katılımcı ulaşım sisteminin çok iyi olduğu ifade etmektedir.

20. Mülakat katılımcısına Bahçelievler in diğer mahallelerden ayıran özellikleri sorulduğunda alınan cevap ise; *" Ulaşım rahat ama mahalle içindeki ulaşım değil başka mahallerle arasındaki ulaşım"*. Bahçelievler'in semt içi ulaşımının iyi olmadığını fakat diğer semtlerle arasındaki ulaşımın rahatlığı belirtilmiştir.

Emniyetlilik ile ilgili alınan cevaplar:

1. mülakat katılımcısının ifadesine göre; *"Öğrenciler var emekliler var çokça, öyle büyük kavgalar şiddet olayları yaşanmaz emniyetli"*. Katılımcısının ifadesine göre semtte

kavga ve şiddet olaylarının yaşanmaması nedeni ile emniyetli olduğunu düşünmektedir. Semtte öğrenci ve yaşlı kesimin çokluğunu ifade etmektedir.

Ticari işletmeler ile ilgili alınan cevaplar:

6. mülakat katılımcısı ise; "*Market çeşitliği çok*". Katılımcı ticari işletmelerin çeşitliliğini belirtmektedir.

7. mülakat katılımcısının ifadelerine göre ise; "*7. caddemiz var dondurma yemeye bile gelir insanlar sim dondurmaya*". Katılımcı 7. Cadde olarak bilinen Aşkabat caddesinin ticari işletmelerinin semtin diğer semtlerinde ikamet eden kişilerce de ilgi gördüğü belirtmektedir.

13. mülakat katılımcısının ifadesine göre ise; "*Ankara'da içkili veya içkisiz işletmeler burada. Akşamları insanlar sosyalleşmek için buraya geliyor. Bahçelievler'in ben gençken böyle bir özelliği yoktu*". Katılımcı her tarz işletmelerin bulunduğunu ve her semtten Ankara halkının sosyalleşme mekânı olarak Bahçelievler'e geldiğini belirtmektedir ve kendisinin gençlik döneminde semtin böyle bir özelliğinin olmadığını ifade etmektedir.

14. mülakat katılımcısı ise; "*Kafeler çok*". Katılımcı semtteki ticari işletmelerin fazlalığını ifade etmektedir.

15. mülakat katılımcısının Bahçelievler'in ayırıcı özelliklerini ifade edişi ise; "*Esnaf çok iyi*". Katılımcı Bahçelievler'de bulunan esnafın iyiliğinden ve bu durumdan memnuniyetinden bahsetmektedir.

17. Mülakat katılımcısının görüşü ise; "*Bazı esnafla samimi olduk marketle manavla simitçiyle butiklerle*". Katılımcı bazı semt esnafları ile samimi olduğunu belirtmektedir.

Nüfus ile ilgili alınan cevaplar:

6. mülakat katılımcısı ise; "*Ankara'da diğer mahalleleri bilmiyorum Malatya'da yaşadığım yere göre daha kalabalık*". Katılımcı Bahçelievler'i daha öncesinde yaşadığı yer ile kıyasladığında nüfusun daha fazla olduğunu ifade etmektedir.

17. mülakat katılımcısının ifadesine göre; "*Kalabalık bir semt*". Katılımcı Bahçelievler'in diğer mahallelerden ayrılan özelliği olarak kalabalıklığı ifade etmektedir.

18. Mülakat katılımcısı ise; "*İnsanı fazla daha kalabalık ama rahatsız olmuyorum. Kızılay gibi değil orada kalabalık ama orda herkesin bir telaşı var burası daha güzel*". Katılımcı semtteki nüfusun fazlalığını ama kendisinin bu durumdan rahatsız

olmadığını belirtmektedir. Semtteki hareketliliği telaşlılık olarak görmeyen katılımcı semti sevdiğini ifadeleri ile belirtmektedir.

Mülakat katılımcılarından alınan cevaplar genel olarak; semtte ağaç sayısının (peyzaj öğelerinin) fazla olduğunun düşünülmesi, komşuluk ilişkilerinin varlığı Bahçelievler’de yaşayan insanların daha sıcak samimi ve güvenilir insanlar olarak görülmesi, semtin merkezi bir yerde olması, hemen her isteğe ve ihtiyaca uygun işletmelerin varlığı, semtte hareketliliğin olması, Bahçelievler’den geçen dolmuş otobüsler ile Ankara’nın hemen hemen her yerine rahat ulaşım sağlanabilmesi, Metro ve Ankaray hattının semtin çevresinde olması, üniversitelere yakınlık, çeşitli özellikteki yurtların bulunması nedeni ile öğrencilere uygun bir semt olması, hastanelere yakınlık, sosyalleşmek için farklı bir yere gitme gereksinimi duyulmaması gibi nedenler Bahçelievler’in diğer mahallelerden farklı algılanmasının nedenleri arasındadır.

Tablo 28: Bahçelievler’i diğer mahallelerden ayıran özellikler nelerdir? sorusuna alınan cevaplar

		Anahtar Kelimeler					
		Peyzaj öğeleri	Komşuluk ilişkileri	Semtin konumu ve ulaşım sistemi	Emniyetlilik	Ticari işletmeler	Nüfus
Mülakat Katılımcıları	K 1			✓	✓		
	K 2			✓			
	K 3	✓		✓			
	K 4	✓		✓			
	K 5		✓				
	K 6					✓	✓
	K 7			✓		✓	
	K 8		✓				
	K 9		✓				
	K 10	✓		✓			
	K 11						
	K 12		✓				
	K 13					✓	
	K 14	✓				✓	
	K 15		✓			✓	
	K 16		✓				
	K 17	✓				✓	✓
	K18	✓					✓
	K 19	✓		✓			
	K 20	✓		✓			

Mülakat katılımcılarının Bahçelievler'i diğer mahallelerden ayıran özellikler nelerdir? sorusuna alınan cevaplar tablo 28'de mevcuttur. Katılımcıların 8'i peyzaj öğelerinin Bahçelievler'i diğer semtlerden ayrılmasındaki unsur olarak görmektedir. 6 kişi komşuluk ilişkilerini ifade etmektedir. 8 katılımcı Bahçelievler'in konumu ve ulaşım sistemini beğendiklerini ve diğer semtlere oranla daha iyi ve gelişmiş olduğunu belirtmektedir. 1 katılımcı Bahçelievler semtini diğer semtlerden daha güvenilir, emniyetli bulmaktadır. 6 mülakat katılımcısı Bahçelievler semtini ticari işletmeleri nedeni ile diğer semtlerden farklı görmektedir. 3 mülakat katılımcısı ise Bahçelievler semtinin nüfusun diğer semtlerden fazla olduğunu düşünmektedir.

BÖLÜM VII

7. DEĞERLENDİRME

Cumhuriyetin ilanında sonra yeni başkent olarak seçilen Ankara'nın diğer kentlerimize örnek oluşturabilecek bir şekilde inşa edilmesine karar verilmiştir ve bir kent planına ihtiyaç duyulmuştur. Ankara ilinde uygulanabilen ilk kent planı Jansen planı olarak adlandırılmaktadır. Jansen planının en önemli özelliği ise bahçeli evler konut projesidir (Uçar ve Özsoy, 2006). Bahçeli evler birçok ilki içerisinde barındıran bir proje olarak Ankara ilinde Jansen planına tamamı ile uyulmasa da yapılan değişiklikler ile uygulamaya geçmiştir. Bahçelievler semtinde meydana gelen bu proje Türkiye'deki planlama tarihinin ilk bahçeli-evler konut uygulaması örneğidir. Bahçeli olarak tasarlanan konutlar semte bahçeli ev kimliği kazandırmıştır semt ismini de bu bahçeli evlerden almıştır.

6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" ile uygulanan parsel bazlı dönüşüm tipi kanunun çıkarılış amacından büyük ölçüde saplamalara uğrayarak kentlerde kendini göstermektedir. Ankara ili Bahçelievler semti 6306 sayılı kanun vesilesiyle parsel bazlı dönüşen ve bahçeli evlerden apartman tipi konutlara dönüşen bir kentsel alandır.

Semtte uygulanan parsel bazlı dönüşüm semtte plansız nüfus artışına neden olmasından dolayı sosyal donatıların semtte yetersiz kalmasına neden olmaktadır. İnsanların yaşam alanlarında küçülmeler olmaktadır. Balkonlara ayrılan alanlar küçülmüştür ve yapılan uygulamalarda, katta bir daire de olsa fazla yapılabilmesi isteği ile apartman bahçesine ayrılan kısım konut inşaat alanına dâhil edilmiştir veya otopark alanı olarak kullanılmaktadır. Semtteki dönüşüm, kapsamlı bir plan dâhilinde olmadığından nüfusta planlandığı gibi ilerlememiştir. Nüfusun plansız artışının bir sonucu olarak semtte otopark ve trafik sorunu en önemli sorunlardan biri olarak günümüzde Bahçelievler'de kendini göstermektedir.

Şekil 59: Bahçelievler yol kenarı araç park etme örneği -2021 yılı, Eylül ayı

Sokak ve caddelerin yol kenarlarının, arabaların park yeri olarak kullanılması dönüşümün semtteki etkilerinden biridir.

Bahçelievler semtinde gerçekleştirilen parsel bazlı kentsel dönüşümün semt kullanıcıları üzerindeki etkileri kentsel çevre ve yer kimliği algısı kavramları üzerinden incelenmiştir. Yapılan derinlemesine mülakat görüşmeleri ile elde edilen bulgular doğrultusunda Bahçelievler semtinde gerçekleşen parsel bazlı kentsel dönüşüm süreci kullanıcıların yer kimliği algısını büyük ölçüde değiştirdiği belirlenmiştir. Değişime neden olan etkenler ise kent dokusunun değişimi, mimarinin değişimi, yeni yapılan apartmanlarda kat artırımı olması, konut bahçelerinin yok olması dolayısıyla evlerin artık bahçeli ev durumundan çıkması, peyzaj öğelerinin azalması, semtin ticarileşmesi, semtin sokak ve caddelerinde gün içerisinde yaşanan hareketlilik, popülasyonun değişimi ve semt nüfusunun artması olarak görülmektedir.

Yapılan mülakat görüşmelerinde yaşanan parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının yer kimliği algısını değiştirmede ifade eden mülakat katılımcıları sadece 1 kişidir. 9. mülakat katılımcısı semtin kimliğinin değişmediğini düşündüğünü ifade etmektedir. Görüşü ise; *"Bizim için daha önemli olan insanların, komşularımızın değişmemesi ve iyi olması o yüzden değiştirmede bence"* ifadesidir. 19 katılımcı ise kimlik algısının değiştiğini ifade etmektedir.

Bahçelievler'deki yer kimliği algısının değişim nedeni olarak mülakat katılımcılarının ifadeleri incelenmiştir. Tablo 19'da gösterimi yapılan, mülakat katılımcılarının 9'u semtteki yer kimliği değişiminin nedeni olarak ön bahçelerdeki çiçeklerinin yok olmasını, arka bahçelerdeki meyve ağaçlarının ve küçük boyutlu da

olsa sebze bahçelerinin yok olmasını yani peyzaj öğelerini ifade etmektedir. Dönüşüm yapılan konut bahçelerindeki kesilen ağaçların semtin ağaç yoğunluğunun azalmasına neden olduğunu ifade eden katılımcılar bu durumun semt kimliğini de etkilediğini belirtmektedir. 4. mülakat katılımcısının ifadesine göre dönüşen konutların yer altı otoparkı çıkışına denk gelmesi ile kamusal alan olan sokaklarda da ağaçların kesildiği belirtilmiştir.

9 mülakat katılımcısı yer kimliği algısının değişim nedeni olarak semt dokusunun değişimi ve semtteki dönüşümü ifade etmektedir. Konutların bahçeli evlerden apartman tipi konutlara dönüştüğü veya bahçesi olan apartmanlardan, bahçesi olmayan apartmanlara dönüştüğü bu nedenle de kentin kimliğinin etkilendiği ifade edilmektedir. Bahçelievler semtindeki parsel bazlı dönüşümün farklı yıllarda, farklı yap-satçı müteahhitler tarafından ve bütüncül bir plan dâhilinde yapılmaması semtte konut tipolojisindeki farklılıklara neden olurken semt dokusu da değişmektedir.

1 katılımcı semtteki hareketliliği yer kimliği değişiminin nedeni olarak görmektedir. Dönüşüm ile birlikte özellikle de 1980'li yıllardan sonra semtte artan ticarileşme beraberinde semtte gün içerisinde kullanıcıların artışına neden olmaktadır. Uzun süredir semtte yaşayan mülakat katılımcısı eskiden semtin bu kadar hareketli olmadığını ve bu hareketliliğin semtin kimliğini değiştirdiğini belirtmektedir.

1 katılımcı semtin kimlik algısının değişmediğini ifade etmektedir. Yer kimliği algısının değişmediğini belirten katılımcının bu düşüncesinin nedeni ise kimlik algısını komşuluk ilişkileri olarak gören katılımcı, komşuluk ilişkilerinin değişmediğini bu nedenle kimliğinde değişmediğini ifade etmektedir.

2 katılımcı yer kimliği algısının değişim nedeni olarak semtte ticarileşmesinin artışından bahsetmektedir. Bahçelievler semtinin çevresinde üniversitelerin oluşu konumu itibarıyla merkezi olması ve ulaşım sistemlerinin çeşitliliği Ankara halkı için Bahçelievler semtini değerli kılmaktadır. Bunun sonucunda semtte ticarethanelerin artışı gerçekleşmiştir. Ayrıca yapılan parsel bazlı dönüşüm uygulamaları ile konut altı ticaret tipi konutların varlığı da semtin ticarileşmesinin nedenlerindedir.

2 katılımcı semtin nüfusunun artmasını belirtmektedir. Yapılan dönüşüm uygulamaları ile tek parsel içerisinde tek konut alanı varken apartmanlaşan parsel içerisindeki konut ortalama 8 aileye barınma imkânı sağlamaktadır. Bu durum ise semtin nüfusunun artışına neden olmaktadır. Artan nüfus ile semtin kimliği de etkilenmektedir.

2 katılımcı ise semtteki nüfus popülasyonunun değişimini yer kimliği algısının değişimi olarak ifade etmektedir. 1 mülakat katılımcısı semtte otopark sıkıntısı nedeni ile artık yaşlıların ikamet ettiğini belirtirken 1 katılımcı semtin gün içerisinde gençlerin yoğun kullanımında olduğu ve bu nedenle semtin gençlerin buluşma mekânı kimliğini edindiğini belirtmektedir.

Bahçelievler semtindeki parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının kentsel çevreye etkileri incelendiğinde ise katılımcıların ifadeleri doğrultusunda 11 mülakat katılımcısı semtin peyzaj öğelerinin değişimi ile ilgili ifade belirtmektedir. Bahçelievler semti geçmişten günümüze ağaç yoğunluğunun fazla olmasından dolayı insanların sevdiği bir semttir. Ağaç yoğunluğunun fazlalığı Bahçelievler semtinde ikamet eden veya gün içerisinde semti kullanan kişilerin en sevdiği özelliklerden biri olarak görülmektedir.

Mülakat görüşmelerinde Bahçelievler Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği başkanı ile yapılan görüşmeler doğrultusunda Bahçelievler semtinde kesilen ağaçların ve yok olan peyzaj öğelerinin sadece parsellerin içerisinde olmadığı kamusal alandan da ağaçların kesildiği bulgusu elde edilmiştir. Dernek çalışması olarak araştırılan Bahçelievler sokaklarındaki kamusal alandan kesilen ağaç sayısını ortalama 2000-3000 ağaç kesilmiştir, derneğin yaptığı çalışma ve gözleme göre, parsel bazlı kentsel dönüşümle yapılan binaların otoparkının çıkışı bir ağaca denk gelmekte ve kesilmektedir.

Bahçesi dönüşen konutların parsel bazlı dönüşüm uygulamalarında bahçelerin yok olmadan önce aktif olarak kullanıldığını belirten mülakat katılımcılarının ifadelerinden bazıları; 7. Mülakat katılımcısının belirttiği gibi arka bahçelerde var olan meyve ağaçlarının mahsullerinden apartman sakinleri faydalanır hatta bazı parsellerde bahçelere lahana, soğan gibi sebzelerin ekildiği bazı parsellerde ise 11. mülakat katılımcısının ifadesi ile apartmandaki kadınlar bahçeye inerdi çaya kahveye sözü ve şekil 2’de gösterimi yapılan bahçe kullanımı ile konutların bahçelerinin aktif olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan mülakat görüşmelerinde 4. katılımcının ifade ettiği parsel bazlı kentsel dönüşümün Bahçelievler semtine bir etkisi ise semtte yaşanan nüfus artışı ile birlikte yaşanan alt yapı eksikliğinin karşılanması için kamusal alan olan parklara getirilen trafolardır. Mülakat katılımcısının değindiği bu etki kamusal alan olarak halkın sosyalleşme alanı olan parkların kullanım alanının kısıtlanmasına neden olmaktadır.

3 katılımcı ise Bahçelievler semtindeki parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının kentsel çevreye etkileri olarak semtteki kent dokusunun değişimi ve semtin fiziksel dönüşümü ile ilgili görüş belirtmektedir. Dönüşümün kentsel çevredeki en belirgin etkisi parsel içerisindeki bahçeli konut tipinin apartman konut tipine dönüşmesidir. 19. mülakat katılımcısının belirttiği gibi; *"Binaların katları yükseldi ama bazı evler eski kaldı, bazıları normal, bazıları yeni oldu. Karışık oldu evler"*. Dönüşen konutlar farklı müteahhitler tarafından yapıldığından ve farklı yıllarda yapılmasından da kaynaklı semtte dönüşen konutlarda birbirinden farklıdır bu nedenle de Bahçelievler semtinde 4 farklı tipolojiye hâkim olan ve her konut tipinde farklı özellik ve kullanım alanlarının olduğu konutlar bulunmaktadır. Bölüm 6.5 Bahçelievler semti morfolojisi kısmında Bahçelievler semti konut tipolojileri görseller ile açıklanmaktadır.

Parsel ölçeğinde yapılan kentsel dönüşüm süreçlerindeki düzenlemeler yatırımcıyı destekleyicidir ve dönüşüm süreç ve uygulamasına dair kararlar neredeyse tamamen yap-satçılara bırakılmıştır ve böylece imar planlarında belirlenmeyen, mekânsal kalitesi sorgulanan, fazla inşaat alanına sahip, yüksek yoğunluklu kentsel doku meydana gelmiştir (Saral,2019). Bahçelievler semti de Saral'ın açıklamasının örneği olarak Ankara ilinde kendini göstermektedir.

Günümüzde kentlerimizde yüksek katlı ve olabildiğince fazla inşaat alanına sahip dönüşüm uygulamaları görülmektedir. Standart ve tek tipleşen semtlerimizin ortaya çıkmasının nedeni ise dönüşüm yapılırken o yerin özelliklerini barındıran uygulamaların olmaması ve ayırt edici özelliklerinin olmamasıdır. Eryazıcıoğlu ve Markoç'un (2014), dediği gibi özgün değerler o yerin kimliğini belirler. Bahçelievler semtinde özgün bir değer olarak görülen, kimlik ögesi olarak görülen konut bahçeleri zamanla bahçesi olmayan konutlara evrilmiştir.

Bahçeli ev olarak tasarlanan ve yıllar içerisinde dönüşen kentsel doku ile birlikte Bahçelievler semti konutları, Türkiye'nin tüm kentlerinde yaygınca görülen apartmanlaşmaya dönüşmüştür. Kentlerde meydana gelen değişimlerin bir boyutu "kimliksizleşme" olgusudur yer isimlerinden bu durumu anlayabilmekteyiz, yer isimleri değişirse de mekân değiştiği için tanımlar anlamını yitirir mesela, Hermann Jansen'in önem vererek tasarladığı Bahçelievler semtinde iki katlı bahçeli evlerin yerine şimdi semtte apartmanlar oluşmuştur (Bilsel,2008). İsmi bahçeli evlerden alan Bahçelievler'in ismi aynı kalmış fakat bahçeli evlerin günümüzde yalnızca birkaç tanesi varlığını devam ettirebilmiştir.

Bahçelievler semtindeki parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının kentsel çevreye etkisi olarak katılımcıların 5'i apartmanlaşma ve betonlaşma ile ilgili görüş belirtmektedir. Semtte betonlaşma hem inşaat alanları ile hem de ön bahçelerin otoparka çevrilmesi ile artmıştır. Bu durum eski bahçeli evlerdeki meyve ağaçlarının, küçük ölçekli sebze bahçelerinin ve çiçek bahçelerinin yani peyzaj öğelerinin oldukça azalması bazı parsellerde ise tamamen yok olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle insanların aktif olarak kullandıkları sosyalleşme alanlarının yok olmasına neden olmaktadır. Apartmanlaşmanın bir sonucu da nüfus artışıdır.

Bahçeli ev konut tipinde parsel içerisindeki konut tek bir hane'ye aitken bir veya iki hane parsel içerisinde ikamet etmektedir. Yap-satçı olarak adlandırılan küçük ölçekli müteahhitler aracılığı ile dönüşüm meydana gelip bahçeli ev apartmana dönüştüğünde ise ortalama 8 haneyi kapsamaktadır. Bu durum semtte nüfus artışına neden olmaktadır. Mülakat katılımcılarının 5'i semtteki nüfus artışını belirtmektedir.

Bahçelievler semtindeki parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının kentsel çevreye etkileri olarak 1 katılımcı ise komşuluk ilişkileri ile ilgili ifade belirtmektedir. Semtteki dönüşüm uygulamaları neticesinde artan nüfusla birlikte komşuluk ilişkilerinin eskiye nazaran çok azaldığını belirten katılımcı bu durumdan memnun olmadığını belirtmektedir.

5 mülakat katılımcısı ise Bahçelievler'de yaşanan kentsel dönüşüm uygulamalarının kentsel çevreye etkisi olarak ticarileşmeye durumunu belirtmektedir. 1980'li yıllarda özellikle Bahçelievler semti caddeleri üzerinde bulunan konut parsellerinin dönüşümlerinde konut altı ticaret fonksiyonları semtte oldukça fazlalaşmaya başlamıştır.

Şekil 60: Bahçelievler konut altı ticaret örneği-2021 yılı, Aralık ayı

Yapılan dönüşümle birlikte konut altı ticaret alanları ile çeşitli ticari mekânlar semtte yanyana yerlerini almıştır. Bu durum semtin ticarileşmesine neden olmuştur. Günümüzde bir ticari merkez, gençlerin buluşma mekânı olarak görülen Bahçelievler semtinin en kalabalık caddesi olan Aşkabat caddesi (bilinen adı ile 7. Cadde) üzerinde bulunan yapılarda ticaret konut altı fonksiyonundan ziyade apartmanların üst daireleri de ticari fonksiyon olarak kullanılmaktadır. Aşkabat Caddesi parsel bazlı kentsel dönüşümden önce Bahçelievler günlük ticari faaliyetlerden çok alışveriş, eğlence ve boş vakitleri geçirmek için günün her saatinde hareketli, tüm Ankara kentlilerinin gece gündüz ulaşabildiği ticari mekânlarının olduğu alana dönüşmüştür (Bilge,2020).

Şekil 61: Bahçelievler Aşkabat caddesi-2021 yılı, Eylül ayı

Şekil 61'de Aşkabat caddesinin üzerinde bulunan apartmanlarının üst katlarının da ticarileştiği görülmektedir.

3 mülakat katılımcısı dönüşümün çevreye etkisi olarak otoparkları belirtmektedir. Dönüşüm yapılırken inşaat alanı m² olarak arttırılarak bahçe alanlarından büyük ölçüde feragat edilmiştir. Bahçelerin yerini otoparklar almıştır yeraltı otoparkları veya konutların ön bahçelerinde otopark olarak kullanılabilen açık otoparklar yapılmıştır. Bahçelievler semtinin birçok dönüşüm örneğinde yeraltı otoparkının gerekli standartlarına uyulmadan yapılması nedeni ile kullanılmadığı araçların giriş çıkışlarda sorun yaşadığı ve şiddetli yağış olan günlerde otoparkları su bastığı bilinmektedir. Bu durum apartman sakinlerinin yeraltı otoparklarını kullanamaması ve semtte mevcutta da bulunan otopark sıkıntısının artmasına neden olmaktadır.

2 katılımcı ise semtte dönüşüm nedeniyle meydana gelen hava kirliliğini ifade etmektedir. Tablo 20’de mülakat katılımcılarının ifadeleri belirtilmektedir. Parsel içerisinde bulunan ağaçların kesilmesi nedeni ile semtin havasının kalitesizleşmesi muhtemeldir.

Tablo 21’de gösterimi yapılan semtte ikamet eden mülakat katılımcıları ile yapılan görüşmelerde 4 katılımcı parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamaları ile olumlu görüş belirtmektedir. Diğer katılımcılar ise konutunun dönüşümünü parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının etkileri nedeni ile istememektedir. Tablo 21’de konutunun dönüşmesini isteyen katılımcılar kırmızı renk ile gösterilmektedir. Katılımcıların dönüşüm isteme nedeni ise otopark çözümü, bina yenilenmesi, bahçeli ev tipi konutlardan apartman tipi konutlara geçiş isteği ise 2 daire alınarak birinde kendilerinin yaşaması, diğer daireyi ise kiraya vererek ekonomik kazanç elde etme isteğidir.

Yer kimliği oluşumunun etkili olduğu unsurlardan biri bellektir. Semtte yaşanan anılar kişinin semtte kimlik algısının oluşumuna neden olur. Mülakat katılımcılarının Bahçelievler’de oluşturdukları anılarında en çok ifade edilen kelimeler tablo 22’de gösterilmektedir. Anılar, tanınan kişiler, konuşulanlar, yapılan aktiviteler insan belleğinde yer alan olgulardır. Bellekte var olan olaylar, hissiyatlar, yaşanmışlıklar ise yaşanan yer ile bağ kurulmasına neden olur ve semte kişinin bir kimlik algısı vermesine ve kişinin semte bağlılık duygusuna aitlik duygusunun oluşmasına neden olur.

Mülakat katılımcılarının 5’i belleklerinde kalan anılarını anlatırken ifadelerinde parkların varlığı, peyzaj öğeleri ve semtteki yürüyüş yapma imkânından bahsetmektedir. Anılarını ifade ederken parklarda yaptıkları aktivitelerden, sokaklarında yürüyüş yapmaktan keyif aldıklarından bahsetmektedirler.

5 katılımcı anılarını ifade ederken bisiklet kullanımı ve sokak kullanımını ifade etmektedir. Sokaklarda kendilerinin veya çocuklarının bisiklet ile rahatça vakit geçirebildiği ve sokakta kendilerinin veya çocuklarının geçmiş yıllarda rahatlıkla geç saatlere kadar saklambaç, tıp gibi oyunlar oynadıklarını aktif bir sokak kullanımı olduğunu ifade etmektedirler.

Katılımcıların 2’si belleklerinde kalan anılarında komşuları ile ilgili anılarını belirtmektedir. Kişilerin komşuları ile yakın ilişkiler içerisinde olduğunu, konutların bahçesinde çay kahve içerek sohbet ettiklerini, komşular arasında gün organizasyonlarının yapıldığını ifade etmektedir.

10 katılımcı ise anılarını ifade ederken semtte imge ve sembol olarak gördükleri işaret öğelerinden bahsetmektedir. Katılımcılar anılarını anlatırken semtteki sinemalardan, pastanelerden, lokantalardan bahsetmektedirler.

Manzo ve Perkins',n dediği gibi "*Yerler geçmiş olayları ve insanları hatırlatabilir ve zaman içinde bir süreklilik hissi sağlayabilir*" (Manzo ve Perkins, 2006). Kişilerin semtte anılarının oluşması kişilerin o yerde kimlik algısı, aitlik ve o yere bağlılık oluşmasına neden olur böylece ikamet etmelerinin devamlılığı sağlanır.

Mülakat katılımcılarının Bahçelievler semtinde aitlik ve bağlılık hissetmelerinin nedenleri incelendiğinde ise semtteki peyzaj öğelerinin ve parkların varlığı, semte alışmaları, anılarının ve yaşanmışlıklarının olması, Bahçelievler'de kavga tarzı olayların pek olmaması nedeni ile semti emniyetli bulmaları, komşuluk ilişkilerinin varlığı, ihtiyaçlara rahat ulaşılabilirliği, semtin gün içerisinde hareketli olması, kişilerin Bahçelievler semtinde rahat ve mutlu hissetmeleri semt ve kişiler arasında aitlik ve bağlılık hissiyatlarının gelişmesine neden olmaktadır.

Tablo 23'de gösterimi yapılan, mülakat katılımcılarının 2'si semtteki aitlik ve bağlılık hislerinin oluşmasında peyzaj öğeleri ve parkların varlığını ifade etmektedir. Uzun zamandır semtte varlığını koruyan parklar kişilerin zaman geçirdikleri, sosyalleştikleri mekân olarak görülmektedir. Bu durum ise kişilerin semte aitlik ve bağlılık hislerinin oluşmasında etkilidir.

Mülakat katılımcılarının 8'i aitlik ve bağlılık hislerinin oluşma nedeni olarak semtteki alışkanlıkları, anıları ve yaşanmışlıklarını belirtmektedir. Bahçelievler'de yaşanan sürede edinilen alışkanlıklar, anılar, yaşanmışlıklar, Stokols ve Shumaker'ın dediği gibi kişiler ile yer arasında bağ oluşumuna neden olur. Alışkanlıklar anılar ve yaşanmışlıklar aitlik ve bağlılık hissiyatlarının oluşmasına neden olurken dolayısı ile kişilerin semtle aralarında kimlik algısının oluşmasına da neden olmaktadır.

2 katılımcı semtin emniyetli olduğunu düşünmeleri nedeni ile semte aitlik ve bağlılık hissetmektedir. Mülakat katılımcılarının ifadeleri doğrultusunda semtte kavga olaylarının pek yaşanmamasından dolayı semt sakinleri semti güvenilir olarak görmektedir.

4 mülakat katılımcısı hislerinin oluşmasındaki unsur olarak komşuluk ilişkilerini görmektedir. Gerson, Stueve ve Fisher'ın dediği gibi; "*Yerleşim alanlarındaki sosyal ilişkiler, bir yere ait olma duygusu geliştirmek için önemlidir*". Bahçelievler semti mülakat katılımcıları için de semtte oluşturulan komşuluk ilişkileri semt ile aralarında aitlik ve bağlılık hissi oluşmasına neden olmaktadır.

2 katılımcı ihtiyaçlara erişimlerinin rahat olması sebebi ile semte bağlılık hissetmektedir. Bahçelievler semtinde ticarileşmenin de fazla olması nedeni ile ticarethane çeşitliliği fazladır. Semt kullanıcıları market gibi gündelik ihtiyaçlar, ev eşyaları ihtiyaçları, giyimle ilgili ihtiyaçlar, sağlık sebepli ihtiyaçlar, eğitim araç gereçleri, sosyalleşme ihtiyaçları gibi çeşitli ihtiyaçlarına semtte karşılık bulabilmektedir. 9. mülakat katılımcısının ifade ettiği gibi: *"İhtiyaçlarımız kolaylıkla karşılandığı için başka bir yere gitme nedenimiz olmuyor buraya bağlı kalıyoruz. Hem fiziksel bağlı kalıyoruz, hem de gönül bağımız var"*.

5 mülakat katılımcısı ise semtte rahat oldukları ve mutlu hissetmeleri nedeni ile semt ile arasında aitlik ve bağlılık duyguları bulunmaktadır. Hisler, duygular kişide semtte bulunma durumunun devamlılığının devam etmesine veya etmemesine neden olmaktadır. Hidalgo ve Hernandez 'in de dediği gibi bağlılık hissiyatı kişilerin yer ile aralarındaki ilişki ve kendilerini rahat hissedebildikleri bağlıdır.

Uzun yıllardır semtte ikamet etmek, alışkanlıklar, anılar, rahat yaşama koşulları, sakin, kavgasız, problemsiz dolayı ile emniyetli bir semt olarak görülmesi, insan sirkülasyonunun fazlalığı, semt içerisinde kendini mutlu hissetme durumları semt sakinlerinin Bahçelievler'e olan aidiyet ve bağlılık duygularına neden olan etkenlerdir.

Kentsel dönüşüm süreci ile kişilerin yaşam alanlarında olan değişimlerin semte olan bağlılıklarına mülakat katılımcılarının 19'u etki etmediği yapılan görüşmeler ile ölçülmüştür. Ayrıca kentsel dönüşüm süreci ile mülakat katılımcılarının 19'u semt kimliğinin değiştiğini düşünmektedir. Yer kimliği olgusunun değiştiğinin düşünülmesine rağmen semt sakinlerinden oluşan mülakat katılımcılarının 19'u Bahçelievler'e olan bağlılıklarının devamlılığının sürdüğü belirlenmiştir.

Mülakat katılımcılarının Bahçelievler semtine ait duygusal bağ hissetmelerine neden olan unsurlar incelenmiştir. Tablo 24'de katılımcıların duygusal bağ oluşumuna neden olan unsurlar gösterilmektedir.

3 katılımcı Bahçelievler semtine ait duygusal bağının olmasının nedeni olarak peyzaj öğelerini görmektedir. Katılımcıların peyzaj öğelerini sevmesi nedeni ile semt ile aralarında duygusal bağ oluştuğu tespit edilmiştir. Mülakat katılımcısının ifadesi ise; *"Parklara kolayca giderim. Yürüyüş yaparım. Ağaçlı yollardan yürümeyi severim"*. Katılımcı peyzaj öğelerinin kendisine huzur verdiği bu nedenle semt ile arasında duygusal bağ oluştuğunu ifade etmektedir.

7 katılımcı komşuluk ilişkilerini ifade etmektedir. Komşuluk ilişkileri kültürel özelliklerimizden biridir ve semtte komşuluk ilişkileri ile oluşturulan sosyal çevrenin varlığı kişilerde duygusal bağ oluşumunun nedenidir.

8 mülakat katılımcısı semt ile kurulan duygusal bağının alışkanlıkları ve anılarının olması olarak düşünmektedir. Bahçelievler semtine kişilerin alışık olması ve semtte yaşanan anılar kişilerde duygusal bağ oluşumuna neden olmaktadır.

1 katılımcı ise semtte rahat olmasından dolayı duygusal bağının olduğu ve semti sevdiğini belirtmektedir. Mülakat katılımcısının semtte rahat olması bu nedenle semti sevmesi ve bu durumun duygusal bağ oluşumunda etkili olduğu belirlenmiştir.

Bir yerden taşınılmasına gerek olması durumlar haricinde insanlar düzenlerini bozma eğiliminde değildir. Semt, insanların eğitim, sağlık, kişisel ihtiyaçlarına erişimi rahat bir şekilde karşılayabilecek durumda ise ve güvenlik olarak insanlar kendilerini tehdit altında hissetmiyorlarsa uzun yıllar aynı yerde ikamet etmektedirler. Bahçelievler semtindeki mülakat katılımcılarıyla yapılan görüşmeler doğrultusunda, uzun yıllar aynı bölgede yaşamak semt sakinlerinde alışkanlıklar edinme, anılar oluşturma, sosyal çevre oluşturma ile birlikte aitlik hissiyatı da oluşturmuşlardır. Farkında olmaksızın oluşturulan aitlik hissiyatı ise kişiye semtte iken mutluluk hissi verir, insan ile semt arasında duygusal bağ kurulur böylece kişilerde Bahçelievler semtine olan bağlılık duygusu ortaya çıkmaktadır.

Bahçelievler semtinde yaşayan mülakat katılımcıları parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarından sonra semtteki peyzaj öğelerinin azaldığını, konut bahçelerinin dönüşüm geçiren konutlarda azaldığını yada tamamen yok olduğunu, konutların fiziksel özelliklerinin bahçeli ev tipinden apartman tipine dönüştüğünü, semtteki hareketliliğin artmasını, ticarileşmenin artmasını, nüfusun artmasını, semtte popülasyon değişimini ifade etseler de katılımcıların 1'i semte olan aitlik ve bağlılık hislerinin değiştiğini ifade ederken 19 katılımcı kendilerini hala Bahçelievler'e ait hissetmekte ve semt ile aralarındaki bağlarının olduğunu düşünmektedir.

Yer kimliği kavramının kişiler üzerinde oluşmasını sağlayan unsurlardan biri de işaret öğeleridir. İşaret öğelerinin Bahçelievler semtinde tespiti amacı ile mülakat katılımcılarına, Bahçelievler'de imge-sembol olarak gördüğünüz yerler var mı? sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplar doğrultusunda hem günümüzde hem de geçmiş dönemde semtteki işaret öğeleri tespit edilmiştir. Semtin kendi sınırlarında ve yakın çevresinde birçok sembol olarak görülen yerler vardır.

Günümüzde işaret ögesi olarak görülen yerler: bahçeli-ev tipinde olan konutlar, Belpa, 7. Cadde (Aşkabat caddesi), 3. Cadde (Azerbaycan caddesi), 4. Cadde (Kazakistan caddesi), Başkent hastanesi, 7 kapı, Metin Oktay parkı, Anıtkabir, Milli kütüphane, Agora pastanesi, Pelikan pastanesi, Eser parkı, Bahçelievler pazar yeridir. Dönüşüm geçiren Bahçelievler semtinde sembol olarak görülen işaret ögelerinde de eksilmeler meydana gelmiştir. Geçmiş yıllarda işaret ögesi olarak görülen yerler: Arı sineması, Arı pastanesi, Şişman pastanesi, Kokteyl lokantası, Renk sineması, Mehtap sineması, Ulubatlı hasan ilkokulu bahçesi varlığını günümüzde koruyamayan fakat dönüşümden önce semtte sembol olarak görülen işaret ögeleridir.

1950’li yıllarda Bahçelievler semtinin Ankara ilinde tercih edilme nedenlerinden biri sinemalardır. Yapılan mülakat görüşmelerinde hemen her katılımcı Bahçelievler’in kapalı ve açık sinemalarını dile getirmektedir. Sinemaların varlığı Bahçelievler’i diğer semtlerden ayrılarak semtin tercih edilmesine neden olmaktadır. Sinemalar semtte işaret ve sembol olarak görülmekte ve dolayısı ile kullanıcılarda kimlik algısına olumlu yönde etki etmektedir. Sadece semtte konaklayan insanların değil Ankara’nın birçok semtinden insanların Bahçelievler semtine sinema için geldikleri öğrenilmiştir. Sonrasında açılan çeşitli pastaneler ile semtte şu anki kafe kültürü oluşmaya başlamıştır. 1970 yılında kurulan Bulka pastanesi ve 1075 yılında kurulan pelikan pastanesi günümüzde de varlığını sürdürmektedir (Bahçelievler,2019).

Bilinen yerlerin varlığını sürdürmesi, alışılmış yerleri, mekânları görme isteği ve o yerlere gidilip, görüldüğünde yaşanan hissiyatlar o bölge ile insan arasında kimlik algısını etkileyen faktörlerdendir. Bu yer kimliği algısının duygular ve hisler ile ilgili faktörlerindedir. Yer kimliği algısı insanların yer ile aralarında geliştirdikleri ilişki ile şekillenir. Zaman içerisinde değişim gösteren semt insanların o yeri yadırgamasına ve kimlik algılarının zedelenmesine neden olur.

Tablo 25’de gösterimi yapılan, kişilerin hafızalarında yer eden semtte kendileri için işaret ögesi olarak önemli olduğunu belirten bu konuda görüş bildiren katılımcıların 8’i semtte bulunan parkların kendileri için önemli olduğunu ifade etmektedir. Bu parklar: Eser parkı, Adnan Ötügen parkı, Metin Oktay parkıdır.

5 katılımcı ise sokakların önemli olduğunu belirtmektedir. Katılımcılar her sokağı önemli gördüklerini, kendi sokaklarını ve ağaç yoğunluğu fazla olduğunu düşündükleri sokakların kendileri için önemli olduğunu belirtmektedirler.

3 katılımcı ise semt ve çevresinde imge sembol olarak gördükleri işaret öğelerini belirtmişlerdir. Bu işaret öğeleri ise: Milli kütüphane, Sim dondurma, Takav sosyal tesisleri, Sağlık ocağı, Anıtkabirdir.

Katılımcılara Bahçelievler’de sevdikleri özellikler sorulmuştur. Katılımcıların 10’u semtteki sevdiği özellik olarak peyzaj öğeleri ve semtteki parkların varlığını ifade etmektedir. Katılımcılar semtte dik yokuşların olmaması bu nedenle parklarda ve sokaklarda rahatça yürüme imkânının olduğunu belirtmektedirler. Semtin peyzaj öğelerinin fazla olduğu hatta semtte bulunan ağaç varlığının meşhur olduğunu ifade eden katılımcılar kendilerini peyzaj öğelerinin varlığı sebebi ile şanslı görmektedir.

7 mülakat katılımcısı komşuluk ilişkileri ve semt esnafını sevdiklerini belirtmektedir. Katılımcılar semt esnafına güvendiklerini yeri geldiğinde evlerinin anahtarını dahi teslim ettiklerini, komşuları ile ilişkilerinde uzun süreli, yardımseverliğin olduğu, birbirlerine destek olduklarını ifade etmektedirler.

2 katılımcı semtteki hareketliliği sevmektedir. Semtte hareketlilik, gün içerisindeki insan sirkülasyonunun fazlalığı katılımcıların sevdiği bir özelliktir. Mülakat katılımcıları insanların enerjisinin hoşuna gittiği ve Bahçelievler’in hareketlilik nedeni ile canlı olduğunu ifade etmektedirler

Mülakat katılımcılarının 4’ü semtin konumunu sevmektedir. Bahçelievler konum itibari ile Ankara ili merkezi olan Ulus ve Kızılay’a yakındır. Anıtkabir’e komşu niteliğindedir. Çeşitli ticarethanelerin bulunması nedeni ile merkezi bir konum olarak görülmektedir. Çeşitli devlet ve özel hastanelere yakındır.

2 katılımcı semtin ulaşım sistemlerindeki çeşitliliği vurgulamaktadır. Metro ve Ankaray isimli raylı sistemli taşımacılık Bahçelievler semtinin çevresinde duraklarının varlığı ile semtteki ulaşım sistemi için önemli bir durumdadır. Semt içerisinde ve semtin çevresini kaplayan karayollarından Ankara’nın hemen hemen çoğu ilçe ve semtine otobüs ve dolmuş ulaşım sistemi mevcuttur. Büyükşehirlerde toplu taşıma ile istenilen yere tek vasıta ile gitmenin her semtte mümkün olmadığı durumu göz önüne alındığında Bahçelievler semti ulaşım sistemi ve çeşitliliği açısından oldukça iyi bir durumdadır.

4 katılımcı ise semti emniyetli olarak görmekte ve bu özelliğini sevmektedir. Semtte nüfus artışı ve yıllar içerisinde araba sahipliğinin de artışı ile sokaklar eskisi kadar güvenilir mekânlar olmaktan çıkmıştır. Mülakat katılımcılarının eski Bahçelievler’i anlatırlarken ki sözlerinden biri "*Apartmentdaki kadınlar (ben o zaman çocuktum annem, komşu teyzeler) çaya kahveye bahçeye inerdi. Biz bahçede pek olmazdık biz*

sokakta oluyorduk, sokakta oynardık genelde". Günümüzdeki semtlerde insanların rahatça çocuklarının sokakta oynamadığı özellikle de merkezi mahallelerde gözlemlenmektedir. Bahçelievler semti de sokak hayatında bu değişimi yaşayan semtlerden biridir. Tez çalışmasında yapılan gözlemlerin aksine mülakat katılımcıları ile yapılan görüşmelerde semtte kavga ve gürültü olmamasından dolayı 4 katılımcı semti emniyetli bulmaktadır.

Bahçelievler semtinde yaşanan insan sirkülasyonu, hastanelere yakınlığı ve konumu, ulaşım ağlarının çeşitliliği, komşuluk ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri ile kurulan sosyal çevre, semt esnafı ile olumlu ilişkiler, ihtiyaçlara erişimin kolaylığı, semtte kavga tarzı güvenlik hissiyatlarını zedeleyici durumların yaşanmaması, yokuşların olmaması ile yürüyüş, bisiklet sürme gibi aktivitelerin rahatlıkla yapılabilmesi, semtte ki park ve peyzaj öğelerinin varlığı mülakat katılımcılarının semti sevmesine ve bağlılık kurmasına, insanların semti sevmesine ve ikametlerinin devamlılığına neden olmaktadır.

Semtin katılımcıları tarafında tercih edilme nedenleri incelendiğinde ise: 4 katılımcı semtte bulunan parklar ve peyzaj öğeleri nedeni ile semti tercih etmektedir. Mülakat katılımcıları semtte bulunan peyzaj öğelerinin ve parkların kendileri için önemli olduğunu ve semtte ikametlerinin devamlılığının nedeni olarak peyzaj öğeleri ve parkların varlığını ifade etmektedirler.

Katılımcıların 6'sı semtteki komşuluk ilişkilerini sevdiği için Bahçelievler'i tercih etmektedir. Komşuluk ilişkileri kurulan arkadaşlıklar ve sosyal çevrenin varlığı semt sakinleri için sevilen bir özelliktir. Bahçelievler semti mülakat katılımcıları tarafından komşuluk ilişkilerinin devamlılığı nedeni ile mahalle kültürünün devam ettiği bir semt olarak algılanmaktadır. 2 katılımcı ise aile bireylerinin Bahçelievler semtinde ikamet etmesi nedeni ile semti tercih etmektedir.

2 katılımcı semtin konumu ve ulaşım sistemini beğenmeleri nedeniyle semti tercih ettiklerini ifade etmektedir. Semtin konumu ve ulaşım sistemlerinin çeşitliliği işyerlerine ulaşım, aile ve akraba ziyaretleri, kentin diğer semtlerinde yer alan aktivitelere erişim gibi çeşitli nedenlerden dolayı önemlidir.

8 katılımcının semtte anılarının olması ve Bahçelievler semtine alıştıkları için semti tercih ettikleri belirlenmiştir. Kişiler sette onlara rahatsızlık verici bir durum olmadığı takdirde alıştıkları, düzenlerinin olduğu yerden ayrılmak istememektedirler. Semtte güzel anıların varlığı kişiye orada güzel günlerinin geçtiği ve mutlu olduğu

hissiyatı verir ve böylece kişinin semtte ikametgâhının devamlılığı, semte bağlılığı ve semtte kimlik algısı oluşturmaya neden olur.

2 katılımcı semti ekonomik nedenlerle tercih etmektedir. Katılımcılar işlerinin semtte olmasından dolayı Bahçelievler semtini yaşamak için tercih etseler de tablo 27’de gösterimi yapıldığı bulgularda da belirtildiği üzere kişiler semti sevdiklerini iş nedenli olmasa da semtte yaşamak istediklerini ifade etmektedirler.

3 mülakat katılımcısı ise semtte ihtiyaçlara ulaşılabilirliği kolay olması nedeni ile Bahçelievler semtini tercih etmektedir. Gündelik ev ihtiyaçlarının, sağlık ile ilgili ihtiyaçların, giyim ihtiyaçlarının, eğitim gibi ihtiyaçların semtte karşılanabilmesi nedeni ile ihtiyaçlara ulaşılabilirliğin kolaylığı insanların yaşamlarını rahatlatmaktadır. Bu nedenle de semti tercih etmektedirler.

Bahçelievler’i Ankara’nın diğer mahallelerinden ayıran özellikleri mülakat katılımcılarına sorulmuştur. Katılımcıların 8’i peyzaj öğelerinin Bahçelievler’i diğer semtlerden ayrılmasındaki unsur olarak görmektedir. Katılımcılar semtte bulunan peyzaj öğelerinin Ankara’nın diğer semtlerinden daha fazla olduklarını düşünmelerini sağlamaktadır ve bu durumdan memnuniyetlerini bildirmektedirler.

6 katılımcı komşuluk ilişkilerini ifade etmektedir. Nüfusun artması bahçeli konut sahiplerinin ekonomik nedenlerle hayattayken veya vefatından sonra mirasçılarının konutun dönüşmesini istemeleri ile semtte meydana gelen dönüşüm, semtin kalabalıklaşmasına neden olmuştur. Kalabalıklaşan semtlerde insanların birbirlerini tanımaları ve iletişim kurmaları azalmaktadır. Bahçelievler semtinde yapılan mülakat görüşmelerinde komşuluk ilişkilerinin nispeten sürdüğü anlaşılmaktadır. Semtin kalabalıklaşması ve yeni semt sakinlerinin yerleşmesi ile eskisi kadar olmasa da günümüzde de komşuluk ilişkileri önemli olarak görülmektedir. Sadece apartmanlardaki komşular değil tanıdık esnaf veya tanıdık yüzler görmek semt sakinlerini memnun eden bir durumdur. Yapılan mülakat görüşmelerinden de anlaşıldığı üzere katılımcılar komşuluk ilişkilerinin sürmesinden mutluluk duymakta ve bu durum semte olan bağlılıkları ve kimlik algılarını olumlu yönde etkilemektedir.

Mülakat katılımcılarına Bahçelievler’i Ankara’nın diğer semtlerinden ayıran özellikler sorulduğunda 8 katılımcı Bahçelievler’in konumu ve ulaşım sistemini beğendiklerini ve diğer semtlere oranla daha iyi ve gelişmiş olduğunu belirtmektedir.

1 katılımcı Bahçelievler semtini diğer semtlerden daha güvenilir, emniyetli bulmaktadır. Semtte kavga olaylarının ve hırsızlık olaylarının pek sık yaşanmaması

katılımcıları psikolojik olarak güvende hissettirmektedir. Güvende hissetmeleri semte olan bağlılıkları ve kimlik algısı oluşturmalarında etkilidir.

6 mülakat katılımcısı Bahçelievler semtini ticari işletmeleri nedeni ile diğer semtlerden farklı görmektedir. Semtte bulunan çeşitli işletmelerin varlığı kişilerin Bahçelievler'i Ankara'nın diğer semtlerinden farklı görmelerine neden olmaktadır.

3 mülakat katılımcısı ise Bahçelievler semtinin nüfusun diğer semtlerden fazla olduğunu düşünmektedir. Konumu, ulaşım sistemleri çeşitliliği, ticarethanelerin varlığı, üniversitelere yakınlığından dolayı yurtların varlığı, konutların dönüşerek daha fazla daire sayısına sahip olan konutlar yapılması gibi etkenler semtin nüfusunun artmasına neden olmaktadır.

Dönüşüm geçiren Bahçelievler semtinin niteliklerinde değişimler meydana gelmiştir. Bahçelievler'de dönüşümün ve yer kimliği değişiminin gözle görünür en belirgin etkisi bahçeli evlerin apartmanlara dönüşmesidir. Bahçeli olarak niteliğini kaybeden konutlar kent dokusunun da değişmesine neden olmuştur.

Yıllar içerisinde Bahçelievler semtinde dönüşümün de dönüşümü yaşanmıştır. Bahçeli evlerden, bahçeli apartmanlara sonrasında da bahçeli apartmanlardan ülkemizin her kentinde yaygınca gördüğümüz bahçesi olmayan yer üstü veya yer altı otoparkı olan veya hiç otoparkı olmayıp inşaat alanının arttırıldığı apartmanlar kendini göstermektedir. Şekil 62'de Bahçelievler semtinde konut dönüşümleri gösterilmektedir.

Şekil 62: Bahçelievler konut dönüşümü aşamaları

Fiziksel dönüşüm, yer kimliği algısının kimi insanda yok olmasına kimi insanda ise değişmesine ve dönüşmesine neden olmaktadır. Apartmanlaşma ile birlikte peyzaj öğeleri azalmış, hava kalitesi düşmüş, konutların yola mesafesi azalmıştır. Bahçelievler semti özgünlüğünü yitirme tehlikesiyle karşı karşıya gelmiş ve inşa edilen yer kimliği algısı günümüze kalan birkaç örnek niteliğindeki konut haricinde

yitirmeye veya kimlik algısı değişimine neden olmuştur. Sürecin bu şekilde devam etmesi durumunda ise yer kimliği algısının tamamen yok olması kaçınılmazdır. Mekân, kimlik algısı üzerinde etkili olan bir faktördür, mekân kentsel dönüşüm geçirmeye başladığında kimliğinde dönüşmesine neden olmaktadır bu iki kavram arasındaki bağlantı geçirilecek değişim boyunca devam eder (Demirsoy,2006).

Günümüzde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projelerinin ortaya çıkardığı en belirgin sorunlardan biri de, kentin kimliğinde değişime neden olmalarıdır. Diğer bir ifadeyle bazı kentsel dönüşüm projeleri, kentin tarihi, kültürel ve kimliksel doğasına zarar vermektedir. Parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamaları da bütüncül ve kapsamlı bir plan dâhilinde yapılmadığından semte zarar vermektedir. Bahçelievler semtinde de bu duruma bir örnektir.

Çalışmanın hipotezi, 6306 sayılı kanunun etkisinde parsel bazlı kentsel dönüşüm Bahçelievler semtinde yer kimliğinin değişmesine neden olmuştur şeklindeydi. Yapılan literatür çalışmasında kentsel dönüşümün yöntem ve etkileri, yer kimliği algısı konulu çalışmalar incelenmiştir ve bu çalışmalar hipotezi doğrular niteliktedir. Bu çalışmada gözlem, inceleme, saha gezisi, derinlemesine mülakat görüşmeleri, Bahçelievler semt sakinleri ile yapılan informal görüşmeler ile Ankara ili Bahçelievler semti özelinde parsel bazlı kentsel dönüşüm ile semtte ne gibi değişiklikler meydana geldi ölçülmüştür. Değişen konut tipleri ve parsel içerisindeki inşaat alanlarının kapladıkları alan incelenirken semtte meydana gelen değişim ve dönüşümlerin yer kimliği algısı üzerindeki etkisi de belirlenmiştir.

BÖLÜM VIII

8. SONUÇ

Tez çalışmasında Ankara ili Bahçelievler semtinde gerçekleştirilen parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarının sonucunda kentsel çevreye etkileri ve kimlik algısına etkileri incelenmektedir. Gözlem, inceleme, literatür taraması ve semt sakinleri ile yapılan derinlemesine mülakat görüşmeleri ile parsel bazlı kentsel dönüşümün kentsel çevredeki ne gibi değişimlere neden olduğu ve katılımcılardaki yer kimliği algısındaki değişim ve bu kimlik algısındaki değişimlere neden olan etkenler incelenmektedir.

Cumhuriyetin ilanı ve Ankara'nın başkent ilan edilmesinin ardından Ankara ilinin diğer illerimize örnek olması amaçlanmıştır ve düzenli yapılaşma ve büyümesini sağlamak amacı ile ilk imar planı Lörcher planıdır (Cengizkan, 2002). Fakat Lörcher planı uygulanamamıştır. Nispeten uygulanabilen ilk imar planı Herman Jansen'e tasarlatılmıştır. Jansen aynı zamanda istek üzerine Bahçelievler semti planını da tasarlamıştır. Jansen'in bahçeli evler tasarısı oda sayısındaki artış, bodrum alanı, büyüyen inşaat alanı gibi değişiklikler yapılsa da büyük ölçüde uygulanmıştır.

Çankaya ilçesine bağlı Bahçelievler semti Türkiye'deki ilk bahçeli - ev konut uygulamasıdır. Kooperatif aracılığı ile yapılan konutlar ise Türkiye'nin ilk kooperatif uygulamasıdır (Tekeli ve İlkin,1984). 1934 yılında kurulan Bahçelievler yapı kooperatifi ve ardından çeşitli kooperatiflerin bölgede yer alması ile Bahçelievler semti oluşmuştur. Şekil 9'da kooperatiflerin isimleri ve yılları gösterilmektedir. Bahçelievler'in tez çalışmasında saha çalışması olarak seçilme nedeni ise, eski bir yerleşim yeri olması beraberinde hem kimlik değerleri, hem mirası değeri, hem de cumhuriyet döneminden itibaren kentte meydana gelen çoğu değişimden etkilenmesidir. Tez çalışmasında yıllar içerisinde dönüşen ve dönüşmeyen yapılar incelenmiştir.

Ankara ili Bahçelievler semtinde, parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamaları yıllar içerisinde çıkartılan yasalar ile semtte kendini göstermiş ve günümüzde de dönüşüm uygulamaları devam etmektedir. Son olarak 2012 yılında çıkartılan Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile semtte parsel bazlı dönüşüm uygulamaları hız kazanmıştır.

Kendine özgü bahçeli ev tasarımıdaki semt yıllar içerisinde değişen kanunlar ve mülk sahiplerinin istekleri ile birlikte bahçeli konutlar apartman tipi yapılaşmaya dönüşmüştür. Dönüşümün parçacıl olarak farklı yıllarda dönüşmesi yapılan konutların farklı özelliklerinin olmasına neden olmuştur. Günümüzde Bahçelievler semtinde dört farklı konut tipi incelenmiştir. Bu konutlar; nadirde olsa mimari miras niteliği taşıyan bahçeli konutlar, bahçeye ayrılan kısımları eskiye oranla azalmış olmasına rağmen korunabilen konutlar, yan ve arka bahçeler inşaat alanına dâhil edilmiş ve ön bahçesi açık otopark olarak kullanılan konutlar, yan ve arka bahçeler garaja ayrılmış ön bahçe az da olsa korunan konutlar olarak sınıflandırılmıştır. Bu durum Bahçelievler'in sadece fiziksel olarak değil sosyal olarak da yer kimliği olgusunda değişim ve dönüşümüne neden olmaktadır.

Yer kimliği, bir yerin diğer yerlerden ayrılmasına neden olarak o yerin kendine ait özellikleri ile değerlendirilerek zihinlerde kalmasına neden olur. Fakat bu özellikler zaman içerisinde yapılan dönüşümler ile zihinden silinirse o zaman yer kimliksizleşir ve diğer yerlerden bir ayrımı kalmaz sıradanlaşır.

Bahçelievler semtinde yer kimliği algısının değişim ve dönüşmesindeki nedenler incelendiğinde ise, 1950'li yıllar öncesinde Türkiye'de köylerden kentlere yoğun göçler olmamasına rağmen Ankara'nın başkent olmasının etkisi ile diğer şehirlerimizden istisnai bir şekilde yoğun göç alımları yaşanmıştır. Yaşanan bu göç olayları ile nüfus hızlı bir şekilde öngörülen düzeyin üzerine ulaşmasından dolayı Ankara'da konut sıkıntısı yaşanmaya başlamıştır.

Ankara ilinde kent nüfusunun artması ile yaşanan konut ihtiyacı insanların tek parselde çok katlı yapılaşmaya yönelmesine neden olmuştur. 1965 yılında çıkartılan kat mülkiyeti kanunu ile birlikte tek parsel içerisinde bulunan konutların birbirinden bağımsız mülkiyet hakkı kanunen tanınmış oldu. Tek parsel içerisinde birden fazla mülk sahipliğine sağlanan olanak kentlerimizdeki apartman şeklindeki konut alanlarının tüm kentlerimizde yaygınlaşmaya başlamasına neden olmuştur (Keleş ve Duru,2008).

Mülkiyet kanunu ve yapılan imar planları ile verilen katlardaki artış izinleri yap-satçı olarak isimlendirilen küçük sermayeli müteahhitlerin oluşmasını sağlayan en önemli etkenlerdir.

1982 anayasasında konut hakkı vurgulanmakta ve anayasaya göre devlet konut ihtiyacının karşılanması için gerekli uygulamaları yapması gerekliliği belirtilmiştir (Çoban,2012). 1984 yılında ise Toplu Konut Fonu ve TOKİ kurulmuştur.

2000'li yıllara kadar kooperatifler konut üretiminde ön planda iken 2000'li yıllarda yüksek sermayeli ve büyük ölçekli farklı fonksiyonları içerisinde barındıran konut projeleri, kapalı siteler, ticari fonksiyonları da içerisinde bulunduran rezidanslar, TOKİ konutları ve kentsel dönüşüm projeleri ön plandadır.

Kentsel dönüşüm, zaman içerisinde yıpranmış kent bölgelerinin onarılarak insanların refah seviyesini arttırmayı amaçlayan bütüncül ve farklı fonksiyonları içerisinde barındıran tarihi, kültürel, ekonomik, fiziksel, çevresel, kimliksel unsurlara dikkat ederek tasarlanması gereken uygulamalardır. Kentsel dönüşüm uygulamaları gerçekleştirilirken kentsel yenileme, soylulaştırma, kentsel koruma, yeniden canlandırma, kentsel iyileştirme yöntemleri uygulanabilmektedir. Kentsel dönüşüm uygulanacak alanın özelliklerine, potansiyellerine göre uygun yöntem seçilerek uygulanmalıdır.

Zaman içerisinde yıpranan ve dönüşüm geçiren yapıların, yıpranmasındaki en büyük etkenlerden birisi afetlerdir. Afetlerdeki yıkıcı etkileri yaşamamak için öncesinde tedbirler alınması gereklidir. 2012 yılında 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. Kanunun amacı "*riskli yapılar ile riskli alan ve rezerv yapı alanlarının tespitine, riskli yapıların yıktırılmasına, yapılacak planlamaya, dönüştürmeye tabi tutulacak taşınmazların değerinin tespitine, hak sahibi olacaklarla yapılacak anlaşmaya ve yapılacak yardımlara, yeniden yapılacak yapılara ve 6306 sayılı Kanun kapsamındaki diğer uygulamalara ilişkin usul ve esasları belirlemektir*".

6306 sayılı kanun kapsamında üçüncü madde gereğince; konutta yaşayan hak sahiplerinin istekleri veya yapının can sağlığını tehdit edici niteliklerinin varlığı bulunmasından dolayı gelen talepler doğrultusunda yapının riskli olup olmadığı kanunun görevlendirdiği kurum ve kuruluşlarca tespit edilir. Yapının dönüşüme girmesini istemeyen hak sahipleri on beş gün içerisinde itiraz etme hakkına sahiptir.

Beşinci madde gereğince; dönüşüm geçirecek olan yapının yıkımı için hak sahiplerine anlaşmaya varıldığında en az altmış gün süre verilir ve geçici konut, işyeri

veya kira yardımı yapılır. Yapının riskli olduğu tespit edilmiş ve yapı dönüşüm sürecine girmemişse bakanlık tarafından yıkılır veya yıktırılır.

Altıncı madde gereğince; riskli görülen yapılarda hak sahiplerinin üçte ikisinin dönüşümü istemesi yapının dönüşmesi için yeterlidir. Üçte birlik kısımda yer alarak dönüşüm istemeyen hak sahiplerinin mülkünün maddi değeri Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenir, açık arttırma usulü ile satılır veya bakanlığa veya bakanlıkça uygun görülen TOKİ veya idarelere devredilir.

Kanunda yer alan riskli yapı kavramı parsel bazlı kentsel dönüşümün yapılabilmesine olanak tanımaktadır (Taşçı ve Ünverdi,2020). 6306 sayılı kanunu günümüzdeki uygulamaları kanunun çıkarılış amacından sapmalar göstermektedir. Bahçelievler semtinde parsel bazlı kentsel dönüşüm ile apartmanların katları yükseltilmiş parsel içerisindeki bahçe alanları bazı uygulamalarda yok olmuş bazı uygulamalarda ise yok denilebilecek kadar azaltılmıştır. Parsel, bina bazında dönüşümler uygulansa da etkisi semtleri, kentleri etkilemektedir. Bahçelievler semtinde de kapsamlı ve bütüncül bir dönüşüm değil parçacıl parsel bazında, bina bazında dönüşümler uygulanmıştır. Bu durum ise semtte fiziki ve sosyal değişimlere neden olmuştur.

Konutunun dönüşmesini isteyen mülk sahipleri yap-satçı adı verilen küçük sermayeli müteahhitlerle anlaşarak dönüşüm sürecini başlatmaktadır. Çıkılan kat veya katlardaki daireler karşılığında müteahhitler parsel içerisindeki yapının dönüşümünü gerçekleştirmektedir. Kat sayısının artışı ile yapıdaki hane sayısı da artmaktadır ve semtin nüfusunda artış görülmektedir. Bütüncül planla dâhilinde yapılmayan dönüşümde plansız nüfus artışı gerçekleştiğinden semtteki altyapının yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Okullarda, sağlık kuruluşları, yeşil alanlar gibi sosyal alt yapı unsurları semtte yetersiz kalmaktadır.

Parsel bazlı dönüşüm nedeni ile sosyal değişimler incelendiğinde ise semt bütünlüğünde bozulmalar meydana gelmektedir bu bozulmalar kentin yer kimliği algısının değişimine yol açmıştır. Parsel bazlı dönüşümle değişen semtin fiziksel özellikleri ve nitelikleri, sembol olarak görülen işaret öğeleri ve değişen yapılar yer kimliği algısının değişmesine, dönüşmesine neden olmaktadır. Dönüşen yapılar semtteki kullanıcıların belleklerindeki anılarda yaşanmışlıklarda, aitlik ve bağlılık hissiyatlarında ve komşuluk ilişkilerinde değişimler meydana getirmiştir. Semt kimliği algısı böylece değişmiştir.

Kimlik kişinin, nesnenin veya yerin benzerlerinden ayrılmasını sağlayan özelliklerdir. Her yerin kişilerin belleklerinde istemsizce tanımladıkları bir kimlik algısı bulunmaktadır.

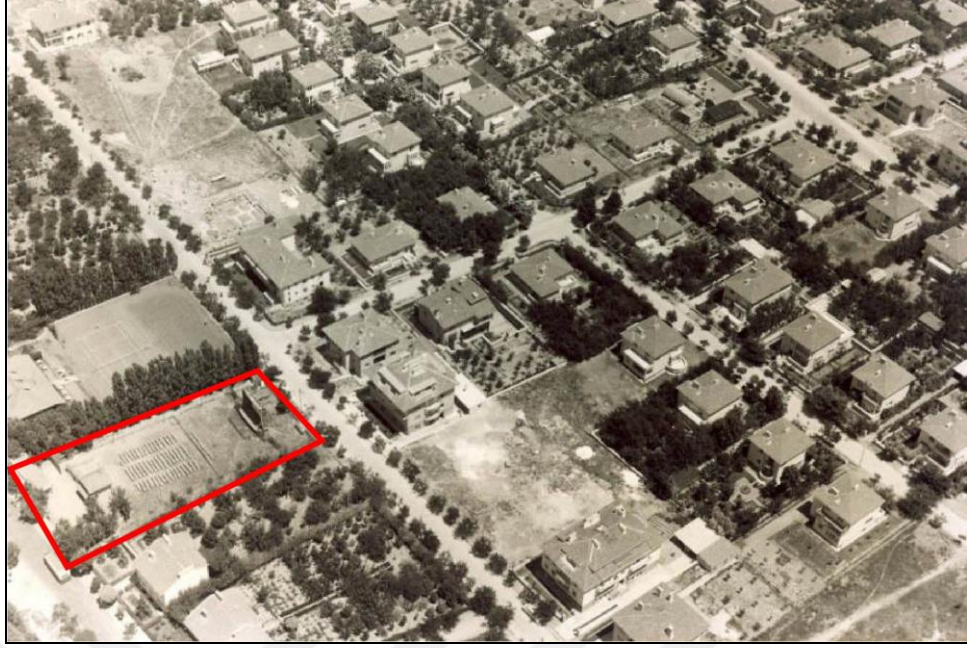
Yapılan literatür taramasında yerin fiziksel özellikleri ile, niteliği ile, işaret ögesi olarak görülen sembolleri ile, yaşanmışlıklar ve anılarla, o yere aitlik hissiyatının olması ile, iklim ve kültür öğeleri ile insanların o yerdeki kimlik algılarının oluştuğuna dair veriler incelenmiştir. Tez çalışmasının Ankara ili Bahçelievler semti özelinde incelediği yer kimliği algısında ise dönüşüm ve komşuluk ilişkileri kavramlarının da kimlik algısına olan etkileri incelenmiştir.

Birden çok hane'nin yaşam alanı olan apartmanların kentsel çevreye etkileri nüfus artışı, altyapıda yetersizlikler, güvenlik, peyzaj öğelerinin azalması, inşaat alanının artması, betonlaşma, ticarileşme olarak incelenmiştir. Yapılan derinlemesine mülakat görüşmeleri ile Bahçelievler semt sakinlerinin parsel bazlı kentsel dönüşümün çevreye etkileri ve kimlik algıları üzerindeki etkisi ölçülmesi amaçlanmıştır.

Derinlemesine mülakat görüşmeleri ve yapılan informal görüşmeler sonucunda, semtte sadece parsel içerisinde bulunan peyzaj öğelerinin değil kamusal alanlardaki peyzaj öğelerinin de bina önüne yapılan açık otoparklar veya garaj çıkışına denk gelen ağaçların kesilmesi ile azaldığı bilgileri edinilmiştir.

Semt ticarileştiği fakat Bahçelievler'in tanınırlığını arttıran, Ankara'nın diğer semtlerinden Bahçelievler'e insanların geliş nedeni ve sembol olarak görülen Bahçelievler semtinin kimlik unsurlarından biri olan, açık hava sinemaları; Gümüş sineması, 7. Cadde (Aşkabat Caddesi), üzerinde apartmanın teras katında olduğu ifade edilmektedir (URL-14). Zevkli sinema, sadece Bahçelievler halkının değil Ankara halkının da oldukça ilgi gösterdiği yaz aylarında oldukça kalabalık olan açık hava sineması 3. Cadde (Azerbaycan Caddesi), üzerinde bulunmakta ve şekil 63'de görülmektedir. Mehtap sineması, Çankaya belediyesinin Bahçelievler kitabında 7. Cadde (Aşkabat Caddesi) üzerinde apartmanın teras katında olduğu ve 1955-1960 yıllarında çok gidilen bir sinema olduğu ifade edilmektedir. Açık hava sinemaları günümüze kadar varlığını sürdürememiştir.

Şekil 63: 1953 yılı Bahçelievler açık hava sineması (Zevkli sinema)

Kaynak: URL-11

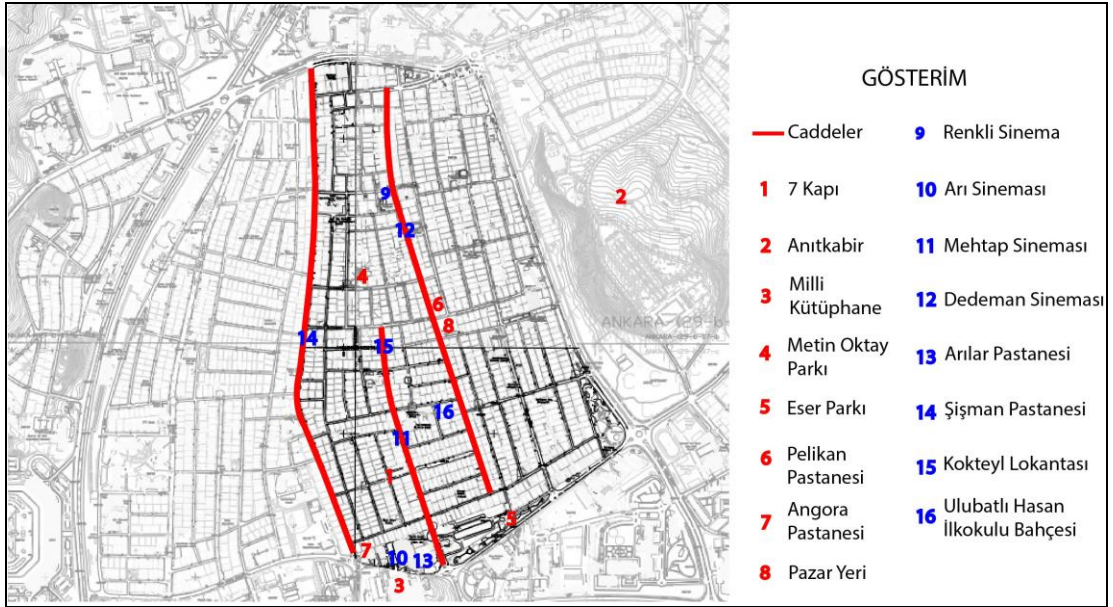
Bahçelievler semtinde açılan kapalı sinemalar ise; 3. Cadde (Azerbaycan Caddesi), üzerinde bulunan Renkli sinema, Milli kütüphanenin karşında bulunan dönemde sadece Bahçelievler'in değil Ankara'nın en büyük ve kapsamlı sineması olan Arı sineması, 3. Cadde (Azerbaycan Caddesi), üzerinde bulunan Dedeman sineması sonrasında restore edilerek sinema10 veya On sineması olarak bir süre faaliyet vermiştir. Kapalı sinemalardan ise günümüzde sadece Büyülü Fener sinemasının faal olduğu bilinmektedir.

Dönüşüm sırasında inşaat alanı artarak bahçelerin yerinin konut alanına katıldığı, açık ve kapalı otoparklar haline çevrildiği bilinmektedir. Eski bahçeli evlerdeki meyve ağaçları küçük ölçekli sebze bahçeleri ve sosyalleşmek için kullanılan peyzaj alanları betonlaşmıştır. Binalara yapılan açık ve kapalı otoparklar semtteki park sorunu ve trafik sorununa çözüm olmamıştır. Sokaklardaki trafik problemi ve nüfustaki artış ebeveynlerin çocuklarını rahatlıkla yalnız sokağa çıkartamamasına neden olmuş ve bu durum Bahçelievler semtinde geçmiş yıllarda her yaştan bireyin aktif olarak kullanılan sokak hayatının ve kullanımının da değişmesine neden olmuştur.

Semtte uzun yıllar yaşanılması, anılar biriktirmeye, alışkanlıklar edinmeye, aitlik hissiyatına, yaşanmışlıkların oluşmasına, sosyal çevrenin oluşmasına ve komşuluk ilişkilerinin devamlılığına neden olmaktadır. Bu etkenlerde semte bağlılık ve yer kimliği algısının yaşatılması için etkili faktörlerdir.

Alışılmış yerleri görmek alışılan sokaklarda parklarda vakit geçirmek insanlardaki aidiyet ve o yerdeki kimlik algısının sürdürülebilirliğini etkilemektedir. Semtte sembol olarak görülen işaret öğelerinin bir kısmının günümüzde de varlığını sürdürmesi insanlardaki yer kimliği algısının devamlılığını pozitif yönde etkileyen unsurlardır. Bahçelievler’de sembol olarak görülen ve günümüzde de varlığını koruyan mekânlar ise; Anıtkabir, Milli kütüphane, Aşkabat caddesi, Azerbaycan caddesi, Kazakistan caddesi, 7 kapı, Metin Oktay parkı, Eser parkı Angora pastanesi, Pelikan pastanesi, Bahçelievler Pazar yeridir.

Şekil 64: Bahçelievler semti günümüz ve geçmiş dönemlerdeki imge sembol olarak görülen işaret öğeleri

Şekil 64’de Bahçelievler semtinde günümüzde ve geçmiş dönemlerde işaret öğesi olarak görülen yerlerin gösterimi yapılmaktadır. Caddeler günümüzde de geçmiş dönemlerde de işaret öğesi olarak belleklerde yer almıştır. Caddelerin gösterimi kırmızı şerit ile yapılmaktadır. Kırmızı numara gösterimleri günümüzdeki işaret öğeleri isimleri ve konumlarını ifade etmektedir. Mavi numara gösterimleri ise geçmiş dönemde olup günümüzde varlığını koruyamamış fakat zihinlerde yer alan Bahçelievler semtinde bulunan işaret öğesi olarak ifade edilen yerlerin isimleri ve konumlarını belirtmektedir.

Gözlem, inceleme, derinlemesine mülakat görüşmeleri ve semt sakinleri ile yapılan informal görüşmeler ile Ankara ili Çankaya ilçesi Bahçelievler semti özelinde

parsel bazlı kentsel dönüşüm faaliyetlerinin semtte meydana getirdiği çevresel etkileri ve kişiler üzerindeki yer kimliği algısına etkileri saptanmıştır.

Bahçelievler semt kimliği tamamen yok olmasa da kişilerin belleklerinde kimlik algısı dönüşmekte ve değişmektedir. Semtin fiziki olarak değişmesi ve dönüşmesi kimliği etkileyen en önemli unsur halini almaktadır. Bahçeli ev'in bahçesi dönüşmüşse kimliğinin de dönüşmesi kaçınılmaz olmaktadır. Zaman içerisinde semtin fiziksel özellikleri birkaç bahçeli ev örneği haricinde değişse de semtte kimlik algısını etkileyen unsurların halen olduğu belirlenmiştir. Bu unsurlar sokaklardaki ve parsellerdeki peyzaj öğeleri, komşuluk ilişkileri, semtte uzun yıllardır varlığını koruyan parklar, anılar, kişilerin aitlik ve semte olan bağlılık hisleridir. Bu unsurlar semtin yer kimliği algısının olmasına neden olmaktadır.

Günümüzde yer kimliği algısı kaybolmamıştır, bitmemiştir. Fakat Hermann Jansen'in planladığı bahçeli evler değişmiştir. Günümüzde Bahçelievler semtinin kimliği eskisi kadar güçlü değildir. Gelecekte Bahçelievler semtinin kimlik algısının kaybolmaması için parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamalarında konut parsellerindeki peyzaj öğelerinin ve sokaklardaki peyzaj öğelerinin korunmaması durumunda, semtin kimlik algısının tamamen yok olmasına ve Bahçelievler semtinin sıradan, bir özelliği olmayan, Türkiye'nin birçok semtinde ve Ankara ilinde sonradan gelişim gösteren semtlerden bir farkı kalmayacağı için tek tipleşen bir hal alması kaçınılmaz olacaktır. Bu durumda semtin kimliksizleşmesine neden olacak ve Bahçelievler'in kimliği yalnızca anılarda kalacaktır. Oysaki Bahçelievler semti cumhuriyetin kuruluşundan itibaren varlığını koruyan, değerleri olan, korunması gereken ülkemizdeki nadide semtlerimizden biridir.

Tez çalışmasında uzun süredir yaşayan semt halkına erişim sağlanabilmiştir. Dönüşüm nedeniyle semtten taşınan ve konutu bahçeli ev tipindeyken apartman tipi konuta dönüşen kişilerle derinlemesine mülakat görüşmeleri de yapılabilmektedir.

Derinlemesine mülakat görüşmelerinde koronavirüs salgın tehdidi nedeni ile mülakat katılımcılarının bazıları tedirginlik yaşamış ve çok ayrıntılı cevaplar alınamayan mülakat katılımcıları olmuştur.

Gelecekte bu tez çalışmasından da faydalanarak oluşturulabilen çalışmalar Bahçelievler semtinde meydana gelen kentsel dönüşümün çevreye olan olumsuz etkilerinin nasıl azaltılabileceği yönünde olabilir.

6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun" ile yapılan parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamaları kentlerimizde kendini

göstermektedir. Bahçelievler, parsel bazlı kentsel dönüşüm uygulamaların fazlaca yapıldığı bir Ankara semtidir. En ideal koşulda yapı stoğu yenilenmelidir fakat yenilenme kontrolsüz ve parçacıl değil semtin yerel özellikleri dikkate alınarak, yer kimliği korunarak, o yerde yaşayan kişilerin katılımı ile bütüncül ve uzman kişilerce planlanmalıdır. Gelecekte bu tez çalışmasından da faydalanarak Bahçelievler semti ve ülkemizdeki tüm kentlerimizde yer kimliği algısının yok olmaması için alınabilecek önlemler üzerine çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AKKAR Müge (2006), "Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye", *Planlama Dergisi*, Sayı 2, ss.29-38.
- AKKOL Mümtaz Levent (2019), "Kentleşme ve Çevre Sorunları" ss.63-82.
- ALKAN Leyla (2014), "1980 Sonrası Konut Politikalarının Mekânsal Yansımaları: Ankara Örneği", *İdealkent dergisi*, Sayı 12, ss. 103-131.
- ALTABAN Özcan (1998), "Cumhuriyet'in Kent Planlama Politikaları ve Ankara Deneyimi", *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, ss.41-64.
- ALTMAN Irwin ve LOW Setha (1992), "Place Attachment A Conceptual Inquiry", *Place Attachment*, Plenum Press, New York, ss. 1-12.
- ARLI Alim (2005), "Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Şehirleşme Ve Gecekondu Araştırmaları", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 6, ss. 283-352.
- ARSLAN Hakan (2014), "Türkiye'nin Kentleşme Sürecinde Konut Politikalarının Evrimi", *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Şubat 2014, Sayı 40, <http://www.akademikbakis.org>, ET. 26.02.2022.
- ATAÖV Anlı ve OSMAY Sevin (2007), "Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım", *METU JFA*, Cilt 24, Sayı 2, ss. 57-82.
- ATAŞ Murat (2015), *Kentsel Dönüşüm Sürecinde Oyuncular, Söylemler Ve Eylemler: Küçükçekmece Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- AYDIN Faruk (2013), *Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi "6306 Sayılı Yasa" İstanbul Esenler Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- AYTEN Sevim Seyhan (2011), *Kapalı Sitelerin Sosyal Ve Mekansal Yapısının Ankara Örneğinde İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- BALAMİR Murat (1975), “Kat Mülkiyeti ve Kentleşmemiz“, *ODTÜ, Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, ss. 295-318.
- BALTACI Ali (2018), “Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme“, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, ss. 231-274.
- BAŞARAN Hayati ve ZEYREK Ayten Esra (2016), “Türkiye’nin Ekonomik Ve Toplumsal Gelişmişliğinde Toplumsal Dayanışma Uygulamaları Ve Kooperatifçilik“, *2. International Congress on Applied Sciences : Migration, Poverty and Employment*, ss.29-37, Konya.
- BAYRAKTAR Nuray ve AYHAN Elif Selena ve BAHAR Didem (2014), *Sivil Mimari Bellek Ankara 1930-1980*, Vekam yayın, Ankara.
- BELGE Rauf (2018), “Denizli Kent Kimliğini Oluşturan Coğrafi Öğeler“, *Ege Coğrafya Dergisi*, Cilt 27, Sayı 2, ss. 167-181.
- BİLGE UYSAL Fulay (2020), “Eğlence Kültürünün Değişiminin Mekana Etkisi: Ankara – Bahçelievler, Aşkabat Caddesi Üzerinden İncelenmesi“, *Social Science Development Journal*, Cilt:6, Sayı 23, ss.27-43.
- BİLSEL Güven (2008), “Kent ve Kentli Kültürü, Kimlik Sorunsalı, Yaşanılabilir Kentsel Mekân ve Ankara üzerine“, *Kent Araştırmaları Dergisi*, ss.1-15.
- BOTT Suzanne, CANTRILL James ve MYERS Olin (2003), “Place and the Promise of Conservation Psychology“, *Research in Human Ecology*, Cilt 10, Sayı 2, ss.100-112.
- BOYRAZ Zeki ve HOŞ Bekir Yüksel (2014), “Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları“, *Türkler Dünyası Dergisi*, Cilt 6, Sayı 3, ss. 45-63.
- CANTER David (1977), *The Psychology of Place*, Palgrave Macmillan, Londra.
- CARTER Phillip ve BROOKMCLLROY (2013), *Main Street Urban Design Guidelines*, Cambridge, Ontario.

- CENGİZKAN Ali (2002), *Prof. Dr. Ali Cengizkan*, <https://blog.metu.edu.tr/alic/books/page/2/>
- ÇAKIR Sabri (2011), “ Türkiye’de Göç, Kentleşme/Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar“, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi SDU Faculty of Arts and Sciences Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 23, ss. 209-222.
- ÇERÇİ Serpil (2012), “Geçmişten GÜNÜMÜZE ÇEVRESEL Kalite Değişiminin Çeşitli PARAMETRELERLE İrdelenmesi”, *Niğde Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, ss. 66-74.
- ÇİFTÇİ Mertkan (2010), *Kent Morfolojisi Bağlamında İmar Gelişiminin İncelenmesi Başakşehir İlçesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ÇOBAN Aykut (2012), ”Cumhuriyetin İlanından Günümüze Konut Politikası”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 67, Sayı 3, ss. 75-108.
- DAŞKIRAN Filiz ve AK Duygu (2015), “6306 Sayılı Kanun Kapsamında Kentsel Dönüşüm”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 13, Sayı 3, ss.264-288.
- DEMİREL Dilek (2018), *Kentsel Dönüşüm*, Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- DEMİRSOY Sami Mustafa (2006), *Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi (Lübnan-Beyrut-Solidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi)*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- DUR Muhammed (2015), *Kentsel Dönüşümün Sosyo-Kültürel Dinamikleri: Konya Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- ELGİN, Fatma Ceylan (2008), *Kentsel Dönüşüm Projelerinde Kullanıcı Katılımının Önemi-Pangaltı Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

ERKAN Hüseyin ve SEYLAM Gökşin ve YAŞAYAN Ahmet (2013), "Arazi Yönetimi Terimleri Sözlüğü Geliştirilmiş II. Baskı. [Elektronik Sürüm]", TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Ankara.

ERYAZICIOĞLU Erdem, MARKOÇ İlkin (2014), "Kentsel Kimlik Ve Kentsel Projeler Bağlamında Kimliksizleşme Sorunu, İstanbul Örneği", https://www.academia.edu/7968879/KENTSEL_K%20ML%20K_VE_KENTSEL_PROJELER_BA%20ELAMINDA_K%20ML%20KS%20ZLE%20EME_SORUNU_%20STANBUL_%20%20ET.26.02.2022

EŞKİNAT Rana (2012), "Türk İnşaat Sektöründe (TOKİ'nin) Yeri Ve Etkisi" *Konferans, Econ Anadolu 2011 Post Crisis Dynamics*, ss.159-172, Eskişehir.

EVİN Hakan (2021), "Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Adıyaman Örneği" *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 37, ss. 292-328.

GERAY Cevat (2000), "Şehirciliğimiz ve Ankara", *Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi*, Sayı 409, ss.10-16.

GERSON Kathleen, Stueve Ann, ve Fischer Claude (1977), "Attachment to Place", *Networks and Places : Social relations in the urban setting*, New York ss. 139-161.

GÖKÖZKUT Burcu (2016), *Kentsel Dönüşüm Projelerinin Sosyo-Mekânsal Analizi: Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

GÖLÇÜK Müjgan (2007), *Kentleşme Sürecinde Akrabalık Ve Komşuluk Kültürü (Afyonkarahisar Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

GÖRÜN Mustafa ve KARA Mustafa (2010), "Kentsel Dönüşüm Ve Sosyal Girişimcilik Bağlamında Türkiye'de Kentsel Yaşam Kalitesinin Artırılması", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, ss.141-164.

- GÜNEŞ Serap (2014), *Kentsel Dönüşümde Kentsel Haklar Ve Soylulaştırma: İstanbul Şerifali Çiftliği Bölgesi İmar İskân Evlerinde Yapılan Niteliksel Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- GÜZEY Özlem (2012), "Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Neo-Liberal Kent Politikaları, Yeni Kentsel Aktörler Ve Gecekondu Alanları " *İdealkent Dergisi*, Sayı 7, ss. 64-73.
- HAUGE Åshild Lappegard (2007), "Identity and Place: A Critical Comparison of Three Identity Theories", *Mimarlık Bilimi İncelemesi* Cilt 50 Sayı 1, ss.44-51.
- HERNANDEZ Bernardo ve HİDALGO Carmen (2001), "Place Attachment: Conceptual And Empirical Questions", *Journal of Environmental Psychology*, Sayı 21, ss. 273-281.
- HERNANDEZ Bernardo, HİDALGO Carmen, LAPLACE Esther ve HESS Stephany (2007), "Place attachment and place identity in natives and non-natives", *Journal of Environmental Psychology*, Sayı 27, ss. 310-319.
- İŞİK Şevket (2005), "Türkiye'de Kentleşme Ve Kentleşme Modelleri", *Ege Coğrafya Dergisi*, Cilt 14, ss. 57-71.
- İLKME Murat (2008), "Kentsel Dönüşüm ve Bursa Raporu", TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi, ss.1-41.
- KARAASLAN Çiğdem (2010), *Tarihi Kentlerde Kimliksizleşme Sorunu Ve Bir Çözüm Yolu Olarak Kentsel Canlandırma Projeleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KELEŞ Ruşen (2004), "Kentsel Dönüşümün Tüzel Altyapısı", *Mimarist Dergisi*, Cilt 4, Sayı 12, ss. 73-75.
- KELEŞ Ruşen ve DURU Bülent (2008), Ankara'nın Ülke Kentleşmesindeki Etkilerine Tarihsel Bir Bakış, *Mülkiyet Dergisi*, Cilt 32, Sayı 261, ss. 27-44.
- KNEZ Igor (2005) "Attachment And Identity As Related To A Place And Its Perceived Climate", *Journal of Environmental Psychology*, Cilt 25 Sayı 2, ss. 207-218.

KURBAN Rabia (2019), *Parsel Bazında Kentsel Dönüşümün Alışveriş Caddelerine Etkileri: Bağdat Caddesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

KURT Gülay (2014), *Yerinde Ve Katılımcı Dönüşüm İçin Ada bazlı Uygulamalar: Kâğıthane Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Mühendislik Ve Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

KUYUCU Tuna (2018), "Türkiye’de Kentsel Dönüşümün Dönüşümü: Kurumsal Bir Açıklama Denemesi", *İdealkent Dergisi*, Cilt 9, Sayı 24, ss. 363-386.

LYNCH Kevin (2015) *The Image of The City*, İkinci Basım, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, ss. 4-62.

LYNCH Kevin (1960) *The Image Of The City* https://www.miguelangelmartinez.net/IMG/pdf/1960_Kevin_Lynch_The_Image_of_The_City_book.pdf ET.26.02.2022

MANZO Lynne ve PERKINS Douglas (2006), "Finding common ground: the importance of place attachment to community participation and planning", *Journal of Planning Literature*, Cilt 20, Sayı 4, ss. 335-350.

NAJAFİ Mina ve SHARİFF Mustafa Kamal Bin Mohd (2011). "The concept of place and sense of place in architectural studies", *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Humanities and Social Sciences*, Cilt 80, Sayı 8, ss. 1054-1060.

NİKOLOPOULOU Marialena, BAKER Nick ve STEEMERS Koen (2001), "Thermal Comfort İn Outdoor Urban Spaces: Understanding The Human Parameter", *Solar Energy*, Cilt 70, Sayı 3, ss. 227-235.

OKTAY Derya (2011), " Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış ", *İdealkent Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3 ss. 8-19.

OĞAN Okan ve YASAK Üzeyir (2020), " Küreselleşme Bağlamında Mekânsal Kent Kimliği Ve Markalaşmanın Kent Turizmine Etkisi ", *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı 74, ss.97-105.

- OĞURLU İdris (2014), “Çevre- Kent İmajı - Kent Kimliği- Kent Kültürü Etkileşimlerine Bir Bakış”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, Cilt 13, Sayı 26, ss. 275-293.
- ÖZDEMİR Selman (2020), ”6360 Sayılı Kanun Kapsamında Köyden Mahalleye Dönüşen Alanlardaki Yapıların Ruhsatlandırılmış Sayılması”, *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt 78, Sayı 2, ss. 37-75.
- ÖZDEN Pelin Pınar (2010), ”Türkiye’deki Kentsel Dönüşüm Politikaları ve Uygulamalarına Eleştirel Bir Bakış”, Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- ÖZKAN Selcen (2018), ”Başkent Ankara’nın Kentleşme Sürecinde Konut Sorunu”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, Cilt 7, Sayı 20, ss. 383-424.
- ÖZLÜER Ilgın (2018), ”İmar Barışı Düzenlemesine Hukuki Bir Yaklaşım”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 2, ss. 313-340.
- PROSHANSKY Harold ve FABIAN Abbe (1987), ”The development of place identity in the child”, *Space for Children*, New York: Plenum Press.
- PROSHANSKY Harold, FABIAN Abbe ve KAMINOFF Robert (1983). Place identity: Physical World Socialisation of the Self, *Environmental Psychology Dergisi* Cilt 3, Sayı1, ss.57-83.
- RAPOPORT Amos (1977), “Human Aspects of Urban Form: Towards a Man-Environment Approach to Urban Form and Design”, *Pergamon Press*, ss. 1-171.
- RİGER Stephanie ve LAVRAKAS Paul (1981), “Community Ties: Patterns of Attachment and Social Interaction in Urban Neighborhoods”, *American Journal of Community Psychology*, Cilt 9, Sayı 1, ss. 55-66.
- ROSE Gillian (1995) “Place and Identity: A Sense of Place”, *Oxford: Open University Yayınları*, ss. 88-132.
- SAĞLAM Serdar (2006), ”Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, Sayı 5, ss. 33-44.
- SARAÇ Murat (2014) *Kentsel Dönüşüm Ve Gelişimi, Sosyal Boyutu, Kentsel Dönüşümden Doğan Hukuki Sorunlar*, Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- SARAL Müge (2019), *Parsel Ölçeğinde Kentsel Dönüşüm Projeleri İle Değişen ve Dönüşen Kentsel Mekân: Kadıköy Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- SARIOĞLU Mehmet (2001), "Ankara" Bir Modernleşme Öyküsü (1919-1945)", 1. Baskı, *Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları*.
- SÖKMENSÜER Yaşar (2014), "Bahçelievler ve Emek Mahallesi: Adresini, Sokağını Yitiren Semtin Tarihi" *İdealkent Dergisi*, Cilt 5, Sayı11, ss. 178-192.
- SÖYLEMEZ Emre, KUBAT Ayşe Sema ve DEMİRÖZ İrem (2018), "Jansen Planı'nın Ankara Kentinin Gelişimi Ve Kentin Çeper-Kuşak Alanlarına Etkisi", *Uluslararası Jansen Ve Ankara Sempozyumu* ss.1-32, Ankara.
- STEDMAN Richard (2002), "Toward a Social Psychology of Place: Predicting Behavior from Place-Based Cognitions, Attitude, and Identity" *Environment and Behavior*, Cilt 34, Sayı 5, ss. 561-581.
- STEELE Fritz (1981), *The sense of place*, CBI Publishing Company.
- STOKOLS Daniel ve SHUMAKER Sally Ann (1981), "People in Places: A Transactional View of Settings", *Cognition, Social Behaviour, and the Environment*, University of California, Irvine, ss. 441-488.
- SÜRÜCÜ Seda (2010), *Ankara Bahçelievler 1.Caddenin Bir Bölümü Üzerindeki Açık ve Yeşil Alanların Yeniden Düzenlenmesine Yönelik Bir Yaklaşım*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TANKUT Gönül (1988), "Ankara'nın Başkent Olma Süreci", *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 8 Sayı 2, ss. 93-104.
- TAŞCI Mustafa ve ÜNVERDİ Levent (2020), "Riskli Yapı Temelli Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Kentsel Ranta Etkisi, İzmir – Karşıyaka Örneği", *Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, ss.1-25.
- TATLI Aygül (2020), *Türkiye'nin Kentleşme Sürecini Etkileyen Yasalar Kapsamında İmar Afları; İmar Barışı Yasal Düzenlemesinin Ankara İlinde Uygulanması*, Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- TAYLOR Ralph, GOTTFREDSON Stephen ve BROWER Sidney (1984), “Block Crime and Fear: Defensible Space, Local Social Ties, and Territorial Functioning”, *Journal of Research in Crime and Delinquency*, Cilt 21, Sayı 4, ss.303-331.
- TEKELİ İlhan ve İLKİN Selim (1984), “Bahçeli Evlerin Öyküsü Bir Batı Kurumunun Yeniden Yorumlanması”, *Kent-Koop Batıkent Konut Üretim Yapı Kooperatifi Birliği*, ss.7-164.
- TEKELİ İlhan (1991), “Kent Planlaması Konuşmaları”, *TMMOB Mimarlar Odası Yayınları*, Ankara.
- TEKKANAT Semiha Sultan ve TÜRKMEN Seda Nur (2018), “Tarih Boyunca Kent Formlarının Biçimlenişi Üzerine Bir İnceleme “, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 4, ss. 107-124.
- TIRAŞ Melek (2019), *Yerel Yönetimlerde Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Bursa Yıldırım İlçesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- TOPUZ Özlem (2004), “Kentlerin Kimliksizleşmesi“, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- TUAN Yi-Fu (1977), *Space and Place The Perspective of Experience*, Published by the University of Minnesota Press, London.
- TUNCEL GÜLBAHAR Sena ve İLERİSOY Zeynep Yeşim (2016), “ Bahçe-Şehir Kavramı Ve Ankara Bahçelievler Senti Üzerinden İrdelenmesi“, *International Academic Research Kongresi*, ss.2828-2835, Antalya.
- TUNÇER Mehmet (2002), “Türkiye’nin Kalbi Ankara Kentleşme Süreci ve Başkentlik Misyonu”, *79. Yıl Ankara Sempozyumu*, Ankara.
- TUNÇER Mehmet (2009), Prof. Dr. Mehmet Tunçer, <http://blog.milliyet.com.tr/metropoliten-ankara-2025-makroformu-ve-kent-merkezi-7/Blog/?BlogNo=177838#:~:text=1990%20Naz%C4%B1m%20Plan'%20n%C4%B1n%20politikas%C4%B1,ola%C4%9Fan%C3%BCst%C3%BC%20ticaret%20etkinliklerinde%20uzmanla%C5%9Fmas%C4%B1n%C4%B1%20%C3%B6ng%C3%B6rmektedir,ET.27.02.2022.>

- TUNÇER Mehmet (2017), Prof. Dr. Mehmet Tunçer, <http://ankaratarihi.blogspot.com/2017/01/kentlerimizi-cagdas-altyapi-ve-gorunume.html>, ET. 20.02.2022.
- TÜREL Ali (1989), "1980 Sonrasında Konut Üretimindeki Gelişmeler", *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1 ss. 137-154.
- TÜRK Ali (1995), *Kentsel Koruma Yaklaşımlarında Kentsel Kimliğin Korunması, Isparta Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- UÇAR MUMCU Özlem (2005), "Sınır Kavramına Mekânsal Bir Yaklaşım: Ankara Bahçelievler Yerleşiminde Sınırlara Bağlı Bir Analiz", Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- UÇAR MUMCU Özlem ve ÖZSOY Ahsen (2006). "Sınır kavramına mekânsal bir yaklaşım: Bahçelievler örneği", *İTÜ Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, ss.11–24.
- ULU Ali ve KARAKOÇ İlknur (2004), "Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi", *Planlama Dergisi*, Sayı 29, ss.59-66.
- UJANG Norsidah (2009), "Place Attachment and Continuity of Urban Place Identity", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Sayı 49, ss. 156 -167.
- YAMAN Murat (2014), "Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Kapsamında Kütahya Kenti Osmangazi Kentsel Dönüşüm Uygulamasına Bir Bakış", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Kütahya Özel Sayısı, ss.13-20.
- YAZMAN Derya (2009), Planlı Geçmişten Plansız Geleceğe, <https://v3.arkitera.com/h46008-planli-gecmisten-plansiz-gelecege.html> ET.26.02.2022.
- YERLİ Özgür (2016), "Tarih İçerisinde Yok Olan Bir Bahçe Şehir Uygulaması: Ankara Bahçelievler" *Konferans, Türkiye Peyzajları I. Ulusal Konferansı*, ss.377-388, İstanbul.
- YILDIZ Cengiz ve GÜNDÜZ Mustafa (2011), "Sosyo-Kültürel Değişim Sürecinde Komşuluk", TÜBİTAK Destekli Proje, Proje No: 109K075, Elazığ.

WILLIAMS Daniel, PATTERSON Michael, ROGGENBUCK Joseph ve WATSON Alan (1992), “Beyond the Commodity Metaphor: Examining Emotional and Symbolic Attachment to Place”, *Leisure Sciences*, Cilt 14, ss.29-46.

WEBSTER’S Merriam (1983), *Webster’s new collegiate dictionary*, 9. Baskı

İNTERNET KAYNAKÇASI

URL-1: Kent kimliği ve peyzaj tasarımı ders notu, https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/11888/mod_resource/content/1/11.1.%20Hafta%20Kent%20Kimli%C4%9Fi%20ve%20Peyzaj%20Tasar%C4%B1m%C4%B1.pdf, ET.08.02.2022

URL-2: Türkçe bilim terimleri sözlüğü, <http://terim.tuba.gov.tr/>, ET. 08.02.2022

URL-3: Uluslararası kentsel ve çevresel sorunlar ve politikalar kongresi, http://aksaray.edu.tr/files/bilgi_belge/2017/bildiri_kitabi.pdf, ET. 08.02.2022

URL-4: İmar ve gecekondü mevzuatına aykırı yapılara uygulanacak bazı işlemler ve 6785 sayılı imar kanununun bir maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2981&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, ET.06.03.2022

URL-5: 6306 sayılı kanunun uygulama yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16849&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, ET.08.02.2022

URL-6: Resmi gazete sayısı: 28498, 2012, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121215.pdf>, ET.08.02.2022

URL-7: Ankara’nın tarihçesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi kaynağı, <https://www.ankara.bel.tr/kurumsal/tarihce>, ET.08.02.2022

URL-8: Ankara Jansen İmar Planı (1928) ve Günümüz, https://www.reddit.com/r/Turkey/comments/gxn6q7/ankara_jansen_imar_plan%C4%B1_1928_ve_g%C3%BCn%C3%BCm%C3%BCz/, ET.11.04.2022

URL-9: 1924 yılında Lörcher Planı, https://www.researchgate.net/figure/The-Loercher-Plan-with-the-limits-of-the-town-in-1924-While-the-town-has-developed-around_fig1_257097149, ET.11.04.2022

URL-10: Atatürk ansiklopedisi, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/jansen-planı/>, ET.08.02.2022

URL-11: Unutulmayan Eski Ankara Fotoğrafları Ve Belgeleri Paylaşım Platformu, <https://www.facebook.com/groups/740598122649971/search/?q=BAH%C3%87EL%C4%B0EVLER>, ET.11.04.2022

URL-12: Uybadin-Yücel İmar Planı, https://www.researchgate.net/figure/Uybadin-Yucel-Urban-Development-Plan-Source-Middle-East-Technical-University_fig9_334002853, ET.11.04.2022

URL-13: Ankara Metropolitan Alan Nazım Planı, <http://ankaratarihi.blogspot.com/2009/12/ankara-kent-makro-formunun-olusumu-ve.html>, ET.11.04.2022

URL-14: Bahçelievler'in eski sinemaları, https://drive.google.com/file/d/0B1WJ-IXrKtxyTEVQd1BITDU4OFk/view?fbclid=IwAR3byTZyKTHhHw9w0KQsm2BewZl62U9pCRcWhI3N0m2ygqdQdBeKbqqmSkA&resourcekey=0-KDHGb_jCIISQhXwXsOxKw, ET.06.03.2022